

Таїсія Щерба

**РОЗДУМИ
НАД КНИЖКАМИ**

(нариси, статті, відгуки, рецензії, передмови)

Херсон
«Айлант» – 2011

УДК 83.3 (4Укр–4Хес) 6 Літературно-публіцистичне видання
Щ 61

***Щиро вдячна родині Юлії Назаренко (м. Хабаровськ)
за сприяння у виданні даної книжки.***

Автор
***Искренне благодарна семье Юлии Назаренко
(г. Хабаровск) за содействие в издании данной книги.***
Автор

Щерба Т.М.

Щ61 Роздуми над книжками: нариси, статті, рецензії,
відгуки, передмови. – Херсон: Айлант. 2011, – 294 с.: іл.

До книги «Роздуми над книжками» української письменниці Таїсії Щерби увійшли нариси, статті, рецензії про знаних особистостей, причетних до художнього слова; про нові книжки письменників-краян, про їхню виняткову роль у справі духовного виховання підростаючого покоління у душі патріотизму, любові до слова, отчого дому, до країни.

Книжка розрахована на широкий загал шанувальників поетичних та прозових творів, учнівську та студентську молодь.

ISBN 978-966-630-050-8

© Щерба Т.М., 2011

ПИСЬМЕННИКИ СМАГЛЯВОЇ ТАВРІЇ

(до 50-річчя утворення Херсонської обласної організації НСПУ)

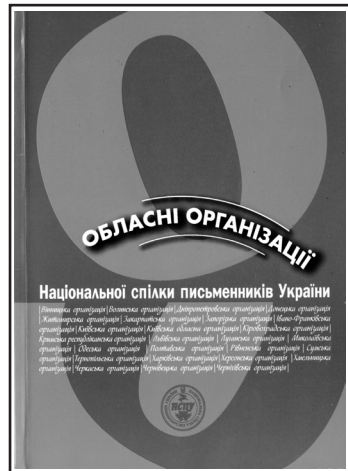
Безмежний степ і кучерявий від верб Дніпро, піски і сиво-голубі лимани, Чорне і Азовське моря, рукотворне Каховське; диво-ліси, пшениці і кавуни – все це щедра південна земля Херсонщина. Край, оспіваний у поетичних рядках і піснях, легендах і переказах, у малій і великій прозі, драматургії і публіцистиці. Хто народився і жив тут чи побачив Таврію хоч раз, той відчув теплоту сердець людей, що живуть і працюють у цьому благословенному краї, той не забуде її ніколи.

Починаючи з XVIII століття, на теренах літературної Херсонщини з'явилося більш, ніж сотня імен із письменницької когорти. Писали про наш край французи Гійом Боплан та Жильбер Ромм, історик А.Скальповський, географ і дослідник В.Зуев, письменник О.Афанасьєв-Чужбинський, відомий історик запорозького козацтва Д.Яворницький.

Коріння літературної Херсонщини сягає в глибину віків. Землю таврійську свого часу відвідав російський поет Олександр Пушкін, який залишив спогади про перебування в Білозерці, у маєтку, що належав його «африканському» предкові І.Ганнібалу, керівникові будівництва молодого міста Херсона.

Під час походу на Кримську війну з нашими земляками зустрічався Лев Толстой.

*Привіт тобі, місто і сонця, й
зірок,
Південна красо України!
Як довго я марив побачить
тебе,
Простори і небо твоє голубе,
Почути пісні солов'їні...*
Володимир Сосюра

Надруковано у збірнику
«Обласні письменницькі
організації НСПУ України»,
К., «Український письменник»,
2006

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття в Херсоні і на Херсонщині жив і творив гурт людей, палко відданих Україні, рідній мові, кращій долі народу.

Це: поетеса і прозаїк Дніпрова Чайка (Людмила Василевська) (01.11.1861-13.03.1927); відомий етнограф, фольклорист, поет, видавець українських народних пісень Андрій Конощенко (Грабенко) (25.10.1857-30.06.1932); поет, прозаїк, громадський діяч Микола Чернявський (03.01.1868-19.01.1938), який прожив свої останні тридцять п'ять років у Херсоні, залишив у спадок опис степового краю у багатьох поезіях:

*Степ і степ один навколо
Розгорнувся, наче море,
А над ним – шатро просторе.
Неба синь і сонця коло...*

І недарма саме таку назву – «Степ» – отримав літературно-мистецький альманах, який херсонська громада видала року 1886 в нашому місті.

Борис Грінченко, який працював тоді у місцевому земстві, написав рецензію на це видання. Того ж року в Херсоні виходить «Збірник драматичних творів» І.Карпенка-Карого. Сюди до М.Чернявського у видавничих справах та й просто як друг приїжджав Михайло Коцюбинський.

Місто жило насиченим літературними подіями життям. Давня назва нашої землі – Гілея – стає знаменом нової течії, нового напрямку в літературі і мистецтві – знаменом футуристів, а Чорнянка, що на Каховщині, – батьківщиною мистецького експериментаторства. Олексій Кручоних, Давид Бурлюк, Володимир Маяковський, Велемир Хлебников – відомі поети, художники влаштовували епатуючі виставки, писали вірші, видавали футуристичні книжки в Херсоні й Каховці.

Бував у Чорнянці й майбутній письменник Борис Лавренюв. Пізніше він змалює українське місто, образи херсонців у романі «Синє та біле» і в численних оповіданнях, де щиро і ніжно, із захопленням і синівською любов'ю передасть свої почуття до краю, його історії.

У степовій Чаплинській Елладі народився наш славетний Микола Куліш – драматург неймовірної художньої потуги. Куди б його не закидала доля, – і в Одесі, і в Харкові, і на горезвісних

Соловках, – йому снився рідний край. А в п'єсах Куліша ми бачимо нужденне голодне таврійське село, спостерігаємо важку ходу подій громадянської війни на півдні України.

У Куліша був вірний друг на все життя, теж драматург і наш земляк із Каланчака Дніпровський Іван Данилович (справжнє прізвище – Шевченко) (09.03.1895-01.12.1934).

Перекладач, драматург, поет.

У 1941 році Максим Рильський так написав про наш край:

*Благословенна в болях ран
Степів широчина бездонна,
Що, як зелений океан,
Тече круг білого Херсона,
Що свій дівочий гнучкий стан
До дніпрового тулить лона...*

А Володимир Сосюра, відвідавши місто Херсон, написав такі полум'яні рядки:

*Привіт тобі, місто і сонця, й зірок,
Південна красо України!
Як довго я марив побачить тебе,
Простори і небо твоє голубе,
Почути пісні солов'їні...*

Після війни Олександр Довженко на Каховській ГЕС знімав фільм «Поема про море». Приїздив на нашу Херсонщину Остап Вишня, приказуючи. «Хто їде в Крим, а я – в Кринки!»

Засніжений лютневий вечір 1959 року... В кабінеті редактора обласної газети «Наддніпрянська правда» зібралися письменники, літературна молодь, представники громадськості. То були установчі збори Херсонської організації Спілки письменників України.

Із Києва присутній був представник Спілки – перший заступник голови Президії республіканської письменницької організації Олесь Гончар.

З оглядовою доповіддю про творчі здобутки письменників виступив кандидат філологічних наук Іван Луценко. Він проаналізував твори старших за віком літераторів, котрі жили і працювали в Херсонській і Миколаївській областях, молодих майстрів пера, недавно прийнятих до письменницьких лав.

Першими членами новоствореної організації (десятої в Україні) стали: Петро Резніков (25.01.1904-20.09.1968) – автор

роману «Прорив», повістей «Шахта кличе», «Над Дніпровською сагою», п'єси «Риштування», трилогії «Селяни» (він же і став відповідальним секретарем Спілки); Іван Плахтін (27.04.1907-19.02.1985) – автор численних повістей, п'єс, оповідань, зокрема: «Юркова ідея», «Подарунок», «Залізничники», «Люди весни», повістей «Вузол», «На одній станції», «Починався новий день», «Таємниці святого ордену», «Солдати їхали додому» та інших; Алевтина Дрозд (12.06.1917-23.02.1996), поетеса, авторка книжок для дітей: «У днепровских синих вод», «На выставке», «Наш Днепр», «День рождения», «Про томатный сок», «У нас в городе», «Ребятам дружным о крае южном», збірки ліричних віршів «Стоит каштан в осенней позолоте»;

Олександр Сизоненко (20.09.1923) – автор збірок оповідань «Рідні вогні», «Рідні краї», «Далекі гудки», «В батьківському краю»; книжок повістей «На веселому роздоллі», «Зорі падають в серпні» та інших;

Борис Слободянюк (24.07.1917-28.12.1986) – прозаїк, автор збірок оповідань «До нових висот», «Незабутнє», повісті «Сонячна долина» та інших;

Валентин Белоусов (23.05.1919-10.11.1976) – прозаїк, автор роману «Голос жизни», повістей «Пути-дороги», «Десятый» та інших;

Іван Луценко (17.05.1915 -2006) – літературний критик, автор книжки «Олекса Десняк».

Із 1944 року в Херсоні працювало літературне об'єднання, організатором і першим керівником якого був Петро Дмитрович Резніков – тодішній редактор обласної газети «Наддніпрянська правда». До нього входили майже 40 чоловік, люди різні за фахом і віком. Твори Никифора Білоконя (24.03.1909-21.10.1975), Віктора Кузьменка (05.11.1919-31.12.1996), Марії Фомуляєвої (1910-1968), Алевтини Дрозд (12.06.1917-23.09.1996), Наума Фогеля (04.10.1908-28.12.1980) та інших друкувалися на «Літературних сторінках» обласної газети, альманахах, звучали в передачах місцевого радіо. Вірші Фомуляєвої та Білоконя побачили світ і на сторінках літературно-художнього альманаху «Харків».

У 1957 і в 1959 роках вийшли два випуски альманаху «Наддніпрянські зорі», які засвідчили: на Херсонщині є здібна творча молодь. Це підтверджували і зустрічі членів літоб'єднання з шанувальниками літератури на підприємствах, у навчальних

зкладах, робітничих клубах. Звітували ж вони про свою роботу перед республіканським кабінетом молодого автора, яким керував П.Г.Тичина.

Тоді ж перші збірки віршів видали А.Дрозд, Л.Куліш, В.Кузьменко, В.Бровченко, яких за рекомендацією було прийнято до Спілки письменників. У 50-х роках до Херсона переїхали письменник І.О.Плахтін, автор цілої низки книжок, критик і літературознавець І.А.Луценко та прозаїк В.О. Белоусов.

Із 1968-го по 1971 рік відповідальним секретарем Херсонської організації Спілки письменників України був Никифор Білоконь.

До смаглявої Таврії прикипів душею і Олесь Гончар (03.04.1918-1995). Багатою і різноманітною була його творчість у повоєнні десятиліття. Він оспівував таврійські землі, уславлював людину в мирній творчій праці. Починаючи від збірки оповідань «Південь» (1951 р.) до романів «Таврія», «Перекоп», роману в новелах «Тронка», півднєві України судилося посісти особливе місце у творчості Олесь Гончара. Йому ще з дитячих літ доводилося чути про Турбаї, про долю того мужнього села, зруйнованого царатом у кінці XVIII століття, про людей, висланих у колишні степові пустелі... «Туди, в Таврію, – пригадував Олесь Терентійович на зустрічах із студентами-філологами, – ходили на заробітки, у таврійській далі шукали кращої долі в часи історичного крутозламу». Гончар створив незабутні образи наших земляків. Не дивно, що населення Херсонщини, таврійські хлібороби обирали письменника до парламенту країни впродовж двадцяти років.

У нову організацію Спілки письменників влилися члени:

Валентин Белоусов (23.05.1919-10.11.1976).

Прозаїк. Член НСПУ. Учасник Великої Вітчизняної війни. Автор романів і повістей «Пути-дороги», «Десятий».

Володимир Бровченко (01.06.1931).

Поет. Член НСПУ. Автор 36 збірок ліричних поезій, віршів у газетах і журналах.

Аврам Кацев (16.01.1916-2001).

Єврейський поет. Автор віршів для дітей, «Лист до дідуся», «Пісні для дітей».

Абрам Кацнельсон (01.01.1914).

Єврейський поет, перекладач, літературознавець. Автор поеми «Молодший син», збірки віршів «Поклик висоти». Лауреат

літературної премії імені Максима Рильського.

Віктор Кузьменко (05.11.1919-31.12.1996).

Поет, журналіст. Член НСПУ. Автор збірки «Степові самоцвіти», газетних публікацій.

Наум Фогель (04.10.1908-28.12.1980).

Прозаїк. Член НСПУ. Автор повістей «Крылатая медицина», «Гипнотрон професора Браилова», романів «Хирург Алексей Корепанов», «Главный врач», «Капитан флагамена».

Кость Лаврунов (12.06.1907-18.12.1968).

Науковець, публіцист, прозаїк. Член НСПУ. Автор багатьох літературознавчих досліджень, збірки оповідань «Світлячок», «Конвалії».

Ізабелла Плоткіна (25.06.1928-1997).

Поетеса, перекладачка. Писала російською та українською мовами. Авторка книжок: «Приднепровье моє», «Не забудь!», «Світляки зірок»; для дітей «Смішний цапок» та інші.

Никифор Білоконь (24.03.1909-21.10.1975).

Поет, гуморист-сатирик. Член НСПУ. Автор лірики «Я ще, друзі, молодий»; книжок гумору і сатири «Поправки дядька Савки», «Савчине весілля», «Савчин ужинок»; поеми «Савчине весілля», «Щипавки дядьки Савки».

Із роками Спілка поповнювалася за рахунок членів обласного літературного об'єднання. В її лавах зростали нові поети, прозаїки, драматурги, критики і публіцисти, сатирики, гумористи.

За п'ятдесят років свого існування (1959-2009) Херсонська обласна організація Національної спілки письменників України об'єднувала і продовжує об'єднувати творчих людей, для яких розуміння слова, як творчого божественного логосу, як родюче зернятко, засівалося на рідній ниві Таврійського краю, давало найвищу святість – невмирущий хліб, нашу духовність. Ще у 1988 році Володимир Бровченко писав:

Хай перебуде з нами наше Слово

На прийдешині далі і часи...

(Віри-присвята братові Павлові).

Бахута Анатолій Павлович (1939-01.08.1990).

Поет, журналіст. Нагороджений міжнародною літературною премією імені Олексія Кручоних. Друкувався в колективних збірках: «Яблуневий цвіт», «Передчуття», «Красуне Вічність».

Тільки у 2004 році світ побачила посмертно збірка віршів Анатолія Бахути «Дань».

Жив і працював у Новій Каховці на Херсонщині.

Братан Микола Іванович (01.01.1935-13.03.2010).

Поет, прозаїк, драматург, перекладач, пісняр, публіцист.

Член Національної спілки письменників України.

Автор понад ста поетичних збірок, драматичних поем, прози, перекладів, експромтів, пісень, передмов до книжок Олесь Гончара «Тронка», «Берег любові», «Бригантіна», численних рецензій на нові книжки місцевих поетів і прозаїків.

Здобули визнання читачів збірки поезій М.Братана: «Смаглява Таврія», «Луни», «Веселку – людям», «Правда хліба», «Поступ», «Свято на Перекопі», «Я – Сиваш», «У дорозі до вас», «Від першої особи», «Озерниця», «Добрина», «Степові люди», «Портрет з дороги», збірка поезій, «Небо над долиною», «П'ята група крові», «Експромти», «Царина», «Я ще осіннім не став»; повість «Діждались весілля»; романи «Бережина», «Перепелина ніч», «Танго над лиманом», «Далі буде»; драматичні твори «Туга», «Сліпий дощ», «Ковила тече за обрій», «Кавказ підо мною», «Сердитий бог», «Іде батько Махно», «Сузір'я Плеяд»; комедії «Ляп на першій полосі», «Діалектика природи, або ж Дисидент із КДБ», «Зорі падають в моря»; літературознавче дослідження «Сила любові: слово про Олесь Гончара», легенда-бувальщина «Відчახнута віть», переклади «Людна вулиця», «Мир у господі», «Висотний кіт»; пісенники «Листопад переходить дорогу», «Зароди, наша ниво», «Ромашкова стежина», «Голуби над батьківською хатою»; збірок віршів для дітей і про дітей.

Лауреат літературної премії ім. Андрія Малишка (1984), Заслужений діяч мистецтв України (2004).

Із 1971 року до 2006 Микола Братан очолював Херсонську обласну організацію Національної спілки письменників України.

Жив і працював у м. Херсоні.

Беляєва Олена Юріївна (28.05.1972-24.03.2011).

Поетеса.

Член Національної спілки письменників України. Писала російською мовою.

Авторка збірок: «Тонкой нитью» (1998), «Чорнильний дом» (1999), «Смещение светил» (2000).

Жила і працювала в Херсоні.

Гайдай Іван Іванович (10.10.1923-22.02.2005).

Прозаїк, гуморист, сатирик, журналіст.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок оповідань та гуморесок: «На довгій ниві», «Дідова таємниця», «Риб'яча струна», «Стережіться, дівчата»,

«Щука в животі», «Ласкаво просимо», «Номенклатурний вареник», «Ювелірна Томочка», «Тринадцятий казан»; повістей «На землі батьків», «Терпка ягода», «Кум королю»; романів «Сині ранки», «Окупація».

Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденами і медалями.

Жив і працював у Херсоні.

Голобородько Юрій Костянтинович (09.01.1927 - 03.05. 2009).

Прозаїк, журналіст.

Член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.

Автор збірок оповідань: «Вчителю наш дорогий», «Обрії пахнуть вітрами»; документальної повісті «Дорога в грозах», збірки оповідань «Гаврійські пастелі», збірки нарисів «Герої твої, Херсонщино», роману «Великий лиман» ; збірки нарисів «Літопису тривожні сторінки»; збірки оповідань «Безсмертники», повісті «Літо в Буркутах», повістей «Королівське полювання», «Музика для себе», «У років своя пам'ять», «У тривогах часу», збірки повістей «Зостанеться в серці назавжди». Лауреат обласної молодіжної літературної премії імені Іллі Кулика (1981) та республіканського журналу «Дніпро»(1986).

Заслужений журналіст України, учасник Великої Вітчизняної війни. нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступеня, "За мужність", медалями "За трудову доблесть", "За перемогу над Німеччиною".

Жив і працював у Херсоні.

Григурко Іван Васильович (15.02.1942-21.08.1982).

Прозаїк, журналіст.

Член Національної спілки письменників України.

Автор романів: «Канал», «Далі села», «Ватерлінія».

За роман «Канал» удостоєний республіканської премії імені Миколи Островського (1976).

Жив і працював у Херсоні та Миколаєві.

Зленко Віталій Миколайович (24.05.1939-26.08.2005).

Поет, журналіст.

Член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.

Автор збірок «Балада про червону калину», «Сіль Чумацького Шляху».

Заслужений журналіст України.

Жив і працював у м. Каховці на Херсонщині.

Дрозд Алевтина Іванівна (12.06.1917-23.09.1996).

Поетеса.

Член Національної спілки письменників України.

Авторка поетичних збірок «Біля дніпровських синіх вод», «На виставці», «Наш Дніпро», поеми «Хлоп'ята з Карантинного», нарисів «Штаб у плавнях» та інші.

Жила й працювала в Херсоні.

Куліш Леонід Пилипович (14.01.1921-13.02.2003).

Поет, прозаїк, публіцист, літературний критик, перекладач, літературознавець.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій: «Степові малюнки», «Щастя», «Суцвіття», «Поезії», «Сонце на колоску», «Вибрані поезії», «Степове поліття», «Високе літо», «Віще слово Кобзаря», «Зізнання», «Із фронтів буднів», «На чистоводі», «Осінь ластівка»; збірки новел і оповідань, повістей: «Калинове намисто», «Степовий гігант», «З відрами вповні», «Яблука в росі», «Червоні айстри», «Теплий іней», «Камінь у воді», «А коні іржали».

Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня та медалями. Жив і працював у Херсоні.

Стариков Іван Терентійович (12. 03. 1922-14. 07. 2005).

Прозаїк. Писав українською і російською мовами.

Член Національної спілки письменників України.

Автор історичного роману «Історія одного запроданства», 15 повістей, збірок новел: «Зорі в серці», «Червона шипшина», «Передній край», «Балада про твоє серце», «Чаша айрану», «Судьба офіцера»; драматичної поеми «Наталья Пушкіна».

Жив і працював у Херсоні та м. Скадовську.

Кузьменко Віктор Якович (05.11.1919-31.2.1996).

Поет.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок: «Степові самоцвіти», «Земля обітована», «Вічний вогонь», «Журавлині ключі», «Іду землею», «Серцем з тобою», «Вахта», «Затужив я за тобою».

Жив і працював у Високопільському районі на Херсонщині.

Куликівський Володимир Петрович (18.09.1937-07.09.1985).

Поет, прозаїк.

Член Національної спілки письменників України (посмертно прийнятий у 1992).

Поет, казкар. Автор збірок поезій: «Зелені ритми», «Відтворення»; казок «Посварилися місяці» та «Дубова рукавичка».

Жив і працював у Херсоні.

Плоткін Володимир Семенович (7.11.1931- 07.04.2006).

Поет, писав російською та українською мовами. Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій: «Аз есмь...», «Земля обетованная», «На реках Вавилонских», «Галопом по Европам», «Чарівна абетка», «Есть у каждого родня».

Жив і працював у м. Херсоні.

Пузиренко Володимир Вікторович (16.07.1940-15.09. 1996).

Поет, журналіст.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій: «Червень», «Застава», «Спека», «Строганівка», «Живі дощі», «Розрив-трава»; збірок легенд: «Серце матері», «Запах дикого меду», «Зорі падають у серце», «І я умру, щоб народитись».

Перший лауреат обласної літературної премії імені Бориса Лавренюва.

Жив і працював у Херсоні.

Наумич Валентина Іванівна (08.01.1952-12.07.1999).

Поетеса.

Член Національної спілки письменників України.

Авторка збірок віршів: «Материнське світло», «У пошуках суті». І семи поетичних збірок, написаних російською мовою.

Жила і працювала у м. Цюрупинську на Херсонщині.

Шевченко Василь Никанорович (25.12. 1926).

Поет, прозаїк.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій: «Почта польова», «Таврійська моя сторона», поема «Дорога до матері»; прозових творів, учасник Великої Вітчизняної війни.

Лауреат обласної молодіжної літературної премії імені Іллі Кулика.

Щербина Анатолій Олександрович (21.10.1940-03.02.2011).

Поет, пісняр.

Член літературної студії «Біле озеро».

Автор збірок віршів: «Степ співає на всі голоси», «Із долею зріднилась пісня», «В безмежжі вічної печалі, в безмежжі вічної краси»; збірок дитячих творів: «Карусель», «Відгадай і розмалюй», «Віршовані казки», «По росі на карасі»; «Мати», «Проталина»; збірки пісень. Друкувався в 10 колективних збірниках, журналах «Степ», альманахах «Таврія поетична», «Елінг», «Гойдалки над степом», «Третя хвиля».

Нагороджений медаллю «Будівничий України»(2006).

Жив і працював у м. Херсоні.

Нині членами херсонської обласної організації Національної спілки письменників України є:

Андрєєв Віктор Миколайович (01.10.1954).

Поет. Пише російською та українською мовами.

Член Національної спілки письменників України.

Автор поетичних збірок: «Осенняя любовь», «Другое измерение», «Чужое время», «Поговори со мной», «Горечь», «Посвящение памяти», «Свет снега», «Материнське світло», «Сльоза душі», «Білий реквієм», «...у пошуках суті». Остання книжка поезій посіла друге місце на Міжрегіональній виставці-ярмарку при егіді Торгово-промислової палати 2006 року.

Живе і працює в м. Цюрупинську на Херсонщині.

Бойченко Валерій Петрович (03. 05 1941).

Поет, перекладач.

Член Національної спілки письменників України.

Автор ліричних збірок: «Іскри», «Сонячні кола», «Поліття», «Багрянні колони», «Широти», «Світлі ріки», «Доброта», «Птахи

над полум'ям», «Який широкий світ!», «І не повернеться мить».

Лауреат культурологічної премії імені Миколи Аркаса. Нагороджений почесними знаками Українського фонду культури «За подвижництво в культурі» та «Будівничий України».

Живе й працює у м. Миколаєві.

Бондарева Олена Євгенівна (11.01.1965).

Поетеса. Член Національної спілки письменників України. Кандидат філологічних наук, доцент.

Авторка книжок поезій: «Жду весну» (1986), «Разомкнутый круг» (1997). Пише українською та російською мовами.

Нині живе і працює у Києві.

Бондарчук Леонід Васильович (16.05.1947).

Прозаїк.

Член Національної спілки письменників України, член Асоціації українських письменників.

Автор збірок «Рикошет», «Хто є хто».

Живе і працює в Херсоні.

Бутузов Олександр Глібович (24.06.1941).

Поет.

Член Національної спілки письменників України.

Автор поетичних збірок: «Калитка дня», «Птах передбачень», «Срібне сонце», «Скляний скрипаль», «Гримаса Пегаса», «Мистецтво самоти», «Сезон жоржин»...

Живе і працює в Херсоні.

Бровченко Валерій Якович (01.06.1931).

Поет, прозаїк, пісняр.

Член НСПУ та АУП.

Автор збірок поезій: «Нерозстріляні зорі», «Шумлять жита», «Зустрічайте сонце», «Перелогі», «На крилах вечорів», «Скеля Любові», «Думна гора», «Сурми», «Вічний жайвір», «Погода на завтра», «Навперейми літам», «Повернення з літа», «Вогонь на обрії», «Вибране», «За тиждень до воскресіння», «Страсний четвер», «Свічка під вітром», «Повернення Богородиці», «Поетичний щоденник», «За сивими курганами», «Презентація з молитвою», «Мала Виска», «Степова книга», «Перед Покровою», «Німби над вишнями»; прозовими спогадами «Вікнина»; роману у віршах «Як Мамай до Канади їздив»; збірника пісень «Вірність», «Материне поле», «Голуби», «Згадай мене».

Лауреат літературної премії імені Павла Тичини, Міжнародної премії імені Володимира Винниченка. Заслужений діяч мистецтва України. Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденами і медалями. Живе і працює в м. Києві.

Василенко Микола Олександрович (1.05.1924).

Поет, прозаїк.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій: «Небовий ключ», «Очна ставка», «Жменя дощу», «Архітектура планиди»; збірок віршованих казок «Жариста шабля», «Ключ від королівства», «Усе царство – за коня!», «На горі стояла хата»; історичної повісті «Лаодіка»; історичного роману «Уламки імперії»; щоденникових записів «Курай для пожежі»; збірки спогадів, пісень «Довга дорога з тунелю»; англійська народна поезія – лимерики мовою оригіналу і в перекладі українською.

Лауреат літературних премій ім. Василя Мисика та Яра Славутича.

Живе й працює в Херсоні.

Гулько Олександр Петрович (29.08.1952).

Поет, перекладач.

Член Національної спілки письменників України. Друкувався у міській і обласній періодиці, журналі «Дніпро», колективних збірниках «Ручь», «Вітрила – 89», «Передчуття».

Автор поетичних збірок: «Змова мовчання», «Три лауреата», «Зоряний канон». Жив у Новій Каховці, Херсоні, зараз живе й працює в Києві.

Гурепко Микола Михайлович (22.09.1951).

Прозаїк, журналіст, публіцист, фольклорист.

Член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.

Автор книжок: «Від синіх рік до сивого Дніпра», повістей «Жорна», «Шкатулка гетьмана», «Земні боги», збірок повістей «Провінціали», «Чорний барон», «Родом із пекла», «Знакомые лица»; романів «Суд совести», «Степова царівна», «Неофеодали»; енциклопедичного довідника у двох томах «Знайомтесь – нововоронцовці!».

Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України та двома орденами Української Православної церкви: орденом Нестора Літописця II ступеня (2009) та орденом Святителя Феодосія

Чернігівського (2010).

Живе й працює в смт. Нововоронцовці на Херсонщині.

Євса Андрій Іванович (01.01.1927).

Перекладач.

Член Національної спілки письменників України.

Перекладач з англійської мови на українську: Амброса Бірса, Рея Бредбері, Джона Гарднера, Вільяма Марча, Стенлі Елліна, Джона Д. Карра, Еллері Квіна, Агати Крісті, Джона Мартона, Еріка Сігела, Джеймса Тербера, Елвіна Тоффлера та ін.

Живе й працює в Одесі.

Жураківський Василь Іванович (1.08.1960).

Поет, журналіст.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірок поезій : «Приходять люди до ріки», «Не розминуся з Україною», «Я люблю ходити до школи».

Лауреат літературної премії імені Василя Симоненка.

Живе й працює в Херсоні.

Загороднюк Василь Степанович (31.12.1955)

Поет, літературознавець, кандидат філологічних наук.

Член Національної спілки письменників України.

Автор поетичних збірок: «Пам'яттю прийду». «Ватерлінія степу», «Біль мовчання», «Пісня цегли»; збірки дитячих загадок «Хто гуляє серед ночі?», «Морська абетка»; монографії «Психологізм творчості Михайла Стельмаха».

Лауреат літературної премії імені Яра Славутича (2008).

Живе й працює в Херсоні.

Кичинський Анатолій Іванович (04.04.1950).

Поет, перекладач, художник.

Член Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників.

Автор поетичних збірок: «Вулиця закоханих дерев», «Світло трави», «Землі зелена кров», «Листоноша-Земля», «Серед білого дня», «Дорога завдовжки в любов», «Повторення непройденого», «В гості до мами», «Сотвори свет», «Жива і скошена тече в мені трава», «Пролітаючи над листопадом», «Бджола на піску», «Танець вогню», «Срібна голка і нить золота».

Лауреат літературних премій імені Іллі Кулика, імені Павла Усенка, імені Бориса Нечерди та Національної премії України

імені Тараса Шевченка. Нагороджений медаллю «Незалежність України» Міжнародною Академією Рейтингових Технологій «Золота фортуна» (2005).

Живе й працює в Херсоні.

Крат Анатолій Анатолійович (19.06.1959).

Поет, перекладач.

Член Національної спілки письменників України та Асоціації письменників України. Пише російською та українською мовами.

Автор поетичних збірок «Громкий час», «Координати часу», поеми «Ме quaeго: сповідь на самоті»; перекладач трьох поетичних збірок дитячих письменників, виданих у Мінську і Херсоні; перекладач драм Володимира Набокова українською мовою; автор літературознавчих статей.

Лауреат літературного конкурсу «Гранослов-98». Живе і працює в Чехії.

Кулик Валерій Павлович (05.08.1948).

Поет, журналіст, пісняр.

Член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.

Автор поетичних збірок: «Відстані», «Озимина», «Дорога до тебе», «Трояндове вино», «Відлуння любові», «Уста твої ніжніші за корали», «П'ятдесят сонетів різних літ», «Сонце моєї матері», «Я зачарований сонетом», «Світівся гранями сонет», «Свіча кохання», «Колодязь у степу»; збірок пісень «Кришталева любов», «Калинові мости», «Повернення в юність»; збірки сонетів, перекладів із російської класики «Планета сонета», «У сьйві мальв»; вінок сонетів «День Сквороди».

Лауреат обласної літературної премії імені Миколи Куліша (2008), Заслужений діяч культури (2009).

Живе й працює в Херсоні.

Марченко Леонід Володимирович (19.07.1947).

Поет, прозаїк, гуморист, журналіст. Пише російською та українською мовами.

Член Національної спілки письменників України, Міжрегіональної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.

Автор збірок прози: «Пришелец из подземелья», «Поиск продолжается», «В Маячке, у бабушки», «Північна яблуня з

півдня», «Плугатарі етапом йдуть», «Маринчин дивосвіт», «У
жизни на крючке», «Жеребенок Кося», «Под водой и на суше»,
«Веселая кухня», «Удачное лето», «Жизнь высшей пробы»,
«Маркиза на даче», «Выбираю любовь», «Тепер я все можу»,
роману «Клятве остались верны».

Дипломант міжнародного конкурсу дитячої та юнацької
художньої літератури імені Олексія Толстого за книгу для
дошкільнят «Маркиза на даче», лауреат літературної премії імені
«Молодої гвардії» Міжрегіональної спілки письменників України,
лауреат обласної літературної премії імені Бориса Лавреньова.

Живе й працює в Херсоні.

Марущак Анатолій Петрович (08.11.1953).

Поет, прозаїк, журналіст. Пише українською і російською
мовами.

Автор поетичних збірок : «Утоли мои печали», «Вольный
стиль», «Непослушные пальцы», «У слові і мовчанні», «Мандри
наосліп»; роману «Шалений ферзь» та повістей «Высокий двор» і
«Тайны Турецкой скалы»(у співавторстві з братом).

Член НСЖ України, головний редактор телебачення ХОДТРК
«Скіфія», лауреат Міжнародних і Всеукраїнських телевізійних
фестивалів, заслужений журналіст України.

Лауреат обласної літературної премії імені Миколи Куліша,
лауреат всеукраїнського поетичного вернісажу «Троянди й
виноград». Живе і працює у місті Херсоні.

Мелещенко Василь Михайлович (12.02.1947).

Поет, прозаїк.

Член Національної спілки письменників України. Автор
книжок віршів і оповідань для дітей «Перші кроки», «Прилетіли
ластів'ята», «Хліб од зайця», «Жайвір», «Наш канал», «Капітан»;
збірок лірики: «Спасибі, друзі, що ви є», «Зустріч з юністю».

Лауреат обласної молодіжної літературної премії імені Іллі
Кулика. Заслужений працівник культури (2002).

Живе й працює в Херсоні.

Музика Наталя Василівна (31.05.1975).

Поетеса.

Член Національної спілки письменників України.

Авторка збірок поезій: «Фантом довіри», «Фабула весни»,

«Монологи забутих декорацій», книжки для дітей «Велике прання».

Живе і працює в Херсоні.

Нижеголенко Валентина Михайлівна (5.09.1936).

Поетеса, прозаїк, гумористка.

Член Національної спілки письменників України.

Авторка книжок для дітей: «Чому сонечко плаче», «Рябкові гостинці», «Людиноскоп», «Двічі нагороджені», «Постережи мене, бабусю», «Хитра бібліотека», «Кмітливе поросятко», «Малий жених», «Катруся», «Босоногі мрійники», «Нічий - другий мій», «Незабутній», «Нелегалка»; збірки гуморесок: «Дід Мартин»; збірок віршів: «Наш херсонський рідний край», «Зорепад», «Життя по колу», «Серед трав пахучих», «Осілля пошта», «Хочу вчитись на відмінно», «Йду до школи навпрошки». Друкується в журналах «Малютко», «Барвінок», «Степ», «Елінг».

Лауреатка обласної літературної премії імені Миколи Куліша. Живе і працює в Херсоні.

Олексюк Олег Васильович (21.04.1979).

Поет.

Член Національної спілки письменників України.

Автор збірки поезій «Арія струмка»; серії книжок для малят «Юльчина бібліотека»; редактор щорічника «Чиста криниця».

З 2000 року – голова Херсонської обласної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т.Шевченка, директор херсонської філії видавничого центру «Просвіта».

Живе і працює у смт. Голій Пристані на Херсонщині.

Питалєв Петро Іванович (25.06.1941).

Поет, прозаїк, драматург. Пише російською мовою.

Член спілки письменників СРСР, Національної спілки письменників України.

Автор поетичних збірок: «Предчувствие», «Дальний свет», збірника вибраних поезій і поем «Возраст любви»; збірки повістей та оповідань «Сиреневые годы»; романів: «Там, за гранью», «Привкус желаний», «Альфа Лиры», «Трое из четвертого измерения»; збірки п'єс «Миллениум».

Керівник літературної студії «Парус надежды» Херсонського обласного Російського культурного центру.

Лауреат обласної літературної премії ім. Миколи Куліша.

Живе й працює у м. Херсоні.

Серебряков Леонід Борисович (06.01.1922).

Письменник-гуморист, сатирик.

Член Національної спілки письменників України.

Автор книжок: «Гуморески», «Ой, під вишнею...», «Веселим пером», «Екскурсія в рай», «У всякого своя доля», «Чому лопнув меридіан?», «Кум Омелько і Джоконда», «Звідусіль, аж до Херсона», «А как же с моим вопросом?», «Не злізаючи з печі», «Розпустила Дуня коси», «Знайся кінь з конем, а віл з волом», «Гриша Ополоник і секс реформи», «На край світу і трохи далі», «А все таки буде весна», «Ностальгія», «Васю, давай!».

Живе й працює в Херсоні.

Тютюнник Алла Миколаївна (14.07.1949).

Поетеса, прозаїк, кіносценарист.

Член Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників.

Авторка поетичних збірок «Ніжність», «Тисяча перше джерело»; повістей та оповідань: «Тридцять літо», «Острови навпроти міста», «Я твій, Земля», «Що з тобою діється?», «Утренние сны», «Стріла в польоті», «Далі польоту стріли»; кіносценаріїв: «На шляху підземної ріки», «Мана», «Прощання».

Нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

Живе й працює в Херсоні.

Федоровська Лада Костянтинівна (18.03.1934).

Поетеса, літературний критик. Пише російською та українською мовами.

Член Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників.

Авторка книжок: «Утвердження правди», «Романи Юрія Мушкетика», «По-земному – про високе»; поетичних збірок російською мовою: «Моє поднебесьє», «Й на цветке я присягну...», «Зимнее танго», «Под поздней луной», «Межсезонье», «Я оглянусь на жизнь...»; багатьох літературознавчих статей про творчість Олесья Гончара, Юрія Мушкетика, Євгена Гуцала, Юрія Щербака, Бориса Олійника та окремих творів про письменників-краян: «Острови напроти міста» – Алли Тютюнник, «Канал» – Івана Григурка, «Теплий іній» – Леоніда Куліша.

Лауреат літературної премії імені Володимира Сосюри

(2004). Голова Херсонського відділення Міжрегіональної спілки письменників України. Керівник літературної вітальні імені Б.Лавренюва при обласній науковій бібліотеці ім. Олесья Гончара.

Нагороджена ювілейною медаллю «70 лет Союзу писателей СССР и его правопреемнику Международному сообществу писательских союзов» – за большие заслуги в литературе и за подвижническую деятельность по единению братских народов.

Живе й працює в м. Херсоні.

Шаройко Василь Никифорович (01.05.1929).

Поет, прозаїк, гуморист, сатирик.

Член Національної спілки письменників України.

Автор гумористичних збірок для дітей та дорослих: «Помічниці», «Де сонечко ховається», «Лебідь на балансі», «Веселий дзвоник», «Хворий заєць», «Зарозумілий павич», «Щоб сонечко світило», «Цілком демократично», «Нулі та королі», «Хто ж розплутає слова?», «Як врятувати горобця?», «Жива грамати́ка», «У бабусі внучки, внуки», «Сонячні зайчики», «Дірка від бублика», «Хитрий щоденник», «Завжди залишаймося людьми».

Живе й працює в смт. Борова Київській області.

Щерба Таїсія Миколаївна (22.04. 1943).

Поетеса, прозаїк, літературознавець, краєзнавець, учитель-методист вищої категорії, відмінник народної освіти України.

Член Національної спілки письменників України, член Національної спілки журналістів України.

Авторка збірок поезій: «Добра зернини», «І стелиться рушник мого життя», «Дотик душі»; прозових творів: «Архіви пам'яті», «Розмай», «Розстані»; публіцистичних творів: «Цілющі острови духовності», «Світло земних оберегів», «Словом торкаючись душі», «Причетні до слова»; 28 літературних портретів про яскравих особистостей краю (поетів, музикантів, учених, письменників, будівельників, аграріїв, лікарів); трьох книжок для дітей і про дітей: «Розумне кошеня», «Духмяний дивосвіт», «Весела мозаїка»; упорядник і редактор альманахів «Таврія поетична», «Вежі та вітрила», «Степ» №13-15; авторка більше 250 статей у всеукраїнських журналах і обласних газетах.

Живе й працює в Херсоні.

У останнє десятиріччя помітний слід на літературних теренах Херсонщини залишають і такі яскраві особистості, поети-аматори, для яких художнє слово стало сенсом життя:

Анастасьєв Анатолій Олександрович (1940 року).

Поет, журналіст.

Автор поетичних збірок: «Косовиця», «Прощання», «У степу», «Дерева і люди», «З архіву пам'яті» .

Живе і працює в смт. Великаолександрівка на Херсонщині.

Волкова Валентина Костянтинівна (19.02.1936).

Поетеса, член Міжрегіональної спілки письменників України, керівник громадського центру культури імені Лесі Українки, голова просвітницького товариства Живої етики «Полум'я». Пише російською та українською мовами.

Авторка книжок: «Валентин і Валентина», «Краплини серця», «Мы – жители сказки земной и небесной», «Я вышла, Господи, из дома», «Майтрейя - Сингха», «На шляху до істини», «Лейся в мир, моя любовь», «Осінні прозріння», «Осознание красоты спасёт мир».

Постійно друкується у альманахах «Таврія поетична», «Степ», «Елінг», «Отражение», «Кулішева криниця» , в обласній періодиці.

Живе і працює в Херсоні.

Врищ Надія Семенівна (26.10.1937).

Поетеса. За фахом – інженер-будівельник.

Керувала більше 25 років літературною студією «Біле озеро» в смт. Білозерка, що на Херсонщині.

Авторка збірок віршів: «Зоряна мить», «Сполохи душі», «Двоє і війна», «Півкроку до істини», «Троянда на асфальті»; книжки для дітей «Гарна новина»; упорядник і автор 10 колективних збірок.

Друкувалася у альманахах «Степ», «Таврія поетична», «Елінг», «Кулішева криниця» , у колективних збірках: «Сонце на рушнику», «Степові голоси», «Біле озеро», «На ноті високій», «Послухай тишу», « Від серця до серця», «Святковий віночок», «Чисті джерела», «Пам'яті слово живе»; в альманахах «Степ», «Таврія поетична», «Елінг».

Живе у смт. Білозерка на Херсонщині.

Дубовалова Олександра Костянтинівна (псевдонім Любов Вірна) (19.01.1939).

Поетеса.

Член літературної студії «Біле озеро».

Авторка збірок віршів: «Я з тобою, життя», «Бабусин дарунок», «Дорога до пісні», «Що приносять лелеки?», «Роздуми над пережитим». Друкувалася в альманасі «Степ», «Таврія поетична»; в колективних збірках «Сонце на рушнику», «В три голоси», «Степові голоси», «Біле озеро», «Послухай тишу», «Від серця до серця», «Святковий віночок», «На ноті високій».

Живе в смт. Білозерка на Херсонщині.

Піддубняк Василь Григорович (04.04.1951).

Поет, публіцист, журналіст

Член Національної спілки журналістів України, член Асоціації українських письменників.

Автор збірок поезій «Пізній листопад», «Я – храм»; книжки «Словник журналіста і видавця».

Живе і працює у Херсоні.

Коломієць Наталія Анатоліївна (17.02.1963).

Поетеса-піснярка.

Авторка збірок віршів: «Кошик зірок», «Я щаслива!», «Відлуння душі», «Дорога до себе»; збірника віршів - пісень «Гола Пристань – лілея моя».

Друкується у альманахах «Таврія поетична», «Вежі та вітрила», «Степ», «Дніпро», «Ровесник», «Літературний Тернопіль», «Літературний Львів» і «Сучасність».

Живе і працює в Голій Пристані на Херсонщині.

Коломоєць Тетяна Анатоліївна (1960)

Поетеса.

Пише російською та українськими мовами.

Авторка віршованих збірок: «Свеча, свеча, моя подруга», «Теперь я знаю цену жизни», «Жажду любви», «Больше жизни», «Радуга души», «Крила натхнення» та трьох книжок для дітей і про дітей, збірки байок і збірки пісень.

Живе і працює в Херсоні.

Савченко Катерина Миколаївна (16.03.1942).

Поетеса. Учитель. Відмінник освіти України.

Авторка збірок віршів: «Які навкруг дива», «Камертон душі моєї», «Я – точка вічності і часу», «Пучок сміху», «На моїм

порозі осінь», «Пісня про матір», «Шевченкіана в прислів'ях і приказках».

Живе і працює в Херсоні.

Степаненко Людмила Василівна (24.08.1960).

Поетеса, перекладач, учитель.

Авторка збірок віршів: «Хочу сказати», «Думки мої», зб. перекладів Василя Симоненка.

Лауреатка всеукраїнського поетичного вернісажу «Троянди й виноград» (2008).

Живе і працює в Херсоні.

Троян (Рольянов) Григорій Михайлович (1926).

Поет, гуморист, сатирик.

Автор книжок: «Житіє отрока Стаса», «Павлусь-рибалка і річкова русалка», «Серце Одарії», «Солов'ята з Криничного». Живе і працює у Нововоронцовському районі на Херсонщині.

Чорнобель Олексій Іванович (10.02.1944).

Поет, педагог. Член літературної студії «Біле озеро».

Автор віршованих збірок: «Я не можу без села», «Дорога вдвох», «Акварелі», «Совість», «Травневий дощ», «Шлях до Кобзаря», «Мить вічності», «Із сорок п'ятої весни», «Весь у батька», «Бумеранг», «Відлуння Чорнобиля», «Летять журавлі на Чорнобиль», «На весь голос»; збірників пісень: «Барви веселкові», «Краю мій». Друкувався у 10 колективних збірках, альманахах «Степ», «Таврія поетична», «Елінг».

Живе і працює в с. Станіславі, що на Херсонщині.

Швидун Микола Єфремович (15.01.1932).

Поет, педагог. Працював директором школи більше 30 років.

Автор збірок віршів: «Весняні голоси», «Не палить очерет», «Ти до мене прийшла», «Мій метеор», «Стою на перехресті». Друкувався у альманахах: «Таврія поетична», «Степ».

Живе і працює у Великоолександрівському районі на Херсонщині.

У розмаїтті поетичних голосів Таврійського краю вплітаються голоси самотутніх і непересічних поетів і прозаїків, гумористів і піснярів. Різними мовами лунає їхня творчість, але об'єднує їх одне: любов до слова, рідного краю; прагнення оспівати найцінніше у

житті - людину, з її радощами і болями, вірою і надією на щастя... Це: Олена Любомська, Анатолій Дунаєв, Євдокія та Надія Дубовалови, Тетяна Камиш, Тіна Лєнь, Наталія Кудрявченко, Анна Петренко, Йосип Файчак, Людмила Мак, Світлана Шеремета, Оксана Славенко, Іван Бабенко, Віктор Ковальов, Наталя Чернишенко, Людмила Крижанівська, Віктор Лунєгов, Микола Касьянов, Іван Немченко, Олена Купцова, Євген Пастухов, Ігор Продан, Жорж Шандра, Лариса Дробітько, Анатолій Будніченко, Микола Довгай, Микола Левченко, Олег Скалибог, Анатолій Курдюк, Наталія Кислинська, Алла Журба, Олена Наумова, Ірина Драч, Павло Галашевський, Руслан Білецький, Аліна Барнетт, Валентина Москаленко, Едуард Яцюк, Олена Агаркова, Катерина Демидова, Юлія Бережко- Камінська, Наталія Мала, Михайло Зима, Любов Єрьомічева, Анатолій Полуфакін, Марія Ярова ...

Їхні твори друкуються в альманахах «Степ», «Таврія поетична», «Елінг», «Парус надєждь», колективних збірках: «Правда життя», «Послухай тишу», «Пам'яті слово живе», «Від серця до серця», «Степові голоси», «Святковий віночок», «Вишиванка» та інших.

За 50 років Херсонська обласна організація Національної спілки письменників України зростала, міцніла у слові та іменах.

На превеликий жаль, тільки за останнє десятиріччя, пішли за обрій її кращі доньки й сини: Володимир Пузиренко, Леонід Куліш, Ізабелла Плоткіна, Іван Гайдай, Іван Стариков, Володимир Плоткін, Валентина Наумич, Ігор Проценко, Юрій Голобородько і повпред степового краю - Микола Братан.

Тяжко писати про тих, кого ми втратили назавжди. Але тішить одна думка, що по собі ці митці залишили солідний творчий спадок, своє віддане служіння Слову і країні, віру у краще майбутнє держави і народу. І це додає сили і надії усім, хто причетний до Слова, хто сьогодні працює на літературних теренах краю.

Нині ХОО НСПУ налічує в своїх лавах 28 членів. Це поети і прозаїки, драматурги і критики, літературознавці і дослідники творчості письменників-краян. Усі вони різні за характером своєї творчості, за уподобаннями, але разом збагачують духовну скарбницю рідного краю.

Насамперед, варто зазначити, що від дня утворення обласної письменницької організації наші літератори-спілчани мали

широкі і тісні контакти з видатними майстрами слова держави і країн далекого і близького зарубіжжя. Їхнім мудрим наставником, «хрещеним батьком» і порадиником упродовж двох десятиліть був Олесь Терентійович Гончар, автор численних книжок про смагляву Таврію і депутат Верховної Ради СРСР та України від Херсонщини.

Гостинно зустрічала наша земля Остапа Вишню, Михайла Стельмаха, Степана Олійника, Мірзо Турсун-заде, Максима Рильського, Володимира Сосюру, Юрія Яновського, Юрія Дольд-Михайлика, Яра Славутича, Ігоря Болгарина...

У справжні свята братерства перетворювалися Дні радянської літератури, в яких брали участь Булат Окуджава, Сергій Баруздин, М.Лисянський, О.Ющенко, Р.Ахматова, Л.Лебединський, Ю.Гольперін та інші відомі в країні і далеко за його межами поети й прозаїки - вірні поборники миру і добра.

Давня творча дружба зв'язувала Херсонщину з літераторами Карачаєво-Черкесії, Чечено-Інгушетії, Угорщини, Білорусії, Болгарії, Росії. Вони перекладали твори одне одного, випускали колективні збірки, як-от: «Теплі скарби», «Плече до плеча», «Від імені краян промовляю».

А наш земляк Яр Славутич із далекої діаспори (Канади), професор-емерит, поет, науковець, мовознавець, ім'я якого було маловідоме українському читачеві до останнього десятиріччя ХХ століття, бо воно потерпало від багатолітньої заборони, у своєму творчому доробку присвятив Херсонщині збірку поезій «Співає колос» (1945). Вона пережила три видання (1945, 1993, 1997рр.). Поезії цієї збірки відображають життєву долю, світоглядно-художні шукання і сподівання української політичної еміграції і водночас авторську долю, особисті переживання, щирі попри все, позбавлені будь-якої кон'юнктури, виражені в художньо довершеній формі...

Діяльність обласної письменницької організації різноманітна: це виступи перед учнівською та студентською молоддю, трудівниками міст і сіл області, літературні тематичні вечори, шевченківські роковини, конференції, літературні акції, конкурси, всеукраїнські олімпіади, фестивалі, вшанування пам'яті письменників-земляків, виховання початківців, випуск літературного альманаху «Степ», висвітлення подій із книжкового потоку у місцевій та всеукраїнській періодиці, по радіо і на

телебаченні, проведення презентацій нових книжок, залучення молоді до творчості та систематична робота з нею у різних літературних гуртах, об'єднаннях.

Із 1971 року в нашій області заснована комсомольська літературна премія імені Героя Радянського Союзу Іллі Кулика. За кращі літературні твори про молодь цієї премії удостоєні Юрій Голобородько (прозаїк), Павло Цокота (прозаїк), Василь Мелещенко (поет), Анатолій Кичинський (поет); члени літоб'єднання Василь Шевченко (поет), Марк Боянжу (поет). Херсонський поет Микола Братан удостоєний літературної премії імені Андрія Малишка; Анатолій Кичинський – літературних премій імені Павла Усенка, імені Бориса Нечерди та Національної премії ім.Т.Шевченка; Микола Василенко – літературних премій імені Василя Мисика та Яра Славутича; Василь Жураківський – літературної премії імені Василя Симоненка. Встановлена літературна премія імені Миколи Куліша.

Наші письменники гідно представляли літературу Херсонщину на письменницьких з'їздах. Так, Леонід Куліш був делегатом п'яти з'їздів письменників України, а Микола Братан брав участь у роботі шести всесоюзних письменницьких з'їздах. На VIII з'їзді його було обрано до складу ревізійної комісії Спілки письменників України.

Десятий рік поспіль Херсонська обласна організація НСПУ бере активну участь у Міжрегіональній спеціалізованій виставці-ярмарку «Книжковий салон», яка проходить під егідою Херсонської Торгово-промислової палати, Херсонської обласної державної адміністрації, Херсонського міськвиконкому.

До 2005 року цей захід відбувався у приміщенні академічного драматичного театру імені Миколи Куліша у м. Херсоні. Усі наступні роки виставка – ярмарок проходить у ККЗ «Ювілейний». Приємно відзначити, що серед нагороджених дипломами переможців ставали і наші побратими по перу: Микола Василенко – у двох номінаціях: «Дитяча книга» – за книгу «Усе царство – за коня!» і в номінації «Книга року» за збірку поезій «Архітектура планиди»; Валерій Кулик – за книгу «Планета сонета», Віктор Андреев за книжку вибраних поезій «...у пошуках суті».

Кожен із письменників Херсонщини своєю натхненною працею причетний до духовних скарбів, словом уславлює свою

смагляву Таврію і її людей, палко відданий Україні, рідній мові, кращій долі народу.

При написанні даного матеріалу використані такі джерела:

1. Українська Радянська Енциклопедія (Бібліографічний довідник, 1960-1964рр).
2. Письменники Радянської України (Бібліографічний довідник, 1970).
3. Українська літературна енциклопедія у п'яти томах, (1988).
4. Письменники Радянської України (довідник, 1917-1987 рр.).
5. Украинский Советский Энциклопедический словарь (трьохтомник, 1989).
6. Письменники України (Бібліографічний довідник, «Дніпро» 1996).
7. Письменники України (Бібліографічний довідник, «Дніпро», 2006).

P.S. Авторка щиро вдячна за надані архівні документи працівниками літературного відділу краєзнавчого музею Тетяні Акказієвій, Галині Мартиновій, завідуючій краєзнавчого відділу Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеса Гончара Токовило Оксані Валеріївні та Мокрицькій Анні Павлівні.

P.P.S. Цей матеріал надрукованор у книзі «Обласні організації Національної спілки письменників України». Київ «Український письменник», 2006, с.214-226.

НАРИСИ ПРО ОСОБИСТОСТЕЙ

ПРОНИЗЛИВЕ СЛОВО ПОЕТА (про Віктора Андреева)

Поет.

Член Національної спілки письменників України із 2010 року.

Віктор Миколайович Андреев народився на Херсонщині 01.10.1954 року в родині інтелігентів. Мама - Віра Петрівна – учителька української мови та літератури, батько – Микола Павлович – військовослужбовець.

У 1971 році закінчив середню школу №1 в місті Цюрупинську.

Із 1972 по 1974 рік проходив дійсну військову службу в групі радянських військ у Німеччині.

У 1980 закінчив філологічний факультет Херсонського державного педагогічного інституту (нині – ХДУ). За фахом учитель української мови та літератури.

Працював учителем у школі №2 міста Цюрупинська, потім – у органах МВС, у дитячій кімнаті міліції, в охоронних структурах Москви, на Херсонщині.

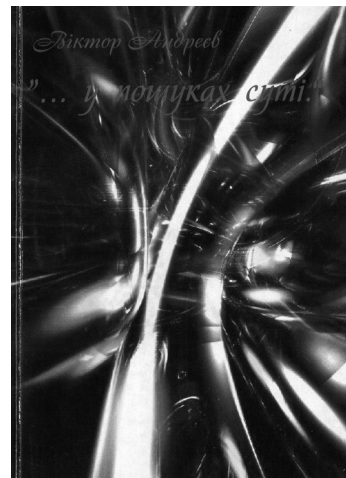
Друкується в альманахах «Степ», «Елінг», обласній та районній періодиці.

Пише українською та російською мовами.

Нині живе і працює в Цюрупинську.

«Не кожен із нашого письменницького братства, – писав далі Микола Братан, – може отак подивитися на себе і на близького, як це робить Віктор Андреев»

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

Віктор Андреев автор таких книжок поезій:

1999 – «Другое измерение».

2000 – «Осенняя любовь».

2001 – «Чужое время».

2001 – «Сльоза души».

2002 – «Осіння спокута».

2003 – «Поговори со мной».

2004 – «Горечь».

2004 – «Білий реквієм».

2006 – «Материнське світло».

2007 – «...у пошуках суті».

У 2006 році збірка віршів «Другое измерение» посіла II місце на Міжрегіональній книжковій виставці-ярмарку, яка проводилася під егідою Торгово-промислової палати.

П'ять років тому мені потрапила до рук одна із книжок Віктора Андреева «Материнське світло». Вона була прочитана на одному подиху і захопила так, що хотілося негайно познайомитися з її автором. Яке ж то було щастя і радість і подив, коли зустрівшись із автором, я впізнала колишнього свого студента. Ще в далекі сімдесяті студентські роки минулого століття Віктор шанобливо ставився до рідного українського слова (то, напевне, від мами-учительки передалася та повага, від безсмертного Кобзаря, від невичерпної криниці народної творчості, від улюбленої бабусі і нашого співучого краю).

Життя наклало свій відбиток і на чоло, і на колись буйночубу голову Віктора. Переді мною стояв солідний чоловік із посивілими скронями, у військовому сторі з «іконостасом» нагород на грудях. Потягнулася розмова про життя-буття, і, безперечно, про творчість: як давно відчув потяг до слова, що стало поштовхом до написання книжок, що вже видано і що хвилює із сьогоднішня? Та вже після прочитання віршів із однієї книжки, зрозуміла, що маю справу зі справжнім поетом.

Збірка «Материнське світло» була видана у видавничому центрі «Просвіта», Київ-Херсон, 2006 року і під однією обкладинкою об'єднала вірші чотирьох збірок: «Материнське

світло», «Сльоза душі», «Осіньна спокута», «Білий реквієм». Вразило у цій збірці все: широка гама почуттів, розмаїта тематика, форма і зміст, вільне володіння словом, художніми засобами, афористичність висловів, стилістика, вільна медитація, ґрунтовне направлення філософських роздумів, любовне оформлення книжки, та найбільше-святе почуття до батька- матері, рідного краю, отчого дому, кожної живої істоти: комахи, пташок, метелика, зрізаної квітки, зламаної гілочки... У кожному вірші автор постає перед читачем як відповідальний поет-громадянин, якому випало жити у такий неспокійний і складний час.

*Мене з дитинства
хвилювала
кожна маленька трагедія:
зрізані квіти,
померла птаха,
згорівий метелик,
танучий сніг,
листя, що облітає.
Щось незбагненне
є в цих
маленьких трагедіях.
Іду
збентежений.
Нитку світанку
вплітаю
в свою свідомість.
І вона,
інкрустована
співом птахів,
подихом річки,
запахом трави,
краплями роси,
повертає
надію на прозріння.
Але знову
відкриваю Шопенгаура*

*і розумію,
що вирішити
загадку буття
через слова і логіку
неможливо.
Помилування
не буде.
Тому
і кожен день
сприймаю
як останній.*

Багато що у його поезії мені імponує як жінці-матері, степовичці з роду-віку. Захоплює тремтливе, щире почуття поета до тих, хто подарував життя (батька-матері), хто і що впливало на формування його світогляду (класична українська і зарубіжна література, історія краю і держави), відношення до Бога і художнього слова...

Як орієнтир у дорозі читачам може слугувати кожен афористичний вислів поета, повнокровний художній образ, влучна метафора чи незвичайні епітети, порівняння, чим рясніють вірші поета. Як от:

- Ніч хвора на безсоння, вагітна тіннями...*
- Ритм штовхає кров, примушує битися серце...*
- Терези хиляться в бік небуття...*
- Минуле блукає у жовтих листях ...*
- Життя і смерть – тягучі мертві брижі, що колихають час....*
- Старість віч-на-віч залишає тебе з Всесвітом, спогадами, пам'яттю...*
- Кожен прожитий день, де години, наче метеорити, бомбардують свідомість, болісно стискає серце...*
- Засинання страшить своєю непередбачуваністю...*
- Пробудження – нестерпністю до повернення.*

І я горда з того, що можу доторкнутися своїм серцем, душею до прекрасної творчості колишнього студента, а сьогодні – побратима по перу!

Його поезія – гімн життю, природі, рідним краєвидам,

степу, роботящим рукам, чистим і щирим почуттям, батьку-матері, Богу.

СТЕП. ВЕЧІР

*Він то дрімає, то полохкотить,
То жайворонком небо привітає,
То шелестом тужливе щось співає,
То щемко цвіркунами задзвенить.*

*То маревом спекоти розчиня
Ледве живий передінфарктний обрій,
Аж до Дніпра, де волоокі верби,
Де комишу гойдається стіна.*

*Завжди мені не вистачало слів
Й ніколи їх не буде висачати,
Щоб цю красу і велич змалювати –
В безмежності нічній зірок засів.*

*О, крає мій стражденний, степовий,
Ти в серці як дорогоцінний витвір.
В своїй вечірній стишеній молитві
Мене наче дитину оповий.*

Віктор Андреев вірить у силу Слова і часто сам звичайні слова перетворює у поезію, стверджуючи, що:

*...Де безсилі звичайні слова,
Там пронизливе слово поета...*

Ось як коротко, але глибинно, він пише про батька, який передчасно пішов із життя:

*Свічку я тобі поставлю,
До небес прощальну свічку.
Я тебе не гучно славлю,
Славлю тихо, славно, вічно.*

*Хоч і жив ти у зневірі,
Та було без Бога пусто.
Він, в якого ти не вірив,
Хай тобі гріхи відпустить.*

Велика поезія не терпить узагалі надмірних прикрас і показної демонстрації будь-якої гри у слова. Його поезія дохідлива, проста, щемна до болю.

*Пам'яті батька, ветерана Великої Вітчизняної війни
« ...І поёт мне в землянке гармонь
про улыбку твою и глаза...» Фронтowa пісня.*

*Вже тобі відспівала гармонь,
Вже для тебе землянка-могила,
Вже і в мене з біліючих скронь
Більша частка життя відлетіла.
Хай нагадує завжди той час,
Що з роками все далі і далі,
Твій на кітелі іконостас
З бойових орденів і медалей.*

Її геніальність закладена в мудрій простоті, адже вона створюється не на один день, а – на віки. Цього правила дотримується наш поет і твори його варті уваги.

МАТЕРИНСЬКЕ СВІТЛО

*Ледь засвітало коло хати,
Як вийшла посивіла мати
До вишні з Богом розмовляти.
Вона несла з собою світло,
І навіть там було помітно,
Де ночі ще чорніла гать.
Над нею світло це кружляло,
І тихо серце розмовляло
З травною, листям, вітерцем.*

*І я не знав про що розмова,
Бо жодного не чув я слова,
Як шепотілася з Творцем.
А тільки я такого ранку
Не бачив зроду, як світанком
Засяяв світ в красі ясній.
І я не знаю, мені скільки
Ще жити, усе віддав би, тільки
Щоб матері жилось моїй.*

Про Віктора Андреева раніше голова Херсонської обласної організації Національної спілки письменників – Микола Братан написав в одній із передмов так:

«Якось непомітно, без гучних декларацій і самохарактеристики Віктор Андреев прилучився до новобранців поезії Таврійського краю, з-поміж яких окремі його перевесники стали відомими, а декотрі й знаними поетами... Він має талант до віршів не позичений, а власний. Він лірик, але вільно почувається у медитаціях, у філософських, щемливих роздумах. Не цураючись традицій, він знаходить себе і у верлібрі, який у нього отеплений все тим же чуттям неспокойного доброго серця поета – громадянина, сучасної людини сучасного світу...».

*Знайди в мені людину там,
Де я навіки загубився.
В небесних звуках тихих гам,
Де з іншим світлом погляд злився.*

*Де я, закутавшись в сліпе,
Між двох півкуль своїх нейронів,
Якимось поглядом стороннім
Дивлюсь, як краде час тебе.*

«Не кожен із нашого письменницького братства, – писав далі Микола Братан, – може отак подивитися на себе і на ближнього, як це робить Віктор Андреев»:

*Душа у мене, друже,
Крихка, тендітна дуже.
Вона, неначе птаха,
Що випала з гнізда.
Пішла блукать по світу.
То нестить її вітер,
То з усього розмаху
Нещастя наліта.
Ще не замкнулось коло.
І шкутильгає квола
Туди, де тихо осінь
Лягає на поля.
І дивиться крізь листя
Калина в небо чисте,
Де журавель голосить,
І мерехтить зоря.
Душа у мене, друже,
Стомилася вже дуже.
Її я заспокою
Тарасовим віршем.
У світі стане тихо.
Вона забуде лихо,
Дріматиме зимою
Під снігом чи дощем.
І будуть тільки тіні,
Неначе павутиння,
Кружляти, дертись вище
У хаті на стіні,
Душа у мене, може,
На інші і не схожа,
Тобі від цього легше?
Та тільки не мені.*

Віктор Андреев вільно володіє усіма формами вірша: від класичного двовірша, терцета, катрена, сонета – до верлібра.

Чому
я не створений
із живого світла,
яке відбивається
в краплях роси,
річці, в твоїх очах?
Чому
я не створений
з безмежності років,
вічності повітря,
води, вогню?
Із тих
безтурботних матерій,
які ніколи
не вмирають.
Чому
на своє горе,-
я зроблений
із плоті і крові?
Безпорадна іграшка
причин і наслідків,
стара посудина
заповнена
скорботою і стражданням.
Бульбашка любові.
Сліпа порожнеча,
без відлуння і пам'яті.

Він знайшов свою тему, своє слово, образи, пересипав їх афоризмами, метафорами, епітетами, порівняннями так вдало, як справжній майстер пензля, змішуючи сім барв, створює свої шедеври. Вчитаймося у наступний вірш, збагнімо його глибинну суть!

*Ключ у мене на підвіконні
Проміння голуб, наче крихти хліба.
Безглузді дні повзуть, як мухи сонні,
І натикаються на обрій сліпо.*

*А простір, де ми гості випадкові,
Де наші душі міцно вмерзли в будні,
Мурує лінії розкритої долоні,
Неначе землю злий мороз у грудні.*

*Тут наша совість кров'ю запеклася,
Хрипить грудьми, відкашляється не в змозі,
Як пес побитий скиглячи вляглася,
Щоб здохнути на рідному порозі.*

*Розтрощена безжалісно віками,
Конає правда кинута й забута.
Не може зупинити час руками,
В яких ще дух пручається закутий.*

*І скільки можна ще терпіти
Образи та обіцянки забуті?
Тільки брехливим псевдонеофітам
Лататтям слів вже не прикрити суті.*

Я горда від того, що в кагорту письменників рідного краю влився талановитий, мудрий поет.

В одній із своїх книг Володимир Бровченко дав свою версію дев'яти Божих заповідей. Перша заповідь звучить так: «Цінуймо труд свій і свого друга!», а дев'ята – «І колискову, що співала мати, посіймо в ґрунт нового покоління!».

Переконана, що творчий доробок Віктора Андреева тільки бере свій розгін, а в серця і душі нового покоління він засіває зерна добра, які потім дадуть добрі сходи.

ПРЕД ТАИНСТВОМ ЛЮБВИ *(о Ладе Федоровской)*

Поэтесса, литературный критик, литературовед.

С 1976 года – член Национального союза писателей Украины.

С 2003 года – глава Херсонского отделения Межрегионального союза писателей Украины («Международное сообщество писательских союзов» – Москва).

Лауреат литературных премий имени Владимира Сосюры и имени Бориса Гринченко.

Награждена юбилейной медалью «70 лет Союзу писателей СССР и его правопреемнику Международному сообществу писателей союзов» – за большие заслуги в литературе и за подвижническую деятельность по единению братских народов.

КРАТКОЕ ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

Лада Константиновна Федоровская родилась 18.03.1934 года в селе Ясная Поляна Московской области.

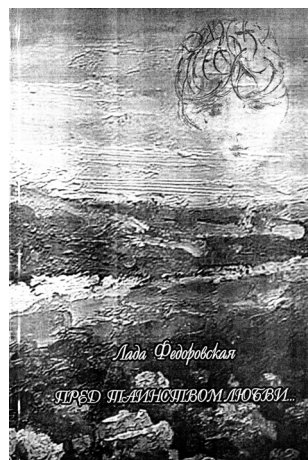
Окончила филологический факультет Киевского государственного университета имени Тараса Шевченко.

Много лет работала в периодических изданиях Украины. Редактор газеты «Кафедра» при ХГУ и Академическом лицее. Возглавляет Херсонские областные отделения Украинской академии русистики «Конгресса литераторов Украины»;

«Шестьдесят стихотворений. И в каждом – душа поэта. Тонкая, благородная, бесхитростная. Чувство и мысль – в слиянности... И – красота. Красота, ставшая таким дефицитом в наше «клиповое» время. Стихи – первоклассные... насколько мы понимаем, автор – уже вошёл – в большую поэзию».

Газета "Правда Украины"

основатель общества русской культуры «Русь», руководитель областного отделения Всеукраинской общественной организации «Русское движение Украины».

Как литературный критик, исследователь литературного процесса в истории украинской литературы, на протяжении десятилетий систематически печаталась в ведущих журналах Украины, России, ближнего зарубежья: «Вітчизна», «Дніпро», «Київ», «Радуга», «Слово і час», «Дзвін», «Березіль», «Дружба народов», «Литературное обозрение», «Вопросы литературы», «Литературная Грузия», «Волга», в «Литературній газеті», в альманахах «Степ», «Таврія поетична»...

В украинском столичном издательстве (ныне – «Український письменник») отдельным изданием вышли её литературно – критические книги – сборники статей «Утвердження правди» (1978р.), «На чистих берегах» (1990); монографии о творчестве ведущих украинских писателей Юрии Мушкетике и Борисе Олійнике – «Романи Юрія Мушкетика» (1982) и «По-земному – про високе» (1985).

Руководитель литературной гостиной имени Бориса Лавренева при областной научной универсальной библиотеке имени Олеся Гончара.

Пишет на русском и украинском языках. Живёт и работает в Херсоне.

ТВОРЧЕСКИЕ ДОСТИЖЕНИЯ

Лада Федоровская – автор поэтических сборников:

1998 – «Моё поднебесье».

2000 – «И на цветке я присягну...».

2001 – «Зимнее танго».

2002 – «Под поздней луной».

2003 – «Межсезонье».

2004 – «Я оглянусь на жизнь...».

2006 – «Соцветье».

2010 – «Пред таинством любви...».

Лада Федоровская начала писать стихи рано, ещё в школьном возрасте, но первая поэтическая книга была издана в конце 90-х прошлого века. С тех пор она, не прерывая

свою работу литературного критика и литературоведа, почти ежегодно радует читателей своими поэтическими сборниками.

Эти книги стали событием в литературном процессе современной поэзии не только Херсонщины, но и Украины, ближнего и дальнего зарубежья. Уже дебютный, поэтический сборник писательницы Лады Федоровской «Моё поднебесье» не остался незамеченным. На него отозвалась пресса, откликнулись читатели.

Татьяна Хома, кандидат филологических наук в альманахе «Степ» №13, 2004 года, писала так: «Поэтические сборники Лады Федоровской художественно полно передают психологическое состояние поколений второй половины XX и начала XXI столетий.

«Моё поднебесье» и «Под поздней луной» – это прежде всего размышления о нравственной сути современного человека. В сборнике «И на цветке я присягну...» с особой отчётливостью заявлена гражданская позиция поэтессы, а «Зимнее танго» и «Межсезонье» обращают читателя к общечеловеческим ценностям, при осмыслении которых позиция автора, чаще всего, однозначна, хотя общество и тяготеет ныне к переценкам...

Поэтический мир автора – глубок и разнообразен, как и сама жизнь, в её живой стихотворной речи нет дидактизма, а есть свободное проявление мысли, есть выстраданная мировоззренческая убеждённость и душевное здоровье, внутренняя содержательность лирической героини...

Это талант, дар, эмоциональное сопереживание, опыт, отточивший владение словом».

Вот свидетельство такой взыскательной газеты, как «Правда Украины»: «Шестьдесят стихотворений. И в каждом – душа поэта. Тонкая, благородная, бесхитростная. Чувство и мысль – в слиянности... И – красота. Красота, ставшая таким дефицитом в наше «клиповое» время. Стихи – первоклассные... насколько мы понимаем, автор – уже вошёл в большую поэзию».

КАК ЗВЁЗДЫ ДЕТСТВА...

*Как северное сиянье,
 что нет его в мире красивой,
Мне грезится, снится в печали,
 спасая меня, Россия.
И здесь мне земля не чужая,
 тут даже теплее лето,
Но бродит душа, вздыхая,
 просторами русскими где-то.
Чего ей здесь не хватает?
 Тут плохо – там скудость та же...
Да я не ищу, где лучше,
 я просто с тоской не слажу.
Где жить – тут ли? там? – не важно,
 ведь дело не просто в месте...
Но сколько себя я помню,
 с Россией была я вместе.
Да, вместе, в любых испытаньях,
 друг друга храня и спасая.
Всегда ей была родная,
 да вот оказалось – чужая.
Смугла я по-украински,
 как русская – светлоглаза,
Приверженность духа к родному –
 не выпренность и не фраза.
Я только в любви виновата –
 за что ж мне тоска в наказанье?
Но самые яркие звёзды
 я видела в детстве в Рязани.*

В книгах Лады Федоровской представлены все грани её поэтического дарования: интимная, философская, гражданская, пейзажная лирика.

Её интеллигентность, мудрость, глубочайшие энциклопедические познания во многих областях литературы, истории, философии; бузепречное чувство меры; умение изложить, объяснить, донести основную мысль, приковывают внимание слушателей. Те, кто побывает хотя бы раз на её выступлениях перед студентами, творческой аудиторией, в литературной

гостиной – приходят к ней постоянно за добрым и мудрым советом.

МОЁ ПОДНЕБЕСЬЕ

*Когда зафальшивит струна
И больше не радуют песни,
Меня привечает страна –
Обжитое мной поднебесье.*

*Там всё начинаю с нуля,
Там день мой светлей и чудесней.
Но небо ведь есть...и земля...
Зачем же ещё поднебесье?*

*Открою вам тайну – зачем
(Коль сможете – сами проверьте):
Там спрятано в тонком луче
Согласье меж небом и твердью.*

*Там ум не блуждает во мгле,
А грёзы любые – не небыль.
Там чаще, чем здесь, на земле,
И всё же теплее, чем в небе.*

*В семье кучевых облаков
Я нежусь без цели и срока.
Подняться туда так легко,
А падать не слишком высоко.*

*Там строчек изящных парад,
Там рифм волшебство несомненно.
Там чей-то единственный взгляд
Ко мне обращён неизменно.*

*Там всё на полтона нежней,
Там всё хоть чуть-чуть интересней,
Там я и слабей, и сильнее –
В уютном моём поднебесье.*

*Уж так у меня повелось –
И розы, и хлеб по потребе.*

*Ну что ж, я земная насквозь,
А всё-таки чуточку в небе.*

Ноябрь 1997

О своей книге «Избранное» Лада Федоровская сказала так:

– Это, можно сказать, биография моей души за последние 20 лет. Какие-то воспоминания из детства, о войне, то есть именно духовная и эмоциональная биография типичного представителя общества, человека из интеллигентной среды.

Можно слукавить даже в статье, не договорить чего-то, или умолчать о чём-то. Стихи выявляют сразу любую фальш. У меня даже есть об этом коротенькое стихотворение:

В НИХ ЖИЗНЬ МОЯ...

*Я не пишу стихи – я думаю стихами,
И, кажется, они меня умней.
Из толчи мирской они приходят сами
Лишь с самой малой помощью моей.
Я не пишу стихи – я чувствую стихами.
Душа в смятеньи – что с неё возьмёшь?
Но чуткая строка, легко взмахнув крылами,
Перепорхнёт туда, где невозможна ложь.*

*И сердце поведёт по тропам очищенья,
И грёза станет в ряд со всем, что наяву,
И тусклых нет минут – лишь звёздные мгновенья...
Я не пишу стихи – стихами я живу.*

5 ноября 2004

Далее поэтесса продолжила: «Стихи поддерживают, дают какие-то силы, утешают, дают надежду. Иногда человеку не скажешь того, что напишешь в стихотворении. Получается какое-то возрождение души, защита от грязи, от пошлости. Поэтому, наверное, я пришла к этим стихам и до сих пор с ними не рассталась».

СКРИПАЧ

*Что там в шуме ветра – слабый вздох иль плач?
Мокнет на газоне худенький скрипач.*

Взгляд его неясен, руки, как земля,
У размокшей шляпы вислые поля,
И поёт, и плачет, доверяясь мне,
Старенькая скрипка об одной струне.
- Заходи, погрейся... Чайник на плите...
- Мне отныне в мире места нет нигде.
- Всё-таки обсохни, что же мокнуть тут...
Улыбнулся смутно: «Не по мне уют».
Я решила: «Кто ты?» Слышу, чуть дыша:
- Отшумелой жизни нищая душа.
Так сказал - и канул. Только мрак и дождь.
Никаких загадок не откроет ночь.
Замерли все звуки. Зябко мне в тиши:
Что же это будет? Как же – без души?
Бледный и несмелый, первый луч в окне.
Отразилось робко что-то на стене,
Пригляделась ближе – на краю окна
Той, пропащей, скрипки слабая струна.
Что за знак прощальный – в нём укор...привет?
Всё ж остался отзвук, и остался след,
И по этой мете, вечный путь верша,
Нас ещё отыщет странница-душа.

Октябрь 1996

Последующие книги поэтессы подтвердили неслучайность высоких профессиональных оценок и широкого общественного признания.

БЕССМЕРТНЫЙ МАРШ

И снова День Победы... Спозаранку
Доносит мари мотив свой роковой –
Какая-то безвестная славянка
Прощается с любимым иль судьбой.
Сегодня нет парадности привычной,
Потерянность царит, а не подъем.
Фронтовики в колонне горемычной
Как будто не на празднике своём.
Как будто так – неглавная подробность,
Не сила, как когда-то на войне –

По-мародёрски карьеризм и подлость
Их победили в собственной стране.
В день, от наград окопных золотой,
Их наградили...килограммом манки.
Мне душу рвёт «Прощание славянки» –
Униженности дух витает над толпой.
Тут что-то очень важное распято:
Присвоивши Победу, как барыш,
Вышагивает пошлость толстопято,
Как будто воровской глумливый шиш.
Да на виду, да во главе колонны!
Её и трёхдюймовкой не проймёшь!
Я жмусь в тоске под красные знамёна,
Чтоб унялась негодованья дрожь.
И пусть полотна эти огневые
Для снобов «исторически грубы»,
Грубы иль не грубы, зато – живые,
А прочие - не из моей судьбы.
Как ни беснуйся – знамя над рейхстагом
Оставило свой отсвет на века,
Освящено и подвигом, и прахом,
А те вон – нацсимволика пока.
Враз учреждённые бессильной силой
На гребне политической тщеты,
Они – не независимости символ,
А знак упадка, горя, нищеты.
Мне ненавистны прошлого тираны,
Новейшие противны хапуны,
Но мне болят, пусть и чужие, раны,
Терзает разворованность страны.
Зачем я здесь? Почти самоглумленьё –
Глядеть в затылок прытким наглецам.
Но...есть святая верность поколенью
И нужное, как жизнь, доверие к отцам.
Сама природа не выносит фальши –
Цветок Победы, майская сирень,
Так не идёт к прикидам пёстрым вашим
И так к лицу солдатам в этот день!
С потёртых снимков молодые деды

*На нас с пытливой ласкою глядят...
Да мы же все, как есть, из Дня Победы,
Хоть и родились поздно для наград!
«Прощание славянки»...Есть такое,
Что свято помнит этот старый мари –
Бессрочны честь и мужество людское,
И краткосрочен низости шабаш.
Бессмертен подвиг – и вечна колонна,
И что б ни ждало – я за честь почту
Идти за ней, светло и неуклонно,
Хотя бы в замыкающем ряду.*

9 мая 1997

Пожалуй, главным эмоционально-смысловым контрапунктом этой поэзии стал мотив спасительного противостояния личности разрушительным тенденциям нашего смутного времени. Не защищённая ничем, кроме собственного достоинства, человеческая душа на суровых ветрах эпохи – каково ей приходится?

Лирическая героиня Лады Федоровской остаётся неуклонно верна высоким нравственным ценностям, всему тому, что есть любовь, красота, благородство, сострадание к ближнему и ко всему живому.

И ПОЦВЕТЁМ!

*Вместе с дождиком поплачу,
Вместе с солнцем засмеюсь.
И с ромашкой на удачу
Заклучу простой союз.*

*Я гадать на ней не стану,
Лепесточки обрывать,
На окно её поставлю -
День встречать и провожать.*

*Белый нимб на тонкой ножке,
И соседям невдомёк,
Как зажжётся на окошке
Этот чистый огонёк.
Как зажжётся - наше дело,*

*Хоть и нет секретов тут:
Просто время подоспело
Для души создать уют.*

*Пусть чуть-чуть душа побудет
Отражением цветка,
Пусть весь мир про нас забудет –
Не надолго, а пока.*

*Нам надолго и не надо –
Нам бы только отдохнуть,
Небольшая это плата
За измучивший нас путь.*

*Путь ошибок, поражений –
Приговор, а не итог...
Но исполнен возражений
Мудрый маленький цветок.*

*Шепчет мне не понарошку:
«Как-никак, а мы вдвоём,
Отдохнём ещё немножко,
Отдохнём ...и поцветём!»*

24 апреля 1999

Не случайно новая книга избранных стихов получила название «Пред таинством любви...». Действительно, вся наша жизнь держится на любви - именно это утверждает хотя бы старинная грузинская песня, мудро напоминая, что «всё, что испепелит ненависть, возведёт из праха любовь».

Да, любовь извечно светлое таинство, ибо сам «Бог – есть любовь!», без этой божественной искорки человеческая душа мертва. Классическое утверждение, что мир спасёт красота, верно уже потому, что красота – тоже непременно порождение любви, ненависть неизменно прорастает безобразием. Любовь многозначна: к Отечеству, к родной земле со всем сущим на ней, к дорогим сердцу людям и к человеку вообще, ко всему неизменно дорогому, что стало прошлым...

НЕЗАБЫТОЕ

*А было так: в голодный год войны
Я, первоклассница в шубейке «лысый суслик»,
Ждала подарка от своей страны –
Кулёчка, где сухарь, конфетка, бублик.*

*Был праздник, и на сцене шёл концерт,
Хор танцевал и пел в платочках ярких,
Я ж думала о том, когда зажжётся свет
И детям раздавать начнут подарки.*

*Но снова танцы, песни и стихи,
А у меня в глазах уже темнело.
Да нет, стихи те были не плохи,
Я просто в этот день совсем не ела.*

*Вот, кажется, конец. Но, как назло, опять
Выходит мальчик, худенький, как спичка,
Да сколько ж будет он ещё играть!
Невыносим мне этот звук скрипичный!*

*Но замер зал, услышав тихий плач,
И мужества призыв, и боль утраты –
Тот невесомый маленький скрипач
Из ленинградской вырвался блокады.*

*Ну, а потом – как после мрака свет,
Вдруг полилась мелодия, как грёза,
Душа очнулась и смычку в ответ
Исторгла из себя святые слёзы.*

*Всё отошло – и голод, и война,
Другую жизнь мне скрипка обещала...
Вот озеро...и слабая волна
У ветхого, заросшего причала.*

*И платье белое, и листик на воде,
И все слова, что в книжках я искала,
И бабочек пиры в душистой резеде –
Я к той поре Тургенева читала.*

*Замолк последний звук, я вовсе не дышу,
От слёз горючих мне тепло и жарко,
Я, пряча взгляд, на улицу спешу,
Забыв и о себе, и о подарках.*

*Но не пропали скромные дары:
Догнав меня в темнеющей аллее,
Вручили мне кулёк – как были мы добры,
И маленьких тогда ещё жалели!*

*Но тот маэстро... Что тот мальчик мог,
Раз не забыт, хотя прошло полвека?
Я отдаю сегодня поздний долг
И думаю о тайне человека.*

*В другой эпохе и в другой стране,
Где весь порядок жизни- униженье,
Я помню о спасительной струне,
О мальчике, что задержал мгновенье.
Где он теперь?*

14 февраля 1999

И даже горестные испытания, без которых не обходится ни одна земная судьба, не опустошают душу бесповоротно, если в ней неугасима тёплая искорка любви. Так думает и так утверждает автор.

Я ПОМНЮ...

*Как рассказать о том, что так невыразимо...
Тот день встает пленительно и зримо –
С сиренью пыльной вдоль литой ограды,
С уютом душным в той тени щербатой.
Там был музей какого-то искусства,
Слепые от томящего нас чувства,
В тот дворик забрели мы наугад,
И нас укрыл сиреней старых ряд.
Как птицы, примостившись у ограды,
Мы были так уединенью рады,
Мы за руки держались и молчали –
Мы и без слов всё друг о друге знали.
Ты уезжал, и не было сомненья,*

Что невозможно жить нам в отдалении,
Что по отдельности нас просто нет,
Ведь в нас горит один и тот же свет,
И нежность общая – на две нерасторжима,
Секунда каждая, как и судьба-едина.
Тебе во всём привыкнув доверяться,
Я к твоему плечу старалась прикасаться:
Мне верилось – твоё плечо и руки
Сумеют заслонить и от разлуки.
А ты заглядывал в мои глаза:
«Ты только помни! Забывать нельзя...»
Минуты есть такой щемящей силы,
Что для души почти невыносимы.
Потом была гроза, и по газонам
Промчался дождь, стреляющий озоном.
Мы к пристани бежали – там баржа
Готовилась везти вас, неспеша
Куда-то для военной подготовки,
И весь твой курс, с пытливостью неловкой,
Глазел на нас: тогда ещё окрест
Все были и без жён, и без невест.
Вот ты уже на палубе открытой,
Вновь хлынул дождь из тучи несердитой,
И я, улыбкой приструнивши плач,
Вдруг кинула тебе свой синий плащ...
А после – кручи радугу качали,
Я шла под небом с мокрыми плечами,
С душистой веткой, с ясностью внезапной,
Что день ушёл, а завтра – это завтра.
Я не могла тогда понять причины:
Того, что у любви свои вершины,
И точка высшая – не будничнй сюжет,
Что есть вопросы, а ответов нет.
Не спрашивай, как мы могли расстаться:
Перед любовью нам не оправдаться.
И как ни странно, тот из нас грешнее,
Кто был во всём хоть чуточку нежнее.
Но сквозь завалы лет и расстоянья
Твой голос повторяет заклинанье:

*«Ты только помни, помни...» – как укор.
Не укоряй – я помню до сих пор.*

16-17 марта 1999

Все, кто знает Ладу Федоровскую, встречается с ней в литературной гостиной, на совещаниях писателей, на любом мероприятии, могут подтвердить, что это – неординарная, яркая Личность. Её рецензии, статьи в газетах и журналах, отзывы на творчество не только начинающих поэтов, но и маститых, содержат блёстки наблюдений, мудрых мыслей, житейских доводов, товарищеских советов. Не только её речь особенная, изысканная, но весь её облик, открытость и доброта, пылкость и впечатлительность, непосредственность реакций необычайно выделяют её, сразу являя перед вами поэта с большой буквы. И лучшим свидетельством тому её стихи.

ПРИЗНАНИЕ

*Мой стих утратил лёгкость... Будто бы
Полёт строки сковало вдруг безволие...
Что ж, трудно быть свидетелем судьбы,
А соучастником её – тем более.*

*Нам путь нелёгкий выпал на двоих,
Одна бы не снесла я этой тяжести,
Но на себя перебирал мой стих
И горести, и тяготы... А радости*

*Удваивал и верно их хранил,
Напоминая о грехе забвения,
И я всегда, пусть из последних сил,
Умела выгребать против течения.*

*Совет держала с солнцем и звездой –
Хоть что-нибудь, а мне всегда светило,
Спасибо, стих, товарищ верный мой,
В тебе живёт всё то, что я любила.*

16 мая 2008

Существует какая-то таинственная, глубинная связь между обликом, психическим складом этой удивительной женщины-поэтессы и характером её стихотворений. С первых своих шагов в поэзии Лада Федоровская выработала свой, особый почерк, особый строй художественных средств и приёмов. К стихам Л. Федоровской читателю надо привыкнуть, вжиться, в них – жизненная мудрость, наблюдательность автора. Они насыщены метафорами, философскими рассуждениями о жизни, о любви, о красоте природы и человеческих поступков, о вечных незыблемых ценностях.

Лада Федоровская ставит перед собой цель – уловить и передать в стихах подлинность настроения, подлинность атмосферы или душевного состояния.

Чтобы воссоздать в стихе мысль, картину, чувство в их слитности и текучести, в их первозданной свежести, поэтесса вырабатывает ничем не стесняемую, раскованную тональность напоминающую речь удивлённого чем-то, внезапно заговорившего человека, у которого слова рождаются как бы стихийно, сами по себе. Поэзия Л. Федоровской, в равной мере, живописна и музыкальна. Читая её сборники, вы заметите, как много стихов посвящено теме Великой Отечественной войны, Великой Победе, сложному сегодняшнему дню, где такая ранимая душа, как у нашей поэтессы, не может оставаться равнодушной к несправедливому отношению к тем, кто завоевал для каждого из нас мирное небо над головой. Ей болят раны ветеранов войны, и она не может смириться с современными «нуворишами», которые нагло клеветают на настоящих героев, попирают их права и предают забвению.

Много стихов у Лады Федоровской о природе. В таком постоянном и пристальном внимании поэтессы к земным просторам, к веснам и зимам, к солнцу, к снегу, к дождю кроется едва ли не главная тема её творчества – благоговение перед чудом жизни, чувство благодарности к ней. Пейзажи, цветы, деревья существуют в них на равных правах с человеком, с автором.

И в этом тоже своеобразная прелесть.

**СПАСИБО, ЖИЗНЬ,
ЗА МУДРОСТЬ, ЗА СОВЕТ...**

*Мелодия дождя и блюз из магнитолы
Слились в интимный, внятный мне мотив,
И, право, никакой в том нет крамолы,
Что к радости тянусь, ещё не отгрустив.*

*Нет для моей печали дат и срока,
Она, как часть души, всегда со мной,
Но словно тёплый голос издалёка
Мне тихо шепчет: «Сердце успокой...*

*Бессильны причитания и слёзы,
Судьбе и жизни слепо не перечь,
Совет спроси у клёна, у берёзы
В одну из ваших дружественных встреч.*

*Они тебе нашелестят такое,
Что, хоть твой мир от горести продрог,
Всё ж благодать, пусть горького, покоя
Придёт, как к поздней радости пролог».*

*Спасибо, голос, я тебе доверюсь,
Не притворяясь больше, что сильна.
И в слабой беззащитности осмелюсь
Лишь за добро воздать судьбе сполна.*

*Найдёт невесть какого адресата
Тепло моей оттаявшей души,
А мне иного, право же, не надо...
Как, жизнь, твои советы хороши!..*

6 июля 2010

Лада Федоровская благодарит жизнь за всё, что она пережила, ощутила, испытала, а мы должны быть благодарными ей, поэтессе, за одухотворённую, чудесную, полную жизни и любви поэзию.

БУТТЯ ЗАКОНИ – ДИВНІ ТА ГІРКІ

(про Олександра Бутузова)

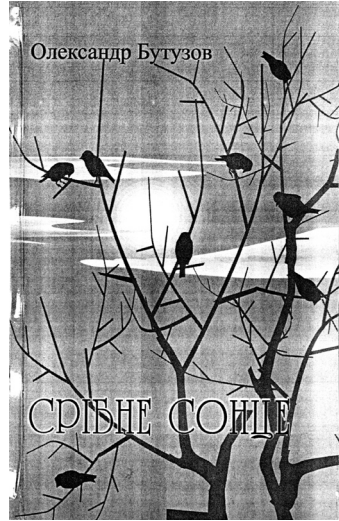
Поет, лікар-психотерапевт, член Національної спілки письменників України з 2003 року.

Олександр Глібович Бутузов народився 25 червня 1941 року в м. Кірсанові Тамбовської області (Росія) в сім'ї службовців.

У 1964 році закінчив Кримський медичний інститут.

Із того часу живе і працює лікарем-психотерапевтом у місті Херсоні.

Пише російською та українською мовами.

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

Олександр Бутузов – автор збірок поезій: «Птах передбачень», «Срібне сонце», «Скляний скрипаль», «Мистецтво самоти», «Сезон жоржин», «За холодними річками», «Дивина буття» – українською мовою; «Калитка дня», «Гримасы Пегаса», «Каникулы у бабушки», «Заблудший ангел», «Свет печерный»-російською мовою.

У 2008 році удостоєний обласної літературної премії імені Миколи Куліша.

З творчістю Олександра Бутузова я познайомилася у 2000 році, коли вперше потрапила до моїх рук його збірка поезій «Птах передбачень». Дізнавшись, що автор за фахом лікар-психотерапевт, щиро пораділа за нього, що він причетний не тільки до

людської душі, а й – до поетичного слова.

Поезія О. Бутузова – явище неординарне. Це рідкісне сполучення світогляду лікаря зі світовідчуттям поета-лірика. У своїх віршах автор незвичайно поєднує надбання сучасної філософії, релігійної та поетичної культури із правічною слов'янською свідомістю, міфологією, фольклором – невичепною народною мудрістю.

Поет обіймає широке коло тем, опрацьовує проблеми сучасності і сягає своїми роздумами в глибину віків, аби зробити відповідний висновок для розв'язання проблем сьогодення.

Незвичайними видаються назви його збірок: «Птах передбачень», «Скляний скрипаль», «Мистецтво самоти» та інші.

Непростими є і його вірші, інтелектуально-насичені, які змушують задуматися при першому прочитанні, знайти суть істини чи значення слова для розв'язання поставленої мети.

Для поезій О.Бутузова характерний тонкий ліризм і стан душі, психологізм. У його твори треба вчитатися. Кожен рядок, строфа, нова поезія розширює кургозір, і ти глибше сприймаєш почуття, думки, образність, ідеї автора.

Відчувається школа кумирів-поетів: Ахматової, Гумельова, Блока, Цветаєвої, Пастернака, Шевченка, Рильського і сучасних поетів-краян М.Братана, А.Кичинського. Але він не є сліпим наслідувачем, а має свій, тільки йому притаманний, почерк письма, власну манеру відображення баченого, пережитого, почутого.

Ліна Костенко колись дала чітке визначення терміну «поезія»:

«...поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі».

Цей дотик до внутрішнього світу людини (душі – серця – мозку) ми відчуваємо у кожній новій збірці відомого на теренах Херсонщини поета – Олександра Бутузова.

Його творча майстерність, як поета-лірика, зростає з кожним роком. Це – явище цікаве і небуденне в сучасному українському літературному процесі. Автор прекрасно розуміє, що закони буття – дивні і гіркі, що є чим захоплюватися і на що болісно реагувати... Він – у постійному пошуку і вдосконаленні.

* * *

*Як соняшник, сонце у жовтій короні.
В середині – чорної ночі насіння.
Життєве коріння – в підземному схроні.
А небо – глибоке, задумливо-синє.
Приходять із далечини невідомі:
Бліді та недужі, криві та кульгаві –
Фігляри невдачі і блазні недолі,
У повному блиску жебрацької слави.
Пістрявим лахміттям, каліцтвом пихаті.
Хрипливо співають. Вигукують жарти.
Шукають горілку, заходячи в хати.
На віск виливають. І кидають карти.
І навіть настирно потискують руки,
Як рідні, які повернулись додому.
Та звістки немає з країни розлуки,
А наше майбутнє – лиш мертвим відоме.
Не скаже тополі покривлений згарок:
Куди приведуть нас дороги розмиті...
Все, що усвідомити можемо зараз,
Уже відбулося минулої миті.
Ось так і з'являються в часі щілини,
З яких нас пронизує вічності протяг...
Холонуть серця, і жовтіють рослини.
Зникають чужинці, поцупивши одяг.
Вже осінь вагою наповнює грона.
І люди заносять до жител начиння.
І соняшник в'яне. І гасне корона.
І в землю вертається ночі насіння.*

Поетичний, як і прозовий чи драматичний твір, не легко і не просто писати. Крім Богом даного таланту, тут потрібне уміння широко бачити життя, зосереджуватися на вузлових суспільних явищах, подіях, проблемах, характерах, тенденціях. Поезія має бути живим, доступним відгуком на актуальні теми: з барвистою мовою, влучними висловами, доречно дібраними художніми засобами. А ще поезія має бути пізнавальна і повчальна,

перейнята високими духовними і моральними якостями.

У творах О.Бутузова порушуються національні і загальнолюдські проблеми: добро і зло, любов і ненависть, правда і брехня, краса й потворність, геніальність і бездарність, мораль і духовність, філософія і приземленість.

* * *

*Одвічний порох степових доріг
І степових могил одвічна велич.
Володар пасовищ й худоби – Велес
В гарячі трави марити приліг.
В дрімоті Велес створює істот,
Каблучками нанизує на пальці.
І живлять їх не сірка і не кальцій,
А бруд і квіти висохлих болот.
Спекотний день – як вицвілий лубок.
І, навіть, в серці висохла волога.
І добре, що не вернеться нічого,
Бо наша доля – підсумок турбот.
Двозначною здається кожна річ.
Зміняє спеку – втіха прохолоди.
Забрався вечір з виглядом заброди.
І надійшла, як господиня, ніч.
Усе пощезло у нічній імлі...
І бачиться лише непевна цятка –
В степу заблукле біле козенятко,
Єдиний клаптик світла на землі.*

* * *

*Білий глечик у альтанці
На зеленій скатертині.
На землі – усі обранці,
І нема підстав гордині.
Марить спека полуднева,
А гроза готує смерчі.
Ти не бійся: все миттєве –
І життя, і морок смерті.*

* * *

*Є інший світ за межами думок,
За межами звичайної любові –
Мости до нього зруйнувала повінь,
Перетворившись згодом на струмок.
Там не існує болю каяття,
А мушля серця зрощує перлину.
Там щастя, що зникає за хвилину,
Встигає зруйнувати все життя.*

Вимогливих шанувальників поезії радує вихід кожної нової книжки Олександра Бутузова. Він у своїх творах ніжний і принциповий, у хорошому сенсі релігійний і вимогливий до мотивів, образів, мови. Відчутною домінантою через усі збірки проходить така складна для будь-якого поета тема: місце людини в цьому світі (поета – зокрема).

Впродовж усієї творчості поет звертається до біблійних образів та міфології, які несуть характер не «узвичаєних метафор», а блискучих і неочікуваних засобів втілення того, що знаходиться в сфері надсвідомого. Такі поезії розраховані на уважного та ерудованого читача і є справжнім повернення до первинного знання про створення світу, Бога, людини, є поєднанням лірики та філософії на рівні сучасності.

* * *

Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.

Євангеліє. від Св.Матвія, 5:3

*Що ми знаєм про долі сліпих,
Якщо ночі немає без світла
І на дотик існуючі життя
Виключають реальність утіх.
Що ми знаєм про долі глухих,
Якщо тишу народжують звуки.
І коли замість мови – лиш руки,
Як тоді замолити свій гріх.
Що ми знаєм про те, як в містах
Божі діти, на розум кульгаві,
Спадкоємці і Царства і Слави –*

*Жebraкують заради Христа.
І навіщо прислужники лжі –
У пошані на кожному кроці.
На чиєму ти, Господи, боці
Нам, нарешті, відверто скажи.*

** * **

*Серце – дорогоцінний камінь
з гранями гострими.
Розум поширюється думками –
згряями в просторі.
Бажання – невгамовні бджоли
з намірами гріховними.
Віра – в долоні жолуді,
в котрих дуби приховані.
Творчість – зваблена кармелітка,
пошук неймовірного.
Кохання – жовтогаряча квітка,
Можливо, даремно зірваного.*

Філософію життя і повсякденні речі автор уміло об'єднує у одному вірші і спонукає читача зробити власний висновок про цінність певних речей чи смаків.

Цю думку можна підтвердити хоча б такими рядками з поезій О.Бутузова:

*Зрозуміло нам стає надвечір:
Денну радість та голубизну
Зберігає невеличкий глечик,
А колодязь – темряву нічну!
Або:
Буття закони – дивні і гіркі:
Ми помремо, як непроросле зерно,
А мертві речі, зроблені майстерно,
Переживуть і майстра, і віки!*

* * *

.....
Подаруй мені, янголе мій,
Що коханню я вірив замало:
Мою душу у світі тримала
Ніжна сила на кінчиках вії.

* * *

.....
Хай вечори самотні та зірчасті,
І співчуття немає у красі –
Є голоси, як обіцяння щастя,
Проникливі до болю голоси.

* * *

Чутливу та охайну
Я в серці схороню.
Без ревнощів кохання –
Як пекло без вогню.
Тому в моєму серці
Відвага та жура.
Кохання – гра в безсмертя,
Або зі смертю гра.

* * *

Земне кохання несе турботи
І часто має прикмети краму.
Але гартує людські чесноти
І відчиняє небесну браму.
Любов небесна легка, як вітер,
Шляхом Чумацьким веде в нікуди.
Всевишній пестить траву і квіти,
А жито сіють звичайні люди.

У поезіях О.Бутузова ми зустрічаємо розмаїті мотиви і жанри, форми і проблематику. Для його творчості притаманна образність, власна інтонація, філософський зміст, несподівана метафоричність. Сьогодні поет Олександр Бутузов стає відомим

у літературному оточенні і виникає законний інтерес до його творчості.

* * *

*... Життя, на жаль, іде без репетицій.
Плебей-актор страждає, як Патрицій,
І тішиться: я з блиском роль дограю
Та прослизну лаштунками до раю,
І там уникну заздрісних пліток.
...Життя багатозначне, як прем'єра,
...У мізансценах губиться надія,
Що нас врятують праведні діла.*

* * *

*Неба лагідні долоні
Огорнули далечінь.
Втеча краще від погоні
Заспокойся. Відпочинь.
І тобі відкриє здогад
На шляху за небокрай,
Що кохання – темний спогад
Про минулий світлий рай.*

Колись Олесь Гончар сказав чудові слова, звертаючись до молодих поетів, що:

«Талант – це рідкість і треба берегти, леліяти його, як національне надбання. І в цьому є мудрість. Нас це сповнює вдячністю й гордістю, яка водночас означає також підвищену самовимогливість, бо якщо ти рідкість, неординарність, якщо дано тобі проквітнути талантом, стати виразником дум і почувань народних, тож будь достойним цього! Достойним впродовж усього життя!».

Тож не даремно, у 2008 році Олександр Бутузов був удостоєний обласної літературної премії імені Миколи Куліша. Маємо надію, що він порадує своїх прихильників ще не однією книжкою віршів, куди перелле своє уміння користуватися художнім словом.

ЙДЕ ДО ЩАСТЯ, НАЧЕ ПО МЕЧАХ...

(про В. Загороднюка)

Поет, літературознавець.

КОРОТКИЙ ЖИТТЄПИС

31 грудня 1955 року народився Василь Степанович Загороднюк у селі Бурківцях Погребищенського району Вінницької області у селянській родині.

Працював бульдозеристом, бетонником, кранівником, товаровознавцем книг, директором бібліотеки.

У 1995 році закінчив Херсонський державний педагогічний інститут, українське відділення філологічного факультету.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Херсонського державного університету, член Національної спілки письменників України.

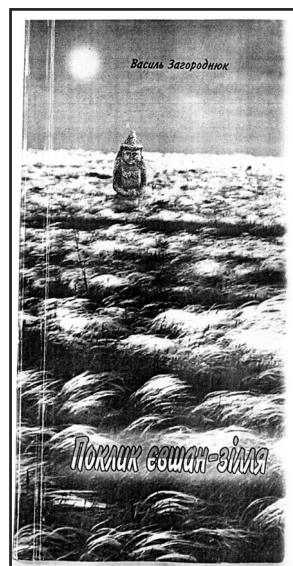
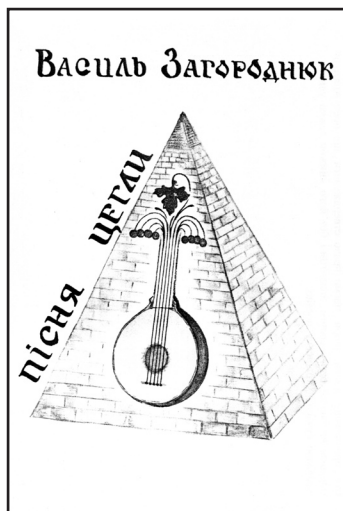
Із 2006 року очолює Херсонську обласну організацію НСП України. Лауреат літературної премії імені Яра Славутича (2008) за рукопис збірки поезій «Поклик євшан-зілля».

ТВОРЧИЙ ЗДОБУТОК

Василь Загороднюк автор книжок:

1990 – збірка поезій «Пам'яттю прийду».

1992 – збірка віршів «Ватерлінія степу».

- 1996 – дитяча книжка «Хто гуляє серед ночі?».
1998 – збірка віршів «Біль мовчання».
2003 – збірка поезій «Пісня цегли».
2005, 2008, 2011 – дитяча книжка «Морська абетка».
2008 – дитяча книжка «І пахне медом їхня хата».
2009 – збірка віршів «Поклик євшан-зілля».
2011 – збірка віршів «Сиваш».

Збірка «Поклик євшан-зілля» вийшла у видавництві «Наддніпряночка» у 2009 році та одразу привернула увагу поціновувачів поетичного слова Василя Загороднюка. Вона містить сімдесят один вірш і має два розділи: «Живі слова» та «Постаті».

Поезії цієї збірки – це пошук українського духу і матерії слова, які стверджувалися і стверджуються у постійній боротьбі, тим самим заявляючи світовій спільноті своє право на життя, суверенітет і презентацію України, як держави.

Він пише мало, але щодня, і не поспішає написане видавати, звіряючи кожне слово часом і простором, шліфуючи, мов дорогоцінне каміння, аби мовлене і виплекане слово виблискувало усіма гранями, хвилювало душу і почуття читачів, примушувало співпереживати сказане, зачіпало порушеними проблемами і спонукало замислюватися над мотивом, будовою, образами, поетичним світом, вчинками і діями головних героїв...

Його поезії – то думки про вічні, незмінні цінності духовного буття, глибокого патріотизму, сенс українського слова, на сторожі яких завжди стоїть Поет.

*Гуляє вітер - молодий, чубатий.
Сорочку степу продува наскрізь.
І жодної він не минає хати,
Як річки не минає верболіз.*

*Гуляє вітер парубоцько, рвійно.
Пісні співа на різні голоси.
І тихо й щиро, голосно і гнівно,
Мов сходяться плюси і мінуси.*

*Гуляє вітер – загубив вітрила.
Ну, де їх у степу тепер знайти?
Можливо, косовиця їх пришила,
Покосами змотавшись у скирти.*

З однаковими почуттями і підходом він пише про херсонський степ і видатних історичних чи літературних постатей - особистостей; йому підвласна тонка інтимна лірика і глибоко-філософська поезія; пейзажні замальовки і портрети батька – матері, рідної домівки чи родоvodu, мови чи долі народу в історичному минулому і сьогодні. ..

*Куди пливеш, херсонський степе,
З лицем, що майже на щиті?..
Воно й зимою з літа тепле –
Сховало мрії золоті.
І справді, дивиться відкрито,
Та в переоране чоло,
Що скіфськими ще кіньми збито,
Щось таємниче залягло.
Минулим дивиться в сучасне,
І «лоцман» - баба кам'яна,
Маяк якої ще не гасне,
І ватерлінія – своя...
Лежить у першому покосі-
В земної кулі на осі.
Куди пливеш? Не знаєм досі,
Хоч знати хочем - майже всі.*

ЖИВІ СЛОВА

*Я духу козацького шабля ступіла,
Попелу іскра, що тліє давно.
І чую, як реготом п'яна Сивілла
Бахусу в бочці показує дно.
Ще чую, як сили мої гречкосійні
Зраджують серце ще тепле моє.
І Чіпка Вареник в земному горінні*

*Голодним волам мене віддає.
А, може, вовкам – вже не відаю цього.
Маруся Чурай, ще чую, співа.
Ведуть кобзаря у кайданах сліпого,
Живі ще від нього чую слова.
Живі ще слова, як фортеця остання,
Як Біблії святість вічно жива.
Останній кобзар йде у смерть без вагання,
Щоб не убили живі ще слова.
(зб. «Поклик євшан-зілля»).*

Поезія В.Загороднюка хвилює душу кожного справжнього українця, спонукає знати свою історію, не бути манкуртом на власній землі: підкреслює конкретні деталі, а через них доходить філософського узагальнення і ми відчуваємо глибоку синівську любов автора до всього українського:

* * *

*Ти прости, Україно, синів слабодухих,
Що зросли у ярмі не своїх орденів,
Хто коротку історію партії слухав,
Всіх підряд зневажаючи кармелюків.
Ти прости їх риданням княжни Ярославни
І всім гнівом Шевченка священним прости.
Всі образи та рани загояться давні,
На забутих могилах поставлять хрести.
Ще окріпнуть твої покалічені діти.
Яничарам усім і гулагам назло,
Щоб трудом і любов'ю тобі променіти,
Щоб знамено твоє жовто – синє цвіло.
(зб. «Поклик євшан-зілля»).*

Лексичний склад його творів – то добуті із невичерпних джерел народної мудрості (пісні, приказки, легенди, байки) вдалі епітети, метафори – то з історичних скрижалів відомості, історична пам'ять, яку ніколи і нікому «не стринокити», яка «піснею в світ проростає»:

СЛУХАЮЧИ УЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ

*І ставали на мури кияни
Зі смертей, потойбіччя, пільми,
Вишкірялися зло ятагани –
Крізь століття це чуємо ми.
І зривалися дзвони церковні,
І горіло, ламалось, гуло...
В рани жала втикались солоні,
Розбивались кістки, наче шкло.
Той зубами тягнув за підкову,
Аж до болю трусило коня.
Той зорю зустрічав світанкову,
Бо закоханих що зупиня?
Бо не спиниться стежка в дорозі.
І за ґрати не встиснуть слова.
Хто ж історію нашу стриножив?
Ту, що піснею в світ проросла.*

Вірші, як на мене, написані талановито, відроджують національну пам'ять, духовність, культурні надбання.

Радує те, що у поезіях цієї збірки автор звертається до відомих історичних осіб, знаних постатей у царині української історії та літератури, розкриває їхню причетність до споконвічної боротьби українського народу за незалежність, волю. До тих, хто були «живими смолоскипами» і несли на алтар правди і віри, задля України, своє життя. Це такі поезії:

БЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ГРИГОРІЮ СКОВОРОДІ

*В глибокім душевнім сум'ятті
Самого себе пізнавав.
Палаці минав тихаті,
До вбогих осель простував.*

*Ішов із багатством – думками,
Неначе з вогнем Прометей.
Якими важкими стежками
Ішов і прийшов до людей.*

(Зб. «Поклик євшан-зілля»)

Ім'я Яра Славутича здавна приваблювало увагу науковця і поета Василя Загороднюка. Він добре обізнаний із творчістю «нескореного правдоносця», спілкувався, коли з далекої Канади той приїздив в Україну і відбувалися зустрічі зі студентами, творчими людьми, побратимами по перу. Молодого поета захоплювало гаряче бажання справжнього українця бачити рідну землю вільною, незалежною ні від кого і наслідувати старшого товариша в тій неопалимій любові до мови, народу, держави. Так, після чергової зустрічі із Яром Славутичем, з'являється однойменний вірш «Яр Славутич»:

*А Вам жар-птиця наспівала
Солодку долю і гірку.
Впивалися отруйні жала
Прямо у серце козаку.*

*Та українські сонцепілля
Дали снагу таку міцну,
Що зловорожі бісів зілля
Лягли від злоби у труну.*

*Хоча колючча на дорозі
Траплялося іще не раз,
І грім лунав у передгроззі,
Неначе сталінський наказ...*

*Та стали Ви за Україну,
За рідну в росах сіножатъ,
За ту народжену дитину,
Що ім'я їй не встигли дать...*

*Яку спалили. Це багаття
Пече і досі нам серця,
Немов повторене розп'яття,
Уроком правда буде ця.*

*У Вашім дійстві подих волі,
І шестигранні ячмені,
Які шептали Вам на полі,
Щось прошепочуть і мені.*

*Про того юного херсонця,
В якого срібна голова,
Який ще любить колір сонця,
Щоб Україна з ним жила.*

Є у творчому доробку Василя Загороднюка вірші - посвяти видатним діячам науки й мистецтва, ватажкам народно- визвольних рухів у давні часи і в минулому столітті. Це такі яскраві постаті, як: Олена Теліга, Микола Куліш, Павло Грабовський, Леся Українка, Петро Дорошенко, Петро Калнишевський, Микола Гоголь, Нестор Махно, Іван Вишенський і Діоген, Сковорода, Бетховен та ін.

Автор присвячує кожному свій вірш, відзначаючи в характерах, вчинках, мові, справі тільки їм притаманні риси, як от: «Зачарований життям» (посвята О. Довженку) // ...Тільки мати укотре саджала, // Насінинку мільйонну на ріст // На Великдень сім'я воскресала //, І казали, що кінчився піст //;

«Павло Грабовський» // Забіліли сніги, у журі Україна // На могилу поклала вінок // Із калини, барвінку, квіток... // Й пригорнула Грабовського - сина //; або ж читаємо вірш :

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

*Хіба дочка ти Прометей,
Коли свої ж були батьки,
Коли своя текла ідея
У руслі сонної ріки.
Коли із криги перша барка
Ішла на сповідь, мов душа,
Коли співала тихо Мавка,
Іще не знавши Лукаша...*

*...Тоді на світ родилось диво –
Дівча без німбу і вогню.
Неначе те трипільське мливо,
Що пам'ятає ще стерню.*

*І Прометей сміявся втішно,
Його за кума ж бо взяли.*

*І стало радісно, аж тісно,
Вогні досвітні розцвіли...*

*...В рогах вогонь блищить свічками.
Його молитвенно несуть.
І світла жінка йде між нами
І в цьому є джерельна суть.*

(Із зб. «Поклик свшан - зілля»)

«Зустріч Максима Кривоноса з Рембрандтом», «Молитва Петра Калнишевського», «Монолог Устима Кармелюка», «Біля пам'ятника Григорію Сковороді», «Микола Гоголь», «Нестор Махно», «Повернення Івана Вишенського на Афон» та інші поезії про визначних особистостей засвідчують дотичність В.Загороднюка з їхніми духовно-світоглядними переконаннями..

Є ще посвяти близьким і рідним людям, які вчили жити за законами правди і добра; служити українському слову, рідній мові і книзі життя:

ШУКАЮ КНИГУ

*Шукаю книгу, наче маму,
Що в потойсвіття відійшла.
Шукаю спрагло пожаданну,
Яка б розрадою була.*

*І розбудила сонні мрії,
Коли світанку жде зоря.
Мені весняні вітровії
Її послали – «Кобзаря».*

Успадкував наш поет від майстрів слова минулого і сьогодення любов до українського слова, землі своїх пращурів, батька-матері, традицій, культури рідного народу. Він чітко розуміє своє завдання, як митця слова, у суспільстві. Тому й з'являються такі слова – дороговказ у життя з любов'ю до Бога і України, її народу і її мови:

*Іду до тебе, Боже правий,
Іду крізь терени віків.
Як до Творителя Держави
Не малоросів і хохлів,
А гордих вільних українців.
Твердих у вірі - ані руш,
Що, горя випивши по вінця,
Та зберегли собори душ.
Іду до Тебе, Всемогутній,
Хоч сотні раз уже помер,
До джерела крізь, води мутні,
Іду українцем я тепер.*

Своє основне життєве кредо поет визначив у таких строфах:

*Мої слова - мечі спартанські.
Поклони рабські їм чужі.
Тому, як сонце сходить, вранці,
На них не бачимо іржі.*

*Вони, як напнуті вітрила,
Як перші в сутінках вогні.
Це Божя сила їх створила,
Уклала їх в уста мені.*

Для поезій Василя Загороднюка притаманна громадянська мужність і національна гідність. Він на творчій ниві гідно втілює свій письменницький хист у нових збірках і продовжує кращі традиції своїх учителів–попередників, йде до щастя, наче по мечях.

ВМОНТОВАНИЙ У ЧАС І ВМУРОВАНИЙ У ПРОСТІР... ***(про Олександра Гунька)***

Поет, перекладач, журналіст, член Національної спілки письменників України.

Гунько Олександр Петрович народився 29 серпня 1952 року в Чаплинці на Херсонщині. З 1963 по 1967 роки навчався у Новокаховській школі-інтернаті. Після закінчення восьмирічки вступив до Олександрійського індустріального технікуму. Працював на Мажейкяйському електротехнічному заводі у Литві.

Служив у армії. Працював слюсарем-складальником і майстром на Новокаховському ЕМЗ (1973-1974 роки). У 1974 році переїхав у Херсон, працював слюсарем-інструментальником на комбайновому та електромашинобудівному заводах.

У 1975-79 роках навчався на філологічному факультеті Херсонського педінституту.

Після закінчення працював учителем української мови та літератури в Чаплинському районі та Новій Каховці.

З 1987 року перейшов на журналістську роботу. Був кореспондентом газети „Нова Каховка», відповідальним секретарем обласної профспілкової газети „Трибуна» (1990р.), редактором міської газети „Народна трибуна» (1990-96 роки). Нині – головний редактор регіональної газети, «Ділові новини».

Вірші почав писати з 17 років. Друкувався в міській та обласній пресі, журналі „Дніпро» (1981 рік), газеті „Молодь України» (1983 рік), у колективних збірниках „Ручьї» (1989, Сімферополь) та „Вітрила-89» (Київ). У 1994 році виступив серед упорядників першої збірки новокаховських поетів „Передчуття».

У 2000 році видав книгу поезій „Змова мовчання» (Нова Каховка, «ПІЄЛ»). У 2001 році підбірку його віршів надрукував журнал «Журналіст України», у 2002 році у Новій Каховці вийшов поетичний альманах „Красуне-вічність», де є добірка віршів О.Гунька.

Нова збірка поезій Олександра Гунька «Зоряний канон» - це нова сходинка у творчості, радісна подія не лише для самого

поета, а й для широкої громадськості Херсона, Нової Каховки, області. Це нове значне досягнення літератури Таврійського краю. Поезія цієї збірки постає багатограним дослідженням безкінечної та багатоликої історії людського буття. У її творах живе думка, небайдужа до суспільних подій, дбайливе ставлення до українського слова.

Олександр Гунько – лірико-філософський митець. За визначенням живого класика Таврії, Миколи Братана, читаємо: «О. Гунько і в початківцях ніколи не ходив, хоч і торував свою стежку в поезії трудно і ревно. А сьогодні він дійшов свого зросту і сили!»

*Я став нестерпно мовчазним –
У серці вибухнули зорі.
І ось тепер одна-одним
Душа вікує в мезозої.*

*Під нею сплять материки,
Над нею брижуться планети,
І світ, не створений ніким,
Ще не зна свої прикмети.*

*І я, усю зібравши суть,
Зринаю знову в стратосферу.
Аж гульк: мене уже несуть –
Неначе мамонта – в печеру.*

Ліричність і філософічність поезій О.Гунька є невід’ємною рисою його мистецького почерку. Його «Я» не сплутаєш ні з чийм іншим. Він ні на кого не схожий своєю творчою манерою.

Колись Борис Андрійович Нечерда ратував за міцну в’язку слів, за міцно збиту фразу в поезії... Все це ми знаходимо в творах поета, де природно поєднується думка і чуття:

*Настане осінь,
Але сни твої
Завжди для мене березнями будуть...,
або:*

*Тебе кохати
Вчуся все життя.
Та й досі ще абетки не засвоїв.*

* * *

*Сьогодні ми вночі долали
Чумацький Шлях
і дивувалися хмарці,
що пливла над нами.
Невже у космосі і хмари є?*

Поет не легковажить ні римами, ні словами, і завжди добирає художні засоби із професійним смаком, тільки йому притаманним чуттям і відповідальністю, з власним баченням мотивів, проблем, ситуацій.

*Я був один, коли заплакав час,
І задзвеніло небо над птахами,
В моїх натомлених очах
Схитнулась далеч, стиснута віками.*

*Це все, що нам покликано нести
Крізь велич неприборканого тлуму,
Крізь безмір і ячання суєти
І обрієм наповнену задуму.*

*У вічному шукати опертя
І бачити у плинному нестерпність...
І в мить, коли закінчиться життя,
Збагнуть, де починається безсмертність.*

Збірка поезій «Зоряний канон» складається із 11 розділів, які обіймають 143 вірші. Така структура книжки – теж високий показник ретельного і дбайливого підходу до побудови. Навіть назви розділів свідчать про обшир думок поета: «Простір», «Час», «Пристрасті», «Нескінченність», «Епоха», «Постаті», «Чаша цикути», «Єдина», «Школа перекладу».

*Відкриваються дзвони доріг,
Самотою пронизаний всесвіт.
Я хотів завернути за ріг,
Та спинило мене перехрестя.*

*І нікуди тепер не дійти,
І нікого не треба стрічати,
Залишається пил від мети
І невидимі обрію чати.*

*І чи варто сказати собі,
Що повинен затьямити твердо:
Ти впадеш у земній боротьбі,
Нагороджений небом посмертно.*

У збірці маємо велику низку поетичних портретів. Так, у розділі «Постаті» є сімнадцять славетних імен, про яких пише автор. Олександр Гунько розкошує у царині мистецтва, науки, історії, літератури минулого і сьогодення. Це такі вірші, як: «Джордано Бруно», «Понтій Пілат», «Євген Плужник», «Микола Хвильовий», «Олександр Довженко», «Леся Українка», «Анна Ахматова», «Борис Пастернак», «Марк Шагал», «Сальвадор Далі», «Лесь Курбас», «Казимир Малевич», «Гарсія Лорка», «Хронікер» (пам'яті Георгія Гонгадзе), «Роман Віктюк», «Юрій Андрухович»...

У всіх творах, присвячених цим неординарним постатям, культивується слово проникливе і глибинне, йде мова про вагомий внесок цих особистостей у життя, історію, час. Це, фактично, багатогранне дослідження розмаїтого людського буття. Його ліриці притаманний лірико-філософський характер.

ПОНТІЙ ПІЛАТ

*ІС – ХС тут. Він каже правду.
А світ до неї ще не звик.
В усьому бачить вічну зраду
І не купляється на звих.*

*Та присуд є. І ніч холоде.
І на устах – липка печать.
І днів твоїх центуріони
Понад пустелями кричать.*

*І він рече. І стигнуть грози.
І легіони гаснуть сонць.
І вдовольнити треба позов,
Щоб захиститись від пророцтв.*

*Ось хрест несуть крізь кожні вічі...
Хто розпинатиме біду?...
А у чаду горять, мов свічі,
Його слова: «Я ще прийду».*

У медитативній ліриці він постійно розгадує код буття – буття природи, людини, душі. Дух і ментальність поета зорієнтовані на пошук, відчуття і враження основних людських координат - «я» - свідомість людини в потоці часу, «я» - емоції особистості у стані болю, «я» - враження людини у всесвіті життя.

ХРОНІКЕР ***(пам'яті Георгія Гонгадзе)***

*Гія, тебе не знайшли...
Може, нещиро шукали?
Скільки потрібно хули,
Щоб не уникнути кари.*

*Ну і навіщо тобі
Цей неосідланий коник –
Серед осідлих рабів
Мчати пустелями хронік.*

*Вершиником – без голови.
Речником – без мегафона.
Братством надій – без братви.
Полям для битви – без трону.*

*Гія, тебе не знайшли...
У Таращанському лісі,
Десь, між потоками мли,
Дух твій печальний пронісся.*

*Тільки відлуння – і все.
Пусто на шпальтах планети.
Власного болю есе –
Хроніка віку для Лети.*

Ліричний герой автора – це живий, багатогранний характер, який знаходиться у постійному пошуку сутності істини, найважливіших категорій буття. Він живе тонкими тендітними і, водночас, глибокими почуттями-відчуттями, що надихають його на роздуми, філософські узагальнення.

* * *

*Хвиль о розхвиль, Хвильовий,
Кола печальні довкола.
Хочеться жити, а – вий.
Осінь сотається кволо...*

*Вигорни вигони літ,
Замахи, помахи спини!
Тиші малюючи слід,
Сни в неосяжні картини.*

*...Грізне – вітійство оман,
Пізнє – замолення строків.
- Я напишу вам роман,
Тільки не вірте у спокій!*

*Та заgrimіли гріхи –
Літери в темряві мови.
О перелого глухі,
Чом не почили його ви?*

Душа поета чутлива до вселюдського болю, тому вона прагне доброти і щастя.

Лірика Гунька велична, сповнена масштабних роздумів, відрізняється гостротою духовних спостережень. Особливо відчутно це в інтимній ліриці, у роздумах: «Нескінченність», «Відлунки», «Пристрасть», «Єдина».

* * *

*Нарай мені осінніх диких чар.
Моя душа ще світ не сповивала...
Стрімка пора озвучених прощань
Застигла нас, немов якась навала.*

*І листя замітає вечори.
І дощ полоще наші первопутки.
І ти, в своїм чеканні, повтори
Усі мої невимовлені смутки.*

*В тумани загортається причал.
Відлунюють у пам'яті покути...
А ти мені нарай осінніх чар,
Щоб я в твої міг весни зазирнути.*

* * *

*М'якими струнами надії
Ти доторкнулась до небес,
І обсипаються всі тіні,
Що обступили знов тебе.*

*О, жрице вогнища земного!
Ти правши зоряний канон.
І ні від мене й ні від кого
Вже не відмолюєш ікон.*

*Ти загортаєшся у чари,
А небеса пряде весна.
І все, про що ми так мовчали,
Уже між зорями луна.*

*Уламками сонця
Намалюй свою душу
На скелі епохи.
І хай від неї
Не падає тінь
На століття...*

Його поезія схиляє читача до роздумів над місцем людини у світі, над її призначенням.

У кожному творі є іскри великої життєвої сили, він розвиває моральні твердження Книги книг – Біблії, тлумачить їх на основі власного життєвого досвіду.

В його поезії і в його уяві оживають і постають у безлічі варіантів враження дитинства, юності і зрілої людини.

Вони вчать любові, доброті, милосердю, шанобливого ставлення до минулого і надії на кращі часи.

* * *

*Випий до дна
Тільки мене,
Все, що мина,
Хай промине.*

*Чари для двох –
Зілля ночей
З інших епох
Струмом тече.*

*І спалахне
Пам'яті вир.
Випий мене
Порухом зір.*

* * *

*У таїну твоїх таїн
Я проникав бентежно,
Та заблукав серед руїн
Мій дух необережно.*

*О, як відлуння самоти
З тобою нас дробило!
Мовчала ти. Кохала ти.
Душі здригались крила.*

*Не вистачало вічних див
Для наших снів святилиць.
А ми чекали інших днів,
Які в нас не здійснились.*

*І потаємний зодіак
Наш вирок позамежний,
Немов хиткої долі знак,
Змінив на протилежний.*

У порушених мотивах О.Гуцько виявляє глибоку індивідуальність, своєрідну образність, дивовижне поєднання думки і чуття. У його творах все подається природно, мудро і щемливо:

*...Срібним мереживом східної мантри
Викреслив неба я темну вуаль.
Тихо вмирають у серці троянди,
Ніби в мені розчиняється даль.*

Про безмежну любов до красного письменства свідчить і попередня книжка перекладів «Три лауреати» (Бунін. Пастернак. Бродський), яка була презентована читачам області 8 червня 2006 року в обласній науковій бібліотеці ім. Олесея Гончара та новий розділ «Школа перекладу» у збірці «Зоряний канон». У ній є 19 славнозвісних імен, які представлені 31 твором-перекладом.

«Ще у 2000 році О.Гунько повідав мені, що, несподівано для самого себе, захопився перекладами віршів Бориса Пастернака, який заволодів ним своєю магією «нечуваної простоти», отримав від спілкування з великою поезією натхнення і для власної творчості», – згадує постійний редактор Сергій Сухопаров.

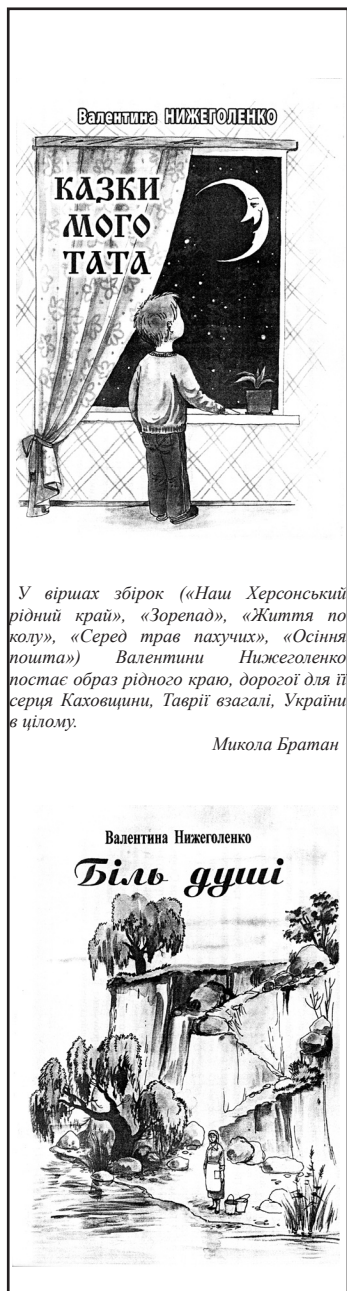
Для перекладів рідною мовою він обирає, як правило, російських класиків: (Велемира Хлебникова, Миколу Гумільова, Осипа Мандельштама, Олександра Блока, Сергія Єсеніна, Марину Цветаєву, Володимира Маяковського, Максиміліана Волошина, Анну Ахматову, Миколу Заблоцького, Андрія Вознесенського, Євгена Євтушенка, Михайла Дудіна, Бориса Пастернака, Геннадія Айгі).

«Для перекладів О.Гунька, – стверджує С.Сухопаров, – характерні: власна тонкість, уміння автора знаходити в українській вербальній синоніміці точні, хвилюючі, високохудожні семантичні відповідники оригіналу. Коли читаєш їх, не можеш не захоплюватися якістю зробленого автором із великою любов'ю і старанністю. І невільно ловиш себе на думці: частіше подібні збірники виходили б в Україні. Перекладає О.Гунько з російської літератури, щоб віддати не тільки належне великим російським постатям, а й донести їхнє золоте слово до українського читача».

Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що вихід цих книжок - це не лише черговий мистецький успіх Олександра Гунька, «вмонтований у час і вмурований у простір», а й нове значне досягнення таврійської літератури сьогодення.

ВЕЛИЧНИЙ ЗНАК ОСЕНІ (про Валентину Нижеголенко)

У віршах збірок («Наш Херсонський рідний край», «Зорепад», «Життя по коду», «Серед трав пахучих», «Осінь пошта») Валентини Нижеголенко постає образ рідного краю, дорогої для її серця Каховщини, Таврії взагалі, України в цілому.

Микола Братан

Поетеса, прозаїк, гумористка, сценаристка.

Член Національної спілки письменників України.

Лауреат обласної літературної премії імені Миколи Куліша.

– Шановний читачу! Представляти свою колегу по перу широкому загалу шанувальників українського слова – Валентину Нижеголенко, мабуть, немає резону, особливо школярам молодших і середніх класів. Вона, колишній бібліотекар, як ніхто з нас, причетних до слова, добре знає дитячу психологію, її смаки і запити; уміло спілкується з дітьми різних вікових категорій і вже багато років дарує радість спілкування своїми книжками.

Серед херсонських письменників – членів НСПУ та аматорів, які не часто радують виданням для дітей, твори Валентини Нижеголенко вирізняються глибиною і непідробністю почуттів, трепетністю рядка, неповторністю пошуку точного слова й образу. Адже, знає авторка, що писати для дітей і про дітей вельми відповідально.

Тому з радістю сприймається кожний новий її твір.

КОРОТКИЙ ЖИТТЄПИС

Нижеголенко Валентина Михайлівна народилася 5 вересня 1936 у с.Дніпряни на Каховщині Херсонської області.

Вона зазнала лиха у роки Великої Вітчизняної війни (батько загинув у 1943 році, а в родині залишалося п'ятеро дітей сиріт і мама – проста колгоспниця).

Закінчила Херсонське культосвітнє училище. Стала бібліотекарем.

30 років жила в с.Сергіївці Каховського району, працювала завідуючою сільської бібліотеки.

З 1986 року живе в Херсоні. Сімнадцять років працювала в обласній бібліотеці для дітей. Очолювала літературні гуртки «Первоцвіт» і «Пролісок» в гімназії №6 і школі №52.

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

Авторка книжок для дітей:

«Чому сонечко плаче», «Рябкові гостинці», «Людиноскоп», «Постережи мене, бабусю», «І сниться все мені ота війна», «Читаночка», «Казки мого тата», «Пролетіли роки журавлями», «Малим внучатам – хлопчикам і дівчатам», «Тернистими шляхами», «Хитра бібліотека», «Кмітливе поросятко», «Малий жених», «Катруся», «Босоногі мрійники», «Нічий – другий мій».

Збірки віршів: «Наш херсонський рідний край», «Зорепад», «Життя по колу», «Серед трав пахучих», «Осіння пошта», «Хочу вчитись на відмінно», «Йду до школи навпрошки», «Серце в п'яти заховалось», «Бродят тени по саду», «Рушниками стелиться дорога».

Збірки гуморесок:

«Дід Мартин і його тин», «На халяву», «Мокроносий», «Жменя сміху на потіху», «Зігріває душі всіх добрий сміх», «Читаючи, посміхнись», «Надкушений пуп».

Прозові твори:

«Босоногі мрійники», «Двічі народжені», «Катруся», «Незабутній», «Нелегалка», «Благородний», «Біль душі», «Бренть мелодія життя»(у 2 томах), «Білобрисий», «Життя не зупиняється», «Є каяття, та нема вороття», «Гіркий присмак чебрецю», «Моя Шампанія».

Сценарії:

«Свята зимового циклу», «Свята весняного циклу», «Свята літнього циклу», «Свята осіннього циклу», «Дзвони Чорнобиля».

Друкується в журналах «Малютко», «Барвінок», «Степ», «Елінг», у газеті «Літературна Україна» та місцевій пресі. Її оповідки та казки транслюють по центральному радіо у програмі «Вечірня колисанка».

ПОЕЗІЯ

Поетичний світ Валентини Нижеголенко розмаїтий і широкий, як саме життя; громадянсько-мужній і естетично-привабливий. У віршах проявляються її думки, пережите і переболіле українським народом і Україною: тяжке лихоліття війни і трагедія Чорнобиля, голодомори і родинні трагедії, турбота про природу і довкілля, людську пам'ять і майбуття.

МАТЕРИНСЬКА ХАТА

*Де висока круча і верба плакуча,
Хата заблукала в яблуневий сад.
Тут росла калина і трава пахуча,
Заплітав альтанку дикий виноград.*

*І була та хата на пісні багата,
Линула мелодія через поле в гай.
Слухали ті співи конюшина й м'ята,
Прислухавсь чудовий наш південний край.*

*Посивіла мати, постаріла хата,
Розбрелися діти по усіх світах.
Вже давно не родить яблуня крислата,
Не кружляє в небі сніжно-білий птах.*

*А старенька мати не лягає спати,
Підміта подвір'я, на город іде.
Їй терпіння, звісно, вже не позичати,
І дітей, і внуків щонеділі жде...*

УКРАЇНІ

*Тебе, Вкраїно, за рабиню мали,
твої простори вороги топтали.
Тебе віками інші обкрадали,
твоїх людей по світу розганяли.*

*Таку багату голодом морили,
тобі ще при житті могилу рили.
Синів твоїх у таборах гноїли,
і кидали до братської могили.*

*Тебе живцем шматками розривали,
твоїх пісень співати не давали.
У тебе рідне слово забирали,
твоїх людей завжди за бидло мали.*

*А ти, росою вмившись, помолилась,
нескорена з руйнацій відродилась.
В своїх стремліннях ти не помилилась,
то ж недарма тобою я гордилась.*

ЛИСТИ-ТРИКУТНИКИ

*Фронтіві трикутники
береже бабуся.
Це листи від діда,
що не повернувся.*

*Навіки залишився
десь на полі бою,
а вдома сумують,
дідусь, за тобою.*

*Ті листи-трикутники
Понесу до школи.
Тебе не забудемо,
рідний наш, ніколи.*

Головне, що підкупляє звичайного пересічного читача творів авторки і що так конкретно і точно визначив ще О.Пушкін – це: «И чувства добрые я лирой пробуждал». До цього прагне поетеса перш за все, щоб пробудити у читача-співбесідника добрі почуття: віру, надію, любов до матері-Вітчизни, роду і народу, природи і братів наших менших.

ЖИТТЯ

*Життя у кожного своє,
Як непрочитана ще книга.
Бува морозом обпече,
а потім з'явиться відлига,*

*Буває весело тобі,
душа співає і радіє.
Тоді працюєш і живеш
і розум твій не спить, а діє.*

*Коли ж невдача чи біда
і хтось на неї відгукнеться.
Тоді чарівним світ стає,
З тобою й горе розминеться.*

*Життя чимсь схоже на добу:
то світить сонце, а то хмарно.
Бува туман, проллється дощ,
нехай воно не сплине марно.*

Я ЖІНКА

*Я жінка, я мати, сестра і подруга,
опора, надія, підтримка для друга.
Належу до слабшої я половини,
та в цьому не бачу своєї провини.*

*Створив мене Бог із ребра, що в Адама,
я стала дружина, а діточкам – мама.*

*Хранителька дому, в сім'ї – берегиня,
а в вищому колі зовуть ще й княгиня.*

*Прийшла я на землю із Божого раю,
дітей доглядаю, перу, прибираю,
готую, печу, всю сім'ю обшиваю,
в'язу, вишиваю, полю і співаю.*

Своє життєве кредо поетеса висловила у вірші

ТРЕБА КИДАТЬ ПЕЧАЛЬ

*Очі будуть відкритими –
не стулю їх всю ніч.
Крешуть коні копитами,
не про них в мене річ.*

*Серце знов розтривожене,
поглядаю у даль.
Вже так жити не зможу я,
треба кидать печаль.*

*Треба сили потроїти,
треба діяти й жити.
Іншим стати опорою
і життям дорожити.*

Микола Братан, аналізуючи збірки Валентини Нижегородко, писав:

«У віршах збірок «Наш Херсонський рідний край», «Зорепад», «Життя по колу», «Серед трав пахучих», «Осілля пошта» Валентини Нижегородко постає образ рідного краю, дорогої для її серця Каховщини, Таврії взагалі, України в цілому:

*Тебе, прекрасну, рідну Україну,
Люблю й любити буду до загибуні!
(«Україні»)*

Сприймаєш ці рядки, як відповідь на безсмертний заповіт поета Володимира Сосюри «Любіть Україну у сні й наяву».

Є в доробку письменниці-землячки пристрасно написаний вірш «Псевдокозаки», в ньому вона, пишаючись своїм козацьким родом, картає тих, що тільки прикриваються славним ім'ям:

*Жаль, розвелися яничари,
Які наплюжуть рідний край,
Гендлюють, брудом обливають,
Будують власний тихий рай.*

Така позиція Валентини Нижеголенко цілком зрозуміла і дорослим, і юним читачам, які мають зрости українськими патріотами, будівниками щасливої долі своєї незалежної держави.»

МАЛА ПРОЗА

Світ дітей і дитинства у неї виписані з болем душі і пам'яттю серця, з мукою і радістю. Вона причетна до всіх випробувань, які випали їй особисто у житті і що можуть переживати сучасні діти. Для творів про дітей і для дітей Валентини Нижеголенко притаманна простота викладу, реальні факти, достовірність, майстерновиписані діалоги, наявність здорового народного гумору, вміння цікаво спілкуватися нарівні з дітьми. Вона пропускає через власну душу негаразди у державі і родині, сирітство і безпритульність дітей, відношення до природи, тварин, пташок. Це все бачимо в її творах «Босоногі мрійники», «Катруся», «Вітчим», «Дитяча ковдра» та інших. Вона сповідує слова Маленького принца «Ми відповідальні за тих, кого приручили» із твору «Маленький принц» Антуана де Сент Екзюпері. Її твори пробуджують почуття відповідальності за свої вчинки, дії не лише у молодшого читача, а й у нас – дорослих.

А ще її твори пізнавальні і повчальні, вчать добру і справедливості, як от:

КМІТЛИВИЙ МИШКО

Понад усе на світі любив Мишко кататися на татковій машині. А ще мріяв про ті часи, коли підросте і сам буде сидіти за кермом.

Одного разу він запитав у тата:

– Як називається переднє скло?

– Лобове.

– Лобове? – здивовано перепитав Мишко і знизав плечима.

– Дивно...

Потім довго про щось думав і врешті-решт весело мовив до тата:

– Тепер я знаю, що у машині, окрім лобового скла, є ще запотиличне і два завушні.

– Звідки це ти взяв? – здивувався тато. – Здогадався! Лобове – бо воно перед нашим лобом, запотиличне – позаду потилиці, а два бокових – завушні, бо за нашими вухами. Хіба не так?

– Я й не думав, синку, що ти у мене такий кмітливий! – засміявся тато, а потім додав, – А що – твоїм назвам важко заперечити. Ти, як завжди, маєш рацію!

ПРАВДА І БРЕХНЯ

Жили-були на світі дві сестри – Правда і Брехня. Поки були малі, дружили, а як побільшали, то й почали все частіше сперечатись між собою, а інколи і чубились, бо Правда не любила Брехню.

– Я розумніша за тебе, сестро! Скоро увесь світ підкорю. Мені все під силу, хоч це зовсім не просто робити, – вихвалялась Брехня, – треба завжди брехати красиво і уміло, бо інакше можна забрехатись, а тоді вже ніхто не повірить. У мене це непогано виходить. Саме за це мене й люблять.

– А я в цьому сумніваюсь. Ти чула таку приказку: «Краще гірка правда, ніж солодка брехня»?

– Чула. Але й чула інший вираз, що Правда людям очі коле...

– Хай коле! – мовив мудрий дід Іван, що випадково почув цю розмову.

– Так можна сперечатись до нових віників. Краще давайте

підемо від хати до хати, нехай вас люди розсудять, – сказав дідусь Іван.

Так вони і зробили. Ідуть вони й ідуть, заходять у різні міста і села, стукають у вікна і двері, а їх запитують:

– Хто завітав?

– Правда.

Господарі в ту ж мить відчиняють двері і запрошують до хати. А коли на запитання:

«Хто там?» відповідають: «Брехня» – то люди дверей не відчиняють. Всі знають, що брехнею можна весь світ обійти, та назад не повернешся, і що будь-яка правда краща за брехню.

Ця істина перевірена життям.

У день осіннього високоліття (75-річчя) зичимо ювіляріці МНОГІЙ ЛІТА і творчого натхнення ще на довгі роки.

В ПОИСКАХ ИСТИНЫ (о Валентине Волковой)

*«Нет ничего выше Истины, и
Красота - одеяние её».
(девиз В. Волковой).*

Валентина Волкова – поэтесса, член Межрегионального союза писателей Украины, член Всеукраинской культурно-просветительской ассоциации гуманной педагогики; работник культуры, психолог; руководитель просветительского Центра культуры имени Леси Украинки при Херсонском мореходном училище рыбной промышленности; участник многих международных научно-общественных конференций и съездов по вопросам духовного возрождения человечества.

В 2011 году отмечена дипломом конкурса имени Бориса Лавренёва за книгу «Осознание красоты спасет мир».

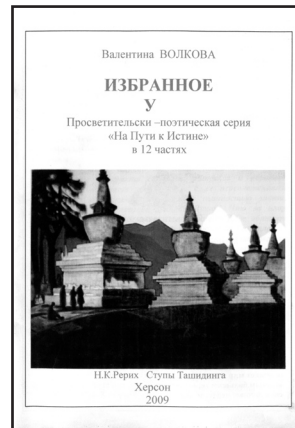
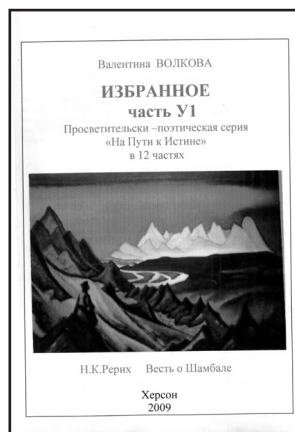
Пишет на украинском и русском языках.

ЖИЗНЕННЫЙ ПУТЬ

19 февраля 1936 года в г.Житомире, в семье служащих, родилась Валентина Константиновна Волкова.

Училась во Львовском электромеханическом техникуме.

В 1953 году вышла замуж за Волкова Валентина Семёновича. Став женой военнослужащего, объездила весь Советский Союз: от Карпат до Заполярья и Карелии, от Сибири до Камчатки, Хабаровска, Дальнего Востока.

В 1960 году окончила культпросветтехникум в г.Самборе Львовской области по специальности организатор-методист клубной работы.

В 1973 году с отличием окончила вечерний университет в системе Высшей школы СССР при Бикинском ДОСА по специальности «Психология и основы воспитания».

Трудовую деятельность начала в Новосибирском театре юных зрителей, продолжила на телевидении во Львове, в разных Домах культуры Камчатки, Дальнего Востока, Хабаровского края — куда только не забрасывала жизнь семью военного!

В городе Иман Хабаровского края (теперь-Дальнереченск), во время военного конфликта с Китаем на острове Даманском, где служил её супруг, семье Волковых довелось пережить тяжёлые времена, но после этих событий –новый перевод, и она получила возможность проработать на одном месте целых 7 лет, заведя библиотекой Бикинского гарнизона, что вспоминает с радостью: её библиотека держала первое место среди библиотек Дальневосточного Военного Округа .

В 1976 году семья Волковых переехала в город Херсон, где живёт и сейчас.

С 1982 года работала в Доме культуры текстильщиков Херсона организатором и руководителем танцевального объединения «Оптимист» (для людей от 7 до 70 лет!).

В 1986 году она перешла на работу в Херсонское мореходное училище рыбной промышленности – сначала организатором спортивно-танцевального клуба «Альтаир», а затем организатором и руководителем Общественного Центра культуры имени Леси Украинки, которым руководит по сей день.

ТВОРЧЕСТВО

Издано десять поетически-просветительских книг:

«Краплины сердца», «На шляху до Істини», «Осінні прозріння» - на украинском языке; «Мы - жители сказки земной и небесной», «О Чайке, живущей в каждом из нас», «Валентин и Валентина», «Лейся в мир, моя любовь!», «Я вышла, Господи, из дома», «Майтрея - Сангха» (Гимн Единству – Гимн Общине), «Осознание красоты спасёт мир» – на русском языке.

О чём её книги? Что ее волнует? За что она ратует? Что

исповедует? К чему стремится и что пытается передать нам, живущим в такое беспокойное время? Об этом и хочется поговорить с Вами, уважаемые читатели, ибо перед нами не только неординарная личность – Валентина Волкова, но и человек с живым сердцем, чье творчество, чьи жизненные постулаты, неиссякаемая энергия заряжает каждого, кто пообщался хотя бы один раз с этой удивительной женщиной.

Тема её книг – распространение Новых Откровений о Сути жизни человека и Земли в космическом пространстве Воздушного Океана, которым является Небо над головой. С юных лет она упорно ищет Истину земного бытия, работая над самообразованием, и потому прикоснулась к истокам Тайны Высшего Развития, которая открыта человечеству ещё в XIX веке – в преддверии наступления Новой Эпохи. Приступив к изучению Новых Откровений землянам, раскрывающих суть вечности развития Мироздания, в котором планета Земля – одна из составляющих частей Единой и Вечной Жизни, она открывает для себя существование Высших Учителей – Иерархии Сил Светлых не только планеты Земля, но и, по восходящей, всего Мироздания. Она узнаёт, что у нашей планеты есть и Космическое, Высшее Правительство, не только земное.

Историк Наталья Кузина из Хабаровска отмечала, что, Валентина Волкова, с упоением изучая труды мировых светил, узнаёт, что «...ничего сверхестественного не существует. Жизнь подчинена законам, которые мы пока не знаем. Высшие Силы – это Гениальные Учёные, Боголюди, достигшие Высоких Знаний о сути всего Бытия, ибо познали Законы Великой Тайны, которую мы называем Жизнью».

Действительно, читаешь ее книги и понимаешь, как автор приходит к пониманию науки и религии, которые и создают культуру Высшего Знания, помогающего в развитии сознания: духовность и Божественная Сила Вселенной становится для неё понятной и приемлемой Истиной, ибо она хочет ее найти.

Книги для Валентины Волковой были и есть постоянным спутником по всей жизни, с самого раннего возраста. Осознав, что все её достижения в обычном образовании и самообразовании – это только преддверие настоящих знаний, ибо Новые Знания открывали мир гораздо шире и глубже, чем вся земная наука, она стремится поделиться радостью с другими.

Христос становится для неё живой, реальной Личностью, Великим Учителем землян, а Земля – живым телом в составе Разумного, Великого и Живого организма Мироздания.

Поэтому и было открыто просветительское общество Живой Этики «Пламя», как школы свободного познания самих себя и тех космических законов, которые даны человечеству для продолжения развития и постижения смысла жизни через Великие Учения Основ Мироздания.

Валентина Волкова познаёт, что все люди на Земле являются одновременно и учениками Высших Учителей, и учителями друг другу, давая ежедневно «уроки жизни», уроки добра. Твёрдо зная, что ничего случайного в мире Причин и Последствий, которым является наш мир, не бывает, вносит в свои книги понимание, что каждый человек отвечает за то, какой становится жизнь, когда человек не осознаёт своей ответственности за каждую мысль, слово и деяние. Её общество, на основе полного бескорыстия, помогает избавиться от переживаний земной суеты, которые доставляют столько мучений не познавшим сути человека, который не осознаёт своего высокого происхождения, как существа мыслящего.

Организация вышеназванного просветительского общества, прежде всего, помогает и ей самой в процессе постижения новых открытий, ибо обязывает её не раз повторять познанное, помогая в чём-то новом разобраться другим. Так она поневоле исполняет напутствие Высшего Разума людям, которое звучит советом: «Учи, учась!».

Эти слова стали девизом созданного ею просветительского общества Живой Этики «Пламя» и, как нельзя лучше, выражают суть, которую стремятся воплотить в жизнь члены этого общества: осознание, что «Истина есть Бог», потому что «Бог есть Истина!», что «Бог есть Любовь», значит – «Любовь есть Бог». Это приводит к пониманию сути жизни, порождает красоту души, которая, невидимым энергетическим потоком, изливается из душ, дабы окропить Землю своим благостным Светом – Светом мудрой взаимопомощи и дружбы. Это приводит к умению прощать другим, зная, что нет совершенных людей, что люди стоят только на пути достижения красоты духовной, и путь человека – путь самоулучшения, но только так и улучшается жизнь!

Великое откровение Основ Вселенной, которое Валентина Волкова почерпнула из новых знаний, единых для всего Мироздания, к сроку Космического Перехода в Новую Эру развития нашей планеты поступивших к земному человечеству, как продолжение данных ранее, она и передаёт окружающим через свои книги.

Она утверждает: «Истина «одевается» в Свет Любви, Красоты, Правды, Справедливости, Доброжелательности, излучаясь в мир мыслительной энергией, положительной, когда достаточно развито сознание, но как темны сознания невежд, отравляющих атмосферу негативными мыслями!».

Валентина Волкова убеждена, что все эти качества человек обязан воспитывать сам в себе, чтобы стать высокодуховным человеком, выполнив призыв Христа о совершенствовании. Но это и есть цель жизни! Ведь суть Творца всего сущего, который, через Иерархию Великих Учителей человечества, никогда не забывает посылать людям новые знания, добротолубие! Ориентируясь на Высший Разум, человек растёт духовно до осознания сказанного: «Всему свои сроки», почему и принимает Новые Учения.

Автор пишет: «Развитие населения Звёздных Миров имеет свой План, ибо на Семь Кругов развития рассчитана Космическая Школа нашего земного бытия. Всё, что написано в Евангелиях, в Новых Заветах, должно быть выполнено, воплощено в жизнь человечества!»

Потому, когда ранее данные знания, как этические указания, как Высшие Заветы, забыты человечеством или извращены, т.е. сознательно или неосознанно искажены домыслами человеческого невежества, они становятся вредными для всего бытия, тогда приходят Новые Откровения. И даются они для всех, невзирая на возраст, расу, нацию, образование: на передовых ориентируется Закон Эволюции, на осознавших Свет Правды! Ведь передовые - это труженики, устремлённые познавать, а значит - расти духовно, улучшаться, улучшая при этом бытие всего человечества! Поэтому - чем больше светлых Душ, тем больше благодати их мышления, как положительной энергии, изливается в мир! Чем прекраснее души, тем выше Свет Жизни, тем прекраснее становится жизнь людей, потому что, оказывается, свет сердец, наполненных энергией любви,

осветляет и очищает атмосферу, которая окружает нас, тот воздух, которым все мы дышим!»).

Важнейшая роль человека, как мыслителя, как творца энергии через свои мысли, чувства, слова, деяния, эмоции открывается в Новых Знаниях. Человек напрямую участвует в Космическом энергообмене и без него не может нормально существовать ни планета, ни всё живое на ней! А люди думают, что они – «прах» и от них ничего не зависит в нашем мире. Но рабы – это ещё полулюди... Это и есть главной темой творчества Валентины Волковой.

Самопознание – основа самосовершенствования!

Она утверждает: «Человек принадлежит к той категории жизненных индивидов, которые, имея ум, свою волю и свободу выбора, могут только сами, по личному желанию, улучшать себя, улучшая жизнь! Потому и сказано, что «Никого нельзя научить против его воли! Человек может только научиться, если этого хочет!». Вот почему ничего нельзя навязывать детям, нельзя их заставлять! Но очень нужно всеми мерами приобщать их к пониманию Красоты Бытия, как Жизни Вечной в Великом Космическом Океане Звёздных миров, учить их пониманию Единства всего сущего. В мире нашей жизни нет ничего обособленного, ибо наш мир - Живой Организм, в котором абсолютно всё взаимосвязано. Это должен познать и осознать каждый человек, чтобы прекратились его страдания, ибо нет ни добрых, ни злых случайностей: всё, что человек «посеял» своей мыслительно-словесной деятельностью, то он и получает, как итог знаний или невежества».

Продолжая анализировать книгу Валентины Волковой «Осознание красоты спасёт мир», которая увидела свет в 2009 году в издательстве «Олди – плюс» и была презентована широкому кругу читателей, небезразличному к тому, что происходит вокруг, к чему стремится мировое сообщество людей и по каким законам мы должны жить, хочу сообщить читателю, что в книге 170 страниц, где автор трактует такие жизненные постулаты:

- «Каково мыслим, таково и живём»(по Библии).
- Новое учение о преддверии Новой Эпохи.
- Понимание бога в себе.
- Мы - малые ученики Великого Творца.

– Жизнь на земле творится по Законам вечного Перевоплощения.

– Земля – Единый Дом всего человечества.

– Бог – это Истина и Любовь.

– Новая система ценностей – общее Благо.

– Дух человека вечен. «Вы – боги!»(Библия)

– Имя Огня – Бог Жизни.

– Вера, надежда, любовь – три грани единой истины.

– Новые знания – о переходе от «Времени разбрасывания камней» до «Времени их собирания».

– Судьба – это собственное творчество человека.

– Новые учителя – новые познания Бытия (Елена Блаватская, Елена Рерих...).

– Смысл жизни – в выполнении призыва «Возлюбите!».

Во многих оригинальных стихах, подтверждающих её восприятие высказываний Библии, Великих Учителей прошлого и современности, находим ключ к задачам, которое несёт в себе Новое Учение:

1. Осознание Единого Бога, которого невежество разделило на части разных вероисповеданий, страдая от воен.

2. Осознание единства Неба, как места обитания всех звёздных систем

3. Осознание, что Земля – не единственная, где есть жизнь разумная.

4. Осознание, что вся Вселенная есть не просто разумным организмом, но и живым: ведь не может мёртвое рождать живое!

5. Осознать Любовь – творительницу всего сущего, энергией, огнём творящим, изливающимся в мир пламенем души, возлюбившей «Бога(жизнь) – превыше всего, а ближних – как себя самого!».

6. Осознать кооперацию – свободный труд во имя общего Блага.

7. Осознать равновесие двух Начал, как основу Бытия.

8. Осознать психическую энергию, как пламя, как Святой Дух, которым наполнено мироздание и зависимость здоровья и благосостояния всего земного от него.

9. Осознать, что именно человек есть тем мыслящим, одухотворённым аппаратом, который постоянно подпитывает

атмосферу энергией своего мышления и деятельности.

10. Осознать своё духовное бессмертие.

Книга Валентины Волковой открывается её обращением к читателям и служит путеводной нитью в её размышлениях, трактовке тех или иных, на первый взгляд, сложных вопросах и концепции их изложений.

Чтобы передать суть рассуждений автора, приводим цитаты из её книги:

«Читатель, прими в сознание важнейшие грани единой Истины, которую должен постичь человек, переходящий в Новую Эпоху развития – в Эпоху Любви и Сердечности, Дружбы народов всех рас и наций, в Эпоху Единства, время которой наступило ещё в начале XX века. Штрихи этих граней ты прочитаешь выделенными, как крылатые мысли, ниже!

Прими и осознай, что Земля - Единый Космический Дом для всех её народов: разных по цвету кожи, по национальной принадлежности, по вероисповеданию, по социальному статусу в труде. Мы – единый народ своей планеты, чей Творец – Единый для всех!

Задача народов – осознать эту Истину, и всемерно учиться любить друг друга, как самих себя, что означает – учиться красоте благородства!

Это высшее качество человека и состоит из Любви ко всем ближним и дальним, к красоте взаимоотношений, а она возникает из Мудрой взаимопомощи! И пока ты этого не постиг, жизнь не может улучшиться!

Развиваясь тысячелетиями, человечество постоянно переходит из одного Круга задач, поставленных перед ним

Высшим Разумом, к более сложному, как в обычной школе. Гениями и святыми не рождаются – ими становятся в процессе развития своих духовных качеств! И важнейшим качеством, через которое испытывается духовная зрелость человека, есть Завет Христа, призывавшего «возлюбите!»

Так, в начале XX века после Великого Учителя, отдавшего свою жизнь, чтобы люди познали вечность развития жизни, народы Земли подошли к созданию новой формации своего земного бытия – формации социальных перемен, когда Эпоха разъединения которой управлял Удав Наживы, закончилась! Человечество вступило во «Время собирать камни», заповедан-

ное в Библии, во время, освящённое Христом, указавшим Путь: «По делам их (во имя ближних своих) узнаете их!».

Земля, как Единый Дом для всех народов её, должна стать райским садом, для чего человек мыслящий на ней и рождён! Но создать этот райский сад сможет только просвещённый знанием человек, стремящийся к совершенству. Итак, вот грани Единой Истины, те, выделенные, о которых шла речь выше, и первая – лозунг Новой Эпохи, направляющий: «Взирая на Единство Святой Троицы, побеждайте ненавистную рознь мира сего!».

Валентина Волкова сумела не только доступно изложить основополагающие вопросы жизни, но и ввести в книгу мысли Великих Учителей в подтверждение сказанного:

«Осознание красоты спасёт мир».

Николай Рерих.

«Дружелюбие-основа жизни. Самый верный Путь Жизни – Дружелюбие. Лучшая примочка при болезни глаз, которые разъела пыль раздоров – Дружелюбие! Лекарство духа и тела, панацея от всех болезней – Дружелюбие! Община невозможна без этого дивного чувства. Невозможно никакое единение! Но его невозможно ни навязать, ни приказать. Его нужно в себе воспитать. Там, где окончилось осуждение и отрицание, там уже возможна жатва Дружелюбия».

« Живая Этика».

«Взирая на единство святой троицы, побеждайте Ненавистную рознь мира сего!».

Святой Преподобный Сергей Радонежский.

«Нет в мире большего зла, чем непротивление ему».

Древняя мудрость.

«Зла нет, но есть невежество. Оно и порождает Всяческое зло!»

Сократ.

«Самым большим преступлением является Невежество».

Кут Хуми.

«Человечеству следует узнать, что Ведущим Началом Новой Эры развития объявлено Женское - София Премудрая, Матерь Мира, Владычица, продолжающая Род».

«Главной чертой человека Новой Эпохи должна стать сердечность ко всем и всему сущему! Это значит – бой бессердечию и всякому безобразию, как лишённых Высшего Образа!».

«В Новой Эре развития не будет такого понятия, как сознательное зло, которое порождают невежество и корыстолюбие – основы всех пороков человечества».

«Ничего нет, выше истины, и красота – одеяние ее!»

*Девиз просветительского общества живой этики
«Пламя».*

Стихи Валентины Волковой в этой книге не всегда написаны по скрупулёзным законам стихосложения, но в них есть главный стержень: ощущение личности в мироздании, восприятие жизни сегодня и сейчас, размышление о будущем. Она ищет Истину, понятие Сути Жизни, назначения человека на Земле и в космическом пространстве – Воздушном Океане, каким есть Небо.

Валентина Волкова ищет ответы в Библии, в учении Елены Блаватской, Николая Рериха, в трудах ведущих учёных – философов, учёных прошлого – Владимира Вернадского, Эдуарда Циолковского, Александра Клизовского, Натальи Рокотовой и др. к изучению трудов которых подвигла её любовь к творчеству великих украинцев: поэтессы Леси Украинки и философа Григория Сковороды, философия которых близка учению Живой Этики, как и самой жизни.

На протяжении последнего тридцатилетия она изучает учение «Живой Этики» («Зов», «Община», «Озарение», «Знаки

Агни Йоги», «Беспредельность», «Иерархия», «Сердце», «Мир Огненный», «Надземное») и другие. Под влиянием этих учений сформировалась Валентина Волкова, как неординарная личность, освещенная новыми знаниями в сфере энергетики мысли, в понимании предназначения человека в жизни на земле; восприятия добра, любви, зла, Бога, смерти и вечной жизни Духа, радости от каждого прожитого дня...

Её мировоззрение отражается в её стихах:

* * *

*Если хочешь быть здоров,
Промывай почаще мысли!
Полощи их, как бельё, –
Чем они светлей, тем чище!
И просушивай их там,
Где не затхлость, не пылица,
Где открыты настежь двери...
И врываются в наш дом
Вихри солнечных ветров,
Чтоб собою растворить
Пыль сомнений, пыль неверий!
Если хочешь быть здоров,
Призывай почаще Радость!
И запомни на всяк случай –
Опасайся суеверий!
Радость – мудра и могуча!
Ею вытканы узоры,
Что венчают Жизни Двери.*

Вчитайтесь в строки следующего стихотворения, ощутите через её слово Радость от сознания того, что каждый человек приходит в этот мир с целью познать его и, став добрее, сделать добрее всех живущих в нём.

* * *

*Были маленькие радости,
Были краткие успехи,
Было всё, что по невежеству*

*Жизнью сладкою зовьём.
Только как всё это мизерно!
Как бывает не до смеха,
Когда сердцем прозреваем,
Где же истинный наш дом.
Когда Знание приходит,
Расширяя в мир границы,
Когда Тонкий Мир, незримый,
Ощущаем всем нутром,
Как, заполнив всё сознание,
Начинает нам он сниться!
И каким ненужным кажутся
Суета, сомненья, страхи –
Всё такое преходящее,
Всё, что буйствует кругом.
Тонкий мир! Биенье Жизни!
Дух, навечно Жизнью данный,-
Суть Земного Бытия!
Как же радостно познать,
Что частицей Твоей Тайны
В мир земной пришла и я!*

** * **

*Я вышла, Господи, из дома,
Чтобы вдыхать Твой жаркий Свет,
Тот, что незримою истомой
Ты в жизнь роняешь, в тайну лет!
Я вышла, Господи, из дома,
Чтобы испить Твой жаркий дар,
Что через Солнце изливаешь
Ты в мир земной, как суть всей жизни,
Как Силу Суцего – нектар.
И, по - земному бросив дом,
Пошла напиться Праны Света –
Лучей пронзительных Искринок,
И Волн любви, в сияние одетых.
Я вышла, Господи, из дома
В таинственно звучащий мир:
Из Света Солнца и Земной Основы,*

*Из Праны состоящий эликсир –
Я вышла, Господи , из дома
В Твой необъятный Звёздный мир!*

*Я пела песни разные, пока кружила жизнь:
Была больной, несчастною и в тьму ввергала мысль.
Как огонёк блуждающий, слонялась по Земле.
И свет, средь туч мерцающий, всё не давался мне.
Казалось, всё познавшая, слепой по жизни шла,
И среди дня ярчайшего не ведала тепла.
А по Земле давно, неотвратно, Эпоха Новая бродила
И Светом Знаний окрылённых прозревшим душам Свет несла.
И я тот Свет принять смогла! Его душою уловила!
И враз вся огненность Великих Знаний
Меня над миром тьмы взнесла!
И озарённая душа в ином ключе заговорила:
Я в ногу с Новою Эпохой, с ученьем Этики Живой,
Пошла, чтоб строить мир такой,
Где места нет понятию «плохо».
И Новая Заря Великой Истины Святой
Мой путь земной, сияя, осветила.*

Уже больше трёх десятилетий Валентина Волкова, вместе с супругом Валентином Семёновичем, ведёт большую просветительскую и пропагандистскую работу, познав один из секретов бытия, что, «благодаря силе духа и ясности мысли в осознании красоты, человечество и общество строит здоровье свое и планеты».

*...Если ты поверил в Бога,
Это значит, стал ты мудрым.
Если ты поверил в Бога,
Значит , в мир Добра прозрел.
Значит, полюбить сумел
Жизни Путь, как Дальнюю дорогу...
В Правды свет Его Идей
Ты поистинне прозрел!...*

Книга «Осознание красоты спасёт мир» пронизана личным светом добра и красоты, которые так нелегко найти в современном сложном мире. Своим нестандартным поэтическим словом Валентина Волкова стремится донести читателю-слушателю, забитого повседневными проблемами и суетой, красоту идеи, в которую сама свято верит и стремится, чтобы каждый из нас тоже поверил и жил по законам Правды и Красоты, и стремился совершенствоваться в этом мире.

Земля, в её понимании, должна быть окроплена светом Духовной Красоты человека, стремящегося к осознанию Истины двуединого Бытия – Земного и небесного. К этому и призывает автор книги:

*... Люди, славьте Бога не словами,
Пустыми, звенящими,
А делами, святое творящими!*

И ещё вот какой мысли придерживается Валентина Волкова, как просветитель:

*... Встаёт над миром Солнце каждый день,
В нём каждый день сияет Сердце Бога.
А мы? Мы тонем в суете убогой...,
Но нам задуматься и в гору глянуть лень.
Бежим и падаем, стелая на ходу, ...
Чего-то ищем под ногами,
И, с сердцем Бога не в ладу,
Других круша, страдаем сами...*

Валентина Волкова стремится обогатить свои стихи жанрово и тематически, словом прикоснуться ко всем граням сегодняшней непростой жизни и общения между людьми, а особенно – проблем духовности, морали, доброты, человечности.

Приведу для примера ещё интересное, на мой взгляд, стихотворение.

*«От того, с кем ты дружишь,
зависит и твоё здоровье, и твоя жизнь.
Избегай потухших сердец!»*

(«Живая Этика»)

*Бывают встречи-откровенье,
Сиянье радуги! Пожар!
И жизнь опять полна томленья,
Где каждый день, как Божий Дар.
И каждый день, живя Любовью
Минувших дней, ушедших лет,
Твоей, Учитель, Высшей Новью
Я слов благословляю Свет.
Бывают встречи-откровенья!
И Радость тем, на чьём Пути,
Встаёт Величественный Гений,
Чтоб к Свету истинных прозрений
Помочь Огонь свой донести.
И ты, простой и озарённый,
Мне указал однажды Путь.
Стал мир мой одухотворённым,
Что ни водой, ни тленом чёрным,
Его назад не повернуть!*

В «Живой Этике» сказано: «Для того, чтобы Блага пожинать, нужно научиться их сеять. А сеем мы всё своей Мыслью».

Так утверждали мудрые Учителя прошлого, так утверждают и современные учёные. «Значит, каковы мы, такова и наша Мысль, такова у нас жизнь, таковы и блага её!».

Ещё в «Живой Этике» говорится: «*Не сей крапиву - не будет и жалить!*».

Валентина Волкова утверждает:

*Чтобы посеять Благодать,
Должны мы сердцем засиять!*

*И через этот личный свет
Увидеть, как цветёт рассвет,*

*Окутывая Землю и тебя,
И сердцем пламенным понять,
Что Жизнь – сплошная Благодать.*

*Когда мы в ней живём любя,
Любя, любя, любя!*

Стихотворный язык Валентины Волковой не стремится к вычурному слогу, нарочитому стилю, выдуманым мотивам, но в нём есть смысловая ясность и точность. Знание Библии, трудов ведущих философов, психологов, которые сыграли свою роль в её творчестве и определили, во многом, саму фактуру её творческого почерка. В своих стихах она говорит о том, что является подлинной жизнью её сердца и ума.

Мыслями в книгах она делится с нами, дорогие читатели, тем, что познала сама. Тем, без чего невозможно продвижение вверх по той мифической «Лестнице Иакова» – Лестнице познания Добра и Зла, поэтический образ которой дан в Библии. Но символ этой Лестницы существует во вполне реальном мире, как Иерархия Сил Светлых – Иерархия Высших Учёных, Высших Учителей человечества планеты, местом пребывания которых на Земле считается тот «Город Солнца», та Страна Любви и Справедливости, Страна Высшего Знания, которая воспета выдающимися людьми планеты, в том числе, и выдающимся деятелем науки и культуры, Николаем Рерихом, как «Твердыня Пламенная», как «Сердце Азии».

Почти у всех болит душа о том, как мы живём, какие проблемы нас волнуют, что чувствуем среди себе подобных и во что верим. Достаточно каждому понять главные критерии в жизни: «Истина - это Свет Красоты, Любви, Справедливости, Доброты, Дружелюбия», и от этого будет зависеть то, чем наполним наши души, помыслы, действия, поступки; что будем исповедывать, о чём думать, каким бы хотели видеть своё будущее и будущее наших детей. У каждого из нас - своя судьба, своё видение окружающего мира, восприятия прошлого и представления о будущем. Но нас, по утверждению Валентины Волковой, объединяет одно: Любовь к Жизни и Человеку. Поэтому, чтобы быть настоящим Человеком (творением Бога по Его подобию), а не временным гостем на Земле, нужно быть

искренне преданным Высшим Заветам - Любви, Бескорыстию, Добротворчеству.

Книга « Осознания красоты спасёт мир» – это призыв автора остановиться в своих грубых земных деяниях и осознать, что Материя Мысли – реальность! Что материя Молитвы и Благословения – тонкая энергия, спасительная для того, в ком живёт, как и для всех окружающих! Ведь материя – не только грубая форма, но и тонкая, духовная Суть Бытия! Ибо Сказано: «Материя земная и Тонкий Дух – два вида одной и той же материи жизни, разной только по частоте вибраций тех токов, из которых они состоят. Без материи плотной не было бы формы, без материи тонкой, духовной, не было бы жизни»

«Дух – отец всего существующего! Материя – мать всего существующего!», «Дух и материя – два полюса одного и того же вещества – огня жизни».

Есть же мудрость, гласящая, что «Человек создан для счастья, как птица для полёта!». Поэтому писательница призывает каждого человека: «Взлети мыслью, которая никогда не умирает! Взлети на основе новых знаний, которые даны тебе, как спасение, как помощь, чтобы каждый смог вернуться на путь Истины, вспомнив, что «Бог есть любовь!», а Христос был Певцом Любви, мудрой взаимопомощи и света сердец, который, за тысячи лет до наших дней, завещал нам построение Новой Жизни».

В своей книге она подчёркивает, что «Человек – сам кузнец своего счастья!» А Новая Эпоха, Эпоха Новых Энергий, Эпоха Матери Мира, Сердечности и Красоты Духовной», не впустит в себя нищих духом. Ей нужны только чистые сердца, которые сумеют любить, помогая, и благословлять, понимая, что «только положительными энергиями строится добрая жизнь на основе Дружелюбия».

«Материя плотная – это сконцентрированная, сгущенная материя энергии Святого Духа жизни вечной, которым наполнено Мироздание. Небо – Океан Энергии, т.е. невидимого для глаза физического Огня Тонкой материи, Особого, Жизненного Огня. Потому в Библии сказано, что «Бог есть любовь», а она есть энергия сердец, и что «Бог есть Огонь», потому что

сердечная энергия и есть той огненной силой, которая строит миры!»).

«Дух – утончённая, небесная, особая материя. Тело – это уплотнённый или кристаллизованный Дух. Соединённые, они образуют жизнь, порознь – не дают ничего. Разные вибрации Духа и Материи плотной дают сочетания разнообразной жизни, от самой грубой до очень тонкой!» – по Учению Живой Этики.

Красота, как основа любви, есть тонкая материя, духовная, которая, будучи осознанной, действительно спасает мир. Но спасает от чего? От чада грубости, от угарного газа невежества. Поэтому Библия называет людей «чадами неразумными», пока они не понимают красоту, как спасителя, как залог и здоровья, и силы, и жизненности всего сущего!

И только человек, как существо мыслящее, способное создавать самого себя разумным, вбирая в себя высшие знания, может спасти планету! Ведь спасти-то её нужно от грубости самих себя!

Лозунг «Осознание Красоты спасёт мир!» – считает Валентина Волкова – являясь лозунгом-указателем Новой Эпохи, действительно спасает мир, когда люди поймут, что Красота – это справедливая жизнь всего социума, что Удав наживы – это бред умирающей Души, которая утонула в сгущенной материи земли, в стяжании личных благ, утратив связь с небом!».

Валентина Волкова призывает к осознанию Красоты, как «вечного, духовного хлеба», как Истины – главной грани любви, главной сути Творца, без которой невозможна не только добрая жизнь, но и никакая другая: «Бог есть любовь!» и потому «поругаем не бывает»!

Каждый, отрывающийся от Его Основ, не просто делает большую ошибку - он себя убивает, ибо Жизнь обмануть нельзя. Энергию зла отличает от энергии добра частота колебания вибраций личных токов, которые постоянно продуцирует человек через личное мышление, и живёт в их окружении, которое заполняет его биополе!

Автор утверждает: «И если планета, войдя в чертоги Новой Эры, повысила частоту колебания вибраций своих токов, то людям грубым, злобным, с их низкой частотой тех токов, которые они производят, места в Новой Жизни просто нет!

Им некого ругать: карают они сами себя своим же

невежеством, которое порождает всяческое зло - недаром же сказано, что «знание – свет!», который озаряет сознание! И только озарённый человек, восходя до понимания красоты, как божественного начала, что приводит его к пониманию основы жизненного творчества – бескорыстного труда во благо всех, входит в соответствие с космическими токами!

«Осознай» и «возлюби!» – означает «помоги!». А цель жизни - построение системы общего блага через одухотворение сердца, и человек, ратуя за ближних, становится достойным счастья!»

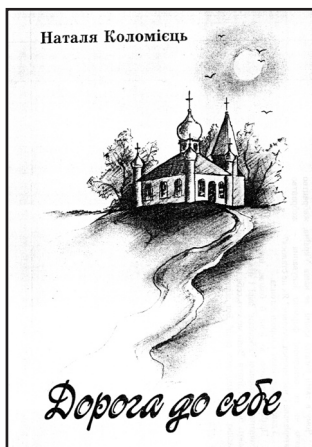
И поэтесса призывает:

*Проснувшись утром думай о прекрасном,
И засыпая, думай о прекрасном!
Идя по улице иль дело совершая,
Ты непрестанно думай о прекрасном!
И если взор твой прояснится
И жизнь, из темной, станет светлой ясной,
Познай: то сотворила мысль твоя благая,
Что душу сделала прекрасной.*

Только улучшенный человек сможет улучшить жизнь!

**З ДІДА-ПРАДІДА –
СТЕПОВИЧКА...
(про Наталю Коломієць)**

КОРОТКИЙ ЖИТТЄПИС

*Яке то щастя – жити на землі
І знати, що тобі десь завжди раді.
Як добре, що співаються пісні,
Не вмерли звичай народні і обряди.*
(Наталія Коломієць)

«Доля поетеси не з легких, але на всіх шляхах життєвих була вона не сама – поруч стояли ті, кого вона любить і хто любить її, як писав той же поет, «зліва товариш і справа товариш». Була і є міцна сім'я, улюблений рідний край, пісня, мова, зрештою, поезія, в якій вона трудно, але багатонадійно торує, хай і тендітну, але власну стежину».

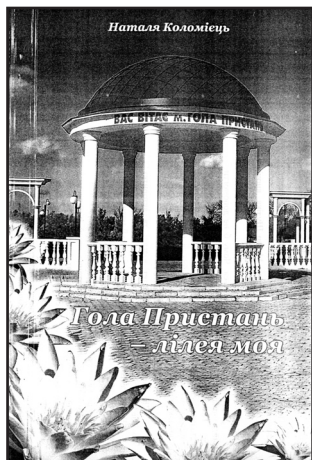
Микола Братан

Коломієць Наталія Анатоліївна народилася 17 лютого 1964 року в с.Долматівка Голопристанського району Херсонської області.

У 1978 році з відзнакою закінчила Долматівську восьмирічну школу і вступила до Київського топографічного технікуму за спеціальністю топографія. У 1982 році з відзнакою закінчила вищеназваний навчальний заклад.

У 1996 році закінчила Херсонський педагогічний інститут ім.Н.К.Крупської (спеціальність – українська мова і література).

Працювала геодезистом, топографом у республіках Закавказзя та Середньої Азії; керівником гуртів при Голопристанському Будинку молоді та дозвілля, Голопристанській станції юних натуралістів; консультантом із земельних питань при Голопристанській районній адміністрації.

ТВОРЧИЙ ЗДОБУТОК

Із 1997 року розпочалася її творча стежина. До цього були лише невеликі публікації у газеті «Пионерия» (1977 р.), журналі «Студенческий меридиан» (1979 р.), журналі «Ранок» (1980 р.), місцевій пресі. Із 2005 року її вибрані вірші з'являються у колективних альманахах «Таврія поетична», «Вежі та вітрила», «Степ».

Наталя Коломієць – авторка таких книжок:

1998 - збірка поезій «Кошик зірок».

2002 - збірка віршів «Я щаслива».

2003 - збірка віршів «Відлуння душі».

2005 - збірка «Дорога до себе».

2009 - «Гола Пристань - лілея моя».

Своєю творчістю, тканною червоними і чорними нитками, долаючи, здається, невіддільне, вона розправляє творчі крила і надихає не одного композитора на створення справжніх шлягерів улюблених пісень.

На запитання: «З чого починається поетична творчість?» Наталя відповіла, що незабутній слід у її житті залишила бабуся Христина, її казки, пісні. Її мамі, Надії Пантеліївні, було просто ніколи за домашніми клопатами, роботою. Формувався світогляд майбутньої поетки-піснярки і під впливом рідного степового краю, який на її думку, теж казковий. Оті пахощі степу дивним чином накладалися на бабусині казки, а пісні її, як народні, просторі, мудрі, замріяні, ніби невичерпна криниця, створювали враження чумацької подорожі «У Крим по сіль». І все це разом шліфувало в дитячому серці підвалини майбуття, яке і прокинулося за певних умов.

Наталя мала не вчителів, а натхненників, розумних співбесідників, яких вона вибирала і вибирає сама. Це, перш за все, геніальний Тарас Шевченко, багато віршів якого знає напам'ять, творчість Лесі Українки і Ганни Чубач, Василя Симоненка, Ліни Костенко... А ще – усна народна творчість і душа народу – народна пісня – це її обранці. До них вона не перестає звертатися у своєму творчому житті, з великого слова черпає насагу.

Із творчістю Наталії Коломієць мені пощастило познайомитися вісім років тому, коли у видавництві

«Просвіта» побачила її поетичну збірку «Я щаслива». І відтоді не обривається наша дружба, творчі зв'язки, чисто людські стосунки...

У 2002 році, побачивши невеличку книжку Наталії, була вражена такою сміливою назвою. У наш, такий складний час, – міркувала, – є ще люди, які на всю країну заявляють про щастя у житті, дякують долі за своє існування на землі.

Запам'яталися слова:

*Я щаслива, бо слово творю,
Бо стрічаю ранкову зорю.
Я щаслива тому, що я – мати,
Я щаслива, що можу кохати.
Вдячна Богові й ненці-землі,
Що існую в життя – взагалі!*

Не так багато треба сторонній людині, аби з першого погляду збагнути, що перед тобою твори непересічної людини, поетки, особистості.

Кожне мовлене авторкою слово вражає переконливістю: ця жінка щаслива, і то не лише чудовим будинком та достатком у ньому, чуйним і глибокопорядним чоловіком, турботою і любов'ю мами, рідних і дітей, а й отою великою благодаттю взаємопорозуміння, підтримки та злагоди, які не лише оточують поетесу-піснярку, а й допомагають їй самореалізуватися як жінці, матері, людині. Це, очевидно, і зветься долею.

Запам'яталася та книжечка своєю пісенністю та простою життєвою мудрістю. Як от, наприклад, такими рядками:

*Ну, що таке щастя?
Воно бува різним:
Комусь – у грошах,
А іншому – в кріслі.
Комусь – просто в славі,
Комусь – в пелюшках,
Комусь – у дорогах,
Комусь – в подушках.
Моє щастя – в дітях,
Коли я в них бачу:
Нескореність духу,
Бажання гарячі.*

*Моє щастя в друзях,
Коли відчуваю,
Що їм мене
Дуже не вистачає.
Моє щастя – ти,
А я і не знала,
Даремно його
Серед інших шукала.*

«Щастя»

Велика поезія не терпить взагалі надмірних прикрас і показної демонстрації, будь-якої гри у слова, її геніальність закладена у мудрій простоті, адже вона створюється не на один день, а – на віки.

У цій книжці у двох розділах: «Дарую вам троянди» (54 вірші) і «Птахом пісня злітає» (33 вірші) – сконденсована думка не початківця, а зрілої людини. Відчувається, як із кожним віршем, у порівнянні з попередньою збіркою, зростає масштаб поетичного мислення поетки, настільки вдало порушує вона різні проблеми і мотиви: місце людини у суспільстві; її відношення до свого краю, народу, обов'язків; доля Батьківщини, близьких і рідних людей, серед яких живеш; гострі почуття болю й невгамовної пам'яті.

ЧОРНОБИЛЬСЬКІ ДЗВОНИ

*Чорнобиль, ти вихрем пронісся,
Накривши все чорним крилом.
Рида у скорботі безсиле Полісся
І б'є у молитвах чолом.
Яка ж тільки доля недобра
Дісталася, земле, тобі.
Мов постріл у серце –
Твій вибух, Чорнобиль,
Аж сонце змарніло в журбі.
В житах, де волошки бродили,
Тепер поросла сон-трава.
Сльозою вмивається в лузі калина,
Бо їй соловей не співа.*

*Поля, що родили хлібами,
В жнива не почують пісень.
Усе поросло і гірчить полинами,
Стуманено завтрашній день.
Чорнобиль, нехай твої дзвони
Набатом у скронях проб'ють.
Молись, Україно, в доземнім поклоні,
Молися за світлу майбутть.*

У творчості Наталії Коломієць немає надуманої поезії. Про це свідчить її третя збірка «Відлуння душі» – збірка із 43 пісень.

У них переважає близька до народних джерел поезія художніх образів і мудрих висловлювань. Авторка напрочуд тонко відчуває серцем глибину поетичної думки і мислить так, як відчуває. Багато письменників, особливо чоловіків, про матір говорять лаконічно, окресливши всі людські почуття кількома душевними словами. Може, то чоловіча стриманість? Але ж можна говорити про святу людину всіма барвами, даної тобі з дитинства мови, усім життям, не тільки твоїм, а й життям твого народу. Ось як говорить про матір, материнське село, наша землячка Наталія Коломієць:

МАМІ

*Я твій портрет ромашками вберу
І подарую всі розкоші неба.
Ти мене вчила щирості й добру,
Я хочу теж зробити щось для тебе.
Та тільки не знайти мені тих слів,
Щоб виразити почуття гарячі,
І не існує в світі тих скарбів,
Якими б я могла тобі віддячить.
Перед тобою завжди я в боргу,
Але той борг злітає легким пір'ям,
Як тільки я поріг переступлю
Й онуки засміються на подвір'ї.
Сказати голосно, як я тебе люблю,
У мене завжди духу бракувало,*

*Але ночами Господа молю,
Щоб щастя дав, якого ти не мала.*

Поетеса впевнена, навіть і тоді, коли неможливо передати все, що переповнює і бентежить твою душу, твої незабутні дочірні почуття, коли ти схилиєш голову перед одним ім'ям – Жінка:

* * *

*Нехай скриплять камінні жорна,
На попіл перетерши час,
Людина кожна – неповторна,
Я в цьому запевняю вас.
Жили красуні Нефертіті,
І Клеопатра, і Монро.
Але, хоч як там не крутять ви,
Таких, як ви, – ще не було.
Нехай в усмішці Мони Лізи
Живе і досі тайна,
Але для когось є сюрпризом
І ваша усмішка ясна.
І ви, повірте, незрівнянна,
Мов квітів польових букет...
Не тільки юна Роксолана
Мала жіночності секрет.
І хоч там як, та все одно ви
Одна, як сонце золоте.
Ви навіть в тому вже казкові,
Що на землі цій живете.*

«Одна, як сонце золоте»

Читаючи поезії Наталії Коломієць, підсвідомо розумієш, що усі справжні матері, жінки духовно схожі одна на одну, насамперед, як творці нашого майбуття, схожі у народних традиціях віковими здобутками людської моралі, високої духовності, яка множитья на землі добром. На мою думку, до цієї вічної теми Наталя Коломієць знайшла свій лірично-філософський ключик. Поетка своєю глибокою думкою, своїм болем, багатою уявою, Божим даром свого серця і слова

створила такий образ – образ Матері, Жінки, Берегині («Гімн жінці», «Материнське село»).

ГІМН ЖІНЦІ

*Вся – в позолоті слів, в піснях оспівана,
Зображена в полотнах світових,
В столітті кожному поетами омріяна,
Ти – берегиня на землі для всіх.
Бо саме Ти, о Перше диво світу,
Даєш планеті шанси на життя.
Без тебе людству на Землі не жити,
Нема без тебе на Землі буття.
Хто ж ти така? Та, що сміється дзвінко,
Та, чия пісня нам з дитинства лине?
Ти – цвіт планети, о прекрасна Жінко, –
В росі – троянда і в голках – шипшина!*

Окремо хочу відзначити природну щирість, особливу довірливість поетки до читача у виявленні своїх почуттів. Коли читаєш її поезії, або слухаєш пісні на її слова, відчуваєш духовну близькість авторки. Вона не соромиться своїх почуттів. Навпаки, у всіх творах вони мають глибокий філософський підтекст. Народні сльози, болі, жалі – краплини материнських сліз довірливо входять у величезний світ душі і слова поетки. Як на мене, – це її величезний здобуток.

Образне поетичне письмо не може не хвилювати читача. Тільки вдумайтеся у ці фрази-образи:

- «На долонях вітрів я прийшла у цей світ...».
- «П'ю із келиха долю мінливу».
- «Дай, Всевишній, напитись життя,
Що настояне лиш на любові...».
- «Крізь пільму і безладдя життя
Я несуч тебе, ніби свічу...».
- «Я з долонь побудую намет,
– Я собою прикрию свічу...» («Єдина свіча»).
- «Ти для мене – пісня,
Сон мій кольоровий...» («Ти»).

- *«До сну щогою притулившись,
Я пишу тобі свій лист...»* («Нічний лист»).
- *«В зоряне дитинство спогад лине знову...»*
(«Спогад»).
- *«В тривозі бруньки дерево чекає...»*
(«Передчуття весни»).
- *«Жура зотліє. Відболить образа,
І знов життя візьме свої права...»*
(«Жура зотліє»).
- *«Витер час ті сльози полином,
Не голосять вдови за селом,
Тільки спомин, витканий із райдуг»*
(«Може, мені сниться»).
- *«Безмовне свято сліз і сивини –
Величне й світле свято Перемоги...»*
(«День Перемоги»).
- *«І квилить серце, ніби немовля...
І кошеням самотнім плаче хвіртка...»*
(«Додому»).
- *«Ти завжди своїм білим халатом
Ріжеш очі кістлявій пільмі...»*
(«Медсестра»).
- *«До полину щогою притулюсь...
Спаде на думку древня наша Русь»* .
(«Княгиня Ольга»).
- *«Доля тупою голкою життя мережить...»*
(«Не підкоряйтеся нещасній долі»).

Треба відзначити, що життєва глибина авторської думки влучно закладена в архітектуру її поезії, в її оформленні.

Микола Братан колись зазначав:

«Доля поетеси не з легких, але на всіх шляхах життєвих була вона не сама – поруч стояли ті, кого вона любить і хто любить її, як писав той же поет, «зліва товариш і справа товариш». Була і є міцна сім'я, улюблений рідний край, пісня, мова, зрештою, поезія, в якій вона трудно, але багатонадійно торує, хай і тендітну, але власну стежину».

ПІСНІ СТЕПОВОГО КРАЮ

*Вище пісні – тільки молитва.
Вадим Крищенко.*

Особливу увагу у своїй творчості Наталя Коломієць приділяє пісенній творчості. Першими виконавцями її пісень у районному Будинку культури було подружжя Борутів - Галини та Ярослава. А сьогодні географія виконавців розширилася по всій Україні. На її слова виконують пісні аматори сцени, народні та заслужені артисти України: Ніна Шестак, Алла Кудлай, Микола Свидюк, Наталя Лелеко, Леонід Сандуленко, Ф.Мустсфаєв, Микола Янченко, Віктор Гурба, «золотий голос Таврії» - Зінаїда Колісніченко; дуети «Лебеді кохання» та подружжя Телюків (Наталя та Володимир). Її пісні звучать у виконанні юних співаків: Світлани Канарьової, О. Бігун, А. Коломійця, К. Рибачок, дуету «Купальські зорі». Виконавці пісень Н. Коломієць нагороджуються дипломами і грамотами різних конкурсів і фестивалів.

Наталя Коломієць – людина напрочуд глибока, поетично чутлива, вона ніколи не розмінюється на поетичну поверховість. У неї широке коло друзів-композиторів, з якими вона співпрацює.

Тандем із Валентином Стеренком у цьому сенсі показовий. У співдружності написано більш десяти пісень, а пісня «Волиняночка» стала епохальною у долі обох митців.

Поетка і композитор у пісні - це єдиний, духовний сплав, духовна спорідненість. За таким же принципом добирається й співак-виконавець.

У її творчому доробку близько двохсот пісень у текстах, а ще – 70 покладено на музику, багато із яких щодень звучать на радіо та у телеэфірі.

«Пісня на слова Наталії Коломієць», – сьогодні таке оголошення можна почути і з самодіяльної сцени, і з уст професійного співака, і по українському радіо й телебаченню. За останні кілька років, вирісши як обдарована поетеса, Наталя Коломієць із успіхом працює і в жанрі пісні. Співавторами пісень Наталії Коломієць виступають, як самодіяльні, так і професійні композитори. Теми – найрізноманітніші: звертання

до рідного села і рідного міста, до нашої історії, до матері, до коханої людини, до пісні:

*Пісня – наша розрада,
Серця чиста криниця,
Нас вона сповивала
Ще з дитинства в колисці.*

Сповиває нас вона і довіку, тож хай розлунне шира і проста, народжена любов'ю до рідного краю, до свого народу, до життя.

А ми замислюємося над питанням: звідки у поетки Наталії Коломієць таке шанобливе відношення до пісні, тієї невичерпної криниці народної мудрості? І знаходимо відповідь у її роздумах про роль пісні у житті народу і в її піснях.

МИСТЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ

Музику на слова поетки пишуть композитори Валентин Стеренок (Херсон), Олександр Злотник (Київ), Микола Свидюк (Одеса), Леонід Нечипорук (Київ), Ярослав Борута (Івано-Франківськ), Валентин Плаксєєв і Валерій Другальов (Херсон), Анатолій Скуратівський, Микола Безвуляк, Анатолій Климов, Олена Поляк (Гола Пристань), Марина Івченко (Херсонщина).

Наталія Коломієць пишається своїм знайомством із народною артисткою України Раїсою Кириченко, у виконанні якої пролунала на всю Україну пісня «Дорога до матері».

Це все свідчить про непересічний талант поетеси, яка плідно працює на пісенній ниві. Чарівності її поетичного слова вистачить на сотні митців, а кожна нова пісня - то сповідь душі, відлуння внутрішнього світу.

НОВІ ОБРІЇ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

У 2009 році, готуючись до ювілейного вечора і презентації диска з піснями, Наталя Коломієць підготувала книжку «Гола Пристань- лілея моя». Це своєрідне освідчення авторки в любові своєму рідному місту, приуроченого до його «юного» 300-літнього ювілею. Книжка написана українською та російською мовами.

Я горда з того, що була редактором цього збірника,

бо доторкнутися до високої духовності авторки, її щирої любові. А це багато чого варте.

Збірка складається із двох розділів: «На долонях степу» і «Срібна пісня душі». У першому розділі поетеса веде читача на баштанне, соняшникове поле, чи острів «Тендру», що у Чорному морі; подає розмаїття мальовничих описів докільля рідного міста та його архітектурних принад – всього того, що виражає глибоку любов до рідної землі та людей, які на ній живуть. Вражає різнобарвність тропів, епітетів, порівнянь, свіжість метафор. І все це в дарунок невеличкому містечку на півдні України, яке для душі авторки варте - «... красот Парижа».

Другий розділ книжки – «Срібна пісня душі» – це суто пісенні тексти, мотиви яких не повторюються, бо формувався світогляд поетеси-піснярки під впливом рідного степового краю, який на її думку є – «часточкою раю», фольклору, трудолюбивих хлібодарів та народних звичаїв, традицій, легенд, переказів... Пахощі степу, євшан-зілля, стиглого колоса і духмяної паляниці, натруджених рук і дзвінкоголосої, щирої пісні надихали поетесу на створення таких пісень, як: «Сонячна земля», «Мій краю степовий», «Гола Пристань - божий дар», «Серце Таврійського краю», «Отцовская земля». В них ми бачимо велич, красу, багатство нашого півдня України. А пісні «Зорі купальські» та «Біла лілея» вже давно стали візитівками однойменних фестивалів і герба міста.

«Рідна пристань», «Місто моє» - це пісні - пам'ятки для випускників шкіл, щоб ті любили і не забували отчий дім і рідний край.

Пісні «Нерозділена любов», «Родинне дерево», «Тобі дарую», «Город детства» мають автобіографічні мотиви і близькі багатьом мешканцям Голої Пристані.

«Гольй Перевоз» – це невмируща, давня, багатостраждальна історія краю і вона виконується у стилі року.

«Срібна пісня душі», «Пісня про Дніпро», «Голопристанський вальс» – навівають ностальгію спокою, народжують у серці почуття дружби і поваги до всіх, хто живе на прекрасній квітучій голопристанській землі. Слово єднає серця, переконаємося ми, прочитавши книжку, з діда-прадіда степовички, щедрої на добро і любов поетеси.

Багатогранністю і розмаїттям мотивів і видів відзначається поетичний і піснярський доробок Наталії Коломієць.

Це і громадянська лірика, де звучить любов до отчого дому, рідного краю, землі, України, батька-матері: «Величальна Таврійській землі», «Волиняночка», «Доброго ранку тобі, Україно», «Моя Батьківщина», «Мамі», «Планета Земля», «Куди ти подівся, тату?»;

філософські роздуми над долею, життєвими випробуваннями: «Свята і єдина», «Вишиванка шовкова моя», «Чиста криниця», «День Перемоги»;

вірші-посвяти знаним людям, історичним постаттям: «Княгиня Ольга», «Переступиш батьківський поріг», «На Покрову», «стежина до мами»;

уславлення краси рідної природи, степового краю: «Мій краю степовий», «Серце Таврійського краю»;

вірші-роздуми про сенс життя, призначення людини у суспільстві, роль поетичного слова: «Я щаслива», «Чорнобильські дзвони», «Планета Земля», «Мій Чорнобиль», «Материнське село»;

інтимні мотиви, кохання, вірність: «Забудь мене», «Чекання», «Моя свіча», «Лебеді», «Степова ковила», «Квітка кохання», «Синьоока», «Крило до крила»;

гумористично-жартівливі: «Ой ти, мій Романе», «Доля козака», «Як же кума не любити!», «Диво-жінка», «Ой, дорога, ти, дорога».

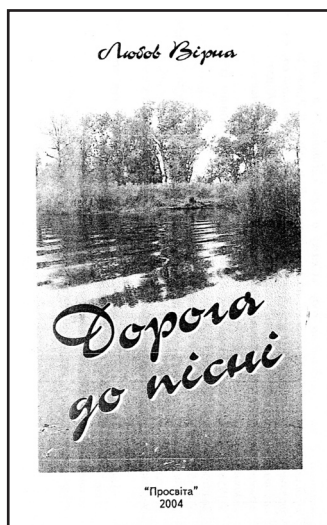
Ода, елегія, пейзажні замальовки – усе підвладне цій жінці-поетесі. Попри усі негаразди, Наталчина поезія і пісня – життєстверджуюча, оптимістична, глибоко людяна, патріотична.

Це ж у пісні «Свята і єдина» поетка стверджує:

*...Україно, моя Україно,
Тополино-смерековий край,
Ти, як мати, – свята і єдина,
Садом квітни, зорею сяй!*

Хай Вам, Наталю, ще довго і рясно родить жито, дивними квітами і світлою зорею сяють Ваші поезії, на всю Україну, дзвінкоголосо, лунають Ваші пісні!

БЕЗЦІННА ПАМ'ЯТЬ *(про Олександру Дубовалову – Любов Вірну)*

Олександра Костянтинівна Дубовалова народилася 25. 02.1939 року в селі Кізомис Білозерського району в багатодітній селянській родині .

Закінчила Велетенську середню школу та Херсонський кооперативний технікум.

Працювала в сфері тогівлі та комунального господарства.

ТВОРЧИЙ ЗДОБУТОК

Вірші почала писати ще з учнівських літ. Друкувалася з юності в районній газеті « Придніпровська зірка», обласній молодіжній газеті «Ленінський прапор», «Наддніпрянській правді», пізніше – в газеті «Ветеран», у десяти колективних збірках, альманахах «Степ», «Таврія поетична», «Елінг».

Видала чотири власних книжки поезій «Я з тобою, життя» (1999), «Бабусин дарунок» (2002), « Дорога до пісні» (2004). «Роздуми над пережитим» (2009) під літературним псевдонімом Любов Вірна.

Творча людина не може бути байдужою до проблем сучасного життя і минулого. Тому вона переймається проблемами суспільства, а свій біль виливає на папір у громадсько-соціальних, філософських віршах-роздумах; порушує питання про

екологію природи і душі; думає про виховання патріотичних почуттів і загальні людські цінності: добро і зло, любов і ненависть, війну і мир, повагу до батька- матері і рідного слова, народу і України.

МИ – ТВОЇ ДІТИ

*«...судить о своей стране по негодьям,
дожيراющим её, справедливо...».*
(Ромен Ролан).

*Не ти, Україно, а ми, твої діти,
Винні у сїянні зла.
Земля, яку маєм щиро любити,
Колючим зіллям поросла.
І сіється, сіється дике насіння,
Розвіяне вітром довкіль.
Гуляє над краєм негода осіння
І в душах роз'ятрює біль.
А мала б весняним зелом веселити
І співом колосся втішати.
Було б тоді радісно в краї цім жити,
Від щастя співала б душа.
Чи зможем на «круги добра» повернути
Життя у цім краї святім,
Де предків священні могили забуто
І дійсність гірка, наче дим.*

Четверта збірка віршів, яку мені довелося редагувати і писати до неї передмову, має назву «Роздуми над пережитим», була видана до 70-річного ювілею авторки. Книжка, за об'ємом, більше ста сторінок, на них вміщено понад двісті віршів, різних за будовою, тематикою, жанрами. Дійсно, пам'ять неординарної поетеси зафіксувала у віршах і спогади про Велику Вітчизняну війну; повоєнне голодне дитинство; про вдів, дітей-сиріт; неймовірно важку працю, яка випала на жіночі і підросткові плечі; про власну велику, але

дружну родину, де споконвіку шанували старших, батькаматір, працю, рідну землю, мову, людей праці, Україну...

На презентації книжки зібралися: представник райдержадміністрації Віктор Романов, друзі та однодумці із літературного об'єднання «Біле озеро», рідні, знайомі, учителі та учні Білозерських шкіл, і просто небайдужі до її творчості люди. Кожен із них знайшов у книжці не один вірш, який припав саме йому до душі, зачепив за живе, змусив замислитися над вічними цінностями, які сповідує авторка і які можуть стати орієнтиром у житті кожної людини.

Ювілярка отримала масу позитивних відгуків, щирих вітань, квітів і подарунків від вдячних читачів, друзів. На честь ювілярки колеги по перу склали прекрасні вірші. Ліричний настрій спонукав до пісні, вічної та щирої, тієї, що з роками не перестає хвилювати душу. Такі зустрічі вносять у наше життя яскраві барви і ще раз переконують, що світ багатий на добрих, чуйних і надзвичайно талановитих людей. А серед них – Олександра Дубовалова (Любов Вірна).

Дивна річ – людська пам'ять! Вона здатна ретельно зберігати те, що давно пройшло, свідком чого ти й не був, а лише знаєш із писемних джерел, розповідей-спогадів старших людей чи прочитаних книжок...

А якщо твоя доля була нелегкою, якщо тобі самому довелося пережити і голод, і війну, і повоєнне лихоліття, і сирітство, і важку працю – то, дійсно, безцінною є твоя пам'ять, закарбована в слові, спогадах...

Як багато значить, коли людина, проживши чимало літ, не була байдужою до життя в цілому, до історичної долі своєї країни, до свого роду, до того, як жили, що сповідували діди-прадіди, батьки, і що передали тобі в спадок.

І коли ти це пам'ятаєш, тоді тобі ім'я – поет, літописець, громадянин-патріот своєї держави, народу. Написане, вистраждане, пережите тобою – то найцінніший скарб, що залишиш по собі своїм дітям, онукам, підростаючому поколінню, в ім'я щасливого майбутнього.

Тож, потрапили ми на урочисте свято, де відзначала своє поважне високоліття і вихід нової книжки самобутня,

талановита поетеса - Любов Вірна. Проживши нелегке життя, вона прикипіла серцем до рідного поетичного слова раз і назавжди.

Напередодні свого ювілею, за підтримки районної держадміністрації, вона спромоглася видрукувати нову у власному доробку збірку поезій «Роздуми над пережитим», яка перетворилася, через її слово, на поліфонічну сагу про власне життя, роздуми про долю країни і народу. Переконаємося в цьому, читаючи вірші: «Дорога в життя», «Звувився світ», «Нам велено жити», «Дніпру», «Це буде завтра», «Кому звітувать?» та інші...

КОМУ ЗВІТУВАТЬ?

«...В то время я гостила на земле...».
(Анна Ахматова).

*Складаю екзамен на зрілість.
(Давно вже пора звітувать).
Літа ж мої – лебеді білі –
В зимову завію летять...
А звідти, з вершин неосяжних,
Все більше – вітри-холоди...
Та я – із когорти відважних:
Й там мрію лишити сліди.
Та тільки в зимовій дорозі
Підйомів крутих не злічить.
То ж, серце у вічній тривозі,
Й поки ще живе – не мовчить.
Хвилююсь: кому ж звітувати,
Хто прийме екзамен душі? –
На світі ж таких небагато,
Хто в ділі святім не грішить.
Отож, перед власним сумлінням
Звітую за пройдений шлях...
За вікнами – хмурість осіння
І болю льодинки в очах...*

Поетеса не уникає болючих проблем сьогодення, життєвих негараздів, не закриває очі на безлад у державі, духовну і моральну деградацію суспільства, в якому прагне жити за Божими законами, по совісті і честі:

*... Чому болить душа?
А тому,
(І серце вторить їй стократ),
Бо ми самі, у власнім домі,
Не вміємо навести лад...*

Авторку, не політика, а просту жінку, хвилює сьогодення і вона намагається розібратися у внутрішній логіці усіх процесів у державі, зрозуміти тих, із ким живе поруч і як треба діяти, щоб кожному жилося краще сьогодні, завтра, в майбутньому. Поетка не впевнена у своїй державі, у тих, хто керує нею, тому й виникає закономірне питання :

*... Ще житимем?
Ще сонце нам засвітить?
Ще їстимемо сало й пироги...
Коли ж це буде?
І в якому світі?
Нам кожен день –
Дорогий.*

Духовна аура поезій, точніше, її ліричної героїні – як серпанок, крізь який проступають обриси, але деталі – в таємниці й чарівній простоті.

Незрима течія часу, болі і нелегка доля наклали свій відбиток на обличчя, чоло і руки - і стають тим неоціненним багатством, які поетеса називає «мої прикраси». І це так щемно, чутливо:

*...Мої прикраси – сивина,
любов та совість.
Ще не написана сповна
життєва повість.*

*Рядки в ній сповнені трудом
та болем,
Бо йшла завжди я навпрошки
терновим полем...*

СЕРЦЕ ЯТРИТЬСЯ

*Серце ятриться, мов рана відкрита,
Йде передача «Державнії діти».
Слухаю так, мов очима все бачу.
Серце затисла в долонях – не плачу.
Власне згадалось – в сльозах не вмістити:
Роки повоенні: ми – сироти-діти.
Рік 47-ий – смерті судоми –
Голод – не тітка – світу відомо...
З того часу промайнуло піввіку.
Світом на болі не знайдено ліків.
Сплетені тісно біда й безнадія.
Вірусом тим світ й донині хворіє.*

Так створювалася життєва сага про прожите і пережите на теренах рідної Херсонщини.

Тож бажаємо ювілярці мноїї літа, творчого натхнення з роси і води, а її новій збірці – вдячних шанувальників!!!

ОСНОВА ЙОГО ПОЧУТТІВ **(про Анатолія Щербину)** **(21.10.1940-21.01.2011)**

ЖИТТЄПИС

Поет, пісняр. Член літературної студії «Біле озеро».

Анатолій Олександрович Щербина народився 21 жовтня 1940 в с.м. Білозерці на Херсонщині в робітничо-селянській родині.

У 1958 році закінчив Великолепетиський технікум механізації.

З 1959 по 1965 роки служив у лавах Радянської армії.

У 1976 році закінчив Херсонський сільськогосподарський інститут. За фахом - зоотехнік-рибовод.

З 1976 по 1981 роки працював заступником директора радгоспу «Батумський» с.м. Білозерки.

З 1981 по 1985 роки працював директором райзаготконтори.

З 1985 по 1997 роки працював головою райсоживспілки с.м. Білозерки.

З 2000 року – пенсіонер. Займався літературною творчістю.

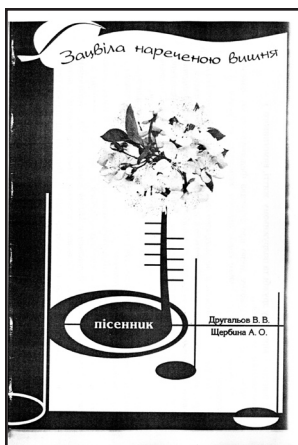
У 2006 році нагороджений медаллю «Будівничий України».

21 січня 2011 року відійшов у вічність.

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

Анатолій Щербина – автор поетичних збірок:

«Степ співає на всі голоси» (2000).

«В безмежжі вічної печалі, в безмежжі вічної краси» (2004).
«Мати» (2010).
«Проталина» (2010).
Книжок для дітей і про дітей:
«Карусель» (2004).
«Відгадай і розмалюй» (2004).
«Віршовані казки» (2005).
«Народження дня» (2006).
«По росі на карасі» (2007).

Він друкувався в журналі поезій міста Москви «Третье дыхание», альманахах «Таврія поетична», «Степ», «Елінг» міста Херсона; в колективних збірках літературної студії «Біле озеро»: «На ноті високій», «Святковий віночок», «Сонце на рушнику», «Від серця до серця», «Пам'яті слово живе», «Правда життя», «Послухай тишу»; в обласній та районній періодиці.

Десятки віршів автора покладені на музику місцевими композиторами: Валерієм Другальовим, Валерієм Тюкавкіним, Валентином Плаксеєвим та іншими. Пісні на його слова з задоволенням співають не лише на Херсонщині аматори хорових ансамблів, а й – заслужені артисти співу по всій Україні.

ТЕМАТИКА ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

*« Кожна нова книга повинна бути як сповідь.
Вкладай себе до кінця, до вичерпу...
По-моєму, в цьому вся суть! ».*
Олесь Гончар.

Тематика поетичних творів Анатолія Щербини – багатопланова і різноманітна. Він безмежно був закоханий до останніх днів свого життя, у наш степовий, Таврійський край і працю хлібодарів, у сивий Дніпро-Славутич, у рибалок і текстильників, суднобудівників; у працю майстрів пензля, кіно, театру і працелюбних своїх краян, рідне місто...

Поет із палкою любов'ю сина-патріота писав про землю, природу, довкілля; долю народу у лихі минулі часи і нелегке сьогодення. Його полонило чарівне українське слово і

народна пісня, фольклор – невичерпна скарбниця мудрості та життєвого досвіду. І він, дійсно, жив цим, вкладав у кожен свій твір, нову книгу, свою душу, свою любов. Його терзали усілякі політичні негаразди в державі і він свято вірив у щасливе майбутнє України. З теплотою, добротою, тривогою згадував долю роду і народу; з ніжністю оспівав матір, кохану, жіночу долю; з трепетом писав для дітей і про дітей. Не раз повертався у своїх книжках до теми загадкового і чарівного світу дитинства. Із кожною новою книжкою йшов до читача, як до храму на сповідь.

Коли ближче пізнаєш цю людину і його творчість, приходиш до висновку, що маєш справу з непересічною особистістю, гармонійною людиною, патріотом своєї країни-України, Херсонщини, отчого дому, батька-матері, Бога.

УКРАЇНО МОЯ

*Україно - моя Батьківщино,
Найдорожча, мов мати моя.
Ти на світі у мене єдина,
Українська священна земля...
Від Карпат і до Чорного моря
Розляглися ліси і лани...
Пережито неміряно горя,
Його шляхта творила й пани.
Україно – моя Батьківщино,
Найсвятіша, мов мати моя,
Ти у світі у мене єдина,
З діда-прадіда рідна земля.
І куди б не стелились дороги,
Я до тебе вертаюся знов.
І до тебе несуть мене ноги:
Ти – моя нескінченна любов.
Тебе зраджують звіку й донині,
У ярмі до холопства ведуть.
Зойк і стогін по всій Україні,
Та хіба ж нескінченний цей путь?
Вірю я, що народ мій проснеться,*

*Бо історія в нас непроста,
Дух Богданів у нас озоветься,
Ще Тарас нам розкриє уста.
Ще пізнають мою Україну,
Словом рідним засіється рід.
Будуть пісню її солов'їну,
Як Тараса вивчать «Заповіт»!*

Автор від народження знав ціну важкій праці хлібороба, миру, спокою у світі і державі. Тому й боліли йому усі негаразди, які доводилося переживати Україні та її трудолюбивому народу в минулому і в сьогоденні. Він відносився до України, як до найріднішої у світі – матері. А найголовніше – ніколи і ні за яких обставин поет не втрачав віри у світле майбутнє країни і народу. Напевне, це й додавало йому сили, щоб долати і власні фізичні болі, і тяжкі роздуми над питаннями політики, економіки держави, її стосунків з іншими народами.

Є у творчому доробку Анатолія Щербини велика низка посвят. Але ті посвяти мають питому вагу, бо писав він про людей непростих доль, яскравих особистостей, знаних не лише на Херсонщині, а й - у державі.

ВІКТОРУ СІЛЕЦЬКОМУ

Герою України

*Прийшла, нарешті, твоя слава –
Віддячила тобі держава.
Ти став Героєм України,
Селянки-матері дитина.
Зробив у садівництві крок,
Тепер у ньому, мов пророк.
Із виноградом ти на «ти»,
Крокуєш прямо до мети.
Дніпровські кручі колоскові
Такі високі і чудові
Тебе зростили на добро.
Купав тебе старий Дніпро*

*І плавні ковдрою стелились,
Тобі сади і ниви снились.
З дитинства в них ти закохався,
На все життя при них зостався.
Вони прийшли зі снів до тебе,
Це твоя доля! Так і треба!*

Херсонщина здавна пишається своїми земляками - героями Великої Вітчизняної війни, героями праці, заслуженими діячами кіно, культури, майстрами слова і пензля. Це свята правда. І до цього захоплення додавав свою дещицю поваги і любові наш поет. Як от:

ЄВГЕНУ МАТВЕЄВУ

*Народному артисту СРСР,
актору від Бога, земляку*

присв'ячується

*Ти народився у Чолбасах,
Не в Києві і не в Черкасах,
А – на Херсонщині палючій,
Де кураї ростуть колючі.
Де пуповина кавунів –
Смачніших ще ніхто не їв,
Ніж ті, що Таврія зростила,
Тебе тут мати народила...
Учився, ріс в селі, як діти.
Був час і плакати й радіти.
Та стало замалим село,
Життя хлопчину повело
В світи великі, поміж люди,
Де до небес стоять споруди...
Не зрадив ти своїй судьбі,
Життям накреслений тобі.
Ти мужньо звівсь в труді і славі,
Був лідером в акторській справі.
Світ плакав і тебе любив,
Коли в кіно дива творив.*

*Коли ти вніс у режисуру
Свою «матвеевську» натуру.
Створив ти пам'ятник в житті,
Навіки відданий меті.
Хоча Москва тебе тримає,
Одначе Таврія чекає,
Приїдь і серце заспокой,
Ти наш земляк,
Ти – наш Герой.*

06.06.2002.

Коли читаєш його твори, прості, без хитросплетіння, пропущені через власне серце, то віриться, що суєта суєт із часом перемелеться на жерновах правди, і наша Україна воістину воскресне, бо в них є безмежна закоханість у рідний край, людей – краян, віра в справедливість і щасливе майбутнє.

ВОЛОДИМИРУ ЧУПРИНИ

Народному художнику України

*Не зрадить майстрові картина,
Бо серцем писана вона.
Писав її мистець Чуприна
У Станіславі, край вікна.*

*Сьогодні – це буденна справа,
Сидить та й пише чоловік.
Та прийде час і його слава
Полине в двадцять другий вік!*

Працюючи над поетичними текстами, Анатолій Щербина вкладав у кожен рядок частинку свого серця, додавав особистісні переживання, світосприйняття, вірив і дотримувався Божих заповідей. Я впевнена, шановний читачу, з такими творами і ви станете кращими, дружелюбнішими одне з одним, духовно багатшими.

МОЛИСЯ БОГУ

*Проснувся вранці – ти живий –
Молися Богу!
Дійшов ногами до дверей –
Молися Богу!
Зустрів товариша живим –
Молися Богу!
По чарці випили ви з ним –
Молися Богу!
А народилося дитя –
Дивися в вічі!
Дав шлях йому ти у життя –
Молися двічі!
Побачиши зіроньку в очах –
Молися Богу!
Відчуєш, що прийшов твій час –
Йди від порогу!
Тобі Господь залишив шанс –
Молися Богу!
А не залишив, всеодно –
Молись до Нього!*

Колись Анатолій Щербина писав:

*Поезія – недуга, поезія – це біль.
Поезія – любов, на свіжу рану сіль.
Поезія – це мить, яка в душі бринить.
Поезія – це ніч, коли поет не спить.*

Можна з упевненістю сказати, що поезія автора народжувалася і в хвилини недуги, і в хвилини радості, і в мить високих душевних потрясінь і злетів, у безсонні ночі і світлі ранки. Все людське було притаманне цій чудовій людині і все поет пропускав через свою душу, даруючи людям радість спілкування із своїми творами.

Про творчий доробок Анатолія Щербини (ще за життя їх обох), поет Микола Братан писав так:

«Прочитайте ці поезії і ви переконаєтеся у їхній

незаперечній життєвій основі, в непідробленості висловлених у них почуттів. Це поезії, присвячені нашому сьогоденню: любові до України, до свого краю, села. Люди праці, їх помисли, справи – головні мотиви його книжок».

Його твори черпають наснагу із бездонних криниць народної творчості, із прожитого-пережитого особисто поетом, його краянами, рідними і близькими людьми, українським народом. А ще – це хлібо- і сонцепоклонник. З якою теплотою і непідробною синівською щирістю він пише про степ у збірці «Степ співає на всі голоси», про колишні безмежні степові простори і замулені, занедбані сьогодні джерела; про святий хліб і працю тих, хто його ростить...

ХЛІБ

*Від солоного поту до шматка на столі-
Робить тяжку роботу селянин на землі.*

*І натружені руки крутять вдень і вночі,
Бо прийшли через муки запашні калачі.*

*Так одвіку й донині – потом здобрений хліб.
Будь – кому він потрібний, щоб не глух і не сліп...*

ХАЙ НЕ ЗГУБИТЬСЯ ШЛЯХ

*Хай не згубиться шлях ні дідів, ні батьків,
Хай буяє в полях зріла сила хлібів.*

*Нехай зоряний шлях пшеницями дзвентить
І довічно несе наших пращурів мить.*

*Те, що предками нам здобувалось в віках,
Не забути ланам, доки світла в очах.
Хай не згубиться шлях ні дідів, ні батьків –
Хай буяє в полях зріла сила хлібів!*

Із благоговінням поет відносився до слів: Бог, мати, Вітчизна, мова, Україна, хліб, любов... Це було утвердженням незміримих обширів поетичного слова, в цілому, і Анатолія Щербини, зокрема.

ЗАГУБЛЕНИМ ДЖЕРЕЛАМ

*Стоять зажурені поля,
Від сонця репнула земля
І жар пашисть з землі до неба...
О, Боже! Та невже так треба?
У спеці все довкруг тримати.
Он в тінь веде малятко мати,
Сама від спеки ледь іде,
За рученя дитя веде.
У тінь спасенну – під горіх,
Водой вуста змочить не гріх.
Та джерела позасинали,
Сміттям їх люди засипали...
Вважали, більше непотрібні.
Шкода, були на розум бідні.
Ті люди, що творили гріх,
Та Бог залишив їм горіх,
Щоби сховалися від спеки,
Щоби змогли від них лелеки
До Бога сповідь віднести,
А Він – джерела їм спасти.
Та що я мушу вам сказати:
Не Бог їх буде рятувати.
Це ми усі повинні знати!*

«Особливо вдаються Анатолію Щербині твори про землю і працю на ній, врівні, як і картини рідної природи безмежної Таврії», – так написав у одній з передмов до книжок автора Василь Жураківський.

*Сниться поле мені мимохідь:
Ніби вийшов я знов на жнива,
Колос хлібний у жмені лежить,
Але зерен у ньому нема.*

*Я від жаху спітнілий проснувсь,-
Та невже ж бо колосся пuste?!
На всі боки довкруг озирнувсь:
Слава Богу – то поле цвіте!*

Поету боліла сплюндрована, забруднена сучасними «нуворишами» земля Херсонщини. І, слава Богу, що не перевелися на ній ще поодинокі справжні, дбайливі господарі, які дбають про землю-годувальницю, сільське господарство, поле-урожай і про майбутнє не лише своїх дітей, онуків, правнуків, а й – про державу. А мотив рідного степу був наскріжною темою у творчості нашого поета-краянина, доки билося його серце.

ВЕЧІРНІЙ СТЕП

*Неоране поле стоїть проти неба,
Мов кинута доля...Кому ж таке треба?*

*Від жаху проходить мороз по спині.
Ні! Таке почуття не потрібно мені.*

*Я хочу, щоб в полі пшениця буяла,
Як кажуть в народі: «Дунаєм стояла».
Щоб колос налитий був стиглим зерном,
Щоб люди пишались дорідним добром.*

*Щоб хмари упали на поле дощем,
Щоб в кожній сім'ї пригощали борщем,*

*Пампушками свіжими і пирогом,
Щоб очі світилися тільки добром.*

*Я хочу, щоб поле любили всі люди.
Надіюсь на розум, що так воно й буде!*

СТЕП

*Не змінюю я степ на ліси
І на гори його не змінюю,
Степ співає на всі голоси
Пісню ту, яку добре я знаю.*

*Пригадаю у співі тому
Про його широчінь безкраю,
Забуваю з піснями втому,
Ще й козацтво славетне згадаю...*

*Хай Славути-Дніпра дивограй
Полина в срібносяйні хвилі...
Проспіваю про рідний наш край
Ще й про плавні дніпровські милі.*

*Де пташиний вітає спів
Труд людський і земні чудеса.
Де між хвиль - перегін човнів,
Потопують в Дніпрі небеса.*

*Це – мій степ, стародавній мій край.
Тут дитинство моє і життя.
Це – колиска моя, це – мій рай,
Сьогодні онуків і майбуття.*

Більше десяти років Анатолій Щербина був причетним до українського слова. Його знали і любили на теренах Херсонщини, з діда-прадіда – степовика, як самобутнього поета і пісняря.

Його щире, чесне і правдиве слово було пропущене через власне серце, через прожите і пережите. Він уславив рідний край, хліборобську працю, возвеличив жінку- матір, Бога, Україну; надихав на любов, добро, вірність у найвищому розумінні цих слів.

ДВІ СВЯТИНІ НА ЗЕМЛІ

*Казкова пісня понад степом,
Немов молитва серед раю.
На серці світло, радо й тепло.
Я разом з іншими співаю.*

*І голос втілюється в зернину,
В рахманну, запашну ріллю.
Погожу, сонячну хвилину
Я хлібу й пісні віддаю.*

*А хліб і пісня з поля в поле,
З віків ідуть в нові віки...
Така в них хліборобська доля,
Лише така, не навпаки.*

*Бо піснею душа зігріта,
В руках – пашистий коровай.
В нім – згусток праці, поту й літа,
І пісня летить через край.*

*Повіки жити хлібу й пісні!
Ці дві святині на землі
На найпочеснішому місці
Тримати велено мені!*

Останньою книжкою Анатолія Щербини стала його збірка «Проталина», яку мені довелося редагувати.

Вона побачила світ у видавництві «Просвіта» Київ-Херсон 2010 року. До неї увійшло 102 поезії різних років написання, 40 віршованих мініатюр, 12 пісень, музику до яких написав Валерій Другальов. Не все, створене автором, увійшло до даної книжки. Але, вміщені твори витримали іспит часом і переконують будь-якого доскіпливого читача, що Анатолій Щербина, у творчому сенсі, зростав від книги до книги, бо він, як степовий жайвір, ткав своє слово-пісню, мов золоту нитку, між небом і землею, між працею і любов'ю, хлібом і сонцем.

Щирими, світлими і душевними є його твори, присвячені найріднішій людині у світі – матері.

СТЕЛИТЬ ПОСТІЛЬ МЕНІ МАТУСЯ

*Стелить постіль мені матуся,
І приносить свіжу білизну.
Вона рада, коли я з'явлюся,
Та й вуркоче зі мною допізна.*

*Все питає: чи добре живеться?
Чи вночі не смикає ноги?
Потім щиро мені посміхнеться,
Скаже: «Спи! Ти ж бо, синку, з дороги!»*

*Хай Господь хранить душу й тіло,
Хай ця постіль буде тобі пухкою.
Я на день тобі вимолю праведне діло,
А на ніч тобі зичу покою...*

*Спи, синочку, спокійної ночі,
Ця молитва лише для тебе!».
Мама тихо іконам шепоче,
Та хреста щиро ложить, де треба:
«Спи, мій синку, спокійної ночі!...».*

Для поета мама була джерелом натхнення, найбільшим скарбом у житті, мірилом етики і моралі.

*Сиджу з матусею на лавці біля хати,
Муркоче кіт, мов з нами розмовля.
По сивій голові рукою гладить мати,
Неначе я й сьогодні немовля...*

*Та голова давно снігами вкрита,
Але для мами й досі я дитя.
Частина віку більша вже прожита -
А я для неї й досі ще маля...*

*Мовчу, старенька, і не огризаюсь.
Для мене твоя ласка - дивний сон,
Перед тобою, матінко, схиляюсь
Й не маю права рушити закон...
А той закон – віків священний плин,
Незмінний він, і так довіку буде:
Боготворить у ньому матір син
І сина шанувати будуть люди!*

СИНАМ

*Спішіть до матерів, поки вони ще бачать!
Телефонуйте їм, поки вони ще чують...
Вони за вами вдень й щонаочі плачуть,
Не сплять від туги, у журбі нудьгують.
Пишіть до них, поки вони ще бачать,
Спішіть до них, поки вони ще чують!*

Нехай немає у його віршах вишуканих рیم, досконалих художніх засобів. Зате, є зерно добра, яким він засівав ниву духовності. А це варте уваги!

Пізнавальними і повчальними є мініатюри Анатолія Щербини. Як от:

*Все, що пережито, – як скошене жито.
Все, що попереду, – як соти для меду!*

*Два білих ворога забралися на стіл:
Це – білий цукор й біла сіль.*

*Гріховним – пекло.
Прощенним – рай.
Бери, людино, – вибирай!*

*Дві сили борються в мені:
Одна – за «так», друга – за «ні»!*

*Лиш той дороги не здолає,
Який, куди іти, не знає!*

*Закохався я в степ із дитинства свого,
Він для мене , як мед, а я – вулик його.*

Для творчості Анатолія Щербини від перших і до останніх віршів характерним було постійне прагнення передати точно і щиро порухи власної душі, намалювати образ свого сучасника, ровесника, оспівати рідну Херсонщину, працю і природу, Бога і матір, правду і Слово.

Хтось із великих людей сказав, що усе минає, а слово залишається. Анатолій Щербина – поет і Людина залишив нам у спадок своє щире слово!

**ПО КНИЗІ ПАМ'ЯТІ ЗВІРЯЄ СВОЄ
СЕРЦЕ...**
(про Миколи Швидуна)

Швидун Микола Єфремович - поет і учитель від Бога.

Народився 15 січня 1932 року в селі Новокам'янка Великоолександрівського району на Херсонщині у селянській родині. У 1952 році закінчив педагогічне училище в місті Бериславі, а в 1960 році – Кримський педагогічний інститут (історичний факультет).

Із 1954 року працював учителем історії в рідній школі, а з 1961 по 1999 роки був незмінним директором Новокам'янської школи.

Друкувався в обласній і місцевій періодиці, альманахах «Таврія поетична», «Степ», «Елінг».

Творчий доробок невеликий, але вагомий за змістом і порушеними в ньому мотивами, проблемами, філософськими роздумами і життєвою мудрістю.

Це такі збірки поезій:

«Весняні голоси» (1998), «Не палить очерет» (1999), «Ти до мене прийшла» (2006), «Мій метеор» (2006), «Стою на перехресті» (2007).

Моє знайомство із поетичною творчістю М.Швидуна припадає на 90 роки минулого століття. Його творчий доробок цікавий і досить оригінальний.

Зброя слова в народу в руках..

Дмитро Білоус.

*Наше слово у нас на устах.
І це та нержавіюча зброя,
Що була і перебуде в віках
Прославляти у герці героя.*

*З ним ми врзались в зоряне небо
І пірнаємо в клекіт морів,
А коли виникає потреба-
Ставим міцно свої якорі.*

*Тільки в душу людини проникнуть
Не змогли ще. Закрита вона.
І до цього не можемо звикнуть,
Ніби в чомусь є слова вина.*

*Вже за серце взялися рукою.
В колбі створено нове життя.
Та немає...Немає спокою.
На яке ж нам чекать майбуття?*

*І на це дасть нам відповідь слово
І розкриє душі таїну.
Моя рідна, українська мово,
Хто зневажив тебе – прокляну.*

Це непересічний поет, філософ і реаліст. Бо ж і характером письма, і манерою подачі поетичного фактажу він відрізняється від багатьох своїх колег по письму. Впадає в очі велика начитаність поета. Тобто, читаючи інших, він вчився у визнаних майстрів слова, вчився у самого Життя...

Поезії Миколи Швидуна самобутні, щемні, світлі.

Для нього, як людини-учителя, найціннішим мірилом у житті є Честь, Гідність, Людяність, Правдивість, Доброта, Любов до батька-матері, Вітчизни, Слова.

Кращі вірші поета водночас говорять про його зіркість на життєві реалії, настроєні на прояви діяльності людини:

Ніколи ти погоді не годи.

Павло Тичина.

*Не годив ніколи я погоді,
Був самим собою між людей,
І радів найвищій нагороді –
Думати і дбати про дітей.*

*Мріяти...А з мрією – у дію
Йти, немов на другий бік ріки.
І звичайною в житті вважав подію:
Потиск доброзичної руки.*

*Вік шукав чарівную зернину,
Що добром і щастям проросте,
Мріяв стріти на шляху людину,
В котрої у серці все святе:*

*Чесць і Гідність. Людяність, Порядність.
Вірність Слову, Правді, Доброті.
Й не на святі в показну парадність,
А у буднях. В праці. У житті!*

*Не підлажсувавсь ніде я під погоду,
В дощ і сніг, під сонцем, в темноті
Я служив лиш Правді і Народу –
І таким лишаю шлях в житті.*

До теми війни у нього особливе ставлення. В ній було багато трагічного і героїчного. І пам'ятати про тих, хто не повернувся з війни, а віддав своє життя за перемогу – наш обов'язок:

Карби війни - німотні дзоти

Важезно вгрузнули в лани.

М. Братан.

*У лісосмузі, між полями,
Німецькі дзоти заросли
Чагарником і бур'янами...
Вітри ті зерна занесли.*

*Війна...Війна...Вже півстоліття,
Як кулемет тут трахкотів,
А кулеметник, мов те віття,
У бліндажі, на дні, зотлів.*

*Що він хотів у лісосмузі,
В моєму рідному степу?
Чому лишили його друзі
В хвилину рокову, гірку?*

*Жадоба влади? Дисципліна?
Вели його (а він – солдат!).
Чи ще жага якась нетлінна
Карбованих героїством дат?*

*У нього десь рідненька мати...
У нього десь рідня...Життя...
І їм хотілось би обняти
Своє хлоп'я ...Своє дитя.*

*Та залишивсь він невідомим
В краю моїм, йому чужім...
Непросто розумом всідомить
Все те ...І збагнути той режим.*

*Збагнути людяність і людство
В цей час хотілось би мені.
Чому безглузде словоблудство
Ще творять ідоли земні?*

*Між бур'янами, в лісосмузі,
Пробились квіточки живі.
Тремтять, забуті, в вічній тузі
Людського горя вартові.*

*Вмирає той, кого забуто.
Хто не зробив добра в житті.
Хто злочин ніс у край мій круто –
Той мусить бути в забутті.*

* * *

*Збирати мудрість по краплині
Отак, як бджілочка-нектар
Збира із квіття на долині
Людині в дар. Людині в дар.*

*А мудрість зібрану – посіять,
Як зерна, в щирії серця,
І діять, з ними разом діять
Весь вік незмінно, до кінця.*

*Підступність, зло перебороти ...
Не відійти...Не відступить...
У вічнім русі і в турботі
Життя із правдою прожить.*

На мою думку, ніхто не залишиться байдужим до густого, образного, натхненного письма автора. Кожний обов'язково відзначить неповторність, внутрішню особливість авторського почерку.

НАЙДИВНІША МОВА

*Є мова найдивніша – степова.
Коли у небо кличе перепілка,
А у траві - невидима сопілка
Відтворює незнані ще слова.*

*Прислухайся...Десь свиснув ховрашок,
І хом'ячок, немов дідусь, зачмихав.
То вітерець дмухне... То тихо-тихо,
Й куріпка слуха: не крадеться лихо.*

*Зайчатко спить в траві без подушок,
Немов загублений сіренький кожушок,
А вушка насторожені... Тихо-тихо,
Й ранковим степом диха, диха.*

*Тож відтвори красу оцю у слові
В чарівній українській мові,
Що виткана на степовій основі
Із ніжності ковильної й любові.*

*Відчуй! Знайди у ній такі слова,
Щоб знали всі – це мова степова!
Це мова найдавнішої родини –
Це рідна мова неньки України.*

** * **

Моя думка в просторах шуга...

Микола Вороний

*І моя у просторах шуга,
Навіть в душу заглянути хоче,
Та заліплює дика пурга,
Б'є і коле розплющені очі.*

*Так і хоче, щоб я їх закрив,
Щоб не бачив і збився з дороги.
Я по світу немало ходив,
Ранив душу і стоптував ноги.*

*Та очей своїх не закривав.
Бачив. Бачу. Осмислено дію.
І якщо десь круте щось сказав,
То сказав його тільки злодію.*

*Важу все на терезах життя.
Що було і що є - добре знаю.
А яке нас чека майбуття –
Я, як в формулі «ікс», визначаю.*

*Хто там локишину віша мені
Знов на вуха - дивлюсь я за обрій.
Не повірю ніколи, о, ні
Що добро нам сотворить недобрий!*

Поезію оцінювати можна лише суб'єктивно. Поезія Миколи Швидуна приваблює щирістю та образністю, відчувається вправність у написанні віршів, різних за стилістикою, тематикою, формами.

* * *

*Хотів би я бджолою бути
Й збирати із квіток нектар...
Який потрібно мати дар,
Щоб суть таємну цю збагнути.*

*А як не бджілкою - волом,
Возить снопи, чи сіно жати,
Лише б під сонцем не лежати
І не ховатись за бугром.*

*Якщо я меду не створю,
То й дьогтю капати не буду.
Добро ніколи не забуду,
Про це всім чесно говорю.*

* * *

*Я від вчорашнього, від себе, не відмовлюсь,
Не переорю втоптані сліди,
Із підлістю ніколи не домовлюсь.
Нікому не бажаю я біди.*

*Люблю у полі з вітром гомоніти
І слухати в долині його спів.
Відкритим, щирим жити, а не скніти,
Й святих по вітру не пускати слів.*

*Бо слово диха і живе простором –
Є в слові кожному і серце і душа.
У світі цім безмежнім й непрозорім,
Воно в політ за щастям вируша.*

*Лети... Лети... Неси людині радість.
Неси тепло і щирі почуття.
І переборюй ту звірину жадність,
Що убиває кожну мить життя.*

*Я від вчорашнього – від себе не відмовлюсь.
У полі з вітром часто говорю.
Боротися за правду я не втомлюсь,
Хоч в цій борні, можливо, і згорю.*

Саме в життєвій конкретиці, у неповторних реаліях власного життєвого досвіду й криється, на мій погляд, головна сила поезії Миколи Швидуна, її філософічність, переконливість.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ

*Роздуми, нав'язані під час огляду
картин художника Зіновія Толчакова
«Квіти Освенціма»*

*Із труб Освенціма чаділа злоба,
Мов з жерла ненажерливих гармат,
І кожна з них тягла в свою утробу
Живими ще дітей, жінок, солдат.*

*І засипала попелом Європу,
Бурхливі океани і моря...
Якого людям треба ще потопу?
Якого треба Ірода-царя?!*

*І бліднуть діяння з легенди про циклопів,
Страхіття Мінотавра – то не це,
Коли відкрили варвари з Європи
В двадцятім віці варварське лице...*

*їх суд судив,... Та ті людські прокляття
Віками будуть в пам'яті горіть,
І калататимуть в набати із завзяттям:
«Не забувайте! І не повторіть!»*

P.S.

*Та знов цинізм, лукавство, словоблудство..
Народе мій, ти слухаєш... Болить
Душа у Господа. Підступно самогубство
Тобі несуть горили кожну мить.*

*Дивись і думай! Думай і дивись!
Тебе байдужістю стараються приспати.
Якщо молитись хочеш - то молись!
Та ворогів своїх ти мусиш знати.*

*Щоб не було в нас Бабиних Ярів,
І щоб Освенціми нам небо не чаділи,
Подбай, щоб РОЗУМ в світі майорів,
Поки в п'тьму його не схоронили.*

** * **

...Коли в старість прийдеш, як додому...

М. Рильський.

*Я у старість прийшов, як додому,
Після довгих мандрівок й борні.
Скинув з пліч накопичену втому,
Котра врізалась в душу мені.*

*Відпочить... Заспокоїти душу.
Пригадать світлі віхи в ході.
І в садочку, де виплекав грушу,
Ще тоді, у роки молоді,*

*Приладнати диван-розкладушку..
Книг. Газет навалити копу.
Підмостити під плечі подушку
І читать про новітню добу.*

*У поезії, в мріях втонуті,
В ідеальній людській доброті.*

*Про диктаторів владних забути,
А реальність відчуть в простоті.*

*Та чомусь мені знов неспокійно,
Творче ліжко болюче скрипить.
Чи не вмію я жити гармонійно?
Може, звук за минулим тужить?*

*Я учитель, і знати маю право:
Доброті увесь вік я навчав,
Дім любить свій і істину здраво,
Землю рідну - начало з начал.*

*Тож чому розповзлися по світу
Наша мудрість і досвід, і ум.
І в житті знов не бачим просвіту
Ой, як тяжко вночі від цих дум!*

Олег Олексюк зазначав: «Історик – за фахом і літератор – за покликом серця, вилунне власну бентегу поетичними рядками «Мене бентежить час і простір».

Поета обурюють сьогоднішні яничари, гнітять душу клятвoporушники, що колінкують перед чужинцями, «топчуть і рвуть життєдайні струни». Та автор не зациклюється лише на темі дійсно вражаючої несправедливості.

Муза, яка прийшла в осінь життя Миколи Швидуна, несе Любов і весняну оновленість серця, надихає шанувальників його творчості на Добро, «бо слово диха і живе простором».

Десь читала: «Він із когорти тих поетів, які пишуть вірші не з легкої руки, а з великої любові або праведного гніву».

Ці слова можна віднести і до творчого доробку Миколи Швидуна. Він належить до тих поетів, чиєю постійною творчою уявою і потребою стало невтомне шукання нового, пристрасна жадоба оновлення в мистецтві слова, у житті.

По книзі пам'яті поет Швидун звиряє своє серце...

Статті, рецензії, передмови до книжок

СОНЯЧНИЙ ПОЕТ ТАВРІЇ
(про Марка Боянжу)
(05. 09.1929- 18. 06.1995)

Марк Оз'ясович Боянжу – поет, автор творів для дітей і про дітей. На його тексти написано багато пісень. Він був активним громадським діячем. Писав російською мовою.

Перші друковані вірші з'явилися у періодичних виданнях Естонії ще у сорокових роках минулого століття. Із 1955 року постійно друкувався у періодичних виданнях області, міста, України. Відтоді не припиняв роботу над словом, у свій час був популярним поетом серед учнівської та студентської творчої молоді. 35 років очолював літературне об'єднання при Херсонському Палаці піонерів (нині – Палац дітей та юнацтва). Під його дбайливою опікою зросло не одне покоління обдарованих нині поетів, людей, залюблених у слово:

Тютюнник Алла, Мішуков Олег, Анісімов Саша, Пашковська Ілона, Бондарєва Олена..., які сьогодні є знаними людьми (науковцями, поетами, прозаїками...) не лише на теренах України, а й – далекого і близького зарубіжжя.

Лише у 1991 році Марк Боянжу видає свою першу поетичну збірку «На скрипке дівочка играла», яка відразу привернула увагу доскіпливих читачів і полонила їхні серця своєю добротою, гуманізмом, правдивістю щирістю і сердечністю, що притаманне було поету все життя.

У 1992 році побачила світ збірка віршів для молодшого й середнього шкільного віку «Высотный кот».

У 1995 році вийшла добірка віршів «Чего бы то не стоило».

Його лірична збірка «Солнце-это утренняя птица» більше 12 років пролежала у столичному видавництві «Веселка» і лише у 1997 році її видав Херсонський гурт «Малючок - Степовичок», під керівництвом поета Анатолія Крата.

Вірші Марка Боянжу перекладали відомі українські

письменники Петро Перебийніс, Микола Братан, Василь Шевченко, Анатолій Кичинський, Анатолій Крат...

Його вірші та пісні постійно друкувалися у журналі «Піонерія», у колективних альманахах молодих поетів Крима і Херсона (1977), у літературно-громадських альманахах «Степ», «Наддніпрянські зорі» (1993) (Херсон), у Херсонській міській Книзі Пам'яті (1994); у щорічному художньо-публіцистичному альманасі «Трамонтан» (1993-1994) (місто Генічеськ на Херсонщині); періодичних виданнях: газетах «Правда України», «Текстильник», «Трибуна», «Наддніпрянська правда», «Новий день», «Ветеран», «Приазовська правда» та інших.

Він все своє творче життя мріяв бути прийнятим до Національної спілки письменників України, але його найзаповітніша мрія так і не здійснилася.

Марк Боянжу – один із перших лауреатів обласної молодіжної літературної премії ім. Іллі Кулика.

Першого жовтня в обласній науковій універсальній бібліотеці імені Олеся Гончара був проведений великий урочистий захід із нагоди 80-літнього ювілею Марка Боянжу. До ошатної зали, прибраної портретом поета, виставкою його творів у періодиці і книжками, зібралося багато шанувальників його слова, родичів, давніх друзів, побратимів по перу: поетів, письменників, учнів медичного коледжу, студентів ХДУ, колишніх вихованців літературної студії, якою Марк Боянжу керував майже до останніх днів свого життя.

Ретельно підібрана виставка книжок, журналів і газетних матеріалів, світлин різних років і життєвих ситуацій із архіву дочки, рідних і бібліотеки – це, безумовно, заслуга завідуючої літературно-краєзнавчим відділом – Мокрицької Ганни Павлівни. Вона повідомила усім присутнім коротку біографічну довідку поета.

– Марк Оз'ясович народився в Херсоні. Батько був репресований і висланий у Воркуту. За ним поїхала і сім'я. У Воркуті Марк закінчив середню школу, згодом навчався в педагогічному інституті ім. Герцена в Ленінграді. Працював учителем російської мови та літератури в Естонії,

пізніше переїхав на Херсонщину, працював учителем у Новотроїцькому районі. Із 1955 року і до останніх днів жив і працював у Херсоні учителем російської словесності у вечірній школі; консультантом із питань охорони пам'яток історії та культури рідного краю. Однак, своє справжнє педагогічне покликання реалізував у Херсонському міському Палаці піонерів (нині – Палац творчості для дітей і юнацтва).

Початок літературної творчості припадає на 40 і - роки ХХ століття.

Естонський період творчості М. Боянжу пов'язаний із творчою співдружністю з композитором Л.Т.Нормандом, який писав музику на численні вірші поета для дітей і про дітей. Саме цей період можна назвати вирішальним у повороті до дитячої літературної творчості.

До слова був запрошений заслужений діяч мистецтва, лауреат літературної премії ім. А. Малишка - Микола Братан, який тепло відгукнувся про покійного ювіляра, давно відомого херсонському читачеві, як світлу, сонячну людину. Він зазначив, що поезії Марка Боянжу притаманна доброта і гуманність, щирість і доброта. Тому свого часу (1992) Микола Братан залюбки переклав українською мовою його книжку для дітей і про дітей «Висотний кіт». Довгі роки творчого спілкування з дітьми допомогли авторові достоменно відтворити у згаданій збірці яскравий і барвистий світ дитинства. Його вірші багатопланові і розмаїті жанрово і тематично, несли у собі якусь дивовижну енергетику добра і сонячного світла, пізнавальні і виховні одночасно. Ось деякі вірші із цієї книжки:

ПРО ЗАБУТІ ІМЕНА

*В нашім літнім таборі щось незвичне діється –
Сосни спантеличені – чи ж не дивина:
Не по людськи звуться у загонах діти всі,
Ви лишень послухайте, що за імена.
Чується на кухні: – Ріж, Козел, капуста!
А на стадіоні: – Зуб, на лівий край!
Камбала в поході репліку відпустить:*

*– Ширше крок, Медузо! – Хвіст, не відставай!
Як Луна питала: – Гей, Колючко, де ти?
– Сарано, не сунься! – Не кричи, Лопух!
Тож таки у таборі щось незвичне діється,
Що це за створіннячка нині тут живуть?
– Я не Каракатиця! – вигукнула дівчинка,-
– Я згадала: Таня я! Так мене зовуть!
Зуб не Зуб – Олекса, Хвіст не Хвіст – Семен!
Втямила Наталя, що вона – Наталя!
Саша – це є Саша, Валя – просто Валя,
І нема на світі краще цих імен!!!*

НАШ ПЕС ДРУЖОК

*Ми з братом посварились. А чому?
Вже ні мені не втямить, ні йому...
То з ким тепер у шахи буду грати?
На річці з ким – стрибати і пірнати?
Наш пес Дружок захеканий прибіг,
Мене і брата тягне за поріг,
А ми з ним – хмара хмарою з лиця,
Ні звука не промовим, ні слівця.*

*Вважає брат, що винен я у всім,
Однак я не погоджуюся з ним.
Ну, а Дружок, хоч що ти з ним роби,
Не визнає між нами ворожби, –*

*Хвостом виляє, в очі зазира,
Нагадує: миритися пора .*

У цій книжці, поруч із серйозністю, є посмішки, картинки-смішинки; питання моралі і дитячої наївності. У ній читач знайде вірші про рідний край, природу, тварин, дружбу, людяність, взвемовиручку, добро...

Впродовж усього творчого життя Марк Боянжу писав і для дорослих шанувальників слова, часто виступав по радіо, на телебаченні, був автором багатьох ліричних пісень.

Тематика його віршів із книжки «Чего бы то не стоило» – розмаїта і пропущена через його власне зболене серце.

Його поетичне слово образне, філігранно відшліфоване. У книжці переплелися спогади про нелегкі дитячі роки в рідному місті Херсоні, евакуація разом із матір'ю в Киргизію, воєнне лихоліття, роки навчання в Ленінградському педінституті, учительська праця в Естонії та Херсоні. Та ніде поет не втрачав віри у добро, у порядність, у саме життя. Свідченням цьому є вірш:

ЧЕГО БЫ ТО НЕ СТОИЛО

*Смерть только смерть и может предложить,
А жизнь – на вечной музыке настояна –
Необозримая – велит нам жить,
Велит нам жить, чего бы то не стоило!
В бессилье руки так легко сложить –
Ведь столько в жизни спутано, расстроено...
Чтоб жизнь преобразить, как надо – жить!
И верить в жизнь, чего бы то не стоило!
...Была любовь, готова закружить,
Заворожить, – и вдруг – в иную сторону...
Рыдай, моли, сгорай, – а надо жить!
Жить, сердце сжав, чего бы то не стоило!
Тоска порою может задушить,
Бывает, что сдаются даже стойкие.
Нет, не в петле – спасенье... надо жить!
И победят тоску – чего бы то не стоило!
С цветком, вершиной, радугой дружить,
С немерянными звёздными просторами,
А радость в жизни – есть! И стоит – жить!
И стоит – жить! Чего бы то не стоило!
Смерть ничего не может предложить,
А жизнь – на вечной музыке настояна, –
Велит нам – жить! Чтоб новым людям – жить!
И лучше нас! Чего бы то не стоило!*

Мені пригадалися 80-і роки ХХ століття, коли ми, разом із Марком Боянжу (він – керівник дитячої літературної студії, а я – керівник піонерської агенції преси і радіо «ПАПіР»), виступали зі своїми гуртківцями міського Палацу піонерів перед робітниками бавовняного комбінату, працівниками фабрики ім. Войкова, хворими ветеранами Великої Вітчизняної війни у військовому шпиталі; збирали кошти для хворих дітей санаторію смт. Нової Маячки і онкохворих дітей у обласній лікарні імені Лучанських; писали відкриті листи в газети «Піонерська правда», «Юний ленінець» і приходила дієва допомога від влади, а діти допомагали дітям.

На вечорі був зачитаний лист від вихованки по літературній студії, а нині – доктора наук, Бондаревої Олени, яка з теплотою і вдячністю звертається до Марка Боянжу, ніби до живого. У своїй сповіді – подяці пише слова пошани незабутньому Учитителю, Поету, Людині.

Ось цей лист:

«Дорогой Марк Осипович!

Говорят, что уже много лет Вы не ходите по родным херсонским улицам, не ведёте детскую литературную студию в нашем замечательном Дворце, не утверждаете, что все дети талантливы, не дарите детям свою незабываемую улыбку. Только никто из наших, Ваших учеников, никогда в это не поверит. Вы стоите у нас перед глазами, для нас по прежнему звучит Ваш голос, и нам до сих пор боязно показать Вам своё очередное поэтическое откровение - мы знаем, что вердикт Ваш будет честен и строг, как много лет назад.

Два Бога сопровождали Вас на жизненных дорогах – Детство и Поэзия. Они были одинаково властны над Вашей тонкой и ранимой душой, им Вы подчиняли всё своё время, ради них совершали свой ежедневный подвиг Учителя и Наставника, вселяя в наши души любовь и вдохновение, радость общения и мудрое отношение к каждому прожитому мигу. Это благодаря Вам, наш Дворец пионеров становился сказочным кораблём, плывущим

в манящую страну отточенного слова и глубинного смысла. Это Вы открывали перед нами тайны дружбы и принципиальности, человечности и добра. Такие воспоминания неизбежно переполняют каждого воспитанника Вашей литературной студии, невзирая на то, сколько нам сегодня лет, как мы выглядим, чего добились в жизни, или какие шансы успели упустить. А это значит, что сегодня Вы с нами, и мы, прижимаясь к Вашей поседевшей голове, дарим Вам цветы и новые сторчки, волнуясь так, что можем лишь прошептать чуть слышно: «Спасибо!..»

Спасибо, что Ваша звезда светит нам многие годы, что в детстве нашем суждена была встреча с Вами, за любовь к родному Таврическому краю и за незабываемые уроки человечности, до которой, возможно, когда-нибудь дорастём и мы».

С любовью - Ваша Лена Бондарева.

А на закінчення вечора маленька дівчинка-правнучка Марка Боянжу, у супроводі власної гри на скрипці, зачитала вірш:

НА СКРИПЦІ ДІВЧИНКА ЗАГРАЛА

*На скрипці дівчинка заграла –
І зарожевіли хмарки.
Почувши скрипку, сонце встало
Із-під крилатої руки.
Хлюпнули промені – іскринки,
Усе довкола ожило.
Коли б не дівчинка і скрипка,
Напевне, й сонце б
Не зійшло.*

(Переклад М. Братана)

Це було щемне і зворушливе дійство. Поета і світлої людини немає, а його слово і пам'ять про нього живе.

Газета «Джерела» №16, 2009.

НЕПРОМИНАЛЬНЕ
(пам'яті Миколи Братана)

*Стою перед Вами, Пане Миколо,
Прощатись не думала з Вами ніколи...
Уже серед нас Вас живого немає,
Пам'ять, на жаль, тільки тугу й лишає...
Думали Ви про життєве й про суще,
Давноминуле й держави грядуще...
Гадалось мені, що Ви будете вічні –
До цілої епохи стали дотичні.
Виспівали незмінне і перемінне,
Вічне в віках і ніколи нетлінне...
В світлій любові жили до Шевченка Тараса,
Вчилися в нього – то життєва окраса.
Ваша душа була світла й вразлива,
До болю людського безмежно чутлива...
Твори свої написали повчальні:
Рід, мова, воля, Україна – непроминальні.
Невичерпний спадок залишили після себе,
Душа ж відлетіла у космос, у небо....
Царство небесне для неї хай буде!
Вдячний нащадок Вас не забуде.*

16.03.2010

У ДОРОЗІ ДО ВІЧНОСТІ

На початку 2010 року, за ініціативи Українського центру культури при ХДУ та працівників Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олесея Гончара, в актовій залі цієї ж книгозбірні відбувся великий урочистий захід під назвою «У ДОРОЗІ ДО ВАС» із нагоди високолітнього (75-річного) ювілею метра українського слова, знаного українського поета, прозаїка, драматурга, лауреата літературної премії імені Андрія Малишка, заслуженого діяча мистецтв України – Миколи Івановича Братана.

Інтелігенція міста, студентство ХДУ, письменники Херсонської обласної організації НСПУ, заслужені діячі мистецтва і культури, журналісти, художники, літстудійці «Кулішевої криниці», аматорські колективи взяли участь у творчому вечорі улюбленого ювіляра; мали змогу доторкнутися ще раз своїми серцями до його творчого доробку, згадати пройдені ним життєві дороги до визнання не лише на теренах рідної Таврії, а й – України, близького й далекого зарубіжжя.

А сьогодні ми прийшли до Вас, пане Миколо, великого життєлюбця й людинолюбця, високого гатунку професіонала, залюбленого в українське слово Тараса Шевченка і Олесея Гончара, у складне і прекрасне життя, щоб віддати Вам останню данину любові й поваги; висловити щирі співчуття родині і близьким, провести Вас – улюбленого письменника і Людину, в останню дорогу...

Ми раптом усі осиротіли. Нам бракуватиме Вашого слова, мудрої поради, підтримки, спілкування. Втішає єдине: по собі Ви залишили багатющій творчий доробок: видано понад 100 книжок, розмаїтих за формою, жанрами, тематично. Вони розраховані на читачів від 5 до 95 років. У назвах і змісті Ваших книжок вкарбоване все життя. Ви до останнього подиху були у творчому пошуку, сповнені нових задумів і планів; ділилися телефоном щойно написаними уривками творів. Ви у дорозі до ВІЧНОСТІ з великим життєвим багажем і мудрістю!

Не одне покоління шанувальників українського слова

виховане на творчості Миколи Братана. Більше чотирьох десятків років він належав до активно діючих письменників сьогодення. Його перо було настроєне на події, що відбувалися, і на факти нашого життя він відгукувався незабарно. А книги його – то яскраве тому свідчення: з кожної сторінки віяло сучасністю, актуальністю порушених тем, проблем, добротою, турботою про день завтрашній.

У них майстер слова сполучав досконалий мистецький хист і щирі пристрасть правдолюба; художній живопис і наукову достовірність; гострий гумор і їдку іронію; свій біль і свої сподівання на краще життя. Будь-який твір Миколи Братана (поетичний, прозовий чи драматичний) – приваблює читача глибоким знанням української мови, пильним спостереженням, мудрою зіркістю, знанням минулого і сьогодення; аналітичним підходом до розуміння усіх суспільних і політичних подій, пристрастей, які розгорталися довкруг.

Недаремно про Миколу Братана, свого часу, поет Михайло Шевченко сказав так: «Він – лірик у найвищому вимірі цього слова. І романтик. Він не виписав – виспівав свою Таврію: і Херсон, і рідне село, і кораблі, що виходять у море від таврійських берегів, і тих дивних журавлів, що не дають спати чутливим серцям, – усе зігріте його серцем».

Найдорожчою темою, а, отже, й ідеалом для Миколи Братана завжди були й залишалися: доброта, милосердя, поклоніння степу-сонцю-робочим рукам, праці й отчому дому, красі людської душі в найрізноманітніших її проявах. Наріжним каменем його творчості була ідея людяності й доброти. Вона не тільки відбивала світоглядні позиції автора, а й визначала суть його ліричних героїв, їх поведінку, вчинки, мораль.

Жила у ньому якась неугамовна енергія, світла аура і вона обіймала всіх, хто долучався до слова Майстра, до поетичної краси.

Сьогодні ми прощаємося з Вами, але створений світ Ваших книжок – невичерпна скарбниця мудрості, світ незнищений і непроминальний, і світла пам'ять про Вас залишиться у наших серцях.

16.03.2010

**НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОМ'ЯНУТИ
НЕЗЛИМ, ТИХИМ СЛОВОМ...**
(твори Миколи Братана про
Тараса Шевченка)

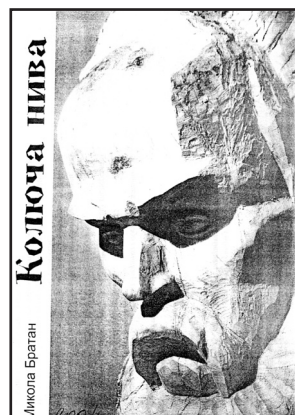
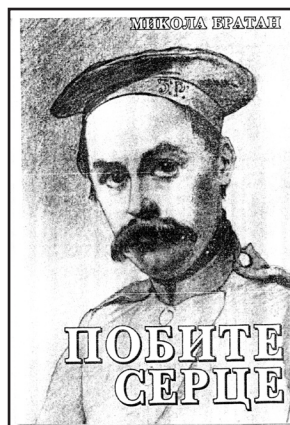
Микола Іванович Братан – це талановитий сучасний письменник, поет, пісняр, публіцист, драматург, літературознавець, полум'яний поборник української мови, повпред нашого степового краю, смаглявої Таврії. Ім'я знане і шановане не лише на теренах України, а й у далекому зарубіжжі.

Своє високе повноліття (70 років) письменник зустрів із значним творчим доробком. Це понад 50 книжок, десятки із яких – збірники поезій, велика і мала проза, понад 300 пісень, 15 драматичних творів – різних за жанрами, тематикою, проблематикою, системою образів...

Серед драматичного доробку М.Братана звернемо увагу на драматичні повісті, присвячені Тарасові Шевченку – українському поету, художнику, генію і пророку, борцеві за волю і незалежність народу, батьківщини.

У двох повістях „Сердитий бог», „Колюча нива» письменник пише про важку долю Шевченка-солдата, його оточення, внутрішній світ і переживання великого сина українського народу, якого, за наказом царя, було відправлено в солдати із заборобою писати і малювати.

У драматичній поемі „Сердитий бог» автор простежує життя і службу Шевченка в Оренбурзі, на перехресті 1849/1850 років. Письменник переносить читачів у давно минулі часи. Тут

знайдемо думки поета – ним вистраждані, пережиті, картини солдатської муштри, нелюдського відношення, шпигунства, доносів. Миколі Братану вдалося передати мову Тараса, його мислення, тільки йому властивий тембр голосу, не позичені знання, а його власний світогляд; передати розум мислителя, могутній інтелект, що спрагло дошукувався істини. Силою власної уяви письменник простежує людське життя, конкретні обставини, через певне оточення, через особистий, внутрішній світ переживань Тараса Шевченка, перелитий у литво мистецьких синтезів.

М. Братану вдалося відтворити найгостріші соціальні драми і найтонші нюанси інтимного в долі Кобзаря: гнівний біль безправства, неволі, хвилини розпачу, що його охоплювали, голос потоптаної і пробудженої людської гідності, сили непокори. Допомогали Шевченкові вижити і творити люди, які його оточували. Це Лазаревський Федір, Залеський Броніслав, Герн Карл та його дружина Софія, Обручов Володимир і його дружина, юна татарка Забаржада - подруга Тараса, прапорщики, міщани...

Поема має шість розділів, у яких розповідається, як, за наказом, царя Шевченка заслали в солдати за антицарську поему „Сон» без права писати і малювати. Але ніщо (ні доноси, ні нестерпні муки хвороб, ні обшуки, муштра, кара шпіцрутенами) не поставили генія на коліна.

У розмові з Хлебніковим ми бачимо ідеал, який сповідував поет:

Шевченко:

*...На нього Бог, одначе, не сердитий,
Бо знов-таки у всьому винен я.
Пробачте, прошу, пане генерале,
Що царський гнів накликано й на вас.
На гаубтвахту - то й на гаубтвахту!
Які ще ждуть на мене косарали?
Господь pomoже - якость перебуду,
Не пропаду, не щезну, оживу!...
...Отож-бо не ридайте ви за мною,
Восплачте за собою і дітьми.
Моліте Бога, щоб настав той час,
Коли врага не буде, супостата,*

*А буде син і буде мати, буду
В потомних людях їхній речник - я...
...Приходьте всі, хто в мене ревно вірив,
Хто обігрів мене на безталанні, -
Приходьте, приїжджайте звідусюди
На золоті розлоги України,
На лоно крутогорого Дніпра,
І ось тоді я, звівшись повноростою,
Незлим і тихим словом привітаю
Україну, світ, і Бога, і людей!*

Ці слова дають підставу стверджувати, що саме на засланні з'явилася і зміцніла віра поета у щасливе майбутнє України, її дітей і матерів та безсмертний афористичний вислів „Караюсь, мучусь, але не каюсь!»

Це ж він, наш пророк, заповідав нащадкам:

*...Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!*

Шевченко – центральна постать українського літературного процесу ХІХ століття. Його творчість мала вирішальне значення в становленні й розвитку нової української літератури, утвердивши в ній загальнолюдські демократичні цінності та піднісши її до рівня передових літератур світу. У своїй поезії Шевченко звернувся до тем, проблем та ідей (соціальних, політичних, філософських, історичних, художніх), які до нього ще не порушувалися в українській літературі. Його роль в історії української літератури така ж, як роль Пушкіна – в російській, Міцкевича – в польській літературі. Його значення в розвитку передової вітчизняної суспільної думки, соціальної і національної свідомості народу не менше, ніж в історії поезії.

У моєму архіві є 25 дарчих надписів від Миколи Братана на його книжках, але особливо дорогий надпис на драматичній повісті „Колюча нива», яка побачила світ до ювілею автора: „Любімо Тараса повік-віку!»

Ось саме про цю велику любов до безсмертного Кобзаря, його колючу життєву ниву, жажливі випробування і нескореність духу і йде мова у новому творі.

У повісті 9 розділів, які охоплюють події у житті Тараса Шевченка 1851 року.

Півострів Мангишлак, Новопетрівське укріплення, реальне оточення солдата: Обеременко, Маєвський, Потапов, Скобелев, Усков та його дружина і діти, Залеський – друзі та недруги, яких судилося пізнати у горі, під час заслання. Мова йде про внутрішній світ Шевченка – солдата, художника, людини: про написання ним перших прозових творів: «Наймичка», «Княгиня», «Художник», «Москалева криниця», які автор підписував псевдонімом Кобзар Дармограй, та про вірші, які народжувалися, незважаючи на сувору заборону писати.

*Шевченко: Колись, як пропадав на Косаралі,
Скомпонував я вірша, чи ж згадаю.
У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молода
З своїм дитяточком малим...
Тепер їй любо, любо жити,
Вона серед ночі встає
І стереже добро своє,
І дожидає того світу,
Щоб знов на нього надивитись,
Наговоритись. Це моє!...
А й справді, що є краще, аніж діти.
Не відаю. Але мені здається,
Що десь таки писав я і про вас,
Хоч би оце, нівроку: „Добре житьь
Тому, чия душа і дума
Добро навчилася любить».*

*Ускова: Тепер уважте і моє прохання,
Нехай Тарас Григорович хоч трохи
З нового, що написано вже тут,
Нам прочитає.*

*Шевченко: Віршів не пишу.
Почав був дещо. Ось таке...*

Ускова: Будь ласка.

*Шевченко: „Мій боже милий» знову лихо...
Було так любо, любо, тихо:
Ми заходились розкувати
Своїм невольникам кайдани,
Аж гульк!... І знову потекла
Мужицька кров! Кати вінчанні,
Мов пси голодні, за маслак
Гризуться знову»...*

*Усков: Кінця немає. Кінця - чому?
Чи віршу, чи війні?*

*Шевченко: Та скоріше, що – побоїську. Нескоро
Угомониться грім на Чорнім морі.*

*Усков: То прочитайте вірші нам, будь ласка,
Оті, що знову почали писати.*

*Шевченко: Не йдуть мені з ума думки про долю,
Що нею Бог мене нагородив,
Що так мені багато обіцяла
І мало так, як бачиться, дала.*

*Ускова: Йй-богу, вам судилося багато,
І нині й прісно, і навік-віків.*

*Шевченко: Писав сестрі, що ми колючу ниву
Ще змалечку пройшли. Яке ж потому
Було колюччя на моїх шляхах!
А надто - у занудженій пустині,
В широкій цій хурдизі... Тільки ж знаю:
Що я ніде ніколи на віку
Не мав зерна неправди за собою.*

Всі: Ми вірим: так і буде.

*Шевченко: Тож ходімо, моя убога, нелукава доле,
У велелюдний світ, де, може, стрінем
І славу ту, що мріла, де б не був я,
А добра слава - заповідь моя.*

Саме жанр драматичних поем, повістей дав можливість поету М. Братану змалювати широку панораму тогочасного життя Шевченка в його найсуттєвіших виявах. Автор досконально володіє художнім словом, знає і любить перечитувати „Кобзар», уміє знаходити тайну шевченківської образності, зокрема його тропів, щоб передати психологічний стан улюбленого поета.

Згадані драматичні повісті про Шевченка багаті на людські типи. В них живуть і вирують різні світи; вододіл проходить, передусім, через морально-етичний вимір: люди різних станів оцінюються автором, насамперед, із погляду їх гуманізму; а їхній добробут і багатство душі служать або джерелом добрих справ, бажанням допомогти нужденним, або джерелом кривди.

Повістям Братана властивий стриманий сатиричний побутопис, що поєднаний із проникливим ліризмом.

Цінним у цих творах є те, що передано подвиг Шевченка, його нескорений прометеївський дух, прагнення волі для всього скривдженого народу, синівське почуття, не остуджене ніякими стужами, заборонами. Це все додавало сили Шевченкові, зміцнювало дух його протесту, бунтарства. І саме з цієї любові виростала правдива, вогненна поезія „Кобзаря», до якої доторкнувся своїм серцем наш письменник-краянин. Його драматичні твори, присвячені Шевченку, перегукуються із „Заповітом» безсмертного Кобзаря.

*...І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом!*

Газета «Херсонський вісник» №10, 10.03.2005 року

ОЧИМА ПРАВДОЛЮБА
(про роман Миколи Братана
«Далі буде...»)

Є в сучасній українській літературі визначні постаті, які сполучають у собі досконалий мистецький хист і щиру пристрасть правдолюба. Такими були Олесь Гончар – чарівник слова, Василь Стус, Василь Симоненко, такими є Ліна Костенко, Петро Сорока, Володимир Яворівський, Олесь Лупій, Володимир Бровченко та інші. Їхні твори, де поєднується художній живопис і наукова достовірність, приваблюють нас своєю гостротою спостережень, мудрою зіркістю, глибоким знанням літератури минулого і сьогодення, аналітичним підходом до розуміння усіх політичних пристрастей, що вирують довкола...

Людиною такого складу уявляється мені й автор книжки «Далі буде» Микола Іванович Братан. Його роман щойно побачив світ у видавництві «Айлант» і відразу привернув увагу пильних читачів. Дивуєшся, як багато може дати людині навіть така (невелика за об'ємом і форматом), але, глибока за змістом і порушеними проблемами, книжка.

У цьому творі, сповненому драматизму, читач знайде широкі і розлогі картини сучасного життя, вир людських

*Підписуючи мені книжку,
висловився так: «Та ж геть
журбу й печалі. Повіримо, що
все-таки щось добре буде далі!».*
Микола Братан

пристрастей «слуг народу» – депутатів різних політичних партій, блоків, уподобань; ми зустрінемо тут гірку правду про сучасне становище сіл, які вимирають від безробіття і руйнації не лише колишніх багатих колгоспів, а й руйнації духовної – моралі, честі, совісті; з’яви українських бізнесменів – нуворишів, для яких єдиний бог – гроші, а яким чином вони потрапляють у їхні руки – «лапи» – не суть важливо; передвиборчі перегони... Про це написано чимало книг, але автор «Далі буде» не повторюється, у нього свій підхід до розкриття негативу навіть у ешелонах влади (від місцевого масштабу до верхівки). У нього свої свіжі барви, своя поетика; своє індивідуальне знання і бачення світу. Тому такі правдиві і своєрідні, створені ним, образи роману, такі повнокровні людські характери відкриває для себе читач.

Чутливий до влучного народного слова, до співучої краси рідної української мови, письменник постійно піклується про те, щоб поповнювати мовне багатство з живих джерел, із уст народу – словотворця і це також сприяє реалістичній повнозвучності роману «Далі буде».

Микола Братан є людина великої щирості, болуче сприймає усі політичні перипетії парламентсько-президентських виборів і покладає великі надії (як і увесь народ) – обрати б, кого треба, здобути б бажану волю для України, для кожного із нас. Він приходить до висновку, що бажати – одна справа, а робити діло – зовсім інша, або, як цитує Попруга: «Одне діло – молоти язиком, а друге — перти плуга».

Закоханість у життя і людей, сповідування душевної чистоти і порядності від буденного до широкомасштабного – всі ці якості органічно увійшли та й не могли не увійти – у плоть і кров героїв його книжки.

Написаний пристрасним пером патріота, роман його багато в чому ліричний, дихає внутрішньою схвильованістю, і водночас він суворий, а картини, скажімо, виборів до Верховної Ради,

обласного чи місцевого значення, смерть від голоду у наш час, торгівля землею сьогоднішніх «хазяїнів», написані з епічним розмахом.

Щедрий у барвах, мовностилі, письменник, одначе, не втрачає почуття міри, художнього тону, йому чужа вишуканість, для нього дорога ясність стилю, правдивість, природність розповіді.

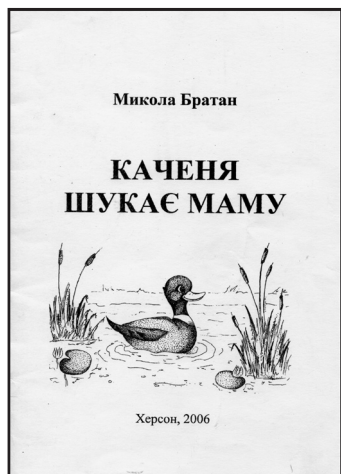
Автор щиро й доречно цитує генія українського народу - Тараса Шевченка, вводить крилаті вирази у мову своїх героїв, використовує народні пісні, приказки, прислів'я. І все це тонко підмічено очима правдолюба.

Роман має незвичну назву «Далі буде» і ми сподіваємось, що багато ліній, проблем, порушених у творі, матимуть подальший розвиток, бо задуманий він, як багатотомне епічне полотно. Вибори відбулися, а що буде далі? Автор, підписуючи мені книжку, висловився так: «Та ж геть журбу й печалі. Повіriamo, що все-таки щось добре буде далі!». Сподіваюся на це.

Газета «Придніпровська зірка» від 16.03.07 року

НОВА ГРАНЬ ТАЛАНТУ *(про дитячі книжки М. Братана)*

РАВЛИК НА ПЛЯЖІ

*Загоряв на пляжі Павлик,
Глядь – ріжок і ще ріжок.
Придивився – бачить – равлик
Виповза на бережок.
Розметнувся на сонці, знявши
Черепашку-кожушок.
– Ще засохнеш, загорявши!
До води вертай, дружек!*

Ім'я нашого земляка, відомого на Україні поета, прозаїка, драматурга, пісняря, полум'яного пропагандиста і поборника української мови та літератури, не потребує презентації серед громадськості, творчої інтелігенції, студентської та учнівської молоді. Незабаром буде чотири десятиліття, як М.Братан належить до активно діючих письменників сьогодення. Його невтомне перо настроєне на події, що відбуваються довкруг, і на факти нашого життя він відгукується незабарно. А книги його – яскраве тому свідчення: з кожної сторінки повіває сучасністю, актуальністю, добротою.

Саме тепер і виникає закономірний інтерес до творчості майстра, бо всю свою творчу наснагу, полум'я своєї душі, посвятив оспівуванню людини-трудівника, просторів рідної Херсонщини, боротьбі за державну незалежність і кращу долю українського народу і України. На його творах виховувалося не одне покоління майбутніх господарів країни, людей, щедрих серцем. Микола Братан – людина природженого таланту, полум'яного романтичного серця, доброго хліборобського жарту. Щороку

письменник радує читачів однією-двома новими книгами поезій, прози, експромтів, драматичних комедій. Вони підтверджують думку про те, що автор сміливо дерзає, шукає і знаходить форми і засоби найкращого вираження думок для розкриття суспільно значимих проблем. Не покривається іржею перо майстра!

Не забуває майстер і про наймолодшу аудиторію – дітей – наше майбутнє. Усім відомо, що писати для дітей і про дітей почесно і відповідально. Діти не вибачають фальші ні в словах, ні у вчинках. Миколі Братану все по силі.

У 1996 році «Чиста криниця» видала його першу дитячу книжку «Слон на стадіоні» (вірші для малят), малюнки зроблені художником С.Кураком. На обкладинці однієї книжки М.Братан зробив такий напис для моїх онуків: «На добре зростання... від тричі – дідуся автора». Ключові слова і підписів, і кожного вірша – це сонячне добро, любов до всього живого, природи, людини, батька-матері, сім'ї.

У 2002 році з'явилася книжка „Равлик на пляжі», у 2004 - „Пригоди живої природи».

І ось маємо нову книжку автора „Каченя шукає маму». Книжка вийшла у світ за сприяння ректора Херсонського національного технічного університету, Юрія Миколайовича Бардачова, солідним (як на наш час) накладом. Малюнки до віршів – Ю. Титаренка.

Кожний вірш засвідчує, що автор наполегливо і вимогливо працює над формою, ретельно випикує кожен рядок, дохідливо сіє зерна добра в дитячі душі, виховує найкращі риси характеру, ставлення до оточуючого світу, бо усвідомлює: що відкриєш дитині в оточуючому світі, що обурить чи захопить її, залежить, яким громадянином вона буде в майбутньому.

Газета «Каховська Зоря» від 17.08.2006 року

НЕВИЧЕРПНА СИЛА РОЗМАЮ (про роман М. Братана «Танго над лиманом»)

«Радує й те, що новий роман викристалізовує проблеми і суперечливого, і складного, і несподіваного нинішнього часу»

Валерій Кулик

Роман Миколи Братана «Танго над лиманом», який щойно побачив світ, як і його прозові твори «Бережина» (1985р.), «Перепелина ніч» (1988р.), «Діждались весілля» (1981р.), присвячений господарям таврійських ланів. Це порівняно невеликий за об'ємом твір. Але, як і у попередніх прозових творах, відчувається, що серце митця болить негараздами сьогодення, з непідробленою любов'ю опікується він долею Батьківщини; дотепним гумором затавровує пристосуванців, кар'єристів; стверджує незламність народного духу і уславлює людей праці, які є творцями добра і краси, носіями духовних і моральних цінностей.

Письменник гостро відчуває час, в якому жили і продовжують жити, мріяти, кохати і йти у вічність його герої.

За жанром – це соціально-психологічний роман, де оповідь про події, вчинки, думки героїв йде повільно і природно, бо сам автор – це безпосередній учасник баченого і пережитого з сорокових років по сьогодення.

У романі «Танго над лиманом» декілька сюжетних ліній. окреслених чітко і вмотивовано. Починається твір

із похорону заслуженого механізатора радгоспу «Приозерний» – Павла Арсентійовича Долинського, який все життя віддав заради праці і людей, дбав про окультурення піщаних кучугур, утворення у своїй Озерянці лугів і лісів, пшеничного поля, а відтак – краси і добробуту односельчан. Не прийшов провести у вічність заслуженого працівника-механізатора лише директор радгоспу, Василь Матвійович Попруга, бо саме в цей час мав «важливішу справу – зустрічав гостей із столиці, розважав і поїв їх у «білій хатинці». Попруга – це один із тих пристосованців і кар’єристів, які і рідних батька з матір’ю готові продати заради кращої і вищої посади. Яюсь, підвипивши (а на віллі його тверезого ніколи не бачили), він розчулився перед начальством, як хлоп’як, і видав такий тост: «Ви для нас у цьому світі, як батько-мати, навіть більше! Батько-мати шо? Народили, виростили, а далі? Щасти тобі, синку, на твоїй путі! Як же, пощастить! Обома руками хапайте щастя! Якщо тебе не пригріє і не примітить начальство. Через те, я вважаю, не гріх продати батька з матір’ю, якщо цього вимагає той, хто підняв тебе у житті до яких не є, але все-таки висот». Це такий у нього сенс життя.

У романі порушуються морально-етичні проблеми походження хамства, грубощів, черствості, душевної глухоти, в полоні яких живе син Долинського – Володька Чорноморський. Це – класичний покидьок суспільства, п’яниця, батькопродавець, пігмей-тунеядець, який навіть на похорон батька не з’явився своєчасно, бо мав «залиті очі і душу».

Та не всі герої роману такі дріб’язкові кар’єристи, хапуги, пристосованці чи шолопаї. У творі звучить гімн людській праці, новаторському підходу до вирішення проблем, диктованих часом. Павло Арсентійович Долинський мріяв перетворити на луки безплідний піщаник свого краю і збирати такі врожаї пшениці, як колись – на цілині...

«А таки зеленітимуть, сокуватимуть лужечки на піщаному бе лебені, на землі, що досі була неплодницею, де хіба шо молочай

та кермек донині росли...».

Він жив для людей, любив землю, добра не шкодував, серце перетрудив і пішов у вічність... І співзвучні ці настрої Павла Арсентійовича були з новаційними підходами до природи Олега Васильовича Шурдука, головного агронома радгоспу, «... якого хлібом не годуй – дай щось таке сподіяти на землі, аби вона, як у пісні співається, «цвіла – красувалася».

Герої роману глибоко індивідуалізовані не лише за зовнішніми ознаками, але й тими гранями, якими світиться кожне людське серце.

Скільки такого світла випромінюють Андрій Федорович Доценко, колишній радянський воїн, визволитель Європи, полонений і його рятівниця, французенка Маржолена, які зустрілися через 40 років після війни:

– Маржолена..

– Я, – відказала вона по-французьки, скинула своїми невивисаними, голубими-голубими, притьма сплеснула жадливими руками:

– Мамма міа! ...Анрі?.. Це є ти?.. Живий? Говори, кажи... Анрі! Андрійко! Це не можна повірити.

– Цьому не можна повірити. Це, справді, – наче казка».

Це їм випало пройти буремними дорогами війни, пережити нелюдські умови страшного лихоліття і пронести через усе життя щире і чисте кохання, вірність почуттів. Все це виразно відчуває кожен читач і бодай на краплину стає ясніше і радісніше від таких світлих чужих почуттів у сьогоднішньому складному світі, де зовсім інші духовні критерії і моральні цінності.

Викликає повагу і захоплення розповідь про вчителя німецької мови у селі Озерянці – Данила Яковича Фенцика. То був сорок четвертий рік. Учитель не тільки вчив дітей німецької мови, а й писав вірші, вів літературний гурток рідною українською мовою. Ще й повість писав «Танго над лиманом». Про те дізнався якимось староста літгуртка, юний поет Володя Чаплига: «Зшиток таїв крамольну повість, за яку потім ворога

народу Фенцика серед ночі напровесні сорок п'ятого забрали і більше про нього ні слуху, ні духу. Поповзла селом чутка, що німцям він слугував, перекладачем був, а у повісті тій – суцільні наклепи на радянську владу, більшовицьку партію...».

Володя Чаплига, а відтак, Володимир Григорович Чаплига, ані тоді, хлопчиком, ані пізніше, в зрілості, наскільки пам'ятає, у тому, що встиг прочитати, нічого антирадянського не вбачив. Йшлося там про війну, окупацію, партизанське підпілля. І діялось все те не десь, а в таврійських степах, і люди були чимось такі схожі на озерянців.

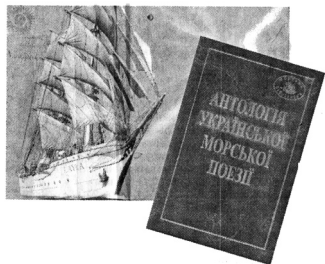
«Танго над лиманом»... Спроста й не втямиш, чого воно й про що. Це вже потім Володимир Григорович збагнув сутність заголовку – йшлося про любов, про свято душі, як ото в лебединому леті буває, коли закохана пташина пара над лиманом – кружляє, мовби танець витворює, саме танго, а не шо-інде. У лебедів те діється зазвичай, а у людей трапляється не у всіх, бо різні вдачі, різні долі, забаганки і уподобання».

У післямові до роману Миколи Братана В. Кулик зазначає: «Радує й те, що новий роман викристалізовує проблеми і суперечливого, і складного, і несподіваного нинішнього часу».

Так! У романі перевіряються на міцність істинні загальнолюдські цінності і Божі заповіді: щирість і чистота у коханні, порядність у взаєминах, відданість будь-якій справі, шанування батька і матері, шанобливе ставлення до природи. Це роман про боротьбу проти духовного бракон'єрства і зубожіння. І сьогодні він потрібен нам, як повітря. Обрії неспокоїного серця Миколи Братана справді широкі і це шастя, що нам випало жити в одну добу з ним, митцем високого слова, ненастанно прилучатися до витвореної ним енергії добра і краси на нашій Херсонщині, – часточці милої України.

Газета «Джерела» №7(31), 11 квітня 2001 року

ШИРОКИЙ СПЕКТР УКРАЇНСЬКОЇ МАРИНІСТИКИ

У розкритті мотиву моря, людини, стихії, праці, почуттів, надії вражає широке стильове і жанрове розмаїття: від балад, поем, од, сонетів до медитацій і класичних двовіршів, катренів, секстин, октав...

Тайсія Щерба

Нещодавно в Одеському видавництві «МАЯК» побачила світ книжка «Антологія української морської поезії». Її упорядник – поет Анатолій Глушак.

До книжки увійшло 240 поетичних творів 150 українських поетів ХІХ-ХХ століть і сьогодення. У них розкрито широкий спектр мариністики – суворі романтика трудів і подвигів давніх і сучасних мореплавців, незглибима краса водних просторів, яка з давніх-давен вабить, бентежить людину, заряджає її енергією дії та пошуку, бажанням випробувати себе у шляхетному змаганні зі стихією.

Із сивої давнини, часів козаччини і по сьогодення, морська стихія (одна із чотирьох), якій поклонялися наші пращури і ті, хто бодай один раз бачив море, не перестануть захоплюватися ним, нести свої сподівання і мрії, освідчуватися в почуттях чи порівнювати свої найсокровенніші думки, пов'язані з морем.

Упорядник Анатолій Глушак започаткував добру справу, у якій має бути обов'язкове продовження і продовжувачі, бо розгорнути широкий спектр мариністики у одному томі неможливо.

Перед нами постають багатогранні, яскраві постаті: Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, Леся Українка, Микола Вороний, Олександр Олесь, Яр Славутич, Микола Чернявський,

Ліна Костенко, Василь Симоненко, Дмитро Павличко, Павло Мовчан, Микола Луків, Микола Братан і, з більш молодії генерації, українські поети-мариністи: Данило Кононенко, Дмитро Кремінь, Любов Голота, Софія Майданська; і зовсім молоді: Павло Вольвич, Ігор Павлюк та інші.

У розкритті мотиву моря, людини, стихії, праці, почуттів, надії вражає широке стильове і жанрове розмаїття: від балад, поем, од, сонетів до медитацій і класичних двовіршів, катренів, секстин, октав...

Кожен із митців вільно декларує своє захоплення морем, створює свої образи-асоціації, добирає власний інструмент (слово, образ, художні засоби), докладає своє уміння, свої погляди на життя...

Так, Шевченко написав хвилюючі рядки у поемі «Гамалія» про відважних козаків-запорожців, які мужньо захищали рідний край, відганяли завойовників-орду на південь, а то й не раз, на своїх невеликих човнах, сміливо вирушали до ворога «в гості»; перепливали Чорне море, долали «скажений Босфор», будили Стамбул. Але Чорне море любило козаків і тому грізно застерігало:

...Не буди, Босфоре, буде тобі горе...

Ця розмова персоніфікованого моря з протокою створює необхідне напруження перед кривавою битвою, визволенням побратима з неволі, поглиблює романтизм морського пейзажу й образів запорожців. Завершується поема пейзажем моря, але вже спокійного і величавою піснею Гамалії у дусі прославлених народних дум:

*...Слава тобі, Гамалію,
На весь світ великий...*

У віршах Лесі Українки «Тиша морська» і «Гострим полиском хвилі спалахують», авторка стверджує думку, що поетичне слово нерозривно пов'язане з народними інтересами і повинно служити визвольній боротьбі трудящих має:

*...Гострим полиском хвилі спалахують
після бурі у місячну ніч,
наче військо мечами двусічними
хоче зняти вражі голови з пліч.
...Людське море, ти силою народна,
з чого ж ти собі зброю скуєш?..*

У віршах Олександра Олеся «Ллється море, плеще в берег...», « Над морем», «Ми останні вже весла ламали» перплітаються загальнодержавні та особисті мотиви, тема моря набуває громадського звучання:

*...Ллється море, плеще в берег,
Б'ється в сірі скелі,
Мов з кайданів хоче вийти
На стени веселі.*

*От і ми на волю рвались,
В сірі скелі били...
Море! Море! Глянь – усюди
Наших хвиль могили...*

У віршах Яра Славутича, поета, професора-емирита з далекої української діаспори (Канади) Чорне море асоціюється з материнськими грудьми, батьковим плечем, херсонським краєм, нескореним причалом, могутньою звагою, життєдайною кров'ю:

*...О, Чорне море, запорозьке море,
Гіперборейський войовничий рух!
Твого походу вже ніхто не зборе,
Як не здолає український дух...*

Про що б не писав Яр Славутич, але завжди прагнув бути виразником національної ідеї, духовності, за всяку ціну беріг і береже вірність українському народові, нізащо і нічим не поступається народним недругам. Бо то буде зрада не тільки власного народу, а й самого себе, своєї совісті, свого покликання.

Читаєш твори Василя Симоненка, Ліни Костенко, Євгена Гуцала, Володимира Базилевського, Володимира Бровченка ... і розумієш, що кожен із них – талановита постать на теренах української поезії, а їхні твори – це відкриття і сокровенне розуміння ваги художнього слова, високої духовності, навіть у мариністиці.

Василь Симоненко у вірші «Гей, нові Колумби й Магелани...» закликав:

*...Кораблі! Шикуйтеся до походу!
Мрійництво! Жаго моя! Живи!
В океані рідного народу*

*Відкривай духовні осторви!
Жоден вітер сонця не остудить,
Півень землю всю не розгребє!
Україно! Доки жити буду,
Доти відкриватиму тебе.*

У вірші Миколи Братана «Чим пахне море?» сьгоднішнє сприйняття переплелось з традиційним: чутливістю, яка притаманна майстрам слова минулого століття. У його творі конденсується вміння досягти органічної єдності в зображенні морської стихії такого земного, матеріально-практичного у житті людей-степовиків, правди про людину і світ. Він стверджує :

Море поетам пахне вічністю...

Море – титан, тому поет і поклоняється йому, як титану.

Сумом і таїною, усміхом коханої, косами, висонценим її тілом пахло море ліричному героєві...А ліричній героїні море пахне кавунами. І читаємо висновок:

*...Навіщо я – про сум непевний свій?
Нехай він залишиться поміж нами,
Шумує, шаленіючи, прибій
А море, справді, пахне кавунами...*

Хочеться, щоб високе мистецтво слова вміло підноситися від сьгоднішнього до вічного; від історично – конкретного до загальнолюдського, і нероздільно стверджувало правдивість, ідейність, дійове призначення письменницького слова з його естетичною красою, з неповторністю знайденої форми, образу, деталі, змісту.

Хай емоційна виразність, здатність хвилювати читача глибокою і чесною правдою – будь-то мариністика, громадянська чи інтимна лірика – сприяє відкриттю цілющих островів духовності під вітрилами надії в житейському морі.

Нехай кожен митець живе своїм часом, його турботами, тривогами і справами, розумінням того, що, за висловом О.Довженка, «сучасне завжди в дорозі з минулого в майбутнє».

Газета «Херсонський вісник», 2005.

ВКАРБОВАНИЙ У ВІЧНІСТЬ **(про Юрія Голобородька)**

З 90-х років минулого століття до 2005 року я працювала вчителем української літератури в Херсонському обласному ліцеї. Міністерство освіти України з 1991 року ввело у шкільну програму вивчення літератури рідного краю. Повернувшись із Києва, де проходив Всеукраїнський конкурс «Учитель року» першою переможницею, я у піднесеному настрої почала збирати матеріал про письменників смаглявої Таврії, про історію створення Херсонської обласної письменницької організації. Влаштувала зустрічі ліцеїстів із письменниками, проводила літературні читання, КВіК, читацькі конференції, інсценізації уривків за окремими творами, тематичні вечори, а з 1995 року залучала учнів до написання пошукових робіт у МАН (Малій академії наук). Зібрані фотоматеріали, відгуки, сценарії різноманітних літературних заходів, на основі творчості письменників-краян, висвітлювала в періодичній пресі, на радіо, по телебаченню, у фахових всеукраїнських журналах, саморобних літературних портретах, рукописних альманахах. Виникло бажання написати штрихи до літературних портретів про письменників-краян, тих, хто причетний до слова, до виховання підрастаючого покоління – майбутніх господарів країни, аби поділитися з колегами-учителями області, які приїздили на курси підвищення кваліфікації при Регіональному інституті післядипломної підготовки вчителів. Була переконана в тому: якщо з юних літ прищеплювати дітям любов до слова письменників рідного краю – тоді молодь навчиться шанувати рідну літературу, потягнеться до класичної, матиме високі духовні цінності, шанобливе відношення до рідного краю, батька-матері, мови, пишатиметься яскравими особистостями свого села, району, міста, області...

Одним із перших, про кого я написала літературний портрет, був Юрій Костянтинівч Голобородько. Ця постать багатогранна: солдат, учитель, письменник, публіцист, журналіст, громадський діяч. Він став мені близьким і дорогим, коли я сама глибше відкрила його життєву одісею: син сільського учителя, учасник Великої Вітчизняної війни, німецька окупація, перебування в

німецьких таборів, визволення із неволі, добровільний вступ до лав Радянської Армії, участь у боях на чехословацькій землі, по війні ще шість років охороняв спокій країни, навчання в Дніпропетровському вузі, вчителювання у Широкій Балці на Білозерщині, журналістська, редакторська робота в газетах «Маяк», «Ленінський прапор», «Ветеран». Мені хотілося донести до серця кожного учня не тільки біографічні відомості цієї прекрасної, інтелігентної Людини, заслуженого журналіста, члена Національної спілки письменників України, лауреата обласної літературної премії імені Іллі Кулика, орденоносця, чудового публіциста, блискучого майстра малої епічної форми, прозаїка, а й повісти вихованців у безмежний, розмаїтий світ його творчості.

Повісті та оповідання Юрія Костянтиновича Голобородька, новели, акварелі, пастелі і замальовки – то зразок високої духовності, дбайливого ставлення до слова, зразок копійкою праці у розкритті внутрішнього світу героїв, у відношенні до дійсності, безмежній любові до батька-матері, жінки, дитини, природи, краю. Він поетизував свій час, до останнього подиху досліджував суперечності і драматизм, дисгармонію в житті, долю простої людини і любов – відображену у слові. Його приваблювали яскраві характери, небуденні ситуації, в яких найвиразніше розкривалися глибинні людські риси. Манера письма цього автора позначена суб'єктивною стихією: авторськими симпатіями і антипатіями, тонкою стилістикою з особливим чуттям слова, його відтінків і нюансів.

Мене полонила різножанрова творчість Майстра, в якій нерівне дихання часу не змогло цілком заглушити духу особистості, одкровення, оригінального погляду на світ. Тому й прагнула, щоб учні знали творчий здобуток Майстра українського слова, виховувалися на його творах і пишались, що такий письменник вписав гідну сторінку в історію краю. Переконана, що від життя, долі однієї людини, пережитого, зболеного, вимріяного, оспіваного – починається наша Батьківщина, наша з вами історія, в тому числі й історія літературного процесу рідного краю. Наша сучасність цікавила автора крізь призму людської особистості й часу, особи й совісті як мірила справжньої людини. Він сам був прикладом скрупульозних шукань про

майстрів красного письменства, тих , хто побував у нашому краї та залишив помітний слід у духовному житті суспільства й активно сприяв його культурному розвитку, утвердженню національної та демократичної свідомості. Так з'явилася книга «У років своя пам'ять» – дослідження, спогади, оповідання, нариси про: Миколу Чернявського і Михайла Коцюбинського, Миколу Куліша і Івана Дніпровського, Олександра Пушкіна і Віссаріона Белінського, Бориса Грінченка і Людмилу Василевську (Дніпрову Чайку), Льва Толстого і Олексія Пешкова (Максима Горького), Леоніда Куліша і Бориса Лавреньова, Коста Хетагурова... Юрій Костянтинович вивчав конкретні ситуації, суспільно-політичні події, що відбувалися, умови життя людей, уподобання письменників, їхню творчість, мемуарну літературу. І тільки після того народжувалися по-справжньому гострі, психологічно заглиблені твори, де відчувалося вболівання письменника за долю тих, хто опинявся в драматичних життєвих колізіях, хто дбав про державу і людей

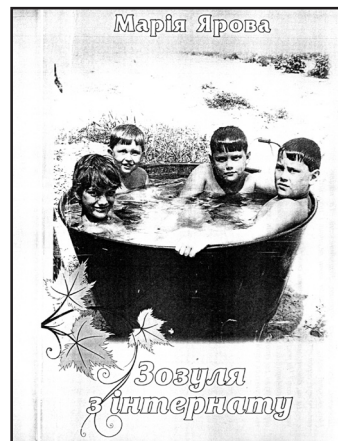
Його твори «Великий лиман», «Вчителю наш дорогий», «Обрії пахнуть вітрами», «Дороги в грозах», «Таврійські пастелі», «Літо в Буркутах», «Лиманські билиці», «Музика для себе», «Королівське полювання», «Зостанеться в серці назавжди»; історичні розвідки, публіцистика «И шли машины в яростный поход», «Вкарбовані у вічність», «Герои твои, Херсонщина», «Форпости козацької волі», «Теплий вітер осені», «Літопису тривожні сторінки» - це доказ поглибленого дослідження психологічного стану своїх героїв, порушення морально-етичних проблем, оригінальної побудови сюжету, проникливість і небайдужість автора, щирість його почуттів і гуманістичний пафос усієї творчості.

Яскравим, високо професіональним літератором, добрим і мудрим наставником, щедрим на похвалу і підтримку, невтомним трудівником і світлою людиною я запам'ятаю Юрія Костянтиновича на все своє життя. І нехай сьогодні, мовлене моє слово про нього, вплететься безсмертником у вінок пам'яті, а світла його душа порадіє в небесах, що він не забутий, а його ім'я вкарбоване у вічність.

ФІЛОСОФІЯ ЇЇ ЖИТТЯ (Рецензія на твори Марії Ярової)

Ім'я Марії Ярової, що із міста Голої Пристані на Херсонщині, сьогодні добре знає широкому колу читачів, шанувальників її творчості, задушевного слова в поезії та прозі. На рахунок Марії Ярової сімнадцять книжок: «Під зорею Святого Георгія», «Зламаний хрест», історично-документальні нариси про репресованих на Голопристанщині: «Гади на водопої», «Не мій гріх», «Три пам'яті», «Буба», «Рядові історії». У співавторстві написана книжка «Гола Пристань» (історія міста); «Стрічка любові», «Мов водяні мережива», «Плач серед ночі», «Логограма», «Пролежні душі»; «На бистрині життя» (про історію першої школи моряків на Херсонщині), «Відпале гілля» та інші.

Для творчого здобутку М. Ярової характерна широта і багатогранність тематики та порушених проблем: від історії заселення південних районів ще за часів козаччини і утворення міста Гола Пристань до історії краю, який дав десятки славних імен – моряків, доль окремих (знайомих і незнайомих постатей, людей різних за фахом та посадами при владі); про безрадісне сирітство дітей і сирітство людей похилого віку у нашій вільній самостійній державі сьогодні; про долю тих, хто пережив голодомор і Велику Вітчизняну війну, повоєнне лихоліття; про час соціальних змін, переломів-перебудов; про духовні (та бездуховні) материки наших сучасників...

*“Нова збірка «Зозуля з інтернату» - це пропущені через власне серце й душу нелегкі людські долі, втрати і знахідки на життєвих стежках.»
Валентина Нижеголенко*

Сьогодні маємо нагоду познайомити читачів із новим добробком авторки. Книжка «Зозуля з інтернату» побачила світ у видавництві «Просвіта», Київ-Херсон, 2010 року, обіймає десять замальовок, есеїв, оповідань і повість. Це книжка про гірку долю дітей-безхатченків, покинутих горе-батьками напризволяще; про проблеми формування їхнього світогляду в стінах інтернату; про наркоманію, розпусту, алкоголізм, наслідки Чорнобильської трагедії та Афганської війни...

Читати спокійно і без «мурах на тілі» цю книжку не можна. Бо то все – наша дійсність, реалії, на які часто-густо пересічні громадяни закривають очі, за принципом: «Своя сорочка – ближча до тіла», або «Менше знаєш – довше проживеш». Можливо, для когось – це є правилом життя, тільки не для авторки цієї книжки, людини, філософія якої виражена в задумі кожного твору, а саме: творити добро для людей, хоч словом, хоч ділом...

Розкриваючи болючі рани на тілі суспільства, Марія Ярова вносить свій вагомий вклад не лише в сучасну українську літературу, а й – у наше з Вами, читачу, життя; спонукає не лише до роздумів над піднятою проблемою, а й конкретною дією кожного, аби викоринити те зло, негативне явище; аби дбати не лише про день сьогоднішній, а й – майбутнє, особисте і загальнодержавне.

Відчувається, що авторка має за плечима великий життєвий досвід, оперативно використовує актуальний матеріал, підказаний самим життям, вихоплений із реалій сьогодення, а чи звернений до пережитого минулого. Вона вдало володіє українським словом, особливо в малій прозі, де з тонким естетичним смаком відтворює пережите її героями, конфліктні ситуації, порушує важливі соціальні і духовні проблеми сьогодення. Чітко виписаний кожен образ, майстерно побудовані діалоги, вдало подані описи природи, які сприяють глибшому розкриттю теми, характеру, вчинків персонажів. Героями її творів є реальні люди зі своїми характерами, уподобаннями, моральними та етичними нормами: рибалки і моряки, космонавти і хлібороби, музиканти і актори, молодь, діти, убілені сивиною і життям, найстарші мешканці рідного міста і зовсім юні...

Марія Ярова не боїться зображувати представників із

самого дна прірви, знаходить пояснення чому і за яких обставин вони там опинилися, чому деградували і що з ними трапилося. Так, у замальовці «Не склалося» авторка порушує питання про нероздільне кохання. Коли головна героїня Іванна випадково зустрічає своє перше кохання – Новикова Славу, вона виявляє про нього турботу, допомагає йому, але від обіймів його відмовляється, бо розуміє, що у нього є сім'я і він у відповіді за неї...

У оповіданні «Сповідь» авторка порушує морально-етичну проблему людської совісті. Дмитро Шарко скоїв злочин – наїзд на мотоцикліста і втік на всіх парах подалі, а за ґратами опинився безневинно постраждалий син священнослужителя Івана – Тимофій, лікар за фахом, який випадково став свідком трагедії на дорозі, підібрав постраждалого і привіз до лікарні...

Двадцять років прослужив у церкві ієреєм отець Іван – колишній воїн-афганець, якому судилося пережити свист куль і осколків, запеклі сутички із душманами і смерть однопольчан, страшні катування і допити ворогів:

«У пастку ворога потрапила група розвідників. Допити людяністю не відзначалися. Івана катували особливо витончено, пропонували перейти на бік ворога, прийняти його віру. Відмовився. Катам не подобалася впертість слов'янина: із ненавистю прив'язували до залізної рейки, вирізали на спині від шиї до поясниці широку смугу шкіри вздовж і вперек, глумилися над закривавленим, зробленим ними хрестом... Боець витримав усі десять років побоїць. Захоплених удалося врятувати. Вже дома зустрічали постаріла дружина і дорослий син – студент медичного інституту...»

Душа шукала спокою і рівноваги. Іван почав все частіше заходити до храму, слухати проповіді священнослужителів і згодом сам вирішив служити в церкві. Тяжко переживав і щоденно молився за сина Тимофія:

«Господи! Коли Ти карав мене за мої гріхи, я сприймав усе. Зараз прошу: звільни мого сина від безчестя, поверни неушкодженим. Знаю, хто його підставив під незаслужений вирок. Вислухай, Боже, моє звернення до Тебе, допоможи правді взяти гору.

Молився, постив цілий рік, протягом якого стояв перед

ним у весь зріст справжній винуватець, та не мав права видавати, бо таємниця сповіді не розголошується».

Твори Марії Ярової написані із життєстверджувальною думкою: людина завжди і за будь-яких обставин має власний вибір. І, як правило, його роблять сильніші духом, зі світлим розумом, не затьмареними алкоголем, наркотиками, чи власним гонором...

У повісті «Зозуля з інтернату» показана доля тринадцятилітньої дівчинки Раєчки, яку власна мати Ольга (Ольдегіда) штовхнула на розпусту, привчала до пиятики, жебрацтва, крадіжок... Дівчині остогидло бути повією, вона прагнула кращого, повноцінного життя, намагалася вирватися із лішат непорядної матері, її «дружків-бомжів-п'яниць». Вона чекала свого повноліття і коли отримала паспорт, кинула свого народженого сина Костика на матір і пішла від неї, непутящої, назавжди, сказавши їй, що не може більше дихати одним повітрям з її розпусниками: *«...Чи не ти зробила мене повією, кинула на розтерзання слинтяям, паскудникам? Досить, остогиділо все. Не шукай мене, нікому не кажи, що я твоя дочка, я для тебе вмерла. Грюкнула дверима, вийшла не попрощавшись».*

...Ольдегіда намагалася будь-що вирватися з багна, в якому застрягла. Їй вдалося влаштуватися на роботу прибиральницею в кафе, пізніше познайомилася із вдівцем, (у минулому Кузьма Матвійович служив на флоті, був матеріально забезпеченим), запропонував Ользі одружитися і переїхати в далеке закарпатське селище...

«Ольдегіда внутрішньо зраділа. Дасть Бог, розпрощається із болотом, у якому конала скільки літ, забуде про паскудство. З іншого – давив жаль за дочку, її невідоме місце перебування, загублену десь у невідомих краях...».

На той час Речка прибилась у якесь село до фермера, умовила взяти її на будь-яку роботу; її підтримала і взяла до себе жити бездітна літня жінка Дарина Гнатівна, яка вчила її всьому, що сама уміла і знала. Жодного разу вона не пошкодувала за свій вчинок. Рая була роботящою і мовчазною, покірною і слухняною, працювитою і вдячною... Тому Дарина прийняла її, як рідну, посаг їй приготувала, тільки:

«...Райка щось ні до клубу, ні на танці не заглядає...»

в розмови ні з ким не вступає. У праці - горить- рівних їй немає, а особисте життя не будує...».

Сплине багато часу. На Раю зверне увагу роботящий чоловік Федір. Вони поберуться. Відгуляють весілля. Посаженою матір'ю Раї стане Дарина Гнатівна, яка до весілля Раї приготувала посаг і подарувала легковий автомобіль, замінила молодому подружжю рідну матір.

...Рая стане гарною і вірною дружиною, роботящою і хазяйновитою жінкою, хорошою матір'ю трьох сумісних із Федором дітей і дванадцятьох прийомних...

Зміни у власному житті, як дар Божий, відчує і Ольдегіда. Вона розповість усю гірку правду про своє непутяще життя, а Кузьма Матвійович прояве благородство і щедрість душі, зробить усе, аби вона забула свою гіркоту раз і назавжди. Ольга пройде курс лікування, влаштується на роботу до дитячого садочка, разом будуть виховувати Костика (сина Раєчки) і тільки після смерті Кузьми Матвійовича з Ольгою трапилося таке:

« ...Якось, у кімнаті, впустила на підлогу газету. Одягла окуляри, присіла. Погортала, збиралася покласти, як раптом зір зупинився на дивному заголовку, під ним, на знімку ...її доня, її навіки роз'ятрене серце – дивилося прямо в очі! Чи не помилилася, бува? Ніби ні. Ім'я -Раїса Романівна! Перечитувала, цілувала, кидала на сторінку задавлену печаль: дівчинка десь страждала, а вона - купалася в розкоші, як вареник у маслі.

– Біль мій! Моя суддя! Ти покарала мене за підступність, сяєш переді мною материнською любов'ю. Що тобі до моєї глупоти? Прости мене, прости! – ридала, тримаючи перед собою газету».

Нова збірка «Зозуля з інтернату» – це пропущені через власне серце й душу нелегкі людські долі, втрати і знахідки на життєвих стежках. Це майстерно виписані образи й характери конкретних людей. Це заклик до кожного із нас творити добро у житті, жити за морально- етичними і Божими нормами і заповідями, не чинити зло, перелюбу, а залишатися розумними людьми - найкращим творінням Божим.

Твори авторки пізнавальні та повчальні для нас. Тож, хочу побажати їй творчого натхнення і здорового довголіття.

ТВОРИТИ ШЕДЕВРИ НЕЛЕГКО... *(Стаття про книгу Олени Наумової)*

*“Творчий доробок поетеси
відзначається передовсім точністю та
ясністю думки.»*

Л. Різниченко

Тримаю в руках першу збірку поетеси Олени Наумової «Пускай горит моя звезда» і широко радію появі таких світлих і чистих поезій у непростому нашому сьогоденні.

Прочитати цю збірку, яка щойно побачила світ у видавництві «Графіка» – це значить поринути у чудовий, неповторний світ, де, ніби в казковому лісі, переплітається коріння і гілля образів, думок, почуттів, поривань і злетів авторки.

Пристрасть Олени до поетичного слова припала мені до смаку ще тоді, коли ми разом працювали в обласному ліцеї, коли разом проводили виховні години і зустрічі з херсонськими поетами, коли готували разом огляди художньої самодіяльності «Ліцейський дивосвіт», новорічні чи народно-календарні свята...

У неї завжди була власна думка, творчий підхід до будь-якої справи, теми; тактовне відношення до зауваг старших; чемне ставлення до чужої думки.

І ось маємо її «первістка» - ошатну збірку поезій, яка обіймає більше ста ліричних творів. У всіх віршах відчувається широта бачення світу, досконала форма вірша, написана переважно катренами; чіткість і пластичність образів; музична гармонійність строфи. Олена має надто

життєлюбну вдачу: її прихильність до простих земних радощів, до природи та людей така міцна, що будь-яка гадка про відчуження та споглядальність блідне, а подекуди й зникає. Вона свідомо того, що творити шедеври нелегко. Цю аксіому вона засвоїла ще у шкільні роки, з того часу, коли займалася у літературно-творчій студії Марка Боянжу, брала участь у конкурсах початківців. Звідси, безумовно, її розуміння сили і краси слова, вагомість художніх засобів, ретельна робота над мотивом, формою і змістом вірша.

Пише Олена переважно російською мовою. Мотиви її лірики багатогранні, розмаїті, а мова – добірна. Мені імпонує у творах поетеси дбайливе ставлення до слова, оптимізм (попри всілякі життєві негаразди). Як радісно і знадливо читати та перечитувати вірші Олени Наумової. Ніби йдеш битим шляхом, а навколо рідна природа, розлогі й безмежні степи Херсонщини чи бетонно-асфальтні дороги рідного міста, чи ті вічні житейські проблеми, які кожному доводиться вирішувати особисто.

Доля у цієї поетеси нелегка. Але вона не озлобилася на життя, на людей, а з вірою у Бога долає свою тернисту дорогу:

*Я радуюсь людям-птицам и звёздам,
И людям-ручьям. Я приветствую их!
Они для меня навсегда – люди-вёсны,
Я буду всем сердцем молиться о них!*

Олена Наумова вихована на кращих зразках російських поетів «срібного віку»: М. Гумельова, Бориса Пастернака, Анни Ахматової, Сергія Єсеніна, Сергія Маршака, Миколи Рубцова, із сучасників – Лариси Рубальської.

Вірна заповітам цих поетів, Олена Наумова з самого початку своєї творчості прагне до простих і точних образів, вносить свіжий струмінь щирих своїх почуттів.

Улюбленим поетом Олени є і син українського народу, безсмертний Кобзар – Тарас Шевченко, а слова із його вірша «Муза»:

*«Учи неложними устами
Сказати правду...»*

– є її дороговказом на теренах поетичного слова. Вона своїм словом бореться проти цинізму і бездушшя, душевного сміття, бруду на вулицях, у побуті і серцях, і прекрасно розуміє, що творити шедеври нелегко.

КРИК ДУШИ

*Иду я улицей своей
навстречу ветру.
Хотела улыбнуться ей,
но трудно это!*

*Хочу писать о красоте,
а вижу - мусор.
Погибли в вечной суете
манеры, вкусы.*

*Брезгливо съжилась трава
в объятьях грязи.
Природа вся едва жива,
И мы увязли!*

*Увязли очень глубоко-
Нет сил бороться!
Творить шедевры нелегко,
Легко - уродства.*

*Замусорили мы весь мир
Цинизмом нашим.
Что детям оставляем мы?
Как жить им дальше?*

*Снимать бездушья пелену
Нам нужно срочно,
Не то у мусора в плену
Застрянем, точно...*

2006.

ДОРОГА ЖИЗНИ

*За мной приходит хлопотное утро
И день, который часто глух и нем.
Я в них иду по гравию проблем,
Порою босиком. А это трудно.*

*Я режу ноги чуть не до крови,
Не замечая часто слёз и пота.
Но, слава Богу, есть семья, работа.
Ты эту цепь, судьба, не разорви!*

*И мне дари хотя бы иногда
Зелёную и мягкую тропинку.
Так хочется чего-нибудь достигнуть,
Не приложив чрезмерного труда.*

*Какой бы ни была моя дорога,
Пусть дольше не кончается она.
Я внуков вырастить ещё должна
И только лишь тогда предстать пред Богом.*
2001.

Творчий доробок поетеси відзначається, передовсім, точністю та ясністю думки. Вона не вдається до сучасних новомодних, химерних або навмисне ускладнених форм, нереальних художніх засобів. Навпаки, Олена не боїться використовувати прості, буденні слова і звороти. Головна мета її віршів-доречно висловити думку. А метафори і порівняння, епітети і гіперболи у неї на грані досконалості.

Читаємо:

** Всё в пыли: города и люди.
Над иными – и вовсе смог!
Отчего так себя не любим?
И за что же нас любит Бог?*

** Пятнадцать лет моя молчала муза,
Уснувшая в тени мирских забот...*

** Стучит в окно лучом весенним утро...*

** Тёплым лобзиком апрельского луча
Высекает солнце день весенний...*

** Строчкой рифмованных кружесв
Скоро зима закружит...*

** Декабрьская, пустая тишина
Стоит стеной прозрачных мёртвых звуков...*

** В природе снова передышка, она устала от забот.
А с ней уходит еле слышно ещё один житейский год...*

Я вірю, що така збірка поезій, як у Олени Наумової – подія не містечкового масштабу. Вона (поезія) перетне кордони близького й далекого зарубіжжя, знайде відгомін не тільки у серцях читачів-краян, а й – за межами Херсонщини, бо слово поетеси сильне, бо зросло воно на вірі у Бога; слово- віще, бо несе під серцем віру і надію ; чесне, бо вихоплене із самого життя. Барви її віршів світлі; смуток і туга не ранять душу; ідеї ясні, а помисли чисті. Тож, нехай палає чистим вогнем зірка поезії Олени Наумової, освячена правдою життя. А творити шедеври, справді нелегко...

2006.

ПАМ'ЯТЬ СТУКАЄ В СЕРЦЕ **(про Олесь Гончара)**

21 березня 2009 року Президент України Віктор Ющенко підписав наказ «Про урочисте вшанування 90-річного ювілею з дня народження видатного українського письменника і поета, Героя Праці, лауреата Ленінських і Державних премій СРСР, Державної премії ім. Тараса Шевченка, депутата Верховної Ради багатьох скликань, академіка, колишнього голову НСП України – Олесь Гончара.

Пам'ять про нього стукає в серце і нагадує кожному із нас, що Олесь Терентійович був приречений на подвиг і самопожертву життям і своєю творчістю. Віддаймо належне цій Великій Людині і справжньому сину України, його неубутній світлоносності, щоб були збережені і в наших нащадків «сбори душ», до яких він закликав, аби у кожного пробудилася висока совість, вимогливість до себе і чесність у всьому, яким він був щедро наділений долею.

Пригадую 1963 рік. Я студентка філологічного ХДПІ.

У нас має відбутися зустріч із відомим письменником і депутатом Верховної Ради від Херсонщини – Олесем Гончаром. Актова зала переповнена вщент. До студентства, разом із адміністрацією вузу і викладачами, виходить високочолий, стрункий, у ошатному сірому костюмі, в сорочці в смужечку з гарно припасованою краваткою, Олесь Терентійович...

Дві години задушевного спілкування, розмов про задум творів, їх написання, тематику, проблеми, сюжетні лінії, прожите і пережите у роки Великої Вітчизняної війни, про нещодавно написані і видані твори: романи «Прапорonosці», «Таврія», «Перекоп», зб. оповідань «Південь», повісті «Земля гуде», «Микита Братусь», «Щоб світився вогник» та інші промайнули, як одна мить.

Було жваве обговорення тем і вчинків героїв, їх духовного світу, зачитувалися уривки з творів, відбувався діалог між студентами і автором.

Ми, переважно випускники сільських шкіл, не просто слухали Олесь Терентійовича, а нотували кожне слово, думку, вираз. Вбирали, сказане ним, мов спрагла земля – вологу.

Що ми, повоєнна молодь, знали на той час про цього письменника...

менника? Твори, які вивчалися за шкільною програмою були лише у вчительки. Читали по черзі, переказували прочитане в класі для решти учнів. І раптом така зустріч, така нагода і можливість долучитися серцем до слова Великого Майстра. Ця зустріч залишила незгладиме враження, бо твори приваблювали своєю глибиною і свіжістю. У них розкривалася незрівнянна ідейна, духовна і моральна перевага радянських людей, які виконали для всього людства свою священну визвольну місію, показана краса вірності у коханні, вірності присязі служити Людині, Вітчизні, народу...

Тож, не дивно, що його твори були відзначені державними нагородами, видавалися десятки разів мовами союзних республік і мовами країн світу.

Роман «Таврія» і «Перекоп», починаючи з 1952 року, видавався 21 раз. Це, за визначенням критиків, був справжній степовий епос, де розмаїто і широко оживали картини життя і боротьби трудівників південного степу за визволення із-під ярма визискувачів.

Йшла мова і про роман «Тронка», який пізніше перевидавався вісім разів у республіканських видавництвах, 10 разів вийшов російською мовою, мовами усіх республік і 11-ма мовами світу. «Тронкою» захоплювалися Максим Рильський, Павло Тичина, Козланюк та інші критики і побратими по перу. А ми, студенти, пишалися тим, що Олесь Гончар, і не в одному творі так майстерно і любовно описав нашу Таврію, смаглявий південний край, який, за 20 років депутатства у Верховній Раді, Олесь Терентійович пройшов-проїхав вздовж і впоперек. Серед чабанів і хлібодарів, будівельників і льотчиків, він знаходив праобрази майбутніх книг, вишукував мовні перлини і переносив їх у свої твори.

Незабутні лекції в інституті кандидата філологічних наук Параскевича Павла Кіндратовича, спогади закоханого в кожне слово Майстра поета і прозаїка Миколи Братана, короткі автографи автора мені на згадку, стали пророчими. Я прикипіла до слова Олесь Гончара усім серцем, із захопленням перечитувала кожен твір..., вчилася сама і вчила школярів і студентів бути патріотами своєї землі, отчого дому, рідної мови, красі вірності у коханні і житті.

Потім пішла в життя на «самостійний учительський хліб»,

де 45 років провідною зорею в моєму житті і праці були твори Олеся Гончара, були нові незабутгі зустрічі, нові твори, які вчили жити і виживати, орієнтували на збереження моральних і духовних цінностей...

У 1968 році побачив світ роман «Собор». Пам'ятаю, як доброзичливо він був зустрінутий і критикою, і читачами. Ми звечора записувалися в Будинку книги, щоб придбати його у міцній обкладинці, із рук у руки передавали журнальний варіант.

Відомий український письменник, лауреат національної премії імені Т.Шевченка Олесь Лупій, тоді писав у «Літературній Україні»: *«1968 рік почався із «Собору». Сьогодні в нашій літературі свято. Риштування з будови знято. «Собор» відкрито для всіх! Не одного навчить і виховає він, не одному поверне чистоту помислів і дій, підійме, змусить оберігати собор своєї душі».*

Критики акцентували увагу на тому, що в романі є боротьба проти духовного браконьєрства, пасивності, ратували, як і сам письменник, за збереження природи й людської особистості ...

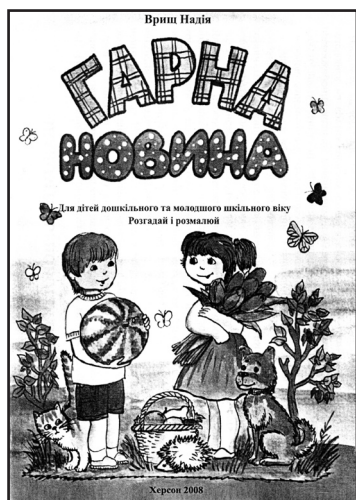
А потім почалося цькування автора, замовчування на довгих двадцять років, і вилучення твору із шкільної програми. З'явилися протилежні негативні статті критиків. Доходило до абсурду: «Я цей твір не читав, але засуджую його». Така гірка історія, така правда нашого життя. Та доля дарувала творам Олеся Гончара безсмерття.

Хочу процитувати думки Миколи Братана – палкого поборника Гончара, із його книги «І краса, і держава»: *«Багато років сплило після того, як геніальний художник слова відійшов у засвіти, ми прочитали три томи його «Щоденників», і постать Олеся Гончара, Митця, Борця, Людини, постала перед нами у всій величі його стражденної і прекрасної долі. Краса України, її державницька, омріяна ним з'ява осяюють весь великий розмаїтий доробок Майстра, що мав у житті за найвище кредо:*

*І остання меженна година
Неминуча, але не страшна.
Знати б тільки, що є Україна,
Знати б тільки, що буде Вона...»*

Вірю в те, що в моєї Україні буде ще світле майбутнє, що здійсниться мрія усіх поборників правди і добра.

ТУТ ЖИВУТЬ МРІЇ І ДИВА *(про дитячу книжку Надії Врищ)*

Її книжка несе позитивну енергію, ауру добра, і вона не може не сподобатися найвибагливішому читачеві – дітям.

Таїсія Щерба

Тримаю в руках нову книжку для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку поетеси з Білозерки Надії Врищ, щойно видану в друкарні «Штрих+».

Дивує все: і чудове оформлення, дизайн – це заслуга видавництва і художниці Тетяни Крючковської, і назва – «Гарна новина», і двомовність віршів-загадок, і яскраві, живі, теплі малюнки, і сторінка-контур для розмальовок за зразком художниці.

Писати для дітей і просто, і відповідально. Малюкам притаманна віра у всілякі дива. Вони постійно щось вигадують та фантазують, на те вони й діти! Але ніколи не вибачать і найменшої фальші.

Самобутня поетеса Надія Врищ кожним словом проникає в дитячу наївність і мрійливість. Своїми віршами-загадками про пори року вона запрошує маленьких читачів у світ природи, вчить їх радіти світосприйняттю доквілля: тюльпанам і коткам, товстопузим кавунам чи прохолодній річці у спекотний день; червоному намисту з калини чи журавлям, які відлітають у вирій; портрету їжачка, білочки, ведмедика, приходу Нового року... Авторка вміло добирає порівняння до зображуваної

тваринки чи птаха, підмічає і передає у чотирьох рядках найсуттєвіші ознаки, звички своїх героїв.

«Гарна новина» – це сорок чотири віршики-загадки українською та стільки ж – російською мовами. Це – старання поетеси поповнити лексичний запас малюків двома такими близькими і спорідненими мовами. Вона спонукає своїх юних читачів до вивчення віршів-загадок, до візуального сприйняття тексту. Це доказ того, що не варто сваритися нам, дорослим, якою мовою треба розмовляти в Україні, в регіонах, зокрема в нашому Таврійському краї, де на день сьогоднішній проживає понад 120 національностей... Переконана, що основної мети авторка досягла: її книжка несе позитивну енергію, ауру добра, і вона не може не сподобатися найвибагливішому читачеві – дітям.

Кожен із її віршів-загадок – це окрема історія з відповідної пори року, зі своїм героєм, власним чарівним світом та особливими законами. Якщо у вас є діти, то з цією книгою ви не просто приємно проведете час – вона (книжка) допоможе у їх вихованні, адже налаштовує малюків на добро, щирість, лагідність, надаючи тим самим поштовх для розвитку індивідуального світогляду.

Ця книжка спроможна дати відповіді нашим маленьким «чомучкам» на нескінченні запитання, повести за собою у правильному напрямку, ще й допоможе бути причетним до мистецтва (розмальовувати контури звірів, тварин, квітів, явищ природи) за зразком художниці.

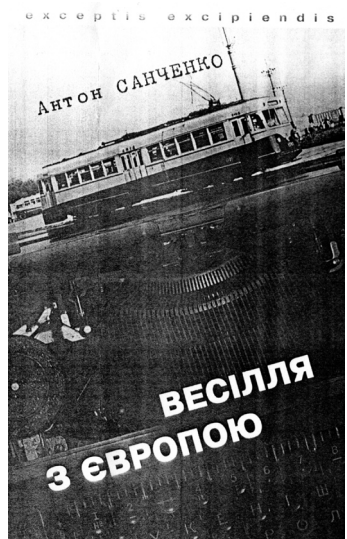
Тож порадіймо разом, що в наш, такий непростий час, ще знаходяться люди, які думають не лише про хліб насущний, а й про наше майбутнє – дітей, занурюють їх у чарівний світ, де живуть мрії і дива, і, нарешті, дають зрозуміти, що диво поруч і все залежить від нас самих!

Газета «Придніпровська зірка», від 05.09.2008 року

РЕАЛІЇ ЖИТТЯ У ТВОРЧОСТІ *(про романи Антона Санченка)*

За визначенням Андрія Бондаря – автор приніс у нашу літературу бажану легкість стилю та вільний сюжет.

22-24 жовтня 2009 року у нашому місті проходила IX Міжрегіональна спеціалізована виставка-ярмарок «Книжковий салон-2009», організатором якої вже вкотре виступає Херсонська Торгово-Промислова Палата України.

Серед ряду цікавих заходів: презентацій книг, літературних читань, години поезії мені хочеться відзначити один і поділитися враженням від неординарної зустрічі з автором книжок Антоном Санченком та обговоренням морської тематики у його книзі «Баркароли».

У конференц-залі зібралися люди, залюблені в море, причетні до моря, пов'язані з морем. Тому й розмова відбувалася невимушеною, задушевною, пізнавальною і повчальною водночас.

Присутні довідалися, що автор, Антон Санченко, народився в Херсоні в 1966 році, у Києві закінчив середню школу. Марив морем і професією моряка з дитинства. У Херсоні 1986 року закінчив морехідне училище рибної промисловості (радіо-технічне відділення). П'ятнадцять років віддав улюбленій справі: працював начальником радіостанцій у Керчі, Херсоні,

Одесі та на закордонних пароплавах. У 2005 році закінчив філологічний факультет Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка.

Його твори (переважно мала проза: оповідання, новели, повісті) друкувалися в різних часописах, газетах і на літературних інтернет-сайтах.

Перша збірка оповідань «Вызывной канал» побачила світ у 2003 році, а книжки «Баркароли» та «Весілля з Європою» – у 2008 році, у видавництві «Факт».

Відразу, після виходу книжки «Баркароли», преса і критики (Вікторія Поліненко, Тетяна Дігай, Мирослава Крат) схвально відгукнулися про неї(книжку), про тематику і реалії життя моряків, які добре знав автор.

Його оповідання – це морські подорожні нотатки, а авторська інтонація надає книзі індивідуального забарвлення. *«Ліричний герой «Баркарол», він же і оповідач, цікавий і дотепний. Він – за визначенням Андрія Бондаря – приніс у нашу літературу бажану легкість стилю та вільний сюжет.»* Основа образності в його оповіданнях – це рух і динаміка. Автор малює словом точно, виразно, пластично і зримо. Усе це дало підстави Андрію Бондарю заявити, що з'явилося в літературі те, чого так гостро бракувало вітчизняному письменству: поява живої та сучасної морської прози. В особі автора він побачив сьогоденного українського Жуль Верна, який не просто пише, а пише добре, майстерно, із тонким гумором, дотепністю, кваліфіковано. Бо знає життя не з чужих розмов, а з власного багаторічного досвіду.

«Баркароли» А. Санченка – це пісні на воді. Тож у цій книжці багато пісень і морів. Лінива літня Адріатика поблизу Венеції й негостинне зимове Чорне море під Новоросійськом; величний Індійський океан і неозора Атлантика...

Вистачає також екзотичних портів, як ось: Вітакхапатнам чи Мапуту, кранів, докерів, портових пивничок і суден. Причому, кожне судно має не тільки написане на борту ім'я, але й

прізвисько, яке гуляє на язиках моряків. Зовсім, як у людей. А люди ж моря вважають слово «романтик» лайкою і співають лише від посвист вітру, коли їх ніхто не почує. Тому, щоб підслухати їхніх пісень, доводиться проблукати у морях половину життя. Але ті пісні того варті.

Дійсно, далекі та довготривалі морські мандрівки, описані автором у восьми оповіданнях, де не просто милуєшся безмежним океаном, незваними краєвидами, містами, державами, фауною і флорою; перенесиш шторми, морську хворобу і випробування, а переконаєшся, що морська праця неймовірно важка і відповідальна. А ще можна збагнути, що у сучасному світі немає нічого нездоланного.

Усі випробування даються кожному по його силі. Проходячи своєрідну перевірку на міцність, кожен може укріпитися в своєму бажанні вийти на новий ступінь розвитку, відкрити для себе щось нове й несподіване.

Друга книжка А. Санченка «Весілля з Європою» (2008, К.). На перший погляд можна «подумати», що це твір про ностальгію за «тими» часами: старенькі київські трамвайчики «тягни-штовхай», вічні автентичні черги, в яких не стояли, а жили; вибрики планової економіки – українсько-радянські та німецько-демократичні реалії та, як годиться, дружба народів укінці. А проте – роман-придибашка А.Санченка насамперед про примирення себе з історією власної країни, що відбувається на тлі розростання генеологічного дерева роду Чуприних. Від російсько-японської війни 1904 року через Першу, Другу, на щастя, не розпочату третю світові війни, і Голодомори 1923 і 1933 років та цілком мирні наші печалі й радощі, які чомусь ніколи не потрапляють до підручників історії, але насправді визначають її хід. І все це з такою теплотою та життєдайною іронією, яка приваблює вже від перших слів автора до своєї друкарської машини «Гей, пішла!»

Мені пощастило мати обидві книжки автора (так любить називати себе Антон Санченко). За декілька вечорів я

не могла відірватися від читання на одному подиху, милуватися його добірною українською мовою, фразеологічними зворотами, мудрими філософськими думками, чудовими описами морських просторів і людських характерів, стосунків. Сама собі задавала питання, у чому секрет його успіху? І дійшла висновку: уся справа в пружині, яка закручена в середині самого автора, вельми обдарованої людини. Якраз вона штовхає його на нову сходинку самовдосконалення, розвитку особистості, дає можливість усвідомлення самого себе, маючи певний життєвий досвід і за взірць – безсмертні авторитети Гомера, Мелвілла, Конрада, Джека Лондона, мандрівного філософа Сковороди, Сент-Екзюпері, Апдайка, Тендюка...

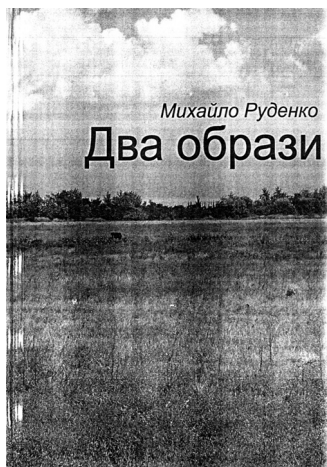
Мені імponує життєве правило моряків: треба зробити все, що в твоїх силах, а далі сподіватися на краще.

Цей вислів є творчим кредо працелюбного автора, Антона Санченка, і нехай буде впевненим, що йому повірять кожен, хто доторкнеться своїм серцем до його слова.

*Газета «Херсонський вісник» №44,
від 5 листопада 2009, с. 13.*

ДОВКІЛЛЯ І ЖИТТЯ СПРИЙМАЄ СЕРЦЕМ... (про Михайла Руденка)

*«...Такі майстри слова гідні
бути членами Національної
спілки письменників України,
а їхні твори варто вивчати
в школах на уроках
літератури...»*

Микола Братан

15 грудня 2009 року в обласній науковій бібліотеці імені Олеся Гончара (салон мистецтва) відбулося справжнє свято – знайомство з книжкою «Два образи» неординарної, багатогранної людини, нашого земляка Михайла Григоровича Руденка. Серед гостей були присутні учні одинадцятого класу ЗОШ №47, учителі української мови та літератури, письменники, шанувальники рідного слова, тележурналісти, солісти ансамблю народної пісні, актори драматичного театру, працівники бібліотеки.

Давно відомо, що вихід у світ кожної нової книжки у такий непростий час – це, дійсно, подія. А якщо книжка написана майстерно, професійно, та до того ж, закоханою у рідне слово і край людиною, – тоді знайомство з нею і автором перетворюється на справжнє свято. Свідками саме такого свята стали усі присутні цього дня.

Ошатно оформлена книжка «Два образи» Миколи Руденка вийшла у місті Харкові, у видавництві «Сучасний друк», редактор – Голобородько Костянтин. Чому саме у Харкові, а не в Херсоні надрукована книжка нашого земляка? Та, мабуть, тому, що її автор, сліпий із повоєнних часів (хлопчаками розбирали міну і втратив зір і два пальці правої руки – прим. Т. Щ.), саме у Харкові здобував вищу музичну освіту, і якраз там (через скільки

років) знайшлися небайдужі люди до трагічної долі обдарованої людини і допомогли видати її.

Книжка невелика за обсягом. Обіймає чотирнадцять новел і оповідань та дві об'ємні поеми, але варта уваги широкої громадськості, освітян, студентської та учнівської молоді.

Тематикою цієї книжки стало саме життя, пережите автором, земляками, близькими та рідними людьми автора, що зафіксувала жива дитяча пам'ять тих далеких довоєнних і повоєнних років. Із любов'ю автора виписане кожне слово: коротко, чітко, на реальній основі – то результат здобутої вищої освіти на філологічному факультеті Київського університету імені Тараса Шевченка та невичерпна народна мудрість (перекази, казки, прислів'я, пісні), які увібрала дитяча душа і увійшла в дорослу свідомість, що як живодайне джерело несе свою цілющу воду у річку-море-океан світосприймання...

Довкілля, життя і стосунки людей у різних життєвих ситуаціях, автор сприймає серцем. А книжка наскрізь пронизана теплими почуттями до рідного краю - Херсонщини, отчого дому, історії України, мови, традицій і пісні, яка ллється із самої душі автора. Усе це випромінює стільки простору і світла, що не кожен зрячий спроможний побачити і передати красу довкілля, запах степу, п'яного евшан-зілля і чебрецю, а чи стиглого пшеничного колосу, заходу сонця, чи стихії Каховського моря.

Ось як описує автор острів Хортицю і яке виховне значення має такий опис для наших дітей:

«Хортиця! Їй би бути Меккою для кожного свідомого українця. На ній би вишколювати українських юнаків, гартуючи їх дух і тіло. Та ба...

І гірка образа, отрутою, поповзла до серця. Перепинив. Знову подивився на клас. Посміхнувся. Господи! Та при чому тут вони? Джерельну воду беруть із криниць, де б'ють ключі! А коли криниці засипані сміттям, замулені, загаджені, звідки ж черпати ту джерельну?! Може, саме ось вони, їхнє покоління, і розчистять криниці, занехаяні їх батьками і дідами...? (Із оповідання «Абзаци дня»).

Або опис степу в оповіданні «П'ятдесят літ тому»:

«Степ. Висока могила, козацька чи скіфська, хто знає. На ній - хлопчик із широко розкритими очима. Перед ним,

на скільки сягає зір, розбурхане пшеничне море. Дужий східний вітер горне розлогі брунатні хвилі. Вони докочуються до могили, обходять її та котяться далі...

Вночі гриміло і лило. А зараз із заходу пливуть і пливуть окремі хмари. Ось пропливла ще одна, і степ знову осяяло сонце. Степ сповнений пахощами євшан - зілля і стиглого колосу, чебрецю і материнок, такими духмяними і такими любимими пахощами, що...

Хлопчик змахнув крильми і полетів проти вітру, упиваючись летом і пахощами степу...».

Автор – Михайло Руденко – скромна людина; розповідаючи про себе, давню особисту трагедію, не обізлився на світ і людей, не пред'являє ніяких пертензій до суспільства, а робить те, що йому під силу у такому стані. Він десятки років керує фольклорним ансамблем «Різдвяна зірка» при товаристві сліпих (УТОС); виступає з народними піснями і колядками; йде охоче зі своїм колективом на зустрічі до юної зміни; несе свою невичерпну енергію, талант, закоханість у пісню і рідну мову, свій теплий задушевний голос і слово - до нас із вами, шановні читачі.

Одну із своїх поем цієї книжки Михайло Григорович закінчує словами: «Гомером, звісно, я не стану»:

*...Не той талант , не ті часи,
Але й співають не перестану,
Любити буду до останку
Пісні чарівної краси».*

Не дивно, що під час обговорення книжки, автор отримав високу оцінку від письменників, і заслуженого діяча мистецтва Миколи Братана, лауреата літературної премії імені Андрія Малишка про те, що такі майстри слова гідні бути членами Національної спілки письменників України, а їхні твори варто вивчати в школах на уроках літератури...

Та не оббиває Михайло Руденко нічий пороги, а творить про людей і для людей; дбає про духовні собори в душах підростаючого покоління, про любов до батька-матері, мови, країни, коріння свого роду і народу.

Тож, дай, БОЖЕ, цій людині міцного здоров'я, наснаги і нових творчих злетів!

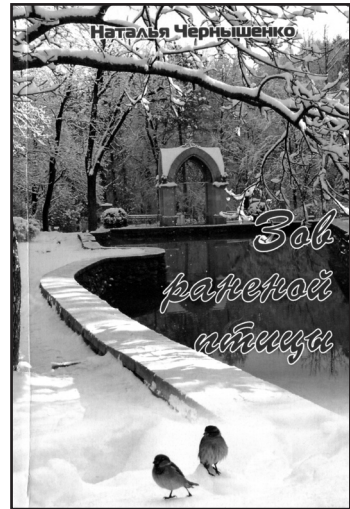
Газета «Херсонський вісник» №1, від 6 січня 2010, с. 13.

С ЧУВСТВОМ ГОРДОСТИ *(о книгах Натальи Чернышенко)*

С чувством гордости держу в руках две новые книжки херсонской самобытной писательницы – прозаика Натальи Чернышенко: повесть «Светская львица», (Херсон, 2009, стр. 210) и роман «Полынь – трава горькая» (Херсон, 2010, 308 стр.). Искренне радуюсь творчеству коллеги по перу. Только за несколько последних лет этой одарённой личности удалось написать десять романов и повестей, не считая малой прозы (в общей сложности, свыше двух тысяч страниц). Как не восторгаться такому творчеству и в такой сложной экономической ситуации в Украине?!

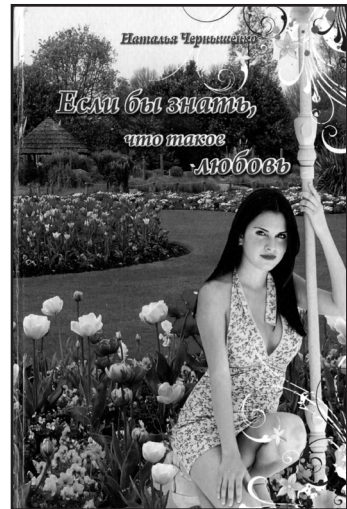
Казалось бы, кто сегодня отважится заниматься творчеством, если у человека не всегда имеются деньги на кусок хлеба. Однако, есть ещё те, кто не хлебом единым живёт! К таким относится и Наталья Чернышенко, которая в первых числах июня текущего года была удостоена областной литературной премии имени Бориса Лавренёва за последние, вышедшие с печати, произведения, романы: «Если бы знать, что такое любовь», «Полынь-трава горькая» и повесть «Светская львица».

Роман «Полынь-трава горькая» и повесть «Светская львица» – за жанром социально-психологические книги, написаны талантливо и остро сюжетно.

«Для прозы нашего автора присущи живая речь персонажей; удачно построенные диалоги, монологи; описание переживаний, внутреннего мира героев; авторские отступления, краткие, но ёмкие пейзажи. Язык грамотный и образный.»

Тайсія Шерба

Главным структурным элементом её произведений, в которых широко охвачены жизненные обстоятельства и ситуации, глубоко раскрывается история формирования характеров многих персонажей, является повествование от первого лица. Для прозы нашего автора присущи живая речь персонажей; удачно построенные диалоги, монологи; описание переживаний, внутреннего мира героев; авторские отступления, краткие, но ёмкие пейзажи. Язык грамотный и образный.

В книгах, со своей яркой и творческой манерой подачи, автор успешно использует народные присказки, поговорки, цитирует «к месту» крылатые выражения или стихи известных украинских поэтов, великих людей прошлого и современности.

Рассказчик, сформированный реалистическим мировоззрением, авторитарный творец условного мира, сам создаёт персонажей, подсказанных жизнью, замыкает их в чёткие рамки своего видения, общепринятых норм, правил и поступков. Сюжеты же её книг, как правило, соответствуют логичному разворачиванию событий и причинно – временной последовательности.

На книгах чувствуется влияние Коллин Маккалоу «Поющие в терновнике», Маргарет Миттчелл «Унесённые ветром», Рошар Нури Гюнтекин «Королёк – птичка певчая»...

Но сколько бы мы сегодня не называли известных в литературе имён, можно с уверенностью сказать, что в современную прозу «ворвалась» талантливая, трудолюбивая и неординарная личность со своим стилем письма и видением современных жизненных проблем, женских судеб. Пишет Наталья Чернышенко свои книги так, как на сердце ложится тот или иной сюжет, тема. В её книгах много жизненных фактов, и чувствуется, что немало вещей, рассуждений героинь, их поступки пропущены через душу автора. Актуальные ситуации вынашивались долго и выписывались скрупулёзно, со знанием дела.

Радует и то, что писательница «не штампует» свои книги в угоду конъюнктуре, бульварщине, смакованию нецензурщины,

секса, тёрпкого натурализма. Всё в её книгах настолько жизненно, что читаются они на одном дыхании. Потому, что несут доброту, любовь, человечность.

Удачно подобраны эпиграфы к каждой книге (кстати, со стихов её дочери – Алины Барнетт), которые потом являются красной нитью всего повествования.

Героиня повести «Светская львица» – Женька по прозвищу с детства «Чумазка», росла задиристой и независимой, гордой и дерзкой по отношению к парням, позже – к мужчинам. В семье, состоящей из трёх поколений одних женщин, не всегда был кусок хлеба; каждая из них выживала в своё время, как могла... Единственной, кто заботился о девчонке, была бабка Лариска (в годы Великой Отечественной войны – радистка-разведчица). Благодаря подруге Маше и её родителям, которые так вовремя переехали в тот же дом, где жила семья Женьки, эта задиристая девчонка окончила школу с золотой медалью, стала журналисткой, а позже – бизнес-леди. Но, вопреки своим принципам и убеждениям, Женька влюбилась в женатого мужчину. Жизнь не баловала её в детстве, юности, во взрослой жизни. Она прошла через многие испытания и стала «светской львицей», но какой ценой? Об этом пусть читатель узнает сам, прочитав книгу Н. Чернышенко. Она того стоит!

Роман «Полынь-трава горькая» – явление примечательное на фоне современной прозы. Писательница словно бы уловила внутреннюю потребность читателя, уставшего от поднадоевшего нравственного неприятия общественных норм (нигилизма) и «вседозволенности», явно истосковавшегося по добрым книгам, где утверждаются высокие моральные ценности: доброта, любовь, дружба, верность, преданность и духовность.

Этот роман – о судьбах простых женщин, их взаимоотношениях в семьях с детьми и мужьями; на работе – между сотрудницами и начальством; между подругами и «доброжелательницами».

Жизненный материал добротен подан, и в этом его притягательная сила. Характеры Кати Ивановой, её подруг Юли, Даши, Шурочки, хозяина продовольственной базы

Николая Владимировича (первой и единственной любви Кати) выписаны чётко и глубоко, правдиво и убедительно.

В романе подняты проблемы сегодняшнего дня: кризис, безработица, увольнение, безденежье; взаимоотношения между нынешними «толстосумами», – хозяевами жизни и простыми тружениками; отношение между детьми и их родителями; и, конечно же, личные драмы каждой героини романа.

Повествование ведется от первого лица, той же Кати. Сюжетные линии переплетаются и помогают раскрытию главной темы. Через весь роман проходит главная мысль: человеческая доброта и солидарность, дружба подруг в самые критические моменты их жизни. А это – самое важное мерило всех ценностей. И всё не ради красного словца подчёркивается в словах, делах и поступках подруг. Это – убеждённость самого автора, что для людей труда взаимовыручка, помощь друг другу являются жизненной необходимостью.

Хочется верить, что книги Н. Чернышенко найдут отклик в сердцах читателей и впишутся яркой страницей в современную литературу не только Таврического края, но и всей Украины.

Газета «Херсонский вестник» за 05.08.2010

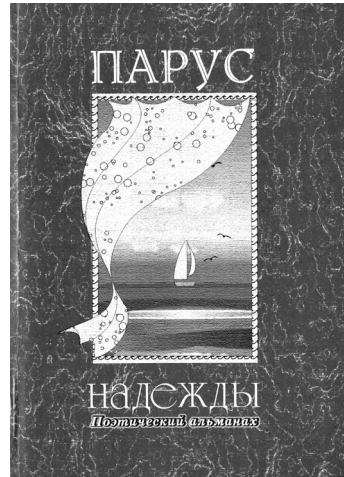

ПОД ПАРУСАМИ НАДЕЖДЫ

В наше непростое время выход в свет любой новой книги – это целое событие, праздник души. А если это сборник – то вдвойне. Недавно в издательстве «Айлант» (Херсон-2010) напечатан вполне солидный поэтический альманах «Парус надежды» литературной студии Херсонского областного Русского культурного центра (руководитель – член союза писателей СССР и Украины, лауреат областной литературной премии им. Кулиша – Пётр Пыталев).

На 370 страницах книги представлены 52 автора («херсонских мекенстрелей», «днепровских соловьев», по определению поэта Н.Братана), которые вынесли на суд читателей свои стихотворения, разнообразные жанрово и тематически. В данном сборнике предоставлена поэзия уже известных поэтов-профессионалов, членов писательских союзов и любителей слова, кто только «становится на крыло», чья жизнь и творчество причастны к Херсону.

Кроме обстоятельного предисловия Николая Ивановича Братана, известного в Украине, ближнем и дальнем зарубежье украинского писателя, поэта, прозаика, драматурга, лауреата литературной премии им. Андрея Малышко, Заслуженного деятеля искусств Украины и послесловия

«В этом сборнике представлена поэзия уже известных поэтов-профессионалов, членов писательских союзов и любителей слова, кто только «становится на крыло», чья жизнь и творчество причастны к Херсону.»

Таїсія Щерба

Пыталева Петра Ивановича, в сборник входят три больших раздела.

Первый представляет имена хорошо известных в Херсоне и области литераторов, членов Национального союза писателей Украины, союза писателей СССР и Межрегионального союза писателей, за плечами у которых по 2-3 и больше авторских сборника:

Николай Касьянов (включён в антологию «Украина. Русская поэзия. XX век»);

Елена Любомская (публиковалась в «Литературной газете», в «Правде», в «Комсомольской правде», в журналах «Юность», «Радуга», «Степ», в Нью-Йоркском сборнике «Нам не дано предугадать...»);

Пётр Пыталев (автор поэтических сборников «Предчувствие», «Дальний свет», «Возраст любви») лауреат литературной премии имени Н.Кулиша;

Леонид Марченко (поэтический сборник «Выбираю любовь», лауреат литературного конкурса им. «Молодой гвардии»);

Анатолий Марущак – дипломант поэтического фестиваля в Киеве.

К ним смело примыкают «новобранцы» в поэзии, но успевшие уже заявить о себе во весь голос.

Людмила Крыжановская (лауреат региональных литературных премий, лауреат международного конкурса поэзии «Серебрянное перо России»);

очень оригинальная молодая поэтесса Юлия Бережко-Каминская, сильный лирический голос которой с философским оттенком, чувствуется в её стихах;

Елена Агаркова, Алина Барнетт из Англии, но корни рода которой связаны со Скадовском Херсонской области, и другие...

Они прошли не только солидную школу жизни, но десятилетиями посещали одно из лучших в Херсоне литературных объединений – литературную гостиную имени Бориса Лавренева Лады Федоровской (известного критика, поэтессы, лауреата литературной премии им. В.Сосюры).

Во втором разделе представлены стихи в авторской редакции. Это Геннадий Батаров, Анатолий Будниченко, Адель Возбранная, Валентина Волкова (член Межрегионального союза писателей Украины, автор 10 неординарных сборников стихов просветительского характера; Николай Довгай; Лариса Дробитько; Елена Купцова; Игорь Продан; Жорж Шандра; Олег Сколибог; Лариса Сычёва; Нина Ясинская; Артур Кенич, Нина Кот; Михаил Кривошей; Владимир Кучеренко; Николай Левченко; Наталья Малая и другие.

Стихи авторов второго раздела не все однозначны и совершенны. Ко многим можно предъявить претензии в том, что они не знают основных требований к стихосложению, пишут по наитию, «як на серце лягло»* (украинское выражение). Да, автор вправе выбирать форму, жанр, вид, мотив. Но он ещё и обязан знать метрическую систему стиха, соблюдать требования к нормативам литературных произведений. И от этого никуда не уйдёшь, если хочешь называться поэтом. Надо уметь отсеивать плевелы от зёрен, а не утверждать: «Я так хочу писать, так и будет!». В большинстве своём, эти люди – одержимые словом, несомненно талантливы, лиричны, искренны, отображают богатый жизненный опыт. Но не всё в их творчестве можно воспринимать однозначно. Многим стоит учиться у более опытных поэтов – классиков, современников родного края творческому мастерству, оттачивать художественное слово, думать о единстве формы и содержания, образности языка, стремиться не к количеству, а к качеству написанного. Уверена, что предоставленные страницы в альманахе для менее опытных в поэзии и более юных по возрасту – это огромный аванс на будущее. Только бы не пропал у них интерес к Слову и самовыражению. А усовершенствоваться в любом деле, в том числе и в поэзии, никогда не поздно. Божья искра плюс ежедневный кропотливый труд приумножат желаемое и возможное.

Третий раздел «Гости студии» предоставлен 22 именами. Хотелось бы отметить среди них яркие известные личности и их творчество.

Александр Брыков – член Межрегионального союза писа-

телей Украины, член Союза журналистов Украины, в активе которого шесть поэтических книг; Анатолий Марущак имеет 5 поэтических сборников.

Также в этом блоке представлены стихи поэтесс Елены Агарковой; Алины Барнетт (живёт в Великобритании); поэта Михаила Брифа (живёт в Нью-Йорке, включён в антологию «Украина. Русская поэзия XXвек.»); Жоржа Шандру, Юрия Моздолевского ...

Их поэзия облагорожена естественным движением мысли, наполнена современной рифмой и ритмами, художественными образами, возвышенными чувствами. У многих мастеров незорно поучиться всем, кто прикоснулся душой к Слову, кто способен уйти от формалистического шукачества. У них видны стальные каркасы стихов; есть судьбы, выстраданные и прожитые, есть мотивы, подсказанные самой жизнью, истина и любовь...

Хочется отметить, что авторы этого альманаха-люди, разные по возрасту, профессиям, образованию. Но их объединяют общие черты. Большинство из них – личности, с яркой внутренней жизнью; их волнуют различные темы дня сегодняшнего и прошлого, пережитого лично и страной; они волнительны и трепетны в интимной и пейзажной лирике; философски рассудительны и мудры в гражданской поэзии; им не безразличны традиция и новаторство; поиск своего голоса и воспевания вечных истин, родного края, отчего порога, материнского, своих истоков.

Благодаря моральной и материальной поддержке руководителя РКЦ – Нины Ефимовны Батаровой, Владимира Анатольевича Демёхина – председателя Херсонского областного совета депутатов, Владимира Яценко – директора областного Дворца культуры молодёжи и другим, небезразличным к слову и духовности людям, альманах напечатан и, среди разного потока вышедших книг за прошлый и начало этого года, успешно «поплыл», под лёгкими парусами надежды в широкий читательский океан... Попутного ветра, «ПАРУСУ НАДЕЖДЫ»!

А это мое поздравление с первым юбилеем:

ПОСВЯТА «ПАРУСУ НАДЕЖДИ»
з нагоди 5-літнього ювілею

*Ви прожили уже 5 літ,
Не так багато в цьому світі,
Але спроможні вдаль летіти
І підніматися в зеніт.*

*Нехай достатньо буде сил
Переживати щемні миті,
Напнуть вітрила у блакиті
І відчувати змахи крил!!!*

*Чи вдень летіти, чи вночі,
Та головне - під « парусами»,
Творити пісню легко з вами
В надійнім, радіснім ключі.*

*Поет, прозаїк, гуморист...
Зумійте крила розпростерти,
Щоб так у вічність увійти
І в слові не втрачати хист!!!*

2010

НА СТОРОЖІ БЕЗСМЕРТНЕ СЛОВО КОБЗАРЯ

Вже стало доброю традицією в Херсонському державному університеті кожного року відзначати Шевченківські свята. 11 березня Українським культурним центром був проведений літературно-мистецький вечір «Свою Україну любіть...» до 195 річниці від дня народження Великого Кобзаря, видатного українського письменника Т.Г.Шевченка. У святі взяли участь: представники Херсонської обласної організації НСПУ: Заслужений діяч мистецтв України М.Братан, голова ХООНСПУ В.Загороднюк, керівник українського центру культури при ХДУ – В.Усатюк, голова обласної організації «Просвіта» О.Олексюк, артист В.Чорношкур, письменниці Т.Щерба та В.Волкова; науковці ХДУ, кандидати філологічних наук: І.Немченко, П.Параскевич; студенти факультету української філології та журналістики: Н.Самойленко, А.Посисаєва, Н.Левченко, І.Корея, Ю.Гайдученко та учасники студентського театру «Студі-Арт» факультету культури і мистецтв (художній керівник, доцент Л.Лимаренко): І.Безсмолий, Д.Гунченко, О.Сімова, К.Кирилова.

Із усім відомого вірша Т.Г.Шевченка «На вічну пам'ять Котляревському», написаного у 1838 році зачинателю нової української літератури:

*Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!*

Ці пророцькі слова «...Будеш батьку панувати...» лунали з уст усіх виступаючих про Нього – нашого пророка, генія – борця за волю й правду для свого багатостраждального народу й України. Присутні згадували життєвий шлях Т.Г.Шевченка від кріпака до володаря у царстві духу, прометеївський титанізм, яким зцементоване кожне слово безсмертної книги «Кобзар», де від початку і до кінця палає вогонь поетових почуттів:

*... Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,*

*Що прокляну святого Бога,
За нею душу погублю...*

Улюблений герой шевченківських поезій – витязь народний, повстанець-гайдамака, козак-запорожець, який виступав оборонником рідного краю, носієм народної правди і честі.

Народний артист України, актор Херсонського Академічного театру ім. М.Куліша В.Чорношкур із високими синівськими почуттями і великою акторською майстерністю прочитав уривки із поеми Шевченка «Гайдамаки» («Гонта в Умані» та «Епілог»). Поети вплітали у вінок Кобзареві свої вірші, присвячені ювіляру, а студенти цитували його правдиву і вогненну поезію - «Кавказ», «Заповіт», «Сон»:

*... У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує,
Той не ситим оком*

*За край світа зазирає -
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину...*

Твори Шевченка і сьогодні звучать актуально. Вчитаймося чи послухаємо рядки із поезій і побачимо, що поетова муза скромна і не криклива, вона сповнена всежиттєвого покликання, заради чого жив і творив поет:

*... Возвеличу
Малих рабів отих німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово!*

Йому боліла доля народу, України. І тому з таким щемом поет написав:

*... Світе тихий, краю милий,
Моя Україна!*

*За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш!...*

Дивувалися синівським почуттям, неостуженим ніякими життєвими негараздами, сповненими духу протесту, бунтарства, віри й надії:

*... Встане правда, встане воля!
І тобі одному
Помоляться всі язики
Во віки і віки...*

Окрасою заходу стали українські народні пісні, що так любив Шевченко, у виконанні жіночого ансамблю «Славутянка» (художній керівник О.Куракіна) та жіночого вокального ансамблю факультету філології та журналістики (художній керівник Г.Гук).

Переконана, що такі заходи з подивом відкриватимуть Шевченкову вражаючу емоційну поезію, яку справляє енергія «Кобзаря» на кожного, хто потрапляє в його силове поле. Недаремно «Кобзар» називають явищем феноменальним, а творця книги, що стала національною святинією українського народу, ставлять серед найславетніших поетів людства.

*...Тобі, Кобзарю, несемо любов,
І квіти ці, і сонце променисте.
За те, що в світі є багато мов,
Ти ж вибрав нашу, нездоланну, чисту!
Як добре, що Ти в нас сьогодні є.
Збулися мрії, батьку наш, Тарасе.
Хай в світі славиться ім'я Твоє!
Хай лине слово, не підвладне часу.*

(із вірша Т.Щерби)

Газета «Університетська панорама» №2, 2009 рік

У СВІТІ ДИТЯЧИХ ФАНТАЗІЙ (про книжку Леоніда Марченка)

Тримаю в руках щойно видану книжку Леоніда Марченка для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку та для діток із обмеженими фізичними можливостями. Щиро радію, що в такий складний і непростий час є небайдужі люди, як громадська організація «ХЕРСОНЦІ» і, безпосередньо, її керівник Альона Іллівна Ротова, які матеріально посприяли виходу цієї книжки; є письменники, які опікуються малятами, пишуть для них і поринають у світ дитячих фантазій; думають про виховання підростаючого покоління; прищеплюють йому, силою слова, любов до природи, фауни і флори, повагу до батьків, поняття про добро і зло, товариськість і підступність у спілкуванні з однолітками.

У цій книжці радує все: чудове оформлення (чорно-білі малюнки до кожної казки, фантазії, замальовки, зроблені вправною рукою художниці Олени Кучерової); прекрасно вибудовані діалоги, зв'язок із народними казками, одухотворена мова, гарна цупка обкладинка – заслуга видавництва «Айлант», де вона була надрукована; а основне – це світ неповторно прекрасних створінь, вигаданих уявою дорослого письменника і перенесених у книжку на рівень сприйняття наймолодшими читачами, щире й безпосереднє спілкування героїв із природою та її мешканцями: (білого ворона Крайта і маленької ворони Керрі, яка

«Книжка автора несе позитивну енергію, ауру добра, і вона допоможе у вихованні дітей, адже налаштовує малюків на добро, щирість, лагідність, надаючи тим самим поштовх для формування особистостей та розвитку індивідуального світогляду і має сподобатися нашим дітям.»

Таїсія Щерба

не могла вимовляти літеру «р»), їхні мандри і пригоди: розмова з Вовком, Півнем, Курми, Конем, Папугою Джо у зоопарку... Маленьких читачів захоплять життєві невдачі звірят і пташок, випробування, що приходять до них як результат досвіду, пізнання світу і його законів.

Писати для наймолодших у царині літератури – справа не з легких. Малюкам притаманна віра у всілякі дива. Вони постійно щось вигадують та фантазують - на те вони й діти!!! Але маленькі читачі ніколи не вибачать авторові ні найменшої фальші. Вони тонко відчують життя навколо себе і щиро приймуть таку (десяту книжку!!!) у творчому доробку Леоніда Марченка для найвимогливіших «чомучок» поряд із серйозною літературою для дорослих.

Знаний на теренах Херсонщини письменник-прозаїк уміло проникає в дитячу наївність і мрійливість, у фантазії і реальні обставини. Автор через дії і вчинки своїх героїв – тварин, казкових істот: Домовика, Діда Мороза, Сріблясту Сніжинку-іграшку, Колобка і Квасольку, Ферта і Шкапа, Білочку та Їжачка, старого шпака Нуса, Гусеницю і Гусенятка, учителя жабок Квакера Жабовича, Павука, Божу Корівку, Метелика, ворона Карпушу вчить малят добру і вмінню радіти світосприйняттю довкілля. Автор уміло добирає порівняння до зображуваної картинки природи, явища чи вчинків персонажів тваринок, пташок, підмічає і передає у невеликих за об'ємом замальовках, історіях найсуттєвіші ознаки, їх звички.

Книжки Леоніда Марченка для дітей світлі і теплі. Вони поповнюють лексичний запас малюків, вчать добру. Вони спонукають наймолодших читачів до вивчення мови, візуального сприйняття тексту. Це – доказ того, що не варто сваритися нам, дорослим, якою мовою треба розмовляти в Україні, в регіонах, осібно – в нашому Таврійському краї, де на день сьогоднішній проживає понад 120 народностей і національностей.

Переконана, що основної мети автор досяг: його книжка несе позитивну енергію, ауру добра, і вона допоможе у вихованні дітей, адже налаштовує малюків на добро, щирість, лагідність, надаючи тим самим поштовх для формування особистостей та розвитку індивідуального світогляду і має сподобатися нашим дітям.

Газета «Херсонський вісник» №21, від 27.05.2010 р.

ЖИЗНЬ НЕ ЗАМИКАЕТСЯ В СЕБЕ

Согласно убеждению Льва Толстого, жизнь Личности не замыкается в себе, обретая смысл в жизни других людей...

Сегодняшняя наша жизнь наполнена суетой сует, проходит иногда неинтересно и неразумно, лицемерно и несправедливо, пошло и безнадежно. Богатые – алчны и хитры, подлы и бессовестны; народ – унижен, обманут и обворован. В обществе царит неверие всем и всему. Видишь не только грустные глаза одиноких стариков, инвалидов, но и – пустые взгляды молодых людей, у которых нет работы, не за что учиться, получать профессию, жить красиво и полезно для семьи, общества, страны, в конце концов...

И вдруг, среди этих политических, экономических и просто житейских неурядиц, блеснёт светлый и тёплый лучик душевности, тонкого вкуса, многогранности таланта. И ты, окунувшись в такую атмосферу, почувствуешь, что не всё в этом мире потеряно. Появляется надежда. Понимаешь, что не надо замыкаться в себе, а нужно идти к людям с тем, что ты умеешь делать сам, о чём думаешь, что можешь сказать другим, что хотел бы услышать от них.

Таким вот неординарным событием в моей жизни стала презентация коллективного сборника стихов на немецком языке и в русском переводе с арифметическим названием «10 x 10 = 100», которое произошло 16 августа в краеведческом отделе Херсонской областной универсальной научной библиотеки имени Олеся Гончара.

На презентацию собралась интеллигентная публика: знатоки и любители красивой и духовной музыки, изысканного художественного слова, члены литературного независимого объединения «Ключ», которое возникло на рубеже 80-90-х годов XX века; фотоклуба «Свежий взгляд»; барды; художники-профессионалы и любители; студенты, педагоги.

Встречу содружества творческих людей открыл Юрий Топунов – поэт, бард, один из создателей объединения «Ключ», с которым неразрывно связано его творчество. Данный проект придумали Юрий Топунов, Николай Кошелюк, Олег Ивченко и другие.

Вниманию слушателей была предоставлена коллективная книга «10x10=100», (издана в Германии) десяти немецко говорящих авторов с разных стран (Германии, Австрии, Израиля): Boris Brink, Moshe Sala Chazara, Orit Cazara, Thom DeliBen, Slov ant Gali, Monika Kafka, Bernard Lierheimer, Michael Luttkе, Elsa Rieger, Heinz Kurt Rintelen. Каждый из них в десяти стихотворениях написал о знаковых событиях в судьбах близких и родных людей, в стране - за определённое десятилетие прошлого века. Изюминкой на этом мероприятии было то, что свои стихи читал на немецком языке один из авторов сборника – Бернхард Лиерхаймер, а перевод, объяснение малоизвестных фактов, имен, событий, упомянутых в стихах, делала его супруга, наша землячка Ирина Лиерхаймер – Топунова. Она же и сделала иллюстрации к этой книге, а фоторепродукции этих картин украшали зал, которые потом были подарены вместе с книгами, краеведческому отделу библиотеки. Украшением вечера были песни, исполненные бардами под гитару на слова Юрия Топунова «Пути неисповедимые», «Реки времени», «Неоплатные счета» и другие.

Все присутствующие чувствовали гармонию поэзии, музыки, живописи, тёплого общения. И всё это переполняло нас чувством безмерной благодарности создателям такого ненавязчивого, неординарного события.

НЕСУЩАЯ ЛЮБОВЬ И КРАСОТУ (о Татьяне Крючковой)

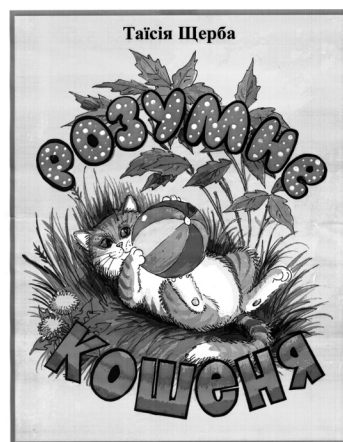
Удивительно обаятельный человек – Татьяна Крючковская. В ней сочетаются многогранность душевных и творческих качеств. Она – мама четверых детей, самобытный художник, умелый и опытный преподаватель, тонкий знаток детской психологии. Ей подвластны слово и бумага, кисть и карандаш, музыка и песня, все сложности быта и жизни. Она умеет радоваться первому слову малыша и весеннему дуновению ветра, распускающейся почке на дереве и прорастающему зернышку, солнечному лучику на щеке и теплomu дождю, опавшей листве и снежинке на руке.

Свято верит в то, что мир спасет красота, и умеет творить ее своими руками.

Татьяна – прекрасный иллюстратор детских книг многих херсонских поэтов. Ее рисунки к стихам Николая Братана, Василия Жураковского, Леонида Марченко, Екатерины Демидовой, Татьяны Коломоец, Валентины Нижеголенко, Георгия Крюкова, Егора Борзенка, Анатолия Щербины, Надежды Врыщ, к моим книгам «Розумне кошеня» и «Весела мозаїка» – правдивые, эстетические, проникновенные, добрые. Они завораживают, захватывают внимание ребят, воспитывают любовь к окружающему миру, к фауне и флоре. Тандем поэта и художника, отражение

Ілюстрації до книжок, зроблені художником Тетяною Крючківською.

слова в изображении сливаются воедино с одной целью – донести красоту к сердцу каждого ребенка и научить его видеть эту красоту в повседневной жизни, расти чутким и добрым к родителям, природе и земле, на которой он живет.

Мною написаны десятки литературных портретов о лучших людях нашего края: музыкантах и художниках, научных работниках, врачах и тружениках села, профессиональных писателях и поэтах-аматорах.

И каждый раз я открывала для себя и для вас, уважаемый читатель, новые имена, неограниченные возможности наших современников-земляков. Через их причастность к слову, музыке, песне, хлебу, земле, к искусству, науке раскрываются внутреннее богатство личности, духовные и моральные ценности, характер и поступок человека.

Среди этих людей достойное место, по праву, принадлежит и Татьяне Крючковой.

Мы должны гордиться, что среди нас есть такие неординарные талантливые личности. Ее любовь к слову, краске, красоте, духовности, человеку, моральным приоритетам – безгранична.

Газета «Херсонський вісник» №49, від 4.12.2008 року

БЕЗЦІННА СПРАВА «СЛАЖ»

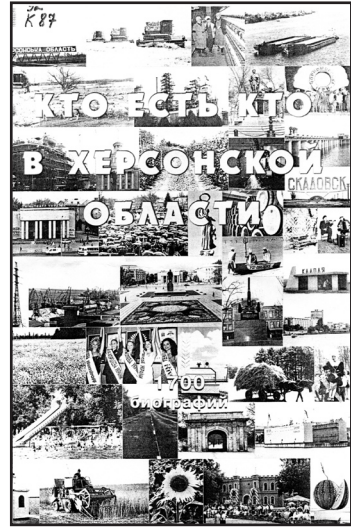
У 2002-2003 роках, в рамках міжнародного проекту «Библиотека Издательского Дома «СЛАЖ», в серії «Справочные издания», за редакцією Сергія Сухопарова, побачили світ два колекційних біографічних довідника «Кто есть кто в Херсоне». Це нове і рідкісне видання обіймало понад 1000 біографій та імен найбільш впливових і відомих людей нашого обласного центру.

Концепція і задум редактора такого роду видань повторює загальносвітову традицію, яка бере початок від першого рейтингового довідника «Who's Who in the World» (а він з'явився на світ ще в 1899 році, в США).

Неважко помітити, що тим самим закладалася принципово нова безцінна справа: видання щорічного рейтингового біографічного довідника.

Та ось пройшло зовсім небагато часу, і ми тримаємо в руках новий довідник у ошатній глянцевої обкладинці, солідного формату і об'єму – «Кто есть кто в Херсонской области».

Приємно радієш творчому задуму небайдужої до свого краю людини, десяткам добровільних помічників її у доборі матеріалів, які внесли свій посильний вклад у те, аби проект став реальністю. Це обумовлено і масштабами задуманого видання (адже місто, навіть велике, ніяк не можна порівняти з областю), і технічними можливостями отримання,

Беззаперечно, можна стверджувати, що ця книга, щойно побачивши світ, уже стала історією і відправилася у безмежність...

Тайсія Щерба

систематизації та обробки інформації.

Тож попередні випуски довідників стали хорошим підґрунтям для випуску нової книжки.

У 18 районах нашого Таврійського краю проживає немало талановитих, часом видатних людей, якими мають пишатися не лише нинішні мешканці міста й області, а й майбутні покоління, бо то – значний інтелектуальний і кадровий потенціал нашого краю.

Беззаперечно, можна стверджувати, що ця книга, щойно побачивши світ, уже стала історією і відправилася у безмежність...

За скупими рядками фактів, цифр, дат, подій у житті 1718 славетних імен оживає цілий літопис нашого краю, співвітчизників, які презентують Херсонщину і епоху сьогодення, хто, завдяки своїй праці і таланту, відіграє далеко не останню роль на теренах своєї малої вітчизни.

Часом у довіднику названі імена нібито звичайних людей, відсутні фото. Але вони вихоплені із нашого сьогодення і вже завтра стануть історичними знаками епохи, свідченням-документом великої громадянської ваги. Вони несуть у собі те, чого не можна забувати, адже пам'ять вічно жива...

У коротких біографіях подаються дати та місце народження славних людей краю, вказуються місця навчання і праці, ріст у кар'єрі, наукові й почесні звання, державні нагороди. До біографій додаються 1088 кольорових і чорно-білих фото, вказуються теми кандидатських і докторських дисертацій, перераховується велика кількість книжок і інших видань митців слова, електронних адрес і сайтів тих, хто чогось досяг у житті і ладен щиро поділитися своїми здобутками з іншими.

Це робить довідник ще більш цікавим, інформативнішим.

Варто зазначити появу в значній частині біографій визначеного життєвого кредо, яке додає додаткову цінність і кожній особистості, і книзі в цілому.

Як правило, за кожною такою фразою - напружена думка, спроба осмислити буття, бажання дати визначення дню вчорашньому чи сьогоденню, а то і – всьому пережитому у житті.

А одне із кращих кредо, на наш погляд, зумів виразити

знаний херсонський колекціонер В.А.Бистров. Він передав його віршами англійського письменника Д.Р.Кіплінга у перекладі С.Я.Маршака. У ньому чітко сконцентровано те, що, напевно, думає і відчуває кожен із нас, намагаючись осмислити сенс власного життя і своє місце і ньому. Ось ці хвилюючі рядки:

*О, если ты спокоен, не растерян,
Когда теряют головы вокруг,
И если ты себе остался верен,
Когда в тебя не верит лучший друг,
И если ждать умеешь без волненья,
Не станешь ложью отвечать на ложь,
Не будешь злобен, став для всех мишенью,
Но и святым себя не назовешь, –
И если ты своей владеешь страстью,
А не тобою властвует она,
И будешь тверд в удаче и в несчастье,
Которым, в сущности, цена одна,
И если ты готов к тому, что слово
Твое в ловушку превращает плут,
И, потерпев крушенье, можешь снова –
Без прежних сил - возобновить свой труд, –
И если ты способен все, что стало
Тебе привычным, выложить на стол,
Все проиграть и вновь начать сначала,
Не пожалев о том, что приобрел,
И если можешь сердце, нервы, жилы
Так завести, чтобы вперед нестись,
Когда с годами изменяют силы,
И только воля говорит: «Держись!» -
И если можешь быть в толпе собою,
При короле с народом связь хранить
И, уважая мнение любое,
Главы перед молвою не клонить,
И если будешь мерить расстоянье
Секундами, пускаясь в дальний бег,
Земля - твое, мой мальчик, достоянье
И более того, ты - человек!..*

Це видання – плід творчої, непересічної і небайдужої людини до нашої духовності...

За Біблією сказано: «Спочатку було Слово...».

Вважаю, що слово-факт, відомості про наших краян, неординарних людей відіграє неоціненну роль у вихованні підростаючого покоління, у прищепленні юним почуття любові і гордості до рідної землі, її святинь, у закладенні в душах дітей і онуків того світогляду, який допоможе їм вистояти в нелегкі часи навали бездуховності та примножити надбання тих, про кого йде мова у довіднику.

Для всього цього потрібний дуже великий духовний потенціал. І він у нас є. Є у наших прекрасних людях, у нашій багатій історії, яку творять наші сучасники своєю сподвижницькою працею. Як своєрідним відображенням крони дерев є приховане від людського ока коріння, так усьому матеріальному відповідає духовна аура. І хоча вона здається такою ілюзорною, але без неї, як без мрії, «не родить жито, вода не шумить і пісня не дзвенить».

Переконана, що ця книжка-довідник зігріє добром серця, які ніколи не прохолонуть, нестимуть у світ ту животворну любов, яка возвеличує душі, підіймає на подвиги, надає смисл нашому життю.

Видання задовольнить потребу школярів і студентів, науковців і всіх, хто не байдужий до свого роду-народу, свого краю, а суспільство – в становленні та розвитку творчих, діяльних, обдарованих громадян, оновленні національної свідомості, збереженні духовності, збагаченні та розвитку інтелектуального потенціалу нації.

Авторові-укладачеві хочеться побажати невичерпної творчої наснаги і нових книжок, бо вже закладений підмурівок добрій справі!

Херсон. 2005.

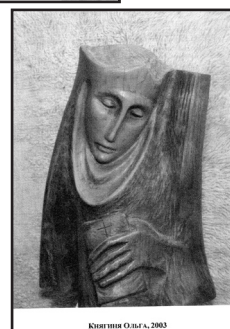
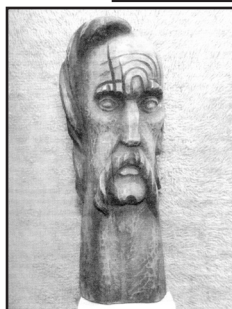
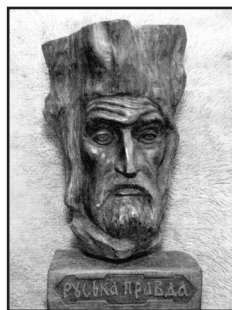
КРАСА. ЛЮБОВ. ПРАВДА.
*(про скульптора Івана Мердака у
книзі Петра Сороки)*

Тримаю в руках монографічне дослідження професора, письменника, літературознавця Петра Івановича Сороки «Дух і форма, або Іван Мердак». Небуденною подією в літературному і мистецькому житті України можна назвати вихід у світ цієї книжки. Унікальне видання містить дослідження, роздуми, аналіз творчого доробку не менш унікального майстра пензля і різця – самобутньої і непересічної постаті на теренах високого по духу і формі мистецтва – Івана Мердака.

Із творчістю Петра Івановича Сороки мені довелося познайомитися заочно, коли писала літературний портрет Яра Славутича. Його дослідження, рецензії, статті, монографії відзначаються особливою оригінальністю, глибоким аналізом досліджуваних творів, багатством стилістичних засобів, бережним ставленням до українського слова.

І ось маємо нове дослідження, яке стосується високого мистецтва, наскрізь просякненого любов'ю до історії свого краю і народу, традицій і родового коріння. Самобутній доробок Івана Мердака – скульптора і художника-філософа з оригінальним стилем, незрадливим смаком, належить до вагомих з'яв в Україні сьогодення.

Скульптура – мистецтво, що обходиться без слів, але покликане збуджу-

вати думку і почуття. Улюблений матеріал для творів митця Івана Мердака – дерево.

У полі зору дослідника – скульптурні цикли: «Наші предки», «Київська Русь», «Просвітителі», «Літературні постаті». У окремий цикл виділяються скульптурні роботи Майстра, присвячені літературним героям. Це «Захар Беркут», «Тарас Бульба», «Лісова пісня», «Мавка», «Той, що в скалі сидить»; «Той, що греблю рве», «Лісовик», «Мамай», «Подоланочка», за шевченківським твором «Тополя» однойменна скульптура. Осібне місце посідають скульптури «Філософ», «Спаситель», «Мати»... Роботи Мердака змушують співпереживати, бо Майстер любить людей, природу, красу, спроможний передати її високий дух, силу і велич.

Петро Сорока відзначає, що спілкування з Мердаком нашоє на небуденні роздуми не тільки про роль мистецтва, психологію творчості, формування людської душі, а й формування людської зовнішності. Митець різьбить не лише дерево – різьбить власне обличчя: якої одухотвореності, виразної краси і сили набуває воно з роками, як засвічується в ньому душа! З любов'ю і знанням справи розповідає автор (П.Сорока) про працьовитість скульптора і художника, нашого сучасника, ім'я якого відоме не лише на теренах України, а й у далекому зарубіжжі.

Іван Мердак мав персональні виставки в Тернополі, Івано-Франківську, Львові, у Польщі, Німеччині, а в 2003 році – у Херсоні. Твори митця знаходяться у Тернопільському краєзнавчому музеї, Кременецькому музеї Юліуша Словацького, в Івано-Франківську, Переяслав-Хмельницькому, Києві, а також у Польщі, Канаді, Словаччині, Німеччині, США, Австралії, в колекціях багатьох приватних осіб.

Можна тільки порадіти за тих, хто живе і спілкується з Митцем, хто торкається серцем до високого мистецтва. А дорогу до цієї любові, краси і правди прокладає книга Петра Сороки – «Дух і форма, або Іван Мердак».

P.S. У травні 2007 року перестало битися серце Івана Мердака – великого заслуженого майстра народної творчості.

Газета «Наддніпрянська правда» №54, від 15.07.2005 р.

«УКРАЇНСЬКІ РОЗМОВИ»

На Заході поетична творчість і педагогічна діяльність Яра Славутича відзначені кількома преміями і нагородами, серед яких найпрестижніша І премія Українського літературного фонду імені Івана Франка за книжку «Живі смолоскипи» (1983). Українська Могілянсько-Мазепинська Академія Наук присвоїла йому звання українського поета – лауреата на чужині. Відзначений Яр Славутич ще й золотою Шевченківською медаллю за викладання української мови і літератури та видання відповідного підручника.

На початку нового навчального року я отримала в подарунок від Яра Славутича 10 книг, 5-ти томне видання його творів, два збірники критичних статей, упорядкованих Анатолієм Кратом та Віктором Чабаненком із нагоди 80-річчя Яра Славутича; літературний портрет, автором якого є К.П. Волинський, книжку «Українські розмови», укладені самим письменником.

Безперечно, це безцінний подарунок для мене, як учителя і як щирої шанувальниці творчості Яра Славутича. Мій обов'язок - донести до дитячих сердець його палку любов до українського Слова, незаангажовані почуття до свого народу, до Херсонщини, яку поет уважає своєю Батьківщиною; її безмежних степів, роботящих людей і нездоланну віру в краще життя суверенної, незалежної України.

Детально хочу зупинитися на книзі «Українські розмови». Це розроблені для учнів і вчителів 30 уроків і передані Яром Славутичем для використання в загальноосвітніх школах із метою збагачення лексичного запасу учнів. У цій книжці зібрані зразки народної педагогіки, які ми легко простежуємо в усіх творах митця. Це той наріжний камінь, який хвилює автора, вчителя, справжнього сина України.

Завдання посібника «Українські розмови» – дати зразки щоденної мови, якою користуємося в різних ситуаціях, зокрема, в розмовах на побутові теми. Питальні речення застосовано для того, щоб активізувати мовленєву можливість учнів.

Першу частину посібника розраховано на учнів початкових класів. Другу частину призначено для учнів середніх та старших класів. Свідомо повторюються завдання з перших двох частин для закріплення раніше вивченої теми.

Користуватися цим посібником можуть із успіхом і дорослі різного віку, які бажають навчитися нормативної мови у побутовому спілкуванні. Отже, посібник «Українські розмови» дає можливість для самоосвіти, зокрема, у тих регіонах України, де є російськомовне оточення.

В «Українських розмовах» умовно можна виділити такі теми: побут (сім'я, родина, сніданок, обід, вечеря); навчання (клас, друзі, уроки, книжки, предмети); відпочинок на природі (влітку, взимку, в місті, в селі); місце проживання, географія України, Канади; Київ – серце України, міста України; українська народна творчість (загадки, прислів'я, вірші, літературні і народні казки); ВУЗи (студенти, викладачі); поселенці-українці в Канаді; перші словники; прийняття Християнства у Київській Русі; голодомор 1932-1933 років.

Усі ці теми сприяють збагаченню лексичного запасу слів учнів, культури мовлення, володінню мовними нормами (вимовою, наголосом, граматиною, стилістикою), а також умінню користуватися виражальними засобами мови у спілкуванні.

Гадаю, що ця книга знадобиться у будь-якому віці. І важливо, щоб учні навчилися говорити й писати не тільки грамотно, а й змістовно, правильно, влучно, яскраво і переконливо. Виробляючи культуру мовлення, ми сприяємо загальній культурі людини. Кожному носієві тієї чи іншої мови треба любити рідну мову, формувати мовно-національну самосвідомість, вчитися слухати й сприймати слово. «Українські розмови» - книга, написана справжнім педагогом і пронизана думками з питань освіти і виховання дітей, і на мій погляд, актуальна сьогодні, коли воскресає українознавство, зокрема – народна педагогіка. Написана реалістично з використанням рідного фольклору, з популяризацією народних поглядів на виховання у дітей духовності, культури, історичної пам'яті.

До речі, тексти цієї книги педагоги можуть пропонувати учням для перекладу на англійську, німецьку, іспанську та інші мови. Таким чином учні одночасно набуватимуть практичних навичок із перекладу та аудіювання і поглиблюватимуть знання з української мови.

Доторкнімося до дивосвіту Яра Славутича - і ми, хоч на краплиночку, будемо кращими.

Газета «Джерела», від 10.12.1999 року

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ЗЛИТІ ВОЄДИНО... *(незабутня зустріч із Дмитром Білоусом)*

Нещодавно у приміщенні літературної вітальні обласної наукової бібліотеки імені Олеся Гончара відбулася тепла і незабутня зустріч із лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка, премій імені Лесі Українки та імені Максима Рильського, справжнім подвижником дитячої книжки – Дмитром Григоровичем Білоусом. Письменнику йде 81 рік, але він любить спілкуватися зі школярами, студентами, педагогами. Його ім'я добре знане не тільки в Україні. Він і сьогодні продовжує плідно і невтомно працювати як письменник, літературознавець, фольклорист, перекладач.

У 1993 році у видавництві «Веселка» Києва з'явилася нова книжка поезій, гуморесок, загадок, шарад Дмитра Білоуса – «Диво калинове»/«Чари барвінкові». То була ціла подія у літературному світі і щирий дарунок педагогам та вихованцям. Володимир Забаштанський, відомий сучасний письменник із нагоди виходу книжки писав так: *«Щоб написати такі поетичні книжки, автор має глибоко знати характер свого народу, його історію, культуру, побут, педагогіку, мову, тобто в одній особі треба бути і поетом, і вченим-мовознавцем, народознавцем, фольклористом, істориком, філософом, педагогом».*

На щастя, усе це є у Дмитра Білоуса. Його поезії легко і охоче читаються і дорослими, і дітьми. Вони прості і довершені за формою, часто дотепні, з іскрами народного гумору, сатири, сарказму. Дмитро Білоус у цих книжках розкрився новими гранями свого таланту:

*Як прислів'я чудове,
йде від роду до роду,
що народ – зодчий мови,
мова – зодчий народу.*

РІДНЕ СЛОВО

*Ти постаєш в ясній обнові,
як пісня, линеш, рідне слово.
Ти наше диво калинове,
кохана материнська мово!*

*Несеш барвінь гарячу, яру
в небесну синь пташиним зграям
і, спивши там від сонця жару,
зеленим дихаєш розмаєм.*

*Плекаймо в серці кожне гроно,
прозоре диво калинове.
Хай квітне, пломенить червоно
в сім'ї великій, вольній, новій.*

Звідки у Дмитра Григоровича той хист, любов і знання мови, іскрометне слівце чи мудра думка і духовна енергія, яка накопичується у мільйонах дитячих душ завдяки його книжкам? На зустрічі митець слова сам сказав, що до книжок «Диво калинове»/«Чари барвінкові» він ішов усе життя.

Його книжки розповідають про дивовижну і незвичайну біографію простого хлопчика із Сумщини, який пішов у широкий дивосвіт і сам збагатив цей світ своїм «дивом калиновим, чаром барвінковим».

Від діда-бондаря, від простих односельчан, від безсмертного Кобзаря і віршів Пушкіна, невмирущої народної пісні, дитячої спостережливості, безпосередності, від мудрого батька, який мав лише три класи церковнопарафіяльної школи, але закоханий був у слово, багато читав і сам писав, мабуть, і струменить те джерело високої духовності, яке ми зустрічаємо у творах Дмитра Білоуса.

На зустрічі була представлена нова книжка митця «За Україну молюся» (К., «Веселка»-2000). Вона є ніби третьою частиною триптиху:

*...Свята земля, ти вічно з нами,
ти рідна дочкам і синам,
Де вперше промовляєм: «Мамо!»,
де вперше сонце світить нам.*

Цю книжку Дмитро Білоус створив з єдиною метою, щоб не забувалася традиція рідного українського християнства не з книжок вчитаного, а перейнятого з молоком матері, з її молитвенного слова. Його називають унікальним явищем у сучасній

українській літературі, бо його життя і творчість ідуть не двома різними, навіть не, паралельними дорогами, а злиті воедино. Він народився у сім'ї, де було одинадцять дітей, - і одинадцять образів добре знаних із дитинства людей стоять у нього перед очима, раз-по-раз визирають із його поезій. Він молиться за своїх рідних і близьких, за Україну.

ЗА УКРАЇНУ МОЛЮСЯ

*За соборну вільну Україну
аз молюся. Боже мій, до Тебе:
- Україну, мову солов'їну,
край пшеничний під блакитним небом,
ріки збережи й сади веселі,
ароматами медів залиті,
їх дари солодкі, соковиті;
ниспошли нам злагоди в оселі,
у Твоїй руці - Твої ми діти;
миру, ласки дай містам і селам,
огради од фарисейства й злоби;
лихо одверни, тяжкі хвороби,
юрби заздрих, нищих та облесних;
сподоби розквітнуть на просторах,
яко на земних, так і небесних.*

Його врятували від голоду в тридцятих роках у дитячій трудовій Комуні, де вихователем був Антон Макаренко. І, може, від Макаренка в поета з'явився потяг до педагогіки, «духовна доріжка» у сюжетних поезіях про школярів. Та й те, що він першим із сучасних українських письменників одногосно обраний почесним академіком Академії педагогічних наук України, багато про що говорить.

Через кожне мовлене слово він іде до дітей і дорослого читача з добром і ласкою. Своєю добіркою віршів «За Україну молюся» Дмитро Білоус виховує любов і повагу до рідної мови, народних свят, звичаїв, обрядів, як частини нашої народної культури - невичерпної скарбниці мудрості.

Газета «Поле» № 34 - 2001р.

**ТРАВИ Й КВІТИ РАНКОМ ГУБЛЯТЬ РОСИ.
А МОЖЕ, ТО ПЛАЧУТЬ ВОНИ, ЯК ЛЮДИ...
(До 60-річчя початку Великої Вітчизняної війни)**

Фото Віктора Цюзя

Солдатські вдови с.Первомаївки

Пишу ці рядки на світанні. Не спиться мені в ці дні. Багато про них говорять по радіо, телебаченню: 60 років тому починалася війна... Коли бачу, як на цій біді, горі влаштовують якісь мітинги, зібрання – серце зупиняється.

Це має бути день, сповнений тихої печалі, а не бравурного галасу. Адже перш, ніж прийшла Перемога, мільйони людей принесли на вітвар свободи найдорожче – життя.

Згадую про свого батька – Гладуненка Миколу Яковича. Лину пам'яттю у минуле - думою про таких, як мій тато, хто віддав своє життя за Батьківщину, за нас.

...Уже в перші години війни горіли землі України. У згарища та руїни було перетворено 714 міст, 28 тисяч сіл. 22 нескінченно довгі місяці, 1418 днів і ночей тривала битва за її

визволення, за наше життя.

Кожен день тоді був, мов рік. Навіть більше - як століття. Все витримали. Бо вели війну праведну, вітчизняну. Відстоювали право на свободу своєї землі. Право на життя.

Вистояли. Відстояли. Перемогли. Та якою дорогою ціною. За останньою статистикою (та чи справді за останньою?!) загинув кожен шостий громадянин України. Хто візьметься підраховувати, скільки б вони могли зробити добра, скільки б зазнали радості, якої їм не дісталось.

Мій тато звільняв Україну у складі II Українського фронту; загинув у Яссо-Кишинівській битві при визволенні міста Плоп-Штубей 24 квітня 1944 року.

Мені тоді був один рік. Я так і не встигла сказати те заповітне слово «тато».

А скільком із нас, дітям війни, в голодні й холодні повоєнні роки це слово здавалося тоді сильнішим над усе: от коли б був живим тато...

Плинуть, летять роки, мов журавлині ключі. Та скільки б їх не минуло, не зітруться в нашій пам'яті світлі імена тих, хто затулив собою, навіки впавши, нашу землю, хто захистив нас, наших матерів...

Утім, подвиг наших матерів у тій страшній війні був не меншим.

Біографії солдатських вдів написані на їхніх обличчях – глибокими зморшками. Життя поорало, а скородити ніколи було. Там і про горе, і про труднощі – все сказано. Може, тому, що труднощі і лиха не запам'ятовуються, а зарубцьовуються. Ось так мусили зарубцьовувати свій біль і горе, обірвану надію і любов й наші матері. Замінивши чоловіків, самовіддано трудилися на колгоспних ланах і фермах, годували фронтовиків, рятували поранених, ростили дітей і хліб...

...Біжать літа, як швидкоплинні ріки, як незагнuzдані коні. Летять і мчать у вічність. Як старі тополі восени, залишалися наші мами сильними, стійкими, зовні незмінними і в глибокій жіночій печалі, і в тихій материнській радості за нас – дітей, онуків.

Ото, коли пишу ці рядки, згадую чого варті наша свобода, наш мир. В уяві спливають три кольори, що символізують пе-

ремогу в тій жорстокій війні. Я – вчителька, філолог, то так це уявила: перший колір – червоний. То кров, якою политий кожен клаптик нашої землі. Другий – то колір розквітлого саду, як найсвітліші сни солдатські. Третій – то колір вдовиних хусток. Якби їх раптом зірвало вітром із сивих голів наших матерів, закрили б вони усе небо, мов чорні птахи неперебутнього горя.

...Нашу Первомаївку часто ще називали гіркими словами – селом солдатських вдов. Про кожну з них можна розповідати довго-довго. І була б то бентежна повість про невмируще кохання, жіночу вірність, мужність, відданість материнському обов'язку. Це вони, наші Насті і Ганни, Марії і Катрі в грізному 41-му проводжали своїх чоловіків далеко за село, обіцяли берегти дітей і чекати їх із перемогою.

Але похоронки прийшли раніше довгожданої перемоги. Тепер імена наших батьків золотими літерами вписані в «Книгу вічної слави» села Первомаївки. Вкарбовані вони й на мармурових плитах, що встановлені на символічній братській могилі, над якою височить пам'ятник молодого солдата (моя мама роками доводила своїм подругам, що солдат – викапаний її Микола).

Мого батька відібрала війна. Немає вже й мами. Що можу зробити я, щоб уберегти пам'ять про них – воїна-захисника і солдатську вдову?

Бережу кожен спомин про них у своєму серці. Вчу учнів читати про війни – документи, історичні дослідження, художню літературу. Вчила своїх дочок, а тепер онука берегти пам'ять про прадідуся і прабабусю, поважати наших ветеранів, знати високу ціну свободи, миру.

...Світає. А вранці трави і квіти гублять роси. То, може, плачуть вони, як люди, як плакали наші матері-вдови, коли отримували найстрашніші звістки з фронту?

Ми тоді були малі. Не розуміли. Отож, сьогодні плаче все – і очі, і душа...

Р.С. На свитлині – солдатські вдови. Декого з них за все своє життя я жодного разу не бачила без чорної хустини. На цьому знімку 1989 року вони ще всі живі. Зараз вже немає кому сперечатися, чий це Микола чи Іван стоїть на центральній площі села.

Газета «Учитель», від 09.05.2005

ДОПОКИ НАС ЧЕКАЮТЬ НАШІ МАМИ...

Слова ведучого:

– Сьогодні у нас незвичайний захід, присвячується найдорожчій у світі людині - Матері, Неньці, Матінці, Матусі... Це святі та прекрасні поняття, оспівані поетами, увіковічені художниками. В усіх народів землі завжди жінка-мати була охоронницею, добрим ангелом-хранителем домашнього вогнища, берегинею; її мудрість поважали в сім'ї, в її розрадах знаходило спокій зранене і зболене серце дітей.

У незалежній Україні, у другу неділю травня, щороку відзначається День матері. Ми звеличуємо світлу материнську любов, натруджені мамині руки і виконуємо одну із Божих заповідей: «Шануй батька-матір своїх!»

Мама... Це перше слово, яке з радістю і посмішкою вимовляє дитина. Мама... Це те слово, яке найчастіше повторює людина в хвилини страждання і горя.

Матуся, мама, ненька! Матерів мільйони, і кожна несе в серці любов. Мамину доброту можна порівняти з тихою річкою, що робить багато добра для людей. Немає в світі ласки ніжнішої, ніж мамина.

Кожен скаже: «Найкраща мама – моя мама», бо безмежна її ніжність. Хто б вона не була, де б вона не жила...

Якби стільки доброти, скільки випромінює серце матері, випромінювалось би ним на всіх оточуючих, зло загинуло б.

Саме їм, найріднішим, найдорожчим, наймилішим, присвячуємо це свято.

Дівчина: – Рідна моя матусю! Як я люблю твої натруджені руки! Вони – твої руки, – як лебедині крила... (Читає вірш).

Я ПАМ'ЯТАЮ РУКИ МАТЕРИНСЬКІ

*Я пам'ятаю руки матінки своєї,
Хоча її нема давно на світі.
Не знала рук добріших, окрім неї,
Чим тих жорстких, що мозолями вкриті!*

*Я пам'ятаю рученьки матусі,
Що мої сльози-горе витирали.
І я сьогодні за перо візьмуся,
Щоб вшанувати їх й чого вони не знали.*

*Я руки ніжні пам'ятаю нені,
Суворі ласки, рідкісні, як мить.
І їхній дотик - речі незбагненні,
І спогад мій про них в душі тремтить.*

*Я пам'ятаю дотик тих долонь.
І хочу я, щоб діти повторили:
«Нема святіше ваших рук і скронь,
натруджених життям – в них наші сили!»*

Юнак:

– Скільки поетів, митців пензля, композиторів, народних геніїв уславили своїх матерів. І найпершою була колискова пісня. Лагідний мамин наспів засівав дитячу душу любов'ю до людей, природи, до всього живого. Під спів неньчиної пісні виростали поети і композитори, хлібороби і космонавти, захисники рідної землі та філософи-мудреці. (Звучить колискова пісня у виконанні народної артистки України Ніни Матвієнко).

Дівчина:

– Символ України – тризуб – має одне із таких тлумачень: мати Божа, мати-Україна, рідна мати. Матері... Вони все життя дивляться нам услід. І бажають щастя і кращої долі. Сподіваються від своїх дітей найвищих злетів, навіть у останню хвилину думають про те, щоб їхні діти жили гідно серед людей і творили добро на землі.

Юнак:

– У цього свята цікава історія. Пов'язана вона з долею американки Анни Джервіс. Дівчинка рано втратила маму. Серед нелегких буднів вимріяла Анна думку: люди повинні мати єдиний день на рік... На рік, коли всі разом вшановуватимуть рідну матір, матір-землю і Божу Матір. На її клопотання 1914 року Конгрес США встановив нове державне свято – День матері. Невдовзі його узаконили ще чимало країн.

Із 1929 року, з ініціативи «Союзу українок» (її палко підтримали «Просвіта», «Рідна школа», «Пласт» й інші культурно-освітні товариства) започатковано цей урочистий день на Галичині. Він став святом і родинним, і громадським. Діти тієї днини дарували матусям усе, що задалегідь самі приготували: малюнки, вишивки, різьблення, вручали листи-сповіді. По обіді йшли до церкви, де славили матір земну і ту, котра подарувала світові Сина Божого. Потім починалися гуляння. Усі, від малого до старого, танцювали під троїсті музики, раділи, славили життя...

Красиве, високе було свято. Після 1939 року його замінили Міжнародним жіночим днем, який славив переважно жінку-трудівницю. Жінка-матір, берегиня родинного тепла згадувалася побіжно. Мабуть, тому в багатьох областях України у наш час люди повернулися до давньої й красивої традиції – урочисто відзначається День матері кожної другої неділі травня.

(Звучить пісня «Лебеді материнства» на слова В. Симоненка).

Слово ведучого: *«Можеш вибрати друзів і дружину, // Вибрати не можна тільки Батьківщину. // Можна вибрати друга і по духу брата, // Та не можна рідну матір вибирати».*

Ці прекрасні слова ліричної поезії належать В. Симоненку – народній совісті в українському письменстві.

Образи матері та Вітчизни недаремно ставляться у пісні поряд, бо вони для кожної людини священні, наповнюють її почуттям гордості і гідності, роблять її сильною і непереможною. А патріотичний мотив вірша звучить, як материнський заповіт.

Отже, мама, Вітчизна, земля, пісня – це вічні поняття.

Спробуємо доторкнутися своїми серцями до цієї вічної теми.

...Людина залишає себе передовсім у людині. В цьому наша безсмертність. У цьому найвище щастя і зміст життя. Недаремно в українського народу існує назва жінки-матері «Берегиня». Бо ніхто інший, а матуся наша захищає завжди нас від всіляких негараздів.

(Звучить пісня «Мама», музика В.Гавриліна, слова А.Шульгіної).

Дівчина:

– Очі матусі всевидючі. Це вони відкривають дитині світ.

Руки матері не втомні. Це вони дають перші уроки праці. Серце матері – доброта і мудрість. Це вони вчать любити людей, боротися за їх щастя, забуваючи про себе.

*... Я вірю, що жінки усі прекрасні
І добротою й розумом своїм.
А ще – веселоцями, коли свято в домі
І вірністю – якщо розлука в нім...*

Юнак:

– Скільки добра роблять для нас наші мами? Стільки, що й два життя було б мало, аби віддячити їм. (Звучить «Пісня про рушник» на слова Андрія Малишка у виконанні дівчат).

Дівчина:

– За все згадане і не згадане синівська й дочірня вдячність і любов.

Пісня-спогад

(вірш Т.Щерби читає ведуча)

*Знов відпустка... Я спішу додому
Б'ється в грудях серце – хворий птах.
Любу мою ластівку-матусю
Я шукаю по чужих світах.*

*Ген матусин хрест на видноколі...
Ніби сік – життя іде з землі.
Сонях і пшениця зріють в полі,
Де мої залишились жалі.*

*Враз я пісню мами чую радо,
Дзвінкострунну ліру дорогу.
О, матусю! Дай мені розраду,
Давню радість і нову снагу!*

*І до тебе, ненечко-матусю,
Я тепер лиш в спогадах горнуса.*

Юнак:

– Щоб висловити все – не досить слів, бо навіть найгеніальніші світила людства не змогли і не зможуть передати вдячність і любов до матусі. Нема в мові таких слів, щоб висловити це. Бо є – Мама. І цим сказано все!

(Звучить пісня на слова О. Богачука, музика Л. Світовського «А час не жде»).

*Допоки нас чекають наші мами,
І доки виглядають нас батьки,
Провідуймо, та не лише листами,
Хоч дорогі їм і скупі рядки.*

*Коли неждано вдарять дзвони далі,
Тоді на все, на все знайдемо час.
Але ні сльози, ні вінок печалі –
Уже ніщо не виправдає нас.*

*Заниє жаль у щедрім слові «мамо».
І чайкою здригнеться синя вись.
Провідуймо і завжди пам'ятаймо,
Що можемо запізнитися колись.*

*Ж. «Вивчаймо українську мову та літературу»,
№9 – 2004, Харків «Основа» с.107-111.*

СІЛЬ ПІЗНАННЯ – ЦЕ ПЛІД КАЯТТЯ...

Квітень 1986 року... Безмежне горе спіткало Україну, яке пізніше увійде в історію людства як чорнобильська трагедія. Митці слова, пензля, прозаїки і поети, вражені цією подією, не могли, не мали права не відгукнутися на цю зловісну тугу-печаль.

Іван Драч, як людина надзвичайно вразлива, висловив свій сум у поемі «Чорнобильська Мадонна». Змальовуючи події, відгомін яких ми відчуваємо й сьогодні, він передусім бачить людину, шукає істину, утверджує правду.

Філософськи роздумуючи над усім, що сталося над Прип'яттю, І.Драч із болем промовляє:

*... Я заздрю всім, у кого є слова.
Немає в мене слів.
Розстріляні до слова.
Мовчання тяжко душу залива...*

«Чорнобильська Мадонна» – один із тих творів, які не просто констатували історичну трагедію, але й щиро, емоційно, переконливо розповіли світові про багатолікості і масштаби біди. Прагнучи передати багатомірність всенародного горя, поет зберігає фактологічну основу, портретну концепцію, подає зразки сучасного фольклору («*На горі горить реактор// Під горою оре трактор*»).

Розмірковуючи про причини катастрофи, поет вдається до аналізу тих духовних процесів, які, на його думку, призвели до цього. У розділах «Ода молодості», «Фізика і лірика», «Соловей-розбійник» та інших екологічна і духовна катастрофи нашаровуються одна на одну. Їхня взаємозумовленість – визначальна ознака сучасного світу. Вражають не тільки картини атомного апокаліпсису. Але й те, що вже під час подолання наслідків аварії продовжується це божевілля: «*світ ідіотствує*», хоч «*зверху мудрішає*». Молоді життя знову принесені в жертву:

*... За безладу безмір, за кар'єри і премії,
Немов на війні. Знову вихід один:
За мудрість всесвітню дурних академій
Платити безмертям – життям молодим...*

Так етично вирішується проблема знаменитої колись дискусії між «фізиками» і «ліриками». Порушення законів світобудови веде до непоправних наслідків: фізик платить не лише за свої гріхи, а й за спільний гріх людства. Так виникає тема помсти Природи. На тлі цієї трагедії по іншому постає питання про відповідальність представників влади та науки перед Природою і людством. Найбільшої заостреності ця проблема набуває у вірші «Трактористка». Проголошуючи любов до людства, не можна забувати про кожну окрему людину. Тому так проникливо звучать рядки:

... Прошу єдине – бодай не брешить...

Правда про багатолікості Чорнобильської трагедії постає у творі докором: *«Сіль пізнання – це плід каяття»*. Цей рядок із завершальної строфи ніби робить висновок, спонукаючи читача замислитись над проблемами, розкритими у поемі *«Чорнобильська Мадонна»*.

Про Чорнобиль написано чимало прозових і поетичних творів, статей, нарисів... Але в цьому літературному морі поема Івана Драча виділяється як пам'ятник, як невимовне нагадування скорботної пісні-туги. Вона написана не як констатація факту, що вже відбувся. Вона – заклик до всіх живих, до всіх майбутніх поколінь: *«Бережіть свою планету Земля, і вона потрійною материнською любов'ю заплатить вам за це»*. Вслухаймося у ці слова - набат, вдумаймося у їх зміст, бо біль Чорнобиля – наш довічний біль.

Він болів і ще сотні років болітиме кожній людині. Тому й не мовчимо ми – вчителі, прагнучи довести тим, хто тільки починає самостійне життя, яка біда може статись із Землею, коли не болить, не думають душа і розум.

Газета «Учитель», 2006

ДОБРУ Й ТАЛАНТУ МЕЖІ НЕМАЄ

Досучасних шкільних програм української літератури включено твори письменників, яких протягом багатьох десятиріч вилучали із літературного процесу і забороняли, переслідували, гонили. Слава Богу, що народу повертають сьогодні, у нашій незалежній Україні, її справжніх Прометеїв – Олега Ольжича і Олександра Олеса, Олену Телігу й Євгена Маланюка, Богдана-Ігоря Антонича і Яра Славутича...

У нашій суспільній свідомості відбуваються докорінні перемини у ставленні до української діаспори. Певною мірою можна розглядати це, як своєрідну офіційно-програмову орієнтацію на об'єктивне висвітлення творчого доробку того чи іншого письменника, неупереджений добір і видання в Україні найбільш цінного, примітного в літературі. Для нас – учителів і дітей – це надало можливість не просто читати, вивчати їхні твори, а ніби щодня (незважаючи на роки й відстані) зустрічатися, говорити про вічне й красиве, про добре і зле, що болить і що радує – про все, що є в житті...

І серед них Яр Славутич (перше прізвище Григорій Михайлович Жученко) – наш земляк. Нині проживає в Канаді, в м. Едмонтоні, професор-емерит, поет, науковець, видавець -знана людина не лише на терені України, а й у всьому світі.

Із його творів (має 10 поетичних збірок) постає образ поета «з важким тавром не вчиненої зради». Ім'я заокеанського поета, вченого, перекладача, співця-патріота України і Херсонщини, зокрема, сьогодні не потребує презентації серед української громадськості, а ще більше – серед освітян.

А ось у ролі мецената Яр Славутич розкривається для Херсонщини вперше. Рік тому я запропонувала шановному пану Яру Славутичу заснувати допомоговий стипендійний фонд його імені. І письменник щедро та з розумінням справи відгукнувся на цю пропозицію. Було створено Управу фонду, обговорено умови призначення стипендій учням обласного ліцею, сільських загальноосвітніх шкіл, переможцям МАНу, предметних олімпіад, творчо обдарованій юні, яка пробує свої

сили в поезії, прозі, драматургії.

Яр Славутич – людина, яка опікується нашим майбутнім, бо не втихає щемний біль серця, коли Митець згадує своє босоноге і голодне дитинство, що промайнуло на херсонській землі.

*... Під синім небом, над ясним колоссям,
Серед степів, де грала ковила,
Де щастя й горе водночас велося,
Моя херсонська юність розцвіла...*

У наші безмежні поля, за розміром тотожні небесному простору, поет закоханий на все життя. Улюбленими символами в поезіях Яра Славутича є золотий (жовтий) колір - колір степу, живодайного сонця та синій – Дніпра, мирного неба, кольорів нашої оновленої держави – України.

Благодійність і меценатство – в роду і крові пращурів Яра Славутича – Жученків.

Ще в 1873 році прадід Яра – Михайло Жученко, при заснуванні наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, на його розбудову передав 9000 гульденів. Яр Славутич – правнук – у 1993 році передав на наукові видання НТШ 9000 канадських доларів.

Вшановуючи предків-меценатів, зокрема полтавського полковника Федора Жученка (XVII-XVIII ст.) та слобожанської – правника Михайла Жученка (XIX ст.), родина Яра Славутича заснувала 1990 року благодійний фонд. На 1996 рік всього виплачено 60000 канадських та американських доларів.

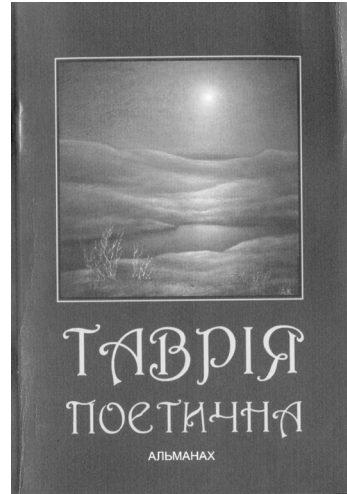
Дійсно, добру й таланту Яра Славутича – межі немає.

Газ. «Учитель», №21-15.05, кн. «Силою художнього слова», Херсон «Просвіта» 2003, с168-70.

ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ, ПЕРЕДМОВИ

СВІТ ЧЕРЕЗ ПОЕЗІЮ

У наш час, невизначений і тривожний, радієш кожній новій українській книжці, а особливо, якщо вона добре написана та пристойно видана. Так зрадів я, отримавши від добрих людей альманах «Таврія поетична», упорядкований членом НСПУ Щербою Т.М. Найперше захотілося прочитати хоч по одному віршу своїх колег Миколи Братана, творчість якого знаю ще від шістдесятих років минулого сторіччя, Анатолія Кичинського, перші вірші якого колись друкував в «Літературній Україні», Миколи Василенка, якого давно шаную, як оригінального поета і перекладача... Але зацікавлення моє наростало і я почав читати альманах сторінку за сторінкою. Про що це свідчить? Найперше – про сумлінну роботу редактора та упорядника текстів, літературознавця і поетеси Таїсії Щерби. Знаємо, що вона тривалий час працювала в університеті та обласному ліцеї, школах м.Херсона, прививаючи молодому поколінню любов до красного слова. Можна тільки уявити, скільки їй довелося прочитати книжок та журнальних публікацій, аби вибрати

Віриться, що кожен читач знайде в альманасі «Таврія поетична» для себе те, що його найбільше хвилює, що ближче його серцю.

Олесь Лупій

справді кращі тексти. Для прикладу, візьмемо вірш Миколи Братана «Дід Гузенко». Це своєрідна новела про дідуся, який навіть доглядаючи отару, читав Псалтир і до нього дослухалися діти, вівці і сама природа. Давно вже немає діда, немає отари, довкола тільки шелестить підосіння трава-отава і ніхто не читає Псалтир...

В одній із статей Дмитро Павличко писав, що вся творчість Миколи Василенка «закодована в блисках його таланту, що їх детонувало життя політв'язня». І це бачимо майже в кожному його творі, присвяченому минулому чи сьогоденню. Найбільш вражаючі «Пам'ять», «Микола Куліш», «Реквієм», «Хвилі-білогривці».

Довершена в усіх відношеннях, я сказав би, навіть взірцева добірка Анатолія Кичинського, де кожен вірш є цікавою розгорнутою метафорою. Ну як не прочитати твір, де є такі рядки:

*... Хто ми і звідки ми? Де ми взялись?
Де наші корені? Де наші витoki?
В тім, що було і забулось, колись
Мусить не хтось розібратись, а ми – таки.
Все затопила вода, що сплила:
Цеглу, що стала первісною глиною,
Кров, що згоріла у жилах дотла,
Попіл, що став сивиною полинною...*

Має слушність літературознавець Я. Голобородько, твердячи, що Анатолій Кичинський – універсальний митець, який досягає значного успіху в усіх поетичних мотивах, формах й експериментах, до яких він звертається в процесі поетичного розвитку». Думається, що в кожній добірці є твір, який прикрашає її: у Василя Мелешенка – «Тронка», присвячена Олесеві Гончару, в Івана Немченка – «Витoki», у Василя Жураківського

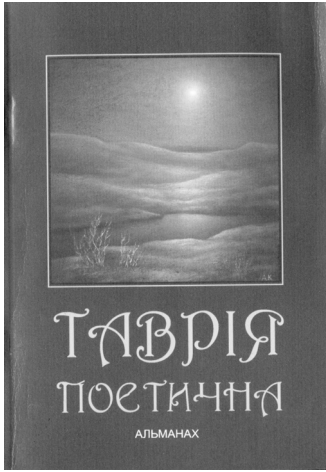
– «Відлітають пелюстки з димами», у молодій поетесі Олені Беляєвої – «Мне некому звонить...» Є свої цікаві знахідки у творах Алли Тютюнник, Василя Загороднюка, Анатолія Крата, Олександра Гунька, Таїсії Щерби, Олега Олексюка, Людмили Степаненко, та майже всіх представлених тут поетів.

Віриться, що кожен читач знайде в альманасі «Таврія поетична» для себе те, що його найбільше хвилює, що ближче його серцю. Бажано, щоб така книжка була в кожній бібліотеці області, та особливо в університетах, гімназіях і школах, щоб молоде покоління нашого народу могло відкривати красу і таємниці світу, глибше пізнавати рідний край і через поетичне слово, а тим більше, що тут, крім текстів, розміщені ґрунтовні довідки і думки літературознавців про творчість авторів. Не можна не звернути увагу і на вдале оформлення книжки, де на обкладинці використано репродукції картин А.Кичинського. Подумалося і про таке: якби була змога видати альманах більшим тиражем, то варто вмістити ще кілька таких привабливих ілюстрацій.

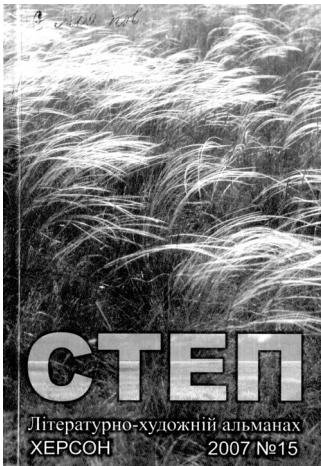
*Олесь Лупій, лауреат Національної премії
імені Т.Шевченка,
м.Київ, 2005 р.*

ПРО «ВЕЖИ ТА ВІТРИЛА» (Рецензія)

Олесь Лупій виразив надію на те, щоб така книжка була в кожній бібліотеці області, в університетах, гімназіях, школах, щоб молоде покоління нашого народу могло відкривати красу і таємниці світу, глибше пізнавати рідний край через поетичне слово.

Коли 2007 року, незначним накладом, вийшов альманах «Таврія поетична», упорядник Т.Щерба. Про нього Олесь Лупій, лауреат Національної премії ім. Т.Шевченка (Київ), писав: «У наш час, невизначений і тривожний, радієш кожній новій українській книжці, якщо вона добре написана та пристойно видана. Так зрадів я, отримавши від добрих людей альманах «Таврія поетична». Найперше, захотілося прочитати хоч по одному віршу своїх колег: Миколи Братана, творчість якого знаю від 60-х років минулого сторіччя, Анатолія Кичинського, перші вірші якого колись друкував у «Літературній Україні», Миколи Василенка, якого давно шаную, як оригінального поета і перекладача... Але зацікавлення моє наростало і я почав читати альманах сторінку за сторінкою, відкриваючи для себе обшири поезії Таврійського краю»...

Олесь Лупій виразив надію на те, щоб така книжка була в кожній бібліотеці області, в університетах, гімназіях, школах, щоб молоде покоління нашого народу могло відкривати красу і таємниці світу, глибше пізнавати рідний край через поетичне слово.

І ось маємо нове видання «Вежі та вітрила. Поезія Херсонщини кінця ХХ – початку ХХІ століття», яке започаткувало серію «Літературні скарби Херсонщини». Редактор цієї збірки – В.Г. Піддубняк, упорядник – Т.М.Щерба, менеджер проекту – Н.В.Федотова. Видано її за підтримки голови Херсонської облдержадміністрації Б.В.Сіленкова.

До «Вежі і вітрил» увійшла більшість імен із попереднього видання та нові імена відомих на день сьогоднішній поетів: Анатолія Бахути, Анатолія Анастасьєва, Володимира Куликівського, Валерія Бойченка, Віктора Кузьменка, Леоніда Куліша, Анатолія Полуфакіна, Володимира Пузиренка, Василя Шевченка. Всього у збірці – 280 поезій 24 авторів, а також вдала передмова кандидата філологічних наук ХДУ – Івана Немченка.

Ошатне оформлення книжки – заслуга видавництва «Наддніпряночка», яке видало вже не одну книгу з історії міста, області, що достойно представляють ваш край.

За більше, ніж тридцять років існування Херсонської обласної організації Національної спілки письменників України – це перша спроба систематизувати і видати поетичний альманах, який започатковує друк літературних скарбів Херсонщини. І можемо з впевненістю стверджувати, що цей намір вдався.

Щасливих вітрил у поетичний світ херсонських майстрів слова!

*Олесь Луній – член НСПУ, лауреат національної премії ім. Т.Шевченка
Альманах «Степ» № 14, 2009 року*

Лист-відгук про літературний портрет «Золота вага долі» Миколи Братана

Під такою назвою вийшла друком книга, яка продовжила серію літературних досліджень Т.Щерби (Херсон. Айлант. 2010, 142 с).

В якості своєї рецензії на це видання пропонуємо скорочений зміст листа директора Інституту літератури ім.Т.Шевченка Національної академії наук України Миколи Жулинського.

Директор
Інституту літератури ім. Тараса Шевченка
Національної академії наук України

Україна, Київ, 01001, вул. Грушевського, 4
тел.: (044) 279 1084
тел./факс: (044) 278 5281

“ 17 ” лютого 2011 р.

№ 130/69

Конча-Озерна, 16 лютого 2011 р.

Добрий день, шановна Таїсіє Миколаївно!

Дякую вам за листа, який «пригрівся» під обкладинкою Вашої книги «Золота вага долі. Літературний портрет Миколи Братана». Мені приємно було відчувати Вашу увагу до мене, бо я про Вас знаю, передусім, як переможницю Всеукраїнських конкурсів «Учитель року» і як автора статей в педагогічній пресі. Та й таких учителів-подвижників, які не лише вселяють у думки і почуття учнів українське слово, слово літературне, образне, але й самі творять-плекають це слово, в Україні не так уже й багато. [...] Ви створили двадцять сім літературних портретів письменників і видатних особистостей Херсонщини – ціни цьому не складеш! Поетичні книжки, методичні посібники, книги прози, упорядкування альманахів, збірки публіцистики – і все це в ім'я «виращення» слави й авторитету рідного Слова, і все це задля формування національного духовного світу

нашого сучасника, зміцнення його моральності, піднесення національної гідності, патріотизму. [...]

Я прочитав «Літературний портрет Миколи Братана», який Ви так образно оглавили: «Золота вага долі». Багато разів я зустрічався з Миколою Івановичем, як правило, в Спілці письменників, на з'їздах і пленумах, колись і в Херсоні, але ми не листувалися. Читав я його і поетичні збірки, і прозові, шанував його, як послідовного у своїх переконаннях, українського поета і прозаїка. Жаль, що Микола Іванович відійшов за межі земного життя, бо ж був на вигляд, як гриб-боровичок, міцненький, закорінений в херсонський чорнозем, заряджений на активне творче життя, здавалося, зносу йому не буде.

Книжку про Миколу Братана Ви скомпонували гарно, з продуманим орієнтиром на виявлення багатогранності його таланту – я не знав, що Микола Іванович написав стільки пісень, а скільки він переклав! Спочатку ви йому дали слово «Автобіографією», потім – сконцентрована оцінка його творчої спадщини, а далі вже – аналіз його прози, поезії, драматургії, публіцистики, перекладів, і все це доповнене інтерв'ю, творами для дітей, експром-

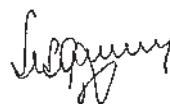

У № 20-2011 альманаху «Степ» надруковано цей лист-відгук Миколи Жулинського

тами, піснями. І, на завершення, світлини. Відчувається в цьому компонуванні творчих іпостасей Миколи Братана величезний Ваш досвід у передбаченні сприйняття читачем Вашої книжки, націленість на максимально ефективно «наближення» досліджуваного Вами письменника до почуттів, до сердець читачів. Ви прагнете – і цього досягаєте, – не лише подати Миколу Братана як творчу особистість, але й як людину зі своєрідними уподобаннями, симпатіями, про що свідчать його експромти, автографи, світлини. Я сам не сподівався, що завдяки Вашому літературному портрету так чуттєво переймуся його долею і творчістю та буду дорікати собі за те, що не спромігся за життя письменника гідно висловити йому свою повагу.

Дуже добре, що Ви, Таїсіє Миколаївно, завершуєте книгу «Причетні до слова». Ця книга, переконаний, бо є для цього підстави: Ваша попередня творча праця, як ніколи необхідна для вчителів, учнів, студентів...

Завершуйте! І без жодних сумнівів!

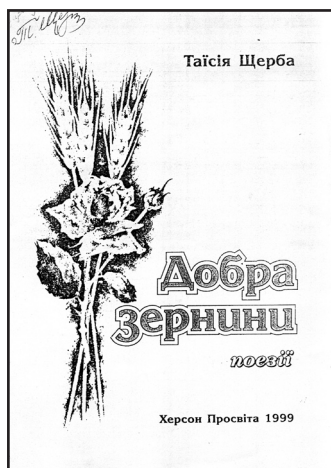

СІЯТИ РОЗУМНЕ, ДОБРЕ, ВІЧНЕ...

Сіяти розумне, добре, вічне – такий девіз життя вчительки української літератури та українознавства обласного ліцею Таїсії Миколаївни Щерби. Переможець Всеукраїнських конкурсів «Учитель року» (1994, 1995рр.), членкиня обласної «Просвіти» імені Т.Г.Шевченка, автор двох методичних книжок з українознавства, численних статей та розробок уроків рідної літератури, позакласних виховних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання юні, Таїса Миколаївна заявила про себе й на поетичній ниві.

Цього року «Просвіта» видала збірку поезій «Добра зернини». До збірки увійшли твори, написані вчителькою протягом 60-х – 90-х років. Тут і глибоко патріотичні вірші («Мій біль», «Про безсмертя легенди читаю», «Лесі Українці»), і оспівування рідної природи («Танок осені», «Річці мого дитинства», «Прощання з морем»), й інтимна лірика («Вишневе диво», «Випадку вірю і надіюсь», «Л.Щ.»).

Лейтмотив збірки звучить у початковій строфі вірша «Кредо».

*Так, саме добра зернини,
що сіє все життя Учителька
Щерба, і дадуть добрі сходи
в душах її вихованців. Свято
віримо в це.*

Іван Лопушинський

*Моє священне кредо у житті –
Достукатись до кожної людини.
Надію, віру сіяти в серцях
І дарувати всім добра зернини.*

Так, саме добра зернини, що сіє все життя Учителька Щерба, і дадуть добрі сходи в душах її вихованців. Свято віримо в це.

*Іван ЛОПУШИНСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук, доцент
газ. «Светофор», від 4.11.1999 року.*

СПОВІДАЛЬНІ, ТЕПЛІ РЯДКИ

Маяковський зазначав, що мусить бути різне ставлення до поета, який пише за полярним колом, і до того, хто творить десь у субтропіках.

Отаким «заполярним» автором вважається мені вчитель, який, попри свої ненастанні фахові клопоти, у короткі періоди вільного часу, береться за перо і пише вірші, як от вчителька української літератури та українознавства обласного ліцею – Таїса Миколаївна Щерба. До поетичної творчості причастилась вона з юних літ, перші віршовані спроби позначені тепер уже далекими шістдесятими. Уже й тоді серед рядків з печаттю початківства подибуємо в її доробку симпатичні рядки інтимної лірики:

*...Стука в двері старенька поштарка,
Радість тим, хто одержить листи.
Тільки чому засмучена Талка?
Ні! Про це не дізнаєшся ти...*

З роками приходить, сказати б, творчий досвід, і з-поміж віршів, датованих дев'яностими роками, читаємо виважені, зрілі, а головне – бентежні рядки все про те ж – «що на серце лягло».

*Перед поштовою скринькою стою,
А в ній листи чекання.
Я з неї з болем дістаю
Твоє мовчання...*

Запам'ятовуються вірші, присвячені пам'яті батька, який не повернувся з війни, матусі, якої «сьогодні поруч нема», а також посвяти любим донькам, відомому поетові Ярові Славутичу, бібліотеці імені Олеса Гончара, – життя іде в своїм законі віщім, і подих цього поступу вчувається в її сповідальних, теплих рядках

більшості творів, які склали збірку «Добра зернини» – першої «ластівки» Т.М.Щерби. І хоч кажуть: перша ластівка весни не робить, але книжка, про яку йдеться, сповнена весняним настроєм, навіть коли звучать... осінні мотиви.

КРЕДО

*Моє священне кредо у житті –
Достукатись до кожної людини,
Надію, віру сіяти в серцях
І дарувати всім добра зернини.*

*Як вчитель - мудрість сіяти, добро
В учнівську світлу, непорочну душу
І хай сьогодні нелегка пора,
Надіятись на майбуття я мушу.*

*М.Братан.
газ. «Джерела» №7, квітень 2000*

ЦІЛЮЩІ ОСТРОВИ ДУХОВНОСТІ І відгук

Вельмишановна пані!

Дай Боже Вам доброго здоров'я!

Шість екземплярів «Цілющих островів духовності», які Ви надіслали до Канади, я подарував у бібліотеки Заходу. Серед нових видань виставляли й Вашу книжку. Тутешні вчителі були захоплені зразками Ваших уроків. Де-хто перефотографував окремі сторінки, щоб і собі так готуватися до викладів української літератури.

Я захоплений Вашою діяльністю. У Вас непересічний талант. А «Рушник Вашого життя» так гарно стелиться...

Дуже добрі й науково-методичні посібники з українознавства. Мені особливо припали до серця описи звичаїв, обрядів та традицій із збірника «Світло земних оберегів». Поздоровляю з новим успіхом!

Яр Славутич,
доктор філософії, професор-емерит,
поет, перекладач, мовознавець,
літературознавець, критик із Канади
газ. «Джерела» №11-12 (112-113) від
26 квітня 2004 року

Автор сподівається, що посібник сприятиме колегам-словесникам у тому, щоб їхні вихованці доторкнулися своїми серцями до літератури рідного краю і через неї плекали любов до України, отчого дому, батькаматері, дивосвіту природи, рідного слова, до невичерпних цілющих джерел духовності.

Іван Лопушинський

* * *

II відгук

Відсутність практичних посібників для вчителів із вивчення цього розділу суттєво ускладнює роботу словесників. Досвід кращих педагогів області переконує: літературне краєзнавство неможливе без пошуково-дослідницької класної та позакласної роботи, що сприяє зростанню творчого потенціалу учителів й учнів, формує високі інтелектуальні й морально-етичні якості, сприяє пробудженню національної свідомості.

Відповіддю на такий учительський запит і став навчально-методичний посібник для вчителів із літератури Таврійського краю «Цілющі острови духовності», що цього року побачив світ у херсонському видавництві «Айлант». Його автор – Таїсія Миколаївна Щерба – учителька української літератури та українознавства, двічі переможець Всеукраїнських конкурсів «Учитель року» (1994, 1995), членкиня обласної «Просвіти» імені Т.Г.Шевченка, автор трьох методичних книжок із українознавства, численних статей та розробок уроків рідної літератури, позакласних виховних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання школярів. Таїсія Миколаївна 1999 року заявила про себе й на поетичній ниві збіркою «Добра зернини», у поточному році вийшла її нова збірка сонетоїдів «І стелиться рушник мого життя».

У «Цілющих островах духовності» подаються конспекти уроків різного типу із творчості дванадцятьох сучасних представників літератури Таврійського краю: Яра Славутича (Г.М. Жученка), Леоніда Куліша, Миколи Братана, Юрія Голобородька, Віктора Кузьменка, Андрія Євси, Івана Гайдая, Алли Тютюник, Валерія Кулика, Василя Жураківського, Володимира Пузиренка та Анатолія Кичинського.

Це здебільшого інтегровані уроки, проведені вчителькою у формі реквієму, конференції, співдружності, диспуту.

Серед них – урок у музеї, бібліотеці, урок-реквієм, урок-роздум, урок пам'ять, урок совісті, урок любові, урок із елементами інсценізації, концертної програми, урок-зустріч із письменником, твори якого вивчаються, урок із залученням композиторів, співаків, які створили або виконують пісні на вірші поетів-краян.

Для ліпшого сприйняття художніх творів, і на допомогу вчителю, автором рекомендуються алгоритми аналізу текстів, що сприятимуть глибшому засвоєнню творчого доробку письменників Херсонщини.

Автор сподівається, що посібник сприятиме колегам-словесникам у тому, щоб їхні вихованці доторкнулися своїми серцями до літератури рідного краю і через неї плекали любов до України, отчого дому, батька-матері, дивосвіту природи, рідного слова, до невичерпних цілющих джерел духовності.

Посібник «Цілющі острови духовності» розраховано на вчителів, освітян, краєзнавців, студентів-філологів, а також усіх, хто цікавиться художньою літературою Таврії.

Вітаючи дорогу свою Вчительку, Таїсію Миколаївну Щербу, з Днем учителя, зичимо їй міцного здоров'я та нових творчих успіхів на ниві вивчення рідної літератури.

*Іван ЛОПУШИНСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук, доцент
газ. «Учитель» №38 (038), від 4.10.2001 року*

ОСНОВА НАШОЇ ДУХОВНОСТІ

III відгук

Віднедавна у загальноосвітніх школах Херсонщини читається спеціальний навчальний курс «Література рідного краю». Учні знайомляться з творчістю письменників-земляків, відкривають для себе чудовий і неповторний світ художнього слова, в якому, як у краплині роси, віддзеркалюється життя сонячної Таврії.

Цілком зрозуміло, що вчителям-словесникам вкрай потрібна методична література. І ось недавно у Херсоні вийшла друком книжка вчителя-методиста обласного ліцею Таїсії Щерби «Цілющі острови духовності». У навчально-методичному посібнику вміщено розробки уроків за творами й біографіями дванадцяти майстрів слова Херсонщини, членів Національної спілки письменників України, знаних далеко за межами нашої держави літераторів.

«Дивосвіт Яра Славутича» – таким розділом починається збірка. У формі уроку-портрета авторка вмістила як необхідні атрибути проведення цієї шкільної години, так і хвилюючу розповідь про письменника-земляка, який нині живе і працює у далекій Канаді. Тут же можна знайти добірки віршованих творів, навіть сторінки з нотами: пісні на поезії Яра Славутича.

У посібнику досвідченого педагога Таїсії Щерби віднайшла оригінальне трактування творчості кожного письменника. Так, доробок поета Леоніда Куліша названо «Таїна чарів митця», і репрезентація творчості згаданого митця створена з урахуванням його найпомітніших літературних набутків.

Приваблює колоритним стилем викладення також розділ про творчість письменниці Алли Тютюнник, який називається «Творча душа Херсонщини».

«Сонце моєї матері» – таку назву має одна з моїх поетичних книг, яка побачила світ 1998 року. Ця збірка

повністю присвячена найдорожчій людині – матері. Урок-свято-презентація розкриває високі обереги духовності, дає можливість тихо і лагідно доторкнутися до найсвятішого – материнської любові, яка живе у людському серці, яка веде нас життям. Запропоновано також школярам здійснити драматичну постановку за твором «Плач Ярославни». Кілька дійових осіб у пристрасному діалозі торкаються священних цінностей, без яких немислиме повнокровне життя сучасної людини.

У книжці «Цілющі острови духовності» вміщено оригінальні розробки уроків про творчість письменників Миколи Братана, Юрія Голобородька, Віктора Кузьменка, Володимира Пузиренка, Івана Гайдая, Анатолія Кичинського, Василя Жураківського та Андрія Євси.

Словом, щойно виданий посібник Таїсії Щерби має стати для вчителів-словесників добрим помічником.

*Валерій КУЛИК,
член Національної спілки
письменників України.
газ. «Новий день», від 19 липня 2001 року*

БЕРЕГИНЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ

«Я захоплений Вашою діяльністю. У Вас непересічний талант. А «...рушник Вашого життя» так гарно стелиться», – відгукувався про творчість літературознавця і поетеси Таїсії Щерби письменник з діаспори Яр Славутич.

А Микола Братан додав: «Політ душі, одержимість... – в житті, в роботі, в творчості».

Саме такими високими вимірами духовності характеризували діяльність педагога і дослідника літератури рідного краю Таїсії Щерби учасники літературного вечора-презентації бібліографічного посібника «Вірю і надіюсь», приуроченого до ювілею нашої землячки. До читальної зали обласної бібліотеки для юнацтва ім. Бориса Лавреньова завітали учні обласного ліцею, де працює вчителем літератури ювілярка, письменники, педагоги, представники громадськості.

І звучало натхненне слово про вчителя, котрий обрав за стежину свого життя популяризацію творчості письменників-земляків, адже її розробки уроків сьогодні особливо потрібні вчителям області при підготовці уроків курсу «Література рідного краю». Про подвижництво Таїсії Миколаївни говорили директор книгозбірні Галина Тютюн, завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки Наталя Попова, письменники Микола Братан, Василь Жураківський, Микола Василенко, Валерій Кулик, голова Суворовської райради Іван Лопушинський, завуч середньої школи № 1 Херсона Марія Кузнецова та інші.

*Допоки живеш — то не пізно:
Засіяти поле чи виспівать пісню,
Поставити хату, дітей народити —
Оце й називається — гідно прожити!*

*Роман ЯКИМЧУК.
газ. «Новий день», від 22 травня 2003 року*

ЛІТЕРАТУРА ЗЕМЛІ ТАВРІЙСЬКОЇ

Нещодавно у херсонському видавництві «Штрих+» побачила світ книжка Таїсії Щерби «Силою художнього слова». Видання гарно оформлене, має оригінальний художній дизайн.

Це цілісний, гармонійний і водночас розмаїтий за тематикою збірник авторських, опублікованих у періодичній пресі, літературно-критичних статей, нарисів, есе, сценаріїв, доповідей на теми естетичного та морально-етичного виховання юні силою художнього слова. Натхненні рядки автора про творчість поетів та прозаїків, членів Національної спілки письменників України, які зараз живуть на Херсонщині, а саме: Миколи Братана, Алли Тютюнник, Івана Гайдая, Василя Жураківського, Валерія Кулика, Анатолія Кичинського, Юрія Голобородька та інших. У публікаціях простежується їхній світоглядний розвиток, аналізуються окремі твори, цитуються поетичні рядки. Авторка торкається як літературних, освітянських, так і нелегких питань сьогодення, складного навколишнього життя, пропонує літературно-музичні композиції, сценарії, актуальні теми для вивчення української літератури в школах, гімназіях, ліцеях. У дослідженнях висвітлюються факти

У дослідженнях висвітлюються факти нового і патріотичного бачення сучасника, аналізується літературний процес рідного краю.

Микола ВАСИЛЕНКО

нового і патріотичного бачення сучасника, аналізується літературний процес рідного краю. Особливо підкреслюється думка-турбота про моральну і виховну роботу із молодим поколінням: «Ми, як і раніше, маємо прищеплювати учням любов до праці, навчання, шанобливе ставлення до хліба – народного добра, батьків, отчого дому, держави», – говориться в статті «PRO DOMO» (на захист слова).

Історія української літератури багата на визначні постаті науковців, письменників, митців слова і пензля. З почуттям прихильності, авторка пише про одну із таких постатей – непересічного поета, науковця, і лауреата багатьох літературних премій діаспори й України, доктора філософії, професора Альбертського університету в Канаді, Яра Славутича, котрий народився на Херсонщині і якому болить доля українського народу, його культура, освіта, майбуття. У нарисі «Дивосвіт Яра Славутича» та статті «Українські розмови» авторка правдиво висвітлює його життєвий шлях і поетичну творчість.

У збірнику є цікавий, за змістом і ліризмом, цикл поезій Яра Славутича, покладених композитором Ларисою Тороповою на музику: «Осінь елегія», «Моє серце в херсонських степах», «Пам'яті матері» та інших. Подається перелік літератури про Яра Славутича, як науковця, і його внесок в українську літературу ХХ століття, збірки рецензій літераторів та дослідників про його творчість: «Правди потужний голос» Тетяни Назаренко, Львів, «Каменярь», 1998 р.; «Херсонський збірник», упорядник Анатолій Крат, «Дніпро», Київ – Херсон, 1998р.; «Запорізький збірник», упорядник Віктор Чабаненко, «Дніпро», Київ – Запоріжжя, 1998 р.; «Поетика Яра Славутича», упорядник Іван Лопушинський, Херсон, 1999 р. Поряд із питанням морально-етичного характеру, виховання учнів силою художнього слова, в статтях акцентується увага на необхідності вивчення історії літератури рідного краю задля формування всебічно розвиненої, гармонійної особистості. Подаються творчі портрети митців слова Херсонщини, з яких кожен по-своєму

цікавий за світоглядним мистецьким принципом і життєвими долями. Читаючи збірник «Силою художнього слова», ловиш себе на думці, що він ставить питання про створення елітної української інтелігенції, яке сьогодні, в часи демократії та незалежності, постає як ніколи гостро. Час згуртування митців, письменників, котрі своїми талановитими творами відкривають світові український народ, його державу, активізують входження в світове співтовариство, вже сьогодні настав. Завтра може бути пізно. Подальша історія України не мислиться без елітної інтелігенції, її причетності до національної ідеології.

Не менш цікаві у збірнику статті та нариси: «Українознавчий аспект поетичної творчості Анатолія Кичинського»; «Життєва одіссея митця» (нарис про життя і творчість Юрія Голобородька); «Невичерпна сила розмаю» (роздуми про новий роман Миколи Братана «Танго над лиманом»); «Співаю, тож існую» (дослідження творчості геніального поета Богдана-Ігоря Антонича); «Добру й таланту межі немає» (про українських письменників, яких за часів радянської влади вилучали з літературного процесу й переслідували) та меценатство Яра Славутича..

Хочеться вірити, що книжка Таїсії Щерби «Силою художнього слова» посяде чільне місце в процесі виховання молоді, коли старе, віджиле, ще цупко тримається свого конаючого клаптика існування, а паростки нового, чинячи відчайдушний супротив старому, вже утверджують свою життєздатність і безперечну перемогу.

*Микола ВАСИЛЕНКО,
поет, прозаїк,
член Національної спілки
письменників України.*

газ. «Новий день», від 8 серпня 2002 року

«ЛИТЕРАТУРНЫЕ ПОРТРЕТЫ» ВСЕ ЖЕ ИЗДАЮТСЯ!

Не так давно книжный фонд области обогатился ценными учебными пособиями – литературными портретами писателей Херсонщины. Их автор – преподаватель с многолетним стажем, учитель высшей категории, отличник народного образования Украины, дважды первая победительница Всеукраинских конкурсов «Учитель года»(-94,-95), писательница Таисия Щерба, добровольно написала эти книги в помощь педагогам общеобразовательных школ.

– «Программа изучения украинской литературы с 5 по 10 класс предполагает ежегодно уделять несколько часов знакомству учеников с литературой родного края. Поэтому я решила не только разработать уроки по изучению литературы Херсонщины для моих коллег, а еще и написать литературные портреты писателей, в которые вошли бы все необходимые сведения: биографические данные, описание творческого пути, черты тематического разнообразия произведений. Я считаю, что наши писатели достойны того, чтобы о них писали и знали», - говорит автор книг.

На сегодняшний день Таисия Николаевна написала семнадцать литературных портретов, многие из них «застряли» на начальном этапе издания – макеты готовы, вот только издавать их автору приходится за собственные средства. Вот уже четыре года Таисия Николаевна настойчиво обивает пороги различных учреждений системы образования, направляет письма-рекомендации Союза писателей Украины, доказывает, насколько быгодились ее пособия учителям, насколько бы облегчили задачу ученикам. Пока – безрезультатно, никто из чиновников так и не откликнулся, не предложил помощь. Поэтому выходят книги малыми дозами – медленно и очень небольшим тиражом. Автор распространяет их на курсах учителей украинской литературы при региональном институте

последипломной подготовки, по библиотекам, школам, и до сих пор в одиночку борется с дефицитом образовательной литературы. Таисия Щерба говорит, что ни равнодушные чиновники, ни материальные трудности все же не свернут ее с выбранного пути. И мечтает выпустить еще одну книгу-антологию – «Историю обласной организации Союза писателей Херсонщины».

Ирина ПАВЛОВА
газ. «Херсонський вісник»,
від 27.01.2005 року

«ВІДРОДИТИ ДУХОВНІСТЬ МОЛОДИ ТРЕБА ЧЕРЕЗ СЛОВО»

*...Моє священне кредо у житті –
Достукатись до кожної людини:
Надію, віру сіяти в путі
І дарувати всім добра зернині...*

Уривок із вірша «Кредо»

Ці рядки належать поетесі, прозаїку, літературному критику, публіцисту та краєзнавцю – Таїсії Щербі, яка народилася 22 квітня 1943 року на Херсонщині, в селянській родині. Навчалася вона спочатку в Київському національному університеті ім. Т.Шевченка на історико-філософському факультеті в 1960 – 1962 рр. Під час навчання багато працювала, тому що батько Таїсії загинув на війні, а мати була інвалідом. Потім закінчила Херсонський державний педагогічний інститут за спеціальністю „Українська філологія, музика та співи».

Пропрацювала у системі освіти 45 років, із них - викладачем української літератури в Херсонському державному педагогічному інституті протягом 10 років, майже 15 років – в обласному ліцеї нашого міста, а також у середніх школах №1 та №6.

Двічі була першою переможницею Всеукраїнських конкурсів «Учитель року - 94», «Учитель року - 95»; лауреатом конкурсу «Жінка року - 2004», «Жінка року - 2011» у номінації «Пані Творчість». Має ряд нагород Міністерства освіти України, звання «Старший учитель», «Учитель-методист вищої категорії», «Відмінник народної освіти України».

З 2005 року є членом Національної спілки журналістів і членом Національної спілки письменників України.

З 1960 року Таїсія Щерба друкується у часописах «Дивослово», «Українська література в загальноосвітніх школах, ліцеях, гімназіях», «Ранок», «Імідж» (Київ), «Основа» (Харків), «Завуч» (Харків), альманасі «Славутич» (Канада), «Вісник ЗВУД» (Запоріжжя), «Степ» (Херсон) та всеукраїнській і обласній періодиці.

Ще у далекому 1994 році вона вперше почула про літературу

рідного краю, яку представляли вчителі з інших областей на Всеукраїнському конкурсі „Вчитель року». І вона поставила собі за мету видати книжку, яка б розповідала про видатних письменників та поетів сучасності, які народились та працювали на Херсонщині. З 1995 року Таїсія Щерба почала збирати матеріали і у 2001 році, врешті-решт, випустила за власний кошт свою творчу працю „Цілющі острови духовності», до якої увійшли зразки відкритих уроків про 15 митців-краян. Це була методична література, яка розрахована не на широкого читача, а більш на спеціалістів-викладачів, учнів та студентів.

Але в цю збірку не ввійшли поетичні твори херсонських митців. Тому Таїсія Щерба не зупинялася і постійно шукала нові факти, нові біографічні, бібліографічні, критичні матеріали, які б висвітлили творчість та життєвий шлях наших земляків.

Новим, так би мовити, продуктом її пошуків стала нова книжка під назвою „Таврія поетична», яка вийшла цього року в видавництві „Айлант». Альманах вміщує кращі вірші професійних поетів і аматорів слова, знаних не лише на теренах Херсонщини, але й далеко за її межами. Попри те, що збірка розрахована на широку читацьку аудиторію, вона може бути корисною не тільки для звичайного читача, але й для спеціаліста-філолога, який може для себе відкрити ту чи іншу творчу особистість нашого краю. Таїсія Миколаївна опублікувала літературні портрети, творчі доробки, біографічні довідки та аналіз творів майстрів поетичного цеху. Книжка „Таврія поетична» – велика за розміром, вміщує достатньо інформації для людини, яка щиро цікавиться поезією сучасних краян, чий життєвий шлях тісно пов'язаний з Таврійським краєм. І хоча на кожного поета виділено не більше 10-20 сторінок альманаху, матеріалів зібрано у авторки „цілі шухляди». Звичайно, якби коштів було достатньо, або знайшлись би небайдужі до мистецтва меценати, збірка була б більш інформаційно і художньо наповненою. Але Таїсія Миколаївна випустила її знову за свій рахунок. А це дуже складно, адже всі зараз добре знають, що на пенсію працівника освіти не те що книжки видавати, але й жити важко. З поетів, до речі, тільки семеро погодились допомогти авторці, інші, як це не прикро, воліли засвітитися в альманасі тільки завдяки наполегливості та

працелюбності Таїсії Щерби та її відданості літературі і взагалі мистецтву.

Таїсія Миколаївна Щерба вже давно на пенсії. Але в ній удосталась наснаги і життєдайної сили, щоб продовжувати і надалі свої літературні пошуки. Вона не дуже засмучується з цього приводу, адже її праця залишить добру пам'ять у серцях шанувальників рідної мови та літератури.

*Іще достатньо в моїх грудях сил,
Ще відчуваю змахи моїх крил...*

Таїсія Миколаївна знає, що її книжка – це шлях до сердець молодого покоління, якому важко зберегти духовність у сучасних життєвих умовах. Вона має надію, що її твори допоможуть відродити духовність, навчити молодь поважати батьків, вчителів, взагалі дорослих, шанувати рідне слово, українські традиції. Авторка альманаху впевнена, що її праця знайде свого читача, бо сповнена любові, краси і наснаги. А це, перш за все, формує з людини гармонійну та самодостатню особистість.

Загалом з-під пера цієї дивної жінки вийшли такі поетичні збірки і книжки: «Добра зернини» (1999), «І стелиться рушник мого життя» (2000), «Дотик душі» (2003), «Невичерпний дивосвіт» (2004); книжки публіцистики «Світло земних оберегів» (2001), «Словом торкаючись душі» (2002), «Силою художнього слова» (2003); посібник про літературу рідного краю «Цілющі острови духовності» (2001, 2005); книжки повістей і оповідань «Розмай» (2003), «Світло істини» (2004), «Бути людиною» (2005), «Архіви пам'яті» (2005) та 17 літературних портретів письменників-краян.

Книжки Таїсії Щерби можна знайти не тільки в херсонських наукових закладах та бібліотеках, але й у окремих бібліотеках Києва, Дніпропетровська, Запоріжжя, Канади, Іспанії, Німеччини, Ізраїлю, у Національній спілці письменників України.

*Олена Лобач
газ. «Херсонський вісник» №46(851),
від 16 листопада 2006 року*

ОСТАВЬ НАДЕЖДУ, ВСЯК ТВОРЕЦ ПРОСЯЩИЙ...

Как можно донести до наших земляков ценнейшую информацию о современных литераторах нашего края? И, собственно, кто это должен сделать? Да и нужно ли это сейчас?

Я больше чем уверена, что подобная информация была бы интересна как молодёжи, так и старшему поколению. Гордиться хотелось бы не только нашими футболистами и артистами, но и талантливыми поэтами, писателями, драматургами. А их в нашей области, поверьте, немало.

Всем нам известна простая такая истина: «Стучи – и тебе откроют». Именно этим и занималась наша херсонская писательница Таисия Щерба. Она более тридцати лет собирала по крупинкам ценнейшую информацию о наших поэтах и прозаиках. Написала двадцать четыре литературных портрета, многочисленные очерки, эссе и литературные рецензии на творчество современных писателей Херсонщины. Можно сказать, тридцать лет и три года исследовала творчество наших талантливых земляков. За это время у Таисии собралось очень много ценнейшей информации. Самую малость ей удалось напечатать в небольших сборниках и, конечно же, очень малым тиражом. Чтобы издать всю эту литературу, её пенсии недостаточно. Ну, за такие смешные деньги – разве только в одном или в двух экземплярах, да и то не хватит. Кто-то всё же из наших писателей смог выделить небольшую сумму, а для кого-то это просто не по карману.

А ведь ещё в 1991-ом году в наших школах была введена программа обязательного изучения литературы родного края. Ежемесячно было выделено на это по четыре часа занятий. И что же? Где взять такую литературу? Ан, есть уже четыре готовые книги от трёхсот до пятисот страниц, в макетах, правда. Они столько лет ждут своего читателя! Писатели: Николай Василенко, Николай Сарма-Соколовский и Василий Загороднюк – в 2007-ом году получили литературные премии имени Яра Славутича. В Канаде об этом известно, а мы, херсонцы, до сих пор в неведении. А ведь лежат готовые интересные сборники

очерков о наших литераторах. Нужно всего лишь деньги для их издания. И, небось, на развитие культуры и науки государство выделило какую-то сумму? И, возможно, даже немалую.

И пошла Таисия Щерба по всем инстанциям о помощи просить. В какие только двери не стучала, по каким организациям не хаживала, в каких только кабинетах макеты новых книг не показывала. Кто сразу её выпроваживал, кто, улыбаясь, брал огромные рукописи и на несколько месяцев оставлял их в столах своих резных. Её отовсюду или вежливо выпроваживали, или же понапрасну обнадёживали. А кто похитрее, тот довольно удачно её рукописи по-своему использовал. А она, родимая, по-прежнему, точно заведенная, от одной двери да к следующей направляется. Откуда только столько энергии и рвения в такой хрупкой маленькой женщине?! Что ни говори, а мало-мальски она насобирала-таки денег. И мэр города Владимир Сальдо помог чуток, и Пётр Махляр (Всеукраинская ассоциация трудоспособных инвалидов под руководством Алексея Журавко), и Зоя Бережная (Женский клуб «Инициатива»). Кто – сто гривен, кто – сто долларов. Также помогли её бывшие ученики из 6-ой школы: Виктор Величко, Виктор Бербенцев, Михаил Матухнов, Александр Кензиор. Вот только этих денег хватило всего лишь на макеты для двух детских книжек.

Областной отдел культуры и туризма, городской отдел культуры и туризма, областной отдел образования ничем писательнице не помогли. Как она слёзно их ни просила. Равно как и Банк Аваль, Промбанк и Проминвест-банк. Все они отказали ей в помощи. По бедности, что ли?

Жаль, конечно, что просьбы неутомимой Таисии не имеют должного воздействия на тех, кто имеет непосредственное отношение к финансированию культуры нашего города.

Может, и не просить-то их надо, а требовать и двери ногами выбивать, да кулаком по столу стучать?! А вы, господа, как думаете?

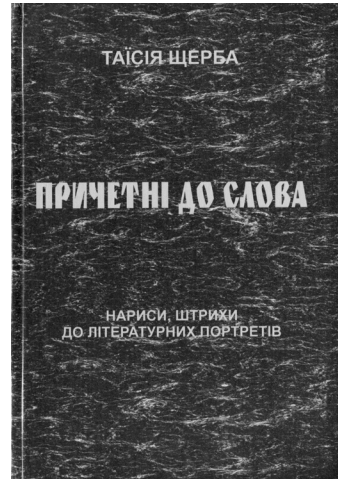
Виктория БРИЗ
газ. «Херсонський вісник» №48(1009),
від 3 грудня 2009 року

**У ЛІТЕРАТУРНУ СКАРБНИЦЮ
РІДНОГО КРАЮ**
(передмова до книжки
«Причетні до слова»)

Із трепетом у серці гортаю сторінки нової книжки «Причетні до слова» (нарис, штрихи до літературних портретів) про яскравих особистостей України і Херсонщини поетеси, прозаїка, літературознавця і педагога, Учителя з великої літери, Таїсії Щерби. З трепетом, оскільки досить давно особисто знайомий із автором – моїм викладачем на філологічному факультеті Херсонського державного педагогічного інституту впродовж 1974-1978 років, а згодом – колегою і щирим старшим товаришем, посестрою і соратником у боротьбі за Україну й українське слово; з трепетом, бо добре знаю і знав більшість постатей, про яких ідеться в книжці.

У своїй книжці авторка, насамперед, подає загальні відомості про письменників «смаглявої Таврії».

Осібне місце у книжці відведено письменникам Херсонщини другої половини ХХ століття: Миколі Братану, Миколі Василенку, Юрію Голобородьку, Леонідові Кулішу, Володимирі Пузеренку, Віктору Кузьменку, Іванові Гайдаю, Анатолію Кичинському, Пе-

Мабуть, не помилюся, якщо скажу, що такого всеохопного, значного за кількістю досліджених імен творі, як книжка Таїсії Щерби, на Херсонщині досі не було. Саме тому й роль автора, мабуть, і полягала в правдивому, об'єктивному висвітленні творчості наших земляків, знакових особистостей, у показові їхньої виняткової ролі для справи виховання підростаючого покоління у дусі патріотизму, любові до слова, і не тільки; у дослідженні внеску письменників у літературну скарбницю, як рідного краю, так і всієї України.

Іван Лопушинський

тру Питалєву, київському письменнику Олесеві Лупію; канадійцю Ярові Славутичу, та ще багатьом, тут мною не названим, літераторам-професіоналам, аматорам, науковцям Таврійського краю.

Мабуть, не помилюся, якщо скажу, що такого всеохопного. значного за кількістю досліджених імен творі, як книжка Таїсії Щерби, на Херсонщині досі не було. Саме тому й роль автора, мабуть, і полягала в правдивому, об'єктивному висвітленні творчості наших земляків, знакових особистостей, у показові їхньої виняткової ролі для справи виховання підростаючого покоління у дусі патріотизму, любові до слова, і не тільки; у дослідженні внеску письменників у літературну скарбницю, як рідного краю, так і всієї України. На моє глибоке переконання, Таїсія Щерба з честю впоралася з цим нелегким завданням.

У штрихах до літературного портрету «З глибин пережитого» про Юрія Голобородька мова йде, як стверджує авторка, «...про любов: любов до Вітчизни, її захисників-воїнів; народу, батька-матері, людей ратних і трудових подвигів, жінки, природи рідного краю... Любов – відлиту у слові. Проза Юрія Голобородька, – твердить автор книжки, – то таїна чарів слова, художніх образів-символів. Бачити в назві твору, підзаголовку, в кожному його рядку не данність, а загадку – означає потребу вчитати її відгадку, доторкнутися своїм серцем, почуттями до кожного слова письменника, порушеної теми, реалій життя, конкретних подій, вчинків героїв, їх внутрішнього світу...».

У нарисі «Його серце в херсонських степах» про нашого земляка, губерніяльного херсонця, нині канадійця Яра Славутича (Григорія Михайловича Жученка), Таїсія Щерба стверджує, «писати про Яра Славутича просто і непросто.... Кожне його слово – виболене, пережите, правдиве... Вся Україна повинна пишатися цією особистістю, цією багатогранною і відданою незалежній державі, українському Слову - Людиною. Непро-

сто, бо Яр Славутич із сорокових років ХХ століття і донині є «правдоносцем», «живим смолоскипом», палким поборником національної ідеї, суверенної держави України, співцем рідного краю, дзвінкого слова, волі українського народу».

Багатогранною постаттю постає перед нами образ Миколи Братана із літературного портрета “Золота вага долі». Як стверджує авторка, «...ім'я відомого на Україні, в близькому і далекому зарубіжжі, поета, прозаїка, драматурга, публіциста, пісняра, автора влучних експромтів і творів для дітей та про дітей, співця херсонських степів смаглявої Таврії, не потребує презентації серед української громадськості, творчої інтелігенції, студентської та учнівської молоді...».

Нарис «Настав час збирати каміння ...» авторка книжки присвятила Миколі Василенкові. «Його творчий шлях, пише Т. Щерба, позначений болісними спогадами, тривожними переживаннями, роздумами і осмисленням долі України з прадавніх часів до сьогодення. Ця мужня людина, старійшина серед творчої когорти побратимів і посестр на письменницькій ниві Таврійського краю, сьогодні радує нас своєю творчістю, активною життєвою позицією, невгамовною енергією, життєдайною снагою».

Нарис про Леоніда Куліша має назву «Звабні обрії слова». Лейтмотивом тут стали слова автора: «Його слово потрібне людям, як хліб духовний. Пам'ятаймо, що поруч із нами жила і творила знана людина».

Херсонцеві Володимирові Пузиренку присвячено нарис «Недоспівана пісня таврійського жайвора». Авторка цитує слова Миколи Братана про Володимира Пузиренка: «Сплинув час, а мені й сьогодні хочеться доторкнутися до чарівних і щедрих струн його поезії, його степовицької душі...Серед нинішніх старших і молодших співців сонячної Таврії голос поета не губиться й не знецінюється. Його пізнаєш по тій, оспіваній Оле-

сем Гончаром, степовицькій щедрості душі, яка зрідні поезії земній і водночас високій».

Нарис про мого земляка із Високопілля – поета Віктора Кузьменка носить назву «Поети не вмирають». Таїсія Щерба пише: «Віктор Кузьменко – поет, проникливий лірик, майстер поетичного слова. Його вірші та поеми приваблюють своєю життєвою вірогідністю, правдою, щирим ліризмом...».

Цей перелік можна було б продовжувати й далі, проте читач матиме й сам прекрасну нагоду поринути в світ літературної творчості наших земляків-таврійців, відомих особистостей, причетних до слова. Провідником же їм самим стане Учитель і письменник Таїсія Щерба.

*Іван Лопушинський – професор,
голова журі Всеукраїнської
літературної премії ім. Яра Славутича*

ЗАВЖДИ В НЕСПОКОЇ, У ПОШУКАХ, В НАТХНЕННІ...

Учительство здавна поповнювало лави української літератури. Не треба ходити далеко за прикладом: більшість письменників Херсонщини закінчили літературний факультет місцевого ачи столичного вузів.

Таїсію Миколаївну Щербу як педагога представляти навряд чи слід – це ім'я відоме в Україні і навіть у далекому зарубіжжі. Нині вона постає перед читачами як критик - видала кілька збірок-нарисів про письменників-земляків. Знана сьогодні Таїсія Миколаївна і як поетеса, зокрема її перу належить книга сонетів «І стелиться рушник мого життя» і збірка поезій «Добра-зернини». Вірші її, справді, навіяні подихом життя, де радість поряд із журбою, але домінує віра в світле майбутнє роду і народу. Нове видання «Дотик душі» посвідчує, що як поетеса Т.М.Щерба ще не сказала останнього слова: нинішні її вірші вигідно відрізняються від перших спроб, датованих ще шістдесятима роками. Вона ж бо знає, що поет – завжди учень, ба навіть якщо його звання – учитель.

Якби навіть Таїсія Миколаївна Щерба не писала віршів, все одно ми могли б назвати її поетом: на це дає нам право її педагогічна робота. Завжди в неспокої, в пошуках і, не побоїмося цього слова, – в натхненні.

Зосібна слід відзначити її вагомий внесок у те, що сьогодні називають таврієзнавством, у дослідження і пропаганду народних звичаїв, обрядів, літератури рідного краю. Бувши не раз на уроках, де йшлося про це, мали змогу переконатися: вона почувається у розмові з учнями вільно і одержимо, думка су-сідить з неспідробленим емоційним началом. Відчувається ж це не тільки на уроках, але і в численних публікаціях, присвячених письменникам-землякам, а нині і у виданих окремими книжками нарисах про творчість Леоніда Куліша, Миколи Василенка,

Валерія Кулика, Василя Мелешенка тощо.

В одному з віршів Таїсія Миколаївна пише:

– Що є поезія? – Душі творіння!

– Такого ремесла немає в світі!

Душі творіння - це і педагогіка, зокрема тоді, коли можеш про себе сказати: “Серце віддаю дітям».

– А як же пишуться вірші?

– Повірте, це – політ душі.

Політ душі, одержимість характеризують і вчительку, і критика, і поета Таїсію Миколаївну Щербу – в житті, в роботі, в творчості. Тож будемо очікувати нових її успіхів на поетичному терені. Підстави для цього є.

*Микола Братан.
голова Херсонської обласної
організації Національної спілки письменників України*

ГРАНІ КУЛЬТУРИ

Таїсія Миколаївна Щерба – ерудована особистість, літературознавець, педагог, перша переможниця двох Всеукраїнських конкурсів “Учитель року» (1993-1994), (1994-1995)рр. – посідає чільне місце в літературній географії Херсонщини. Протягом тривалого часу (10 років) успішно викладала українську мову й літературу в Херсонському педагогічному інституті. Тепер працює вчителем української літератури й українознавства в Херсонському обласному ліцеї.

Таїсія Миколаївна – авторка численних публікацій, есе, сценаріїв, опублікованих доповідей, літературних критичних рецензій, серії книг “Літературний портрет». Останній – це аналіз творчості письменників Херсонщини В. Мелещенка, В.Кулика, В.Кузьменка, М.Братана, М.Василенка, Л.Куліша, Ю.Голобородька, Л.Марченка, в якому на фоні поки що економічної нестабільності, протистояння різних політичних сил і релігійних конфесій акцентує увагу не тільки на художній вартості літературних творів, але й на сприйманні письменниками сучасних процесів державотворення. Вона активно бореться за ідеали гуманізму, вселюдських цінностей. Про це свідчать її опубліковані збірники поезії “Добра зернини», “Стелиться рушник мого життя», трьох книг із українознавства “Світло земних оберегів», “Українознавство в школах», “Невичерпна скарбниця мудрості» та двох книжок публіцистики “Силою художнього слова» і “Словом торкаючись душі».

Розуміючи, що інтелігент, який вболіває за долю українського народу, не може стояти осторонь пекучих проблем питань мови, вона активно захищає її від посягальників на її існування. Говорить про необхідність державного захисту й підтримки української мови, яка і досі знаходиться в принизливому становищі. Нагадує, що без знання рідної мови людина перероджується у внутрішнього емігранта – людину

байдужу до ідеалів свободи й національної ідеї.

Перебуваючи на передньому краю культури, Таїсія Миколаївна бере активну участь у сучасному літературному процесі, на багатому фактичному матеріалі говорить про необхідність відродження самосвідомості й історичної пам'яті народу. Поезія й публіцистика має чітку патріотичну спрямованість. Вона, народившись на Херсонщині (село Нижній Рогачик), особливо тепло пише про сучасника, творчу людину праці, славить рідний Таврійський край, її природу, з оптимізмом дивиться в майбуття.

*Микола Василенко,
член Національної спілки
письменників України*

І КРИЛИТЬСЯ, І МНОЖИТЬСЯ ЛЮБОВ...

Ми маємо завдячувати Богові, що в Херсоні живе і трудиться невтомний педагог і пристрасний пропагандист красного письменства Таїсія Щерба. Сьогодні важко собі уявити шкільний курс «Література рідного краю» без її унікальних учительських досліджень.

Таїсія Миколаївна, мало що сама з юних літ кохається в поезії, пише вірші і встигла видати друком кілька власних книжок, а передусім прагне донести до поколінь, котрі тільки-но ступають на стежину ознайомлення з рідним Словом, – безцінні багатства духовності рідного народу, отчого краю. Вона здійснила цілу серію розробок уроків за творчістю письменників-земляків. А її книга «Цілющі острови духовності», в якій зібрано дюжину оригінальних методичних розробок, без сумніву, може стати животворним джерелом, яке розміє донедавна таку непробивну педагогічну схоластику.

Письменники, які представлені у згаданій книзі, постають перед учителями, та й учнями, як живі земні люди. Але це не заважає бачити в кожному з них дорогоцінне зерно істини, задля якого живуть і трудяться ці, без перебільшення сказати, подвижники добра.

Мені неодноразово доводилося бувати в музеї «Берегиня», де, власне, і відбуваються уроки-дослідження Таїсії Миколаївни. Там усе дихає традиціями, історією і самобутнім еством українського народу: багато вишитих рушників, предметів побуту, портрети Тараса Шевченка, інших світочів вітчизняної культури... А на стендах виставлені книжки-нариси про письменників Херсонщини (саморобні книжки учительки)...

Шкода тільки, що в нашій області не робиться бодай найменших спроб широко розповсюдити багатючий досвід педагога-новатора Таїсії Щерби. Посібник, про який ішлося вище, виданий невеликим накладом, а керівництво обласного

управління освіти і науки не робить жодних зусиль, аби добрій справі вчасно підсобити. От і доводиться вчительці самотужки виправляти ситуацію...

А побачили б ви, як натхненно проводить урок літератури рідного краю Таїсія Миколаївна! Її енергія педагога, її душевне розкрилля передаються дітям, заряджають думки й чуття школярів добротою і потягом до прекрасного.

На мій погляд, секрет педагога, дослідника таврієзнавства Таїсії Щерби криється у її особистісному сприйнятті творчості того чи іншого літератора, помноженому на щире захоплення тими цінностями, котрі вона ж сама і відкрила...

А ще Таїсія Миколаївна тонко відчуває потребу дитячих сердець. Я не раз спостерігав, з яким інтересом, з яким вогником в очах дівчатка й хлопчики реагують на небуденні слова вчительки...

Тож в день сонячного ювілею хочу побажати справжній Березині всього земного і рідного Таїсії Щербі: нехай Ваша любов множиться у юних серцях і довго-довго ще приносить Вам радість!

*Валерій Кулик,
поет, перекладач, член
Національної спілки письменників України*

*Із бібліографічного посібника
«Вірю і надіюсь»
(до 60-річчя Т.М.Щерби)*

СПІВЦІ ТАВРІЙСЬКОГО КРАЮ

Читаючи нову книжку літературознавця Таїсії Щерби «Причетні до слова», думаєш, як добре що на Херсонщині є критик, який не зрікся свого професійного покликання і, незважаючи на всі труднощі, продовжує активно вивчати літературний процес, відгукується на публікації нових творів колег, популяризує їх у таврійській та центральній пресі. Як пише у передмові до видання професор Іван Лопушинський, «такого всеохопного, значного за кількістю досліджених імен твору, як книжка Таїсії Щерби, на Херсонщині досі не було».

Нелегке завдання поставила перед собою дослідниця – не тільки розповісти про життя і творчість письменників, а й ґрунтовно проаналізувати їхні набутки – сотні книжок, стилістику, творчу манеру, мову. Своєрідність книжки і в тому, що вона почасти має ознаки антології, адже наприкінці досліджень уміщено кращі зразки творчості авторів. Це, безсумнівно, допоможе читачам та особливо вчителям середніх шкіл і гімназій у підготовці уроків на тему «Література рідного краю». Довіряєш критичному слову Таїсії Щерби ще й тому, що вона сама випробувала власні сили майже в усіх жанрах, є автором збірок поезій, повістей та оповідань, публіцистики і творів для дітей.

Мабуть, особливе зацікавлення у читачів викличе нарис «Настав час збирати каміння» про Миколу Василенка – талановитого поета і прозаїка, якому в сорокових та п'ятдесятих роках минулого століття довелося пройти крізь пекло німецьких і радянських концтаборів. Достатньо сказати, що майже всі свої твори (збірки поезій і перекладів, повісті й оповідання, історичний роман «Уламки імперії», книгу спогадів) письменник зміг опублікувати тільки в незалежній Україні. «Стійкості його ідеологічних і

національних переконань, – читаємо у нарисі, – нескореному світогляду справжнього патріота України, вірі у свій народ, в історичну правду і мову, в ідеї світочів української духовності не соромно повчитися як молодому поколінню, так і нам, припорошеним сивинами і часом».

Своєрідним штрихом до літературного портрета М.Василенка є аналіз його прозових творів та перекладів поезій Д.Байрона, П.Шеллі, Д.Кітса, Й.Гете, Ю.Тувіма та інших поетів світової літератури. Варто зазначити, що мистецький рівень творчого набутку М.Василенка досить високо оцінювали Г.Кочур і Д.Павличко.

Вирізняється у-книжці і нарис «Право на витвір» про Анатолія Кичинського – відомого сучасного поета, автора багатьох книг поезій, текстів пісень, який вже давно привернув увагу численних шанувальників та аналітиків художньої літератури. «Вірші Анатолія Кичинського випромінюють душевне тепло, – читаємо у нарисі, – свідчать про його закоханість у життя, засновану на засадах краси, добра, гармонії світу, де «кожен корінчик, неначе оголений нерв», «вічної травинки» і «щебету в осінньому гіллі», де «пісня жайвора чекає нас на сивому крилі», де «ниточка голосу тягнеться, а серце плаче від щастя». Щиро й зворушливо написано про інтимну лірику А.Кичинського, про все нове, знайдене поетом у відтворенні цих незрівнянних почуттів.

Серед кращих нарисів хочеться також назвати такі: про Миколу Братана «Золота вага долі», про Леоніда Куліша «Звабні обрії слова», про Валерія Кулика «Розлилась медово трепетна пора», про Василя Мелещенка «Співець Таврійського краю».

Думається, що видання книжки Таїсії Щерби – подія не тільки місцевого значення: тут знаходимо цікаві роздуми про майстерність письменників, з інших областей, про друге українське відродження ХХ сторіччя, регенерацію національної

еліти, знищеної у репресивні часи сталінщини, про потужний соціокультурний і громадсько-політичний рух опору – шістдесятництво, що засвідчено у нарисі «Золоті еклоги» – про поета і прозаїка, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Олесь Лупія.

Зі зрозумілих причин дослідниця не могла обминути тему діаспори, адже серед грона відомих майстрів слова, які упродовж багатьох років творять рідну літературу за кордоном, є і Яр Славутич (Григорій Жученко) – уродженець Таврійського краю, поет, літературознавець, професор Едмонтонського університету в Канаді. Із нарису «Його серце в Херсонських степах» довідуємося про життєвий шлях митця, його поєвір'яння під час воєнного лихоліття, про подвижницьку працю в літературі. Його перу належать десятки критичних, літературознавчих і мовознавчих праць, збірки поезій і поем, перекладів, ним упорядковано антології, тематичні збірки видання класиків української літератури. Він часто відвідував Україну, рідний Херсон, виступав перед молодими літераторами, вчителями, студентами та учнями середніх шкіл, займався благодійною діяльністю. Цікаво, що Таврійська фундація «Осередок вивчення української діаспори» та обласна організація НСПУ щорічно присуджують літературну премію імені Яра Славутича, лауреатами якої стали М.Василенко, М.Сарма-Соколовський і В.Загороднюк.

Книжка Таїсії Щерби приємно вражає і різноманітністю матеріалів: тут і життєписи письменників, де можна почерпнути немало новизни, і художні твори, і спогади, і бібліографія. Бажано тільки, щоб таке видання мало більший наклад і було доступне шанувальникам рідного слова і в інших областях України.

*Олександр Наконечний
Газ. «Літературна Україна»
17.11.2011 р. с.14. Київ*

Про автора

Щерба Таїсія Миколаївна народилася 22.04.1943 року на Херсонщині. За фахом – учитель української мови та літератури, відмінник народної освіти України, учитель-методист, літературний консультант ХОО НСПУ. Двічі поспіль – перша переможниця Всеукраїнських конкурсів «Учитель року-94», «Учитель року-95». Член Національної спілки журналістів України, лауреат конкурсів «Жінка року-2004», «Жінка року-2011» у номінації «Пані Творчість», член Національної спілки письменників України – прозаїк, поетеса, літературознавець.

Автор 260 публікацій у часописах України, далекого та близького зарубіжжя, у періодичній пресі області; збірок поезій: «Добра зернина», «І стелиться рушник мого життя», «Дотик душі», «Невичерпний дивосвіт»; методичних посібників: «Цілющі острови духовності» (ЛРК), «Українознавство в школах»; книжок прози: «Розмай», «Світло істини», «Бути людиною», «Архіви пам'яті», «Розстані»; упорядник альманахів «Таврія поетична», «Вежі та вітрила», «Степ» №14, №15; збірок публіцистики: «Силою художнього слова», «Словом торкаючись душі», «Причетні до слова»; дитячих книжок «Розумне кошеня», «Весела мозаїка», «Квітковий дивосвіт»; 28 літературних портретів письменників-краян, видатних особистостей Херсонщини.

Зміст

Частина I

ПИСЬМЕННИКИ СМАГЛЯВОЇ ТАВРІЇ

ПРОНИЗЛИВЕ СЛОВО ПОЕТА (про Віктора Андреева).....	29
--	----

Частина II

НАРИСИ ПРО ОСОБИСТОСТЕЙ

ПРЕД ТАИНСТВОМ ЛЮБВИ (о Ладе Федоровской).....	39
БУТТЯ ЗАКОНИ – ДИВНІ ТА ГРКІ (про Олександра Бутузова)....	55
ЙДЕ ДО ЩАСТЯ , НАЧЕ ПО МЕЧАХ... (про В. Загороднюка)	63
ВМОНТОВАНИЙ У ЧАС І ВМУРОВАНИЙ У ПРОСТІР... (про Олександра Гунька).....	72
ВЕЛИЧНИЙ ЗНАК ОСЕНІ (про Валентину Нижегородко).....	82
В ПОИСКАХ ИСТИНЫ (о Валентине Волковой).....	91
З ДІДА-ПРАДІДА – СТЕПОВИЧКА... (про Наталю Коломієць).....	110
БЕЗЦІННА ПАМ'ЯТЬ (про Олександру Дубовалову – Любов Вірну).....	122
ОСНОВА ЙОГО ПОЧУТТІВ (про Анатолія Щербину).....	128
ПО КНИЗІ ПАМ'ЯТІ ЗВІРЯЄ СВОЄ СЕРЦЕ... (про Миколи Швидуна)	143

Частина III

СТАТТІ, РЕЦЕНЗІЇ, ПЕРЕДМОВИ ДО КНИЖОК

СОНЯЧНИЙ ПОЕТ ТАВРІЇ (про Марка Боянжу)	153
У ДОРОЗІ ДО ВІЧНОСТІ.....	161
НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОМ'ЯНУТИ НЕЗЛИМ, ТИХИМ СЛОВОМ... (твори Миколи Братана про Тараса Шевченка)	163
ОЧИМА ПРАВДОЛЮБА (про роман Миколи Братана «Далі буде...»).....	169

НОВА ГРАНЬ ТАЛАНТУ (про дитячі книжки М. Братана).....	172
НЕВИЧЕРПНА СИЛА РОЗМАЮ (про роман М. Братана «Танго над лиманом»)	174
ШИРОКИЙ СПЕКТР УКРАЇНСЬКОЇ МАРИНІСТИКИ	178
ВКАРБОВАНИЙ У ВІЧНІСТЬ (про Юрія Голобородька).....	182
ФІЛОСОФІЯ ЇІ ЖИТТЯ (Рецензія на твори Марії Ярової) ...	185
ТВОРИТИ ШЕДЕВРИ НЕЛЕГКО... (Стаття про книгу Олени Наумової)	190
ПАМ'ЯТЬ СТУКАЄ В СЕРЦЕ (про Олеся Гончара).....	195
ТУТ ЖИВУТЬ МРІЇ І ДИВА (про дитячу книжку Надії Врищ)....	198
РЕАЛІЇ ЖИТТЯ У ТВОРЧОСТІ (про романи Антона Санченка)	200
ДОВКІЛЛЯ І ЖИТТЯ СПРИЙМАЄ СЕРЦЕМ... (про Михайла Руденка).....	204
С ЧУВСТВОМ ГОРДОСТИ (о книгах Наталії Чернишенко).....	207
ПОД ПАРУСАМИ НАДЕЖДЫ.....	211
НА СТОРОЖІ БЕЗСМЕРТНЕ СЛОВО КОБЗАРЯ	216
У СВІТІ ДИТЯЧИХ ФАНТАЗІЙ (про книжку Леоніда Марченка).....	219
ЖИЗНЬ НЕ ЗАМИКАЕТСЯ В СЕБЕ.....	221
НЕСУЩАЯ ЛЮБОВЬ И КРАСОТУ (о Татьяне Крючковой).....	223
БЕЗЦІННА СПРАВА «СЛАЖ».....	225
КРАСА. ЛЮБОВ. ПРАВДА. (про скульптора Івана Мердака у книзі Петра Сороки)	229
«УКРАЇНСЬКІ РОЗМОВИ»	231
ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ЗЛИТІ ВОЄДИНО... (незабутня зустріч із Дмитром Білоусом)	233
ТРАВИ Й КВІТИ РАНКОМ ГУБЛЯТЬ РОСИ. А МОЖЕ, ТО ПЛАЧУТЬ ВОНИ, ЯК ЛЮДИ... (До 60-річчя початку Великої Вітчизняної війни).....	236
ДОПОКИ НАС ЧЕКАЮТЬ НАШІ МАМИ.....	239
СІЛЬ ПІЗНАННЯ – ЦЕ ПЛІД КАЯТТЯ.....	244

ДОБРУ Й ТАЛАНТУ МЕЖІ НЕМАЄ.....	247
---------------------------------	-----

Частина IV

ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ, ПЕРЕДМОВИ

СВІТ ЧЕРЕЗ ПОЕЗІЮ	249
ПРО «ВЕЖИ ТА ВІТРИЛА» (Рецензія).....	252
Лист-відгук про літературний портрет «Золота вага долі» Миколи Братана	254
СІЯТИ РОЗУМНЕ, ДОБРЕ, ВІЧНЕ... ..	257
СПОВІДАЛЬНІ, ТЕПЛІ РЯДКИ	259
ЦІЛЮЩІ ОСТРОВИ ДУХОВНОСТІ. I відгук	261
* * *. II відгук	262
ОСНОВА НАШОЇ ДУХОВНОСТІ. III відгук	264
БЕРЕГІНЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ	266
ЛІТЕРАТУРА ЗЕМЛІ ТАВРІЙСЬКОЇ	267
«ЛИТЕРАТУРНЫЕ ПОРТРЕТЫ» ВСЕ ЖЕ ИЗДАЮТСЯ!	270
«ВІДРОДИТИ ДУХОВНІСТЬ МОЛОДІ ТРЕБА ЧЕРЕЗ СЛОВО».....	272
ОСТАВЬ НАДЕЖДУ, ВСЯК ТВОРЕЦ ПРОСЯЩИЙ.....	275
У ЛІТЕРАТУРНУ СКАРБНИЦЮ РІДНОГО КРАЮ (передмова до книжки «Причетні до слова»).....	277
ЗАВЖДИ В НЕСПОКОЇ, У ПОШУКАХ, В НАТХНЕННІ.....	281
ГРАНІ КУЛЬТУРИ	283
І КРИЛИТЬСЯ, І МНОЖИТЬСЯ ЛЮБОВ... ..	285
СПІВЦІ ТАВРІЙСЬКОГО КРАЮ.....	287
Про автора.....	290

Літературно-публіцистичне видання

ЩЕРБА ТАЇСІЯ МИКОЛАЇВНА

РОЗДУМИ НАД КНИЖКАМИ
(нарис, статті, відгуки, рецензії, передмови)

ISBN 978-966-630-050-8

За авторською редакцією
Технічний редактор – Дудченко С.Г.
Комп’ютерна верстка – Власюк О.А.,
Волков В.С.
Ідея макетування – Полякова Н.К.

Підписано до друку 30.09.2011р. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 19.

Віддруковано у ТОВ “Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, Україна, м.Херсон, пров.Пугачова, 5/20.
Тел.: 26-67-22, 49-33-48.